مناقب

د

فقیر جمیل بیګ خټک

مصنف

میاں شمس الدین کاکاخیل

تحقیق و ترتیب

راج ولی شاه خټک

پښتو اکیډمی پېښور یونیورسټی

مناقب

د

فقیر جمیل بیگ خټک

مصنف

میاں شمس الدین کاکاخیل

تحقیق وترتیب

راج ولی شاہ خټک

پښتو اکیډیمي پېښور یونیورسټي

پیش لفظ

د پښتو اکېډيمۍ د بنځوا راسې داتکل وو چې د پښتونخوا ټولو علمي، فکري، ادبي او روحاني
پنګه د مختلفو سيمو، قبيلو او علاقو نه په څه جوړ راجمع کړي. په دې تحقيق اوکړي او
ممکن وي. نو د دې د اشاعت اوخپرولو نه تا بيا هم اوکړي. دا ميد ان بې کچه ډېر وسيع او
خور وور دې. په دېکښې نه يواځې دا چې د اهل علم، مفکرينو، شاعرانو، مشائخو او بزرګا
تحريرونه، کلام او افکار شامل دي او ورسره ورسره د هغوئ سوانح هم ليکلي دي. بلکه
په دېکښې زمونږ د شفاهي اولسي او ملي ادب هم ډېرلوئې اهميت لري. په دې بزرګانو او
مشائخو کښې هم څه داسې دي چې د هغوئ وېناګانې د امثال وحِکم په شکل کښې يا د اولسي او ملي
اوزانو په انداز کښې په شعر کښې خلقو ته ياد دي. د دې هرڅه لټون، د را جمع کول او په دې
تحقيق کول او بيا د دې اشاعت د وخت کښکاوي او زيار او کوشش نه علاوه د مالي وسائلو محتاج هم
د پښتو اکېډيمۍ خپل مالي وسائل ډېر محدود دي. پښتانه سرمايه دار او سرمايه کار له خپل دې
فرض نه يا نو خبر نه دي يا ئې دې پلو توجه نشته او يا د دې سره څه دلچسپي نه لري. ځکه پښتو اکېډيمۍ نه
هم دا کښاله د پېښېبه ده چه دا د ومره لوئې او عظيم کار چه ډېر ګرزيدو، ډېر تحقيق، تجسس او لټون ورسره
تړلې دې. په دېکښې پېښې رفت کول د داسې مالي تعاون نه بغير ممکن نه دې. بيا هم دا اداره تکيا ده خپل
غونډا رې رغړ وي خپل کوشش کوي او کله کله توک داسې همدردانې په قام مېنه وځلې زړې خپلو روحاني او علمي
ورانت، تاريخ او خپلو اسلافو او مشرانو په کارنامو مېنې پيدا شي چه هغه دا اکېډيمۍ په دې کار کښې زمونږ سره
مالي مرسته، ملاتړ او تعاون ته هم غاړه کېږدي. په داسې سېځلو او شائستو او په خپلو مشرانو مېنو زړلو کښې يو زړلي نيا ګ
خضرات شاه فقير خېل صيب هم دې. مونږ د پښتو اکېډيمۍ له خوا هغه د هغې تعاون او مالي مرستې ډېر تشکر کوو چه هغه
د فقير بابا حضرت جميل بېګ د مناقبو په کار کښې د تحقيق او اشاعت په لړ کښې ډېر په مينه او خلاص مت زمونږ سره
کړېدې. مونږ دا کار د اکېډيمۍ يو غړي ښاغلي راج ولي شاه ختک ته او سپاره او هغه ئې په ذمه وارئ او فکري استعداد
د دغه مسودو جاج واخستو د هغې ترتيب او تدوين ئې په خپل انداز اوکړو. نه يوازې حاشيې ئې پرې ليکلې او يو مبسوط تحقيقي مقاله
ئې پرې اوليکله. د غه مبسوط مقاله چه دلته ئې محض د خلاصې په شکل کښې څه حصه د کتاب سره شامله کړې شويده ان شاء الله جدا په کتابي
شکل کښې تياره کړه. مونږ به ان شاء الله کوښښ کوو چه دغه مقاله د جدا کتاب په صورت کښې خپلو قارئينو ته وړاندې کړو.
د علم او تجسس ميدان بې انداز وسيع دې که د ښاغلي مياخضرات شاه په شان د علم او ادب نوازو په دې ميدان کښې مالي تعاون ته غاړه
بسته کړي نو هغه ورځ لرې نه ده چه دا سې ډېر نادر او په زړه پورې تحليقات، تاريخي او ادبي دستاويزات او علمي او فني کتابونه
په پښتو ژبه کښې پښتنو ته وکړي نه د هغوئ د استفادې د پاره وړاندې شي. زه د خپله طرف د پښتو اکېډيمۍ د محقق ښاغلي راج ولي شاه ختک
ښاغلي سيف الرحمن سيد، ښاغلي لطف الله جان، انورخان، ښاغلي يار محمد مغموم چه په ايډورډز کالج کښې د پښتو ژبې استاد دې، او ښاغلي
خضرات شاه کاتب او د جدون پريس د کارکنانو منه کوم چه د دوئ ټولو په خپل خپل ځائې په دې کار کښې د محقق راج ولي شاه ختک سره
مرسته او ملګرتيا کړېده. زه يو ځل بيا د مياخضرات شاه فقير خېل د مالي مرستې او تعاون تشکر کوم. وما علينا الا البلاغ.

(محمد نواز طائر — ډائرکټر پښتو اکېډيمۍ پېښور)

د پښتو اکیډیمۍ د مطبوعاتو سلسله نمبر ۱۴۳

ترون

د میاں ‌ ‌ ‌ ‌ ‌ ‌ په نوم

چا چه دَ خپل نیکهٔ د دے مناقبو په چاپ کولو کښے پښتو اکیډیمۍ سره د قدر وړ مالي امداد کړے دے.

سریزه

د زمانے غوث اؤ د دوران قطب فقیر جمیل خان ختک چه د سلوک اؤ معرفت د کومو منزلونو نه تیر شوے دے یا ئے د ژوندانه په هغه مه کښے د یو جنګیالو سپاهی نه د ولایت تر مقام په کوم لاره سفر کړے دے هغه د وخت د حاله تو په ګردونو کښے ځائے په ځائے داسے پښه را پښه شوې ده چه ډیر په ګرانه ئے مونږ د پلونو درک موندلے شو۔ د خپل وخت دیؤ کامل ولی نه سیوا فقیر بابا دیؤ لوئے مصنف اؤ ادیب په حیث هم چا هغه رنګ ونه پیژند لکه څرنګه چه پکار وو۔ اګر چه د هغه روایاتو له مخه، کوم چه د م ولیاء د قدر دولو د پاره زمونږ په تهذیب کښے له پیړو راځی فقیر بابا د خپلے علاقے په اولس کښے نن هم د بے انتها احترام خښتن دے۔ ولے تر څو پورے چه د هغه د حقیقی علمی مقام د تعلو خبره ده نو هغه لا تر اوسه پورے نه دے شوے۔ د دے غټه وجه که یوؤ ا رخ ته زمونږ د اولس بے علمی اؤ بے تعلیمی ده نو بل اړخ ته هغه فطری بے توجهی اؤ غفلت هم دے د کوم له کبله چه مونږ خپل د فخر وړ مشران د نیا رو په ګوټونو کښے

پرلیښې دی. خو فقیر بابا څه ناڅه د نورو په مقابله کښې په
دې لحاظ خوش قسمته دے چه هغه د عظیم خوشحال خټک ورور دے اؤ د
یو ے سترے علمی، ادبی اؤ سیاسی کورنۍ غړے دے. چونکه دے کورنۍ
خپل علمی اؤ ادبی آثارتو څه حده محفوظ ساتلی دی نو ځکه ورسره
د فقیربابا نوم هم ژوندے پاتے شوے دے.

د دے نه علاوه د حضرت شیخ رحمکار کاکا صیب د خاص مرید په
حیث هم ئے د هغوی په تذکره کښې ځائے په ځائے ذکر شوے دے.
ولے دا هرڅه تر هغه وخته پورے میدان ته نه وو راوتی تر څو پورے
چه چا خوشحال خان خټک نه وو پیژندلے. اؤ باد ځان د پیژند نے شعور
په دے خلقو کښے نه وو راپید ا شوے. اوس چه د صدیو د غفلت نه
پس پښتانه د خوشحال د مقام د ننګلو زیارکوی نو ورسره د فقیربابا
په لور هم نظر درومی.

ترکومه پورے چه د فقیر جمیل خان د ژوندانه د مکمو حالاتو
تعلق دے نو هغه لا بیخی په تیاره کښې پټ پراته دی. که چا وریاندے
څه لیکلی هم دی نو پوره تحقیق ئے نه دے کړے. څه لږ شان ذکر
چه افضل خان خټک په تاریخ مرصع کښې کړے دے یوا ځې هغه مونږ سند
کولے شو. د دے نه علاوه چه نورچا څه لیکلی دی. په د یکښے نور خو پریږده
چه د فقیربابا خپل اصلی نوم تر لا ئے هم نه دے معلوم کړے . څوک

---

[1] انجمن اتحاد جمال خیل چه د فقیر جمیل بابا د خپلو سکه نمسو یوه ټولنه ده هغوی
هم ورته جمال خان لیکلی دی.

ئي. جمال خان یا جمال بیګ بولي او څوک ئې د کاکا صیب[1] یو بل مرید
جمال الدین ګڼي. حالانکه فقیر بابا چه په خپل قلم نوم لیکلے دے، هغه
جمیل دے. شاید چه د هغه خلق د خوشحال سره د جمال د قافیے په لحاظ
ورته د هغه نوم اخلي. خو په قیاس او تحقیق کښې فرق دے. د فقیر بابا خپل
نوم جمیل دے چه د هغه وخت د مغلو سره د دے کورنۍ د تعلق په وجه
به ورته جمیل بیګ ویلے شو او د پښتنو په معاشره کښې به جمیل خان
نومیده. بیا وروستو چه هم دے جمیل خان فقیري اختیار کړه
نو د "خان" او "بیګ" لقبونه ئې د خپل نوم نه لرے کړو. فقیر بابا
خپل نوم په خپل قلم لیکلي "دل تذکرة الاولیاء" کښې داسے لیکلے دے
"کاتب این کتاب جمیل ابن شهباز افغان خټک مرید شیخ رحمکار
افغان خټک رحمة الله علیه قدس الله سره العزیز و مرشدم مرا فقیر
خوانند همیں نامم جاری شد بر من"

د دے نه علاوه د فقیر بابا یو بل تصنیف دے "نور محمدیه" چه د
هغه او د خوشحال خان خټک سکه نمسی ولی محمد خټک په خپل قلم
په کال ۱۲۸۷ هجري کښې لیکلے دے. د هغې په آخر کښې هم ورته فقیر
جمیل بیګ کښلے دے. "تمت تمام شد کتاب نور محمدیه[2] از تصنیفات[2] قطب

[1] "دل تذکرة الاولیاء" کاتب و مؤلف جمیل بیګ.

[2] د دے نه معلومیږي چه فقیر بابا نور هم ډیر کتابونه لیکلي دي ولے موږ ته تر
اوسه پورے په دیکښې درے کتابونه معلوم شوي دي (۱) دل تذکرة الاولیاء چه د تذکرة
الاولیاء انتخاب دے (۲) نور محمدیه چه په کښې د تصوف اسرار و رموز او د وحدت
الوجود د فلسفے بیان دے (۳) مناقب شیخ رحمکار چه اوس نایاب دے.

الاقطاب مولانا فقیر جمیل بیگ قدس الله سره العزیز با تمام انجام میدبدستِ
خط نقیر حقیر پُر تقصیر ولی محمد پسر غلام محمد مرحوم غفرالله یکے از
نواسۂ خوشحال بیگ وجمیل بیگ ،، میاں شمس الدین کاکاخیل مرحوم
هم ورته فقیر جمیل وائی. او دے تهولو نه غټ سند د تاریخ مرصع
دے. نو دے په رنړا کښې د فقیر بابا نوم په حقله خو د قیاس هم ضرورت
نه پېښېږی.

(۲)

نقیر جمیل خان د خټکو د خانانو او سرداری د درنے کورنۍ فرد
دے. د پلار نوم ئے شهباز خان دے څوک چه د خپل خاندان د سرداری
په دریمه پیړۍ کښې خان وو. د یحیٰ خان مشر حوئے او د ملک اکوړے
نمسے وو. د خانئ دورے د کال ۱۰۱۶ هجری نه تر کال ۱۰۵۰ هجری پورے
وو. د شهباز خان څلور زامن وو. خوشحال خان. جمیل خان، شمشیر خان
او میرباز خان. په دوی کښې خوشحال خان او جمیل خان سکه ورونړه وو او میرباز خان د بیلو بیلو میاندو نه وو.

په خوشحال خان او جمیل خان کښې مشر څوک وو. دا خبره هم
او سه پورے متنازعه راغلې ده. څوک خوشحال خان مشر گڼړی او څوک
جمیل ته مشر وائی. ولے تر څو پورے چه د څښو شواهدو تعلق دے د
هغے له مخے خوشحال خان خټک مشر دے او جمیل خان خټک کشر دے
په دے لړ کښې د تاریخ مرصع مؤلف افضل خان خټک وائی ،، شهباز خان
چه څلور فرزندان د ده پاتے شوو. خان علیین مکان چه مشر وو بل
فقیر جمیل بیگ. دریم شمشیر خان. څلورم میرباز خان. هر کله چه خان
علیین مکان په سن او سال له نورو مشر وو په سرداری د خپل اولس

نامزد شه"

دوست محمد خان کامل مرحوم هم خوشحال خان ختک ته مشروالی
ورله نیا غلي جیبتي او عقاب ختک فقیر جمیل خان مشر گڼري. دا دواړه
نیا غلي د شهباز خان د کورنۍ د ټولې شجرې د ترتیب له وجې فقیر جمیل خان
ته مشروالی. خو دا خبره د جمیل خان د مشرۍ ثبوت نه شي گرځیدے
ځکه چه د تاریخ مرصع نه علاوه ټول نور شواهد هم دلته دي چه
خوشحال خان مشر ثابتیږي. د ټولو نه وړاندے خو دا خبره ده
چه د دے خاندان په روایاتو کښې به سرداري هغه چا ته سپارلے
کیده کوم چه به د ورونړو کښې مشر وو. بله دا چه د شهباز خان په
ژوند د بړې په جنگ کښې خوشحال خان او جمیل خان دواړو وربرخه
اخستې وه. کله چه شهباز خان ژخمي شو نو د جمیل خان په ځائے ئے
خوشحال خان ته نصیحت او وصیت وکړو. د دے نه هم ښکاره ده
چه خوشحال خان مشر وو. په تاریخ مرصع کښې لیکي "په دا وخت
چه خان علیین مکان نظر چپل پلار وته وکړو دے په شفیقه چه
غشي ویشتلے شوی وو. چپل آس ئے چه گډ شوے وو او ډزنگون ئے
په غشي ویشتلے شوے وو، ورته ئے ښکاره کړو. مطلب ئے دا وو چه که
دا احوال ئے پلار اووینی نو جنگ به پریږدي روان به شي چه په بد
ځائے ویشتلے شوے دے. اما په دا ئې نظر نه وو. ورته ئے وفرمائیل
چه ته وړاندے شه. په بل آس سور شه. خان علیین مکان چه

له دا خبره هم د خوشحال خان مشرۍ ته اشاره کوي-

دوه درے تیرپوتا به وړاندے لاړ۔ آس ئے پریوت. جمیل بیگ درور ئے ډمیال نیولے وو.»

غرض دا اوډا سے تورے خبرے دی چه خوشحال خان ترے مستر تا بتیږی دلے زمونږ د دے خبرے سره څه خاص تعلق نشته چه خوشحال خان مشر وو او که جمیل خان. زمونږ مقصد د جمیل خان د ژوندانه په هغه اړخونو رڼا غورځول دی کوم چه د هغه د معرفت دلارے تعین کوی۔

(۳)

داسے ښکاری چه د شهباز خان تر مرګه پورے نقیر جمیل بیګ چه د ځوانۍ په عمر کښے وو، لا د شیخ رحمکار کاکا صیبؒ باقاعده مرید نه وه اختیار کړے. هسے خو د کاکا صیبؒ د غوثیت په دوران کښے د خټکو دا خاص کورنۍ ټول د کاکا صیبؒ مریدۀ وه. شهباز خان خټک هم د کاکا صیبؒ په خاصو مریدانو کښے وو. تردے حده چه په یوه موقعه ئے خپل بهترین آس د کاکا صیبؒ د لنګر په نذر کښے حلال کړے وو اؤ کاکا صیبؒ بو خو ښیم د شهباز خان په خواهش د هغه په کلی سوائے کښے میلمه شوے هم وو.

---

[1] خټک ټول عموماً او اکوړخیل، فتح خیل، دریاخیل اؤ اسماعیل خیل خصوصاً کاکا صیبؒ خپل پیرګڼړی اؤ په هغه وخت کښے خو به عموماً ټول خټکان د کاکا صیبؒ په مرید ئ کښے وه. خکه چه د نورونه علاوه د داک اسماعیل خیلو چراټ دوه مشهور راویان، مرزا ګل بابا او شیخ بهادر بابا هم د کاکا صیبؒ خاص مریدان اؤ ماذونان وو۔

بلکه څرنګه چه د خټکو روایات دی، روحانی مشری دکاکاخیلو
یعنی یاسین خیلو خټکو سره ده او سیاسی مشری داکوړخیلو سره ده
دده نه وړاندے آدم بابا، چه په کربوغه کښے ئے مزار دے، دټولو
خټکو روحانی مشری کړیده- او د هغوی نه پس غالب ګل بابا،
مست بابا، بهادر بابا په ټیل خیل دور کښے د خټکو دا ولس روحانی
تربیت کړے دے او مزارونه ئے هم د ټیل خټک اولس په مزکه کښے
جوړ دی- په دغه لحاظ خو هر خټک دکاکاخیلو مرید دے. ولے ترڅو
پورے چه په طریقت کښے د باقاعده مریدئ په حیث د بیعت اخستو
تعلق دے نو د شهباز خان تر ژوندانه فقیر جمیل خان دکاکا صیب رح
نه بیعت نه وو کړے. ددے وجه شاید داوی چه پلار ئے ژوندے
وو. کله چه شهباز خان شهید شو نو بیا یو ازې دا نه چه فقیر صیب
دکاکاصیب رح باقاعده مریدی شروع کړه بلکه خوشحال بابا هم ترے
بیعت وکړو او د کاکا صیب رح باقاعده مرید شو. هرکله چه د سردارئ
دستار د خوشحال خان په سر کینبودے شو نو اول کاکا صیب رح ته وړاندے
لاس نیوه ئے وکړه او کاکا صیب رح ورته د کامیابئ دعا وفرمائیله.
ولے دالاس نیوه د خټکو دکاکاصیب رح سره هغه روایتی مریدی وه.
دکاکاصیب رح او د فقیر جمیل ترمینځه د پیرئ مریدئ تعلق اګر
چه په حیث د خټکو نو د وړاندے نه وو. ولے د فقیر بابا، باقاعده
مریدی اختیار ول، بیعت اخستل او بیا خاص د جذب و سلوک
لاره نیول دکه چه دیوے حادثے یا و اتفاق له مخه نشوی وی ځکه
چه په یو روایت کښے وائی چه جمیل خان چه لا فقیر شوے نه وو

د ښکار او سیل په غرض به د خټکو په میړو او غرونو کښې ګرځیده د خانئ او فراغت وخت ئې وو. د سردارئ بار د خوشحال خان په اوږو وو. اګر چه د تاریخ نه دا سے معلومیږي چه جمیل بابا به د خوشحال بابا سره د سردارئ په امورو کښې هم لاس کولو. یو ورځ چه دے د سیل په غرض د خانئ په جامه کښې په اَس[1] سور د خټکو په غرونو کښې ګرځیده. نو کاکا صیبؒ هم په دغه ورځ د خپلو څو مریدانو سره د کلی نه بهر راوتے وو او د یوے پلوسے لاندے ناست وو. دوی په خپلو کښې خبرے اترے کولے چه په خبرو خبرو کښې ترے یو مرید تپوس وکړو وئیل چه د جنت سوارۀ به څنګه وی. کاکا صیبؒ چه د ځواب په غرض خپلے سترګے پورته کړے نو جمیل خان ئے مخامخ ولیدو چه په اس سور را روان دے. کاکا صیبؒ د واره سره ووے چه د جنت سوارۀ به د غسے وی لکه چه دا مخامخ را روان دے. او هم دا هغه وخت وو کوم چه به تصوّف کښې د معرفت د راز سپارلو د پاره مقرر وی. کاکا صیبؒ چه دا وفرمائیل د جمیل خان حال بدل شو. د اَس نه راپریوتو. یو ګړئ نیمه ملاهوشی وو چه په هوش کښې راغے کاکا صیبؒ ته ئے ووئیل چه بس دے سا د خانئ او د دُنیا کاروبار ریښبود. د خانئ جامے ئے ووېستے. نوکرانو ئے رُخصت کړل او خپل اَس ئے په هغه

---

[1] زرغون لموی زرغون اَس زرغونه نیزه په لاس
خدمتګار ئے دد د دراندے زغاښته د دی دوراندے وراندے» (مناقب)

ځائے حلال کړو. کاکاصاحبؒ چیله خرقه اوشرئی ورکړه او ورته ئے دوئیل چه بس دے ته او س دامبر نه فقیرشوے اؤ دا هغه نوم وو چه دفقیربابا مستقل نوم وګرځیدهؒ۔

دفقیرئ په ابتدائی. ورځوکښے په فقیربابا دجذب حال راغلے دے اؤ داسے ښکاری چه اکثر به دجذب په حالت کښے وو. ولے بیخی مجذوب شوے نه وو. داحال به پورے کله کله راتلو او چه په دے حال کښے به راغے نو دبوے خاص موقع پهمناسبت به ئے دخُلے نه فی البدیهه یوه تپه اووته اوکرامت به ئے ظاهرشۀ. دجذب حالت دسلوک په لاره کښے یؤ مستقل هم اؤ عارضی هم یؤ مقام دے. دچامرتبه چه تر دے حده وی نو هغه په ژوند تهول عمرمجذوب پاتے شی اؤ د دُنیا سره ئے رابطه منقطع شی او دچامرتبه چه ددے نه وړاندے وی نو هغه دجذب دمقام نه تیریږی ضرور، ولے بیارا واپس شی. دنیاوی هوش و حواس ئے په ځائے شی نو فقیربابا هم دجذب دحالت نه بیا وروستو راواپس شوے دے، اؤ د سالک په مرتبه کښے ئے ژوند کړے دے۔

یله خبره په تصوّف کښے دفقیربابا د طریقے ده. نودا خوظاهره ده چه فقیربابا په چشتیه طریقه کښے دکاکاصیبؒ نه ماذون شوے وو. اګر چه دکاکاصیبؒ جاری طریقه سهروردیه وه. فقیربابا په چشتیه طریقه مجازکول یؤ خو دسازو سرود سره دهٔغه فطری رجحان له کبله ښکاری

له دفقیربابا اولاد چه په اصل ختک دی نو په فقیرخیل میا نګانو مشهور دی۔

۲ روحانی رابطه اؤ روحانی تړون ـ قاضی عبدالحلیم آثرافغانی۔

اوبل دا چه د وجد په حالت کښې به فقیر بابا ټپلونه، داریالونه غږیدهٔ
او د دې سره به ئې فی البدیهه د ټپو ډیره شاندار شاعري کوله. افسوس
دې چه فقیر بابا د یوٗ څو داسې ټپو نه علاوه نورې لا تر اوسه په لاس
نهٔ راغلې یا هسې هم زمونږ د ټپو د تاریخي پس منظر ریکارډ نهٔ دے ساتلے
شوے. کنی د ټپو په موجوده پنګه کښې به خامخا ډیرې زیاتې داسې ټپې وی
چه د هغې په شان به د فقیر بابا د کرامت عظیم واقعات پراته وی.
فقیر بابا به د وجد په حالت کښې داټپې ویلې اؤ په یوٗ خاص شمیر
کښې به ورته د هغه وخت د موسیقۍ مختلف آلات ملګرو یا مریدانو
غږول. د ساز و سرود دا محلس به اکثر د فقیر بابا په محفل کښې کیدهٔ
چه د چشتیه طریقې د سماع یو خاص نوعیت لری. د دې ساز و سرود
یا سماع نه مونږ اندازه لګولے شو چه فقیر بابا په طریقت کښې چشتی
وو. حالانکه په دغه وخت کښې به هم خلقو فقیر بابا دے سماع ته بد
ویل. د زمونږ د تصوف په تاریخ کښې د چشتیه حضراتو ذوق سماع
یو مستقل باب دے.

په شروع کښې به په فقیر بابا د جذب حالت ډیر غالب وو
اؤ اکثر به په ورے د لیونتوب دوره راغ. د دې حال له کبله ورته خلقو لیونے
ویل. یوٗ ځائے کښې پخپله وائی چه "وبعد چند سال مرا وجد حاصل شد
عالم گفتند که دیوانه شد. مرشدم گفت اگر هم چون یک دو دیوانه دیگر

د فقیر بابا خپل ترډمر او د خوشحال خان خټک زوئ عبدالقادر خان خټک
هم د فقیر بابا سره د دې سماع مخالفت راڅرګند وو. عبدالقادر خان خټک چه طریقه قادریه
کښې وو.

نهم بود ے "

هم په دے حالت کښے به فقیر بابا رفنا فی الشیخ مرتبے ته هم رسیدو. په
یو روایت کښے وائی چه دے یعنی فقیر بابا یو ځل د کاکا صیبؒ سره په اس
سور روان وو چه حال پرے راغے نو کاکا صیب ته وائی چه دا کاکا صیبؒ
ته ئے اؤ که زه یم؟ هم د غه شان یو بل روایت دے چه یو ورځ کاکا
صیبؒ په خپل ځائے کښے په مصله ناست وو او په خپل ذکر او فکر کښے
مشغول وو. په دے وخت کښے نور هیڅوک نه وو. یو فقیر بابا ورسره
ناست وو. په کاکا صیبؒ باندے یو عجیبه کیف راغے. مخ مبارک ئے اول سور
شو او بیا زر زیړ زرغونؒ شو او بیا تک سور شو او یو ساعت پس خپل
حالت ته بیا راغے. فقیر بابا چه د کاکا صیبؒ دے کیفیت ته او کتل نو تپوس
ئے اوکړو چه دا څه وو؟ وے وئ؛ ما هم له دے حاله خبر کړه. کاکا
صیبؒ ورته وفرمائیل چه دا یو داسے کیفیت دے چه په ژبه د بیان
نه دے. دا حال به په تا هم راشی خو ګورے چه ته به د دے توان راولے
تے او کنه. د کاکا صیبؒ دا وینا وه چه په فقیر بابا حال راغے. یعنے د فنا
فی الشیخ په جذبه کښے راغے او په کاکا صیبؒ ئے اوچت ور و دانګل او ورته
وائی چه ته ئے پیر ئے او که مرید ئے، دا ته زه یم او که زه ته ئے "

له وائی چه د کاکا صیبؒ رنګ کښے یو ښکلے نورانی زیړ والے وو چه د هغے له مخه به ورته
معتقد بنو "زیړے کاکا" هم وئیل سے

زه په بند د ادرنګ نه یم چه به خلاص شم
زه بند کړے شیخ رحمکار زیړی کاکا یم "

غرض دا او داسې نور واقعات دي چه په فقیربابا د جذب او لیونتوب په حالت کښې راغلي دي. ولې لکه څرنګه چه وړاندې وښيلې شویدي دا حالت ئې عارضي وو. فقیربابا بیا خپل حالت ته راواپس شوې دې او باقي عمر ئې دسالک په مرتبه کښې دخپل مرشد په خدمت کښې تیر کړې دې. دکاکاصیبؒ سره ئې دخاص تعلق اندازه ددې نه کیږي چه دې، دلنګر خزانچي وو

لکه څرنګه چه ډیر عالمان دهغه وخت په دې خبره متفق دي چه کاکاصیبؒ دخپل وخت قطب عالم وو، یا قطب الاقطاب. دقطب الاقطاب دوه وزیران دي چه امامان ورته وائي. په دې امامانو کښې یو دقطب الاقطاب ښي لاس ته ناست وي او بل دقطب ګس لاس ته. نو په دې دواړو امامانو کښې دګس لاس امام به یقیناً چه فقیربابا وي. قطب الاقطاب چه خپل ځائي خالي کړي نو دهغه منصب ئې په دې امامانو کښې یو کس ته وسپارلې شي. نیاعلے عقاب خټک په خپله رساله ,,کاکاصیبؒ،، کښې لیکي چه قاعده دا ده، هر ولي چه دخپل ولایت دنصاب زکوٰة وباسي نو کم نه کم دوه کسان دخپل ځان په رنګ کړي یعني ئې خپل مقام ته ئې رسوي. او وائي چه په داسې دوه کسانو کښې یقیناً یو فقیربابا دې. نو که چرې کاکاصیبؒ قطب الاقطاب دې نو دهغوئي په امامانو کښې به یو خامخا فقیربابا وي. وائي چه دګس لاس دقطب مرتبه دښي لاس دامام نه اوچته وي. او چه کله قطب الاقطاب خپل ځائې خالي کړي نو دغه مرتبه دګس لاس قطب ته اورسي. په دې خبره دهغه وخت عالمان ګواه دي چه دکاکاصیبؒ نه پس دا مرتبه دفقیربابا نصیب شوې ده. ددې خبرې نه هم زمونږ ددې خبرې تصدیق کیږي چه کله کاکاصیبؒ

وفات شو نو لحد ته فقیر جمیل بابا او د هغوئ یو بل امام خواجه گل نور
په خپلو لاسونو کوز کړو او په دے فقیر بابا دیر په ارمان او افسوس
داتیه اووے

ع

په بو ئیں دِ ټول عالم خوشبوئ شو
اصیل چندنړه په تا پر یوتل کردونه

په آخر کښے به یو څو خبرے د دے مناقبو په حقله وړاندے کړو.
د دے مناقبو شاعر میاں شمس الدین مرحوم کاکا خیل دے. څوک چه د
فقیر بابا د عصر سره نزدے تیر شوے دے. هغوی د فقیر بابا د کراماتو
دا واقعات د فقیر بابا د ځنے تمسو او کړ و سو په فرمائش منظوم کړیدی.
چه یکښے د میاں حید ر د اصرار ذکر ئے هم کړے دے. دا مناقب که یو اړخ
ته د فقیر بابا په ژوند او د هغه په طریقت، کراماتو رڼا غوړځوی
نو بل اړخ ته د هغه وخت د ژبے او ادب د یو انداز آئینه هم
ښئي. چونکه د فقیر بابا د کراماتو دا واقعات د هغه تمسو یا خوږخیله
لیدلی دی او ځنے ئے اوریدلی دی، مونږ په دیکښے ځه شک شبه نه
کوو. ولے دومره به اووایو چه په یو ے واقع نیے کښے تر څه حده د
مبالغے نه کار اخستے شوے دے. دا مبالغه ځه داسے نه ده چه گنی د
واقعے په رښتیا والی اثر غورځوی بلکه تر دومره حده ده لکه چه د
دیر عقیدت له مخه د خپل پیر یا نیکه ستائنه او کړے شی. دا په دے چه
په دے مناقبو کښے د عبدالقادر خان ختک او د هغه د زامنو د ښا هئ
کومه واقعه بیان شوی ده نو د هغے سره دومره په آسانه اتفاق نه شی
کیدے ځکه چه د عبدالقادر خان ختک په ژوند تر اوسه پورے کومه تحقیق

شوی دے د هغے له مخه هغهٔ یؤ مغرور او متکبر خان نهٔ وو بلکه د
طریقت خاوند، د قادریه سلسلے د شیخ سعدی لاهوری ماذون خلیفه وو
اؤ پیل د فقیر بابا خپل ورارهٔ اؤ زوم هم وو- د عبدالقادر خان خټک که
د فقیر بابا سره په هغه وخت څهٔ اختلاف هم وو نو هغه صرف د شریعت
په څنګ معاملو اؤ د فقیر بابا د چشتیه طریقے د ذوق سماع په حقله وو.

د دے نه علاوه دا مناقب د هغه وخت د ژبے اؤ ادب هم یو
زبردست اثر دے- زمونږ په وړاندے د فقیر بابا د مقام او د هغهٔ د
قدر ولو سره سره دا مقصد هم وو چه د پښتو اکیډیمۍ د لائبریرۍ ئی
هغه زړه قلمی نسخه په چاپ کښے را ولوکومه چه زمونږ په خیال د
مناقب فقیر د نورو نسخو په مقابله کښے بشپړه اؤ مستنده وه. دا
نسخه د مناقب فقیر جمیل بیګ په قلمی نسخو کښے د ټولو نه قدیمه ده. اؤ
مُلا بایزید ښناتی د فقیر جمیل بیګ یو بل د هغه وخت سکه نمسی میاں
اورنګ د خاطر د پاره لیکلے ده.

مونږ په خپله ټانے دا دعوی نهٔ شو کولے چه ګنی زمونږ د اکیډیمۍ
دا نسخه به د نورو نه زیاته مکمله وی اؤ نهٔ دا دعوی لرو چه ګنی مونږ د دے
په ترتیب اؤ تدوین کښے پوره پوره انصاف وکړے شو. زمونږ په
وړاندے درے نسخے وے چه معیار مو خپله نسخه اؤ ګرځوله اؤ نور نظره
مو د میاں سناء الدین کاکاخیل لیکلے قلمی نسخه او د انجمن اتحاد جمال خیل
مطبوعه نسخے وساتلے- او د دوئ ترمینځه فرق مونږ څهٔ حاله په حاشیو
کښے څرګند کړو.

په آخر کښے به زهٔ ادوا ئیم چه که چرے زما د ډاکټر صاحب علی محمد نواز

دفقیر بابا سره دمینې اؤ عقیدت له مخه هغه ډیر زیات اصرار نه وے تو
ما به دا کار دومره زر سرته نه وے رسولے. ور سره زۀ دَ خپل کران
ملګری یار محمد مغموم خټک بیحده زیات مشکور یم چا چه ماسره دده
مناقبو په نقل کولو اؤ ترتیب کښے بے شانه زیات کرا ډ کړے دے. زۀ د
خپل اُستاذ میاں اقبال شاه اؤ خپل ملګری مولانا محمد اسحاق هم دزړۀ
نه مننه کوم چا چه ماسره په دے لړ کښے امداد کړے دے اؤ د پروف ریډنګ
دپاره د سیف الرحمٰن سید اؤ د لطف الله کاتب هم شکریه ادا کوم.

وما علینا الا البلاغ

راحت وَلی شاه خټک

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

رَبَّنَآ اٰتِنَا مِنْ لَّدُنْكَ رَحْمَةً وَّهَيِّئْ لَنَا مِنْ اَمْرِنَا رَشَدًا[۱]

توفیق را کړې ربّنا ! ستا د حمد ستا د ثنا،
نه لائق د کل ثنا يې نه خالق يې ربّنا يې
که سړي دي که ملک دي[۲] د زمين که د فلک دي
که پيريان دي که ديوان دي که چارپائے دي که مرغان دي
خزنده[۳] که درنده دي گُرزنده[۴] که پرنده دي
ستا ثنا وائي خالق! چه هم ده د ستا[۵] لائقه
په توحيد دِ صفت وائي په تمجيد دِ قدرت .....(ربنائي، ثنائي[۶])

---

[۱] دا صحاب کهف دعا چه د قرآن کريم په سورهٔ کهف کښې ذکر راغلې دے. داکيډيمۍ په قديمي قلمي نسخه کښې په شروع کښې دا دعا ليکلې شوې ده. دے په مطبوعه نسخه اؤ د مياں سناء الدين په قلمي نسخه کښې نشته [۲] دا شعر د مياں سناء الدين په قلمي نسخه کښې نشته [۳] دا تکې په مطبوعه نسخه کښې خزنده ليکلې شوے دے [۴] په مطبوعه نسخه کښې اؤ د مياں سناء الدين په قلمي نسخه کښې "گُوزنده" ليکلې شوے دے داکيډيمۍ په قديمي قلمي نسخه کښې "گرزنده" ليکلې دے چه گرزنده يعني گرزيدونکې ترے مراد دے. شايد چه د دے نسخې د ليکلو په وخت د پښتو "گ" د پاره داموجوده شکل موجود نه وو [۵] خټک د ستا "نه وائي "د ثنا" وائي هسې هم د "د ستا" درست نه ښکاري. شايد چه کاتب د ځانه ليکلې وي [۶] په مطبوعه نسخه کښې "ثنائي" ليکلې شوې اؤ د مياں سناء الدين په قلمي نسخه کښې "ثنائي" ليکلې دے. داکيډيمۍ په قديمي قلمي نسخه کښې ضائع شوې دے.

لکه[1] حق د ثناء ستا وي — دا قدرت کله د چا وي

چه[2] چا له چا نه شي ادا — که ځانونه کړه فدا

ستا ثناء چه که محصي — شي قائل په لا...... احصي[3]

چه خاصان د درګاه وي — مقرب په راز آګاه دي

زياتي نه کښيږدي قدم — نه په وړاندې وهي دم

د هر چا چه فيروزي ته — معروف کړې خپل روزي ته

ژبه ګونګه د هغو کړې — خوله ئې بند د ګفتګو کړې

څکه پاک رسول[4] ويلي — پدا باب دئے، فرمائيلي

مَنْ عَرَفَ رَبَّهٗ كَلَّ لِسَانُهٗ

د عرفان درياب د غرق دے — سالک ډوب پکښې تر فرق دے

ترې زه غافل يم تور — څه ثناء کړم ستا نور

بارے بيا چه مسلمان تا — پيدا کړے يم په ځان تا

خو ثنا ده ستا واجب — ده په ما له دے موجب

ډيره ډيره زما خدايه — چه[5] ستوه ماته رهنمايه

چه له شرکه د زه خلاص کړم — په بندګۍ خپلې د خاص کړم

---

[1] د مياں سناء الدين په قلمي نسخه کښے دا مصرعه داسے ده ،، لکه حق ستا د ثنا دے "

[2] د مياں سناء الدين په قلمي نسخه کښے دا مصرعه داسے ده ،، چه په چا نه شي ادا "

[3] دا شعر په مطبوعه او د مياں سناء الدين په قلمي دواړو نسخو کښے نشته. مطلب ئے دا دے چه ستا د ثنا په شميرلو هيڅوک قادر نه دے

[4] دا دريواړه بيتونه د مياں سناء الدين په قلمي نسخه کښے نشته

[5] د مياں سناء الدين په قلمي نسخه کښے دا مصرعه داسے ده ،، چه شوے ماته راهنمايه "

مشرف دِ په اسلام کړم — مکلف[۱] دِ په احکام کړم

اُمتي[۲] دِ دَ حضرت کړم — مکرم دِ په نعمت کړم

کلیم[۳] کوئي دِ د رسول[ص] کړم — په خپل فضل دِ مقبول کړم

کړم[۴] دِ د دوست دَ چهار یارو — د جمله اصحاب کبارو

کړم دِ دوست د اهلِ بیتو — خلاص دِ کړم له کیتو زیت[۵]

هم دِ دوست کړم د دوستانو — هم د ښمن له دښمنانو

چه د ستا دوستان وي ارَبّ — تام دوست کړه دوئ عجب

ستا کرم تخنیتنه ډیر دے — د حساب ترحد تیر دے

توفیق ماته راعطا کړه — په زبان ئے ته طوطا کړے

چه صفت ستا د رسول[ص] — دے کړم چه وي مقبول

منقبت[۶] د چهار یارو — پسے وکړم له کبارو

بیا هله پسے جلیل — منقبت دَ شیخ جمیل

---

[۱] د میاں سناؤالدین په قلمي نسخه کښے دا مصرعه داسے ده: ”مکرم دِ په اکرام کړم“

[۲] د میاں سناء الدین په نسخه کښے دا بیت نشته.

[۳] په مطبوعه نسخه کښے کلمه کو لیکلے شوے دے. [۴] په مطبوعه نسخه کښے دا بیت نشته.

[۵] په مطبوعه نسخه کښے ”کم وزیت“ لیکلے دے او د میاں سناء الدین په قلمي نسخه کښے ”کیتِ وزیت“ دے. اصل د عربئ محاوره ”کیتٌ وکیت“ ده چه په معنیٰ ئے ده هغه د غه (القاموس العصری ص۶۰۹) [۶] په مطبوعه نسخه کښے هم دا بیت هم داسے دے. ولے په مطبوعه کښے بیا د چهار یارو مناقب نشته او د اکیډیمئ په قلمي نسخه کښے د ټولو منقبتو نه شته.

چه په شان دو دے امیر   اوس مشهور دے په فقیر

یعنیٔ دے فقیر صاحب   دے نومړی شیخ صاحب[1]

هم د دوئ په روئ د خدایه   مؤمن بوځے له دے سرایه

د ختکو بشیخ رحمکار   دے مرشد دی بزرګوار

د شیطان له دوهربٔ[2]   وُ ے ژغوره زما رَبٔ

ته قادر ئے هم توانا ئے   ته سمیع ناصر[3] دانا ئے

ته زما پروردګار ئے   بخشنده آمرزګار ..... رئے)

ته اَحد ئے هم صمد ئے   لَمْ یَلِدْ وَلَمْ یُوْلَدْ ئے

ذات[4] صفات د تا قدیم دی   له تغیره پاک سلیم دی

بے له تا نه موجودات،   کُل همه دی حادثات

هم د ستا په پاک فرمان

تغیر مومی هر زمان

---

[1] دا بیت په مطبوعه قلمی نسخه کښے دا رنګ دے " یعنی دے فقیر صاحب د نومړی شیخ صاحب او د میاں سناءالدین په قلمی نسخه کښے دے " یعنی دے فقیر صاحب " دے مرید د شیخ صاحب [2] د میاں سناء الدین په قلمی نسخه کښے دا بیت دا سے لیکلے دے " د شیطان له درد هر به؛ ره م ژغوره حما ربه" او په مطبوعه نسخه کښے دے " دَم ژغوره حمار به! [3] په مطبوعه او د میاں سناءالدین په نسخه کښے " بصیر " لیکلے دے [4] صفات د ذات نه جُدا نه دی بلکه صفات عین ذات دی (رحمزه شنواری) ۲!

128337

نعت سید المرسلین شفیع المذنبین

احمد مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وسلم

اللهم زر صلوٰت	هم سلام هم تحیات
په حضرت خیرالبشر	ته نازل کړے مکرر
بهتر کړے تا سبحان دے	مهتر کړے تا رحمان دے
عُذره[1] کړے تا جبار دے	سرور کړے تا قهار دے
دے[2] دَ واړه کونَ شاه دے	دے رسول د تا الله دے
منوّر رهم معطّر دے	حضرت تهول نورالبشر دے
هم شفیع دے په محشر	هم رفیع دافع دشر
دے بادشاه دے هم سروَر	جمشید[3] دے دده چاکر
دے چراغ د انبیاء دے	دے صباح دَ اصفیا ؤدے
دے گلشن[4] د طریقت دے	دے گلشن د حقیقت دے

[1] په مطبوعه نسخه کښے اؤ د میاں سناء الدین په قلمی نسخه کښے "غوره" لیکلے شوے دے.

[2] د میاں سناء الدین اؤ په مطبوعه نسخو کښے دا مصرعه داسے ده "دے دَ دواړو کونو شاه دے.

[3] په مطبوعه کښے دا مصرعه داسے ده "دی شاهان د ده چاکر".

[4] د میاں سناء الدین په نسخه کښے د "گلشن" په ځائے "گلچین" لیکلے دے.

دے صاحب د شریعت دے	دے صاحب د فضیلت[1] دے
دے صاحب د عزّ و ناز دے	دے صاحب صاحبِ راز[2] دے
دے صاحب د شفاعت دے	دے صاحب د شجاعت[3] دے
دے صاحب د معرفت دے	دے صاحب د شرافت دے
دے صاحب د سخاوت دے	دے خاتم د نبوّت دے
دے صاحب د ملاحت دے	دے صاحب د فصاحت دے
دے صاحب د فراغت دے	دے صاحب د بلاغت دے
دے صاحب د منبر	هم د تاج هم د افسر
سرور د مخلوقاتو	دے خواجه د کائنات
دے رسولِ هاشمی دے ،	عربی هم تهامی[4] دے
دے[5] رسولِ مدنی دے	هم مکی هم ابطحی دے
دے مقبول د پاک جناب دے	مشرف په دا خطاب دے
وَكَفٰى بِاللهِ شَهِيْدًا	محمد الرسول الله
دے صاحب دے د اسرار	دے شفیع د گناهګار

[1] د میاں سناءالدین په نسخه کښے د "فضیلت په ځائے "نبوت" لیکلے دے.

[2] په مطبوعه نسخه کښے "صاحبِ راز" په ځائے "صاحب دراز" لیکلے شوے دے چه درست نه کاری. [3] په مطبوعه نسخه کښے د "شجاعت" په ځائے "شرافت" لیکلے شوے دے.

[4] د میاں سناءالدین په قلمی نسخه کښے "اُمی" لیکلے دے.

[5] په مطبوعه نسخه کښے دا بیت نشته.

دے صاحب د حشر نشر — دے به وکا اول حشر

له قبرو نو پسے نور — به اوچت شی لوړ د لور

شفاعت به په میدان — اول دے وکا په ځان

د ټغ تورو ګنهګارو — د هجرو خو زړهٔ افګارو

دے صاحب دے د معراج — دے صاحب دے د اعراج

د معراج په شپه له فرشه — چه نبیؐ لاړ ستهٔ تر عرشه

تر عرش تیر تر لامکان — پورته[1] ورانغے اے جان

په اسرار[2] د ګوټی مګوټی — شه خبر په ګفتګوئی

نور اسرار د معراج ډیر دی — خوک پنهان[3] راوړ، څوک بر خیر دی

درته نمایم زهٔ یو راز — په دے راز شه سر فراز

د[4] زړهٔ فکر کړه نیک ذاته — دے آیت ته نیک صفاتَ

چه دی پاک الله ویلی — په دا باب کے را ستولی

فَاَوْحٰی اِلٰی عَبْدِهٖ مَا اَوْحٰی

زیات به څهٔ کړم ګفتګوئی — په دا باب کښے تنګ و پوئی

---

[1] په مطبوعه نسخه کښے ,, پورته ،، لیکلی دے اؤ د میاں سناء الدین په قلمی نسخه کښے "پوړے" لیکلی شوید ے ۔!

[2] په مطبوعه نسخه کښے دا بیت داسے لیکلی دے ,, په اسرار د ګوبه ګو شو خبر په ګفتګو ،، اؤ د میاں سناالدین په قلمی نسخه کښے د بیت دویمه مصرعه ده ,, شه خبر د ګفتګو ،، [3] په مطبوعه نسخه کښے دا مصرعه ده ,, څهٔ پنهان دی څهٔ برخیره ،، [4] داکیدے شی په زړے قلمی نسخه کښے داسے نبکاری چه څهٔ صفحے کے دی ځکه چه په صفحه دا شعر آخری شعر دے اؤ بله ځنګ چه هغه وخت دا روایت وو کاتب هم په دے صفحے د بلے صفحے د شروع ټکے ,, چه دی پاک ،، لیکلی دی . ولے په بله صفحه دا ټکے نشته او هسے هم د معجزے روداد پوره نهٔ دے نو په دے وجه مے مکمل روداد د میاں سنا الدین د قلمی نسخے نه رانقل کړو . په مطبوعه نسخه کښے هم د غه کے مے نقل کو ونکے پوهه شوے نهٔ دے اؤ د ضائع شوو صفحو خیال ئے نهٔ دے کړے نوکه بیانئے مسلسل لیکلے دے ۔!

زۀ به يو، ځنے عيان کړم ‏ ‏ له دے سره به بيان کړم

په تفسير کښے ماليدلی ‏ ‏ حسينی هسے و ثيلی

چه مراد له اَوْحٰی دادے ‏ ‏ امنّا دے صد ثّنا دے

چه نۀ واۀ ره اے رسوله ‏ ‏ له هرچا ما نه معلومه

زۀ اۀ نۀ تر ما سِوا دی ‏ ‏ ستنا د پاره کُل پيدا دی

ستا د پاره ے سرورهٔ! ‏ ‏ پيدا کړی دی مهتره

چه حضرت په دا خطاب ‏ ‏ وُنما نځه ربّ الارباب

اوس نۀ کوره داهمت ‏ ‏ هلته څۀ وو له حضرت

په جواب کښے عالی شان ‏ ‏ هسے رنګ شۀ درفشان

يا خاوندۀ کردګارۀ! ‏ ‏ ما هم ترک کړه ستا د پاره

بے له تا چه څۀ اَشياءٔ دی ‏ ‏ متروک[1] ما ريبنتيا دی

نۀ ئے نۀ خالق موجود ‏ ‏ زما کل مطلب مقصود

حُکم حق هسے فرمان ‏ ‏ کړے دے ددۀ په شان

مَازَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغٰی ‏ ‏ فَكَانَ قَوْسَيْنِ اَوْاَدْنٰی

ثُمَّ دَنٰی فَتَدَلّٰی ط ‏ ‏ کړی نعمت هسے مولٰی

کوره څو مره بشارت ‏ ‏ دے په لغت کښے د دولت

چه مولٰی په سنۀ ثنا دے ‏ ‏ په يٰسيٓن اۀ په طٰهٰ دے

و حا د ثو توان دِ څۀ ‏ ‏ چه ئے وکا لغت په خُلهٔ

---

[1] د مياں سناء الدين په قلمی نسخه کښے دا مصرعه هم دا سے ليکلی ده۔ په وزن پوره نۀ ده شايد چه دا سے وی ،، متروک کړی ما ريبنتيا دی ،،

چه نزول په دهٔ قرآن دے — دغه بس ددهٔ برهان دے
ددهٔ ډیر دی معجزات — دی له شماره حده زیات
که خدائے راکاندے توفیق — شی تو فیق زما رفیق
معجزات به بیل کتاب — کړم پښتو په آب وتاب
تبرک د پاره ذر — ما دد ے کتاب په سر
کړه پښتو وتا ته ګوره — دا یوه معجزه ورور ه!

معجزهٔ حضرت صلی الله علیه وآله وسلم

واوره دا نقل ګلرنګ — معجزه بزرګ خوش رنګ
په کتاب کښے دسے نقل — راوی کاند و کړه عقل
یوه ورځ بوجهل سګ — شوم لعین په زړهٔ کښے تنګ
درے کافر ور سره نور — دوئی منکری د نبی تور
په مجلس کښے د حضرتؐ — دے حاضر شهٔ بد صورت
ابوجهلؐ یو څو دینار ه — د سرو زرو له انباره
پټ په جیب کښے وو راوړی — ننتے د پاره سپړ ی
چه په لار د عداوت — ده وے نبی حضرتؐ
دا به څرګ کوم په څان — ولے پټ په زړهٔ پنهان

---

[۱] د دے معجزے بیان دا کیسه یمځ په زړه قلمی نسخه او په مطبوعه نسخه دواړ د کښے نشته۔
[۲] په دے مصرعه کښے «یو» سره بحرماتیږی شاید چه کاتب د ځان نه زیات کړے دی صحیح مصرعه داسے پکار ده «ابوجهل څو دیناره» ۱۲

کمان دا کړے فاسد وو | داګمان دده فاسد وو
چه به زهٔ پرے امتحان | حضرتؐ د پو بنستم عیان
نورے څه کړو د حضرتؐ تم | دائے و وے پاک صورت تم
وے ئے داؤ ره محمدؐ ته | تهٔ چه وائے معتمد ه
زهٔ رسولؐ زهٔ پیغمبرؐ یم | زهٔ اسنائے د اکبر یم
که دعوی لوئےؐ صادق | ماته ووایه لا یق
زهٔ په څهٔ نیت کښے له کوره | راو تلے یم هر کوره
هم ملکوی ے له ځانه | څهٔ راوړی دی پنهانه
رسولؐ دے چه او لایق یم | په دعوی خپلے صادق یم
زهٔ رسولؐ زهٔ پیغمبرؐ یم | په بیت راز د ستا خبر یم
تاله کوره سوهٔ مهرانه | څو را دری دی پنهان
چه په لار د عداوت کښے | هم د خدائے او د حضرتؐ کښے
نفقه ستی پرے تهٔ کړے | ملکوی د شیطان دکړے
ابوجهل متحیرّ شهٔ | دے په ځان متفکرّ شهٔ
چه اصلی حاله زما داده | خبر کړے دے تر چا دے
حضرتؐ وے چه فکر مهٔ کوه | په دا کار تحیرّ مهٔ کوه
ستا له اهله له عیا له | خبر نهٔ یمه له حاله
اوس په حکم د جلیلؐ | زهٔ خبر کړم جبرائیلؐ

---

[۱] شاید دا تکے "لوے" دی۔

[۲] ملکوی یعنی ملکوتیا۔

جبرائیلؑ راته دا درنگ — خبر راؤړه په دا درنگ

لمسنه خدا یم اے بد بخته — ایمان راؤړه په زړه سخته

سر کړه تهیت مردار لعین — بیائے پورته کړه خودبین

وے ئے دے زما سوګند — په خپل لات عزّیٰ[1] څوګند

چه د ستا په څیر ساحر څوک — ماؤنه لیدهٔ ما هر څوک

حضرتؐ وے ساحر نه یم — پیغمبرؐ د الله زه یم

اے بوجهلؔ کړه دینار — ستا په ما وکړه اقرار

چه د خدائے یم پیغمبرؐ — ته به وکړے اقرار بر

ده وے او چه کړه دینار — شی زما په تا اقرار

زه به هم ستا رسالت — کړم قبول ستا مقالت

حضرتؐ وے بے شک وریب — کړه بیرون دینار له جیب

چه بوجهل خپل دینار — کړه[2] په لاس له جیب اظهار

حضرتؐ وے چه اے دیناره — زه رسول یم له غفاره

خدائے په خپل قدرت عیان — دینار کړه فصیح زبان

دا دینائے ووئیله — ته ئے واؤره اے غافله!

وَیْلٌ لِمَنْ یَرَاکَ وَلَمْ یُؤْمِنْ بِکَ

اے دے ډیر افسوس هغه تم — چه تا وویني حضرتهٔ!

په تا رانه وړی ایمان — پاتے دے شی بے ایمان

---

[1] لات عزیٰ د عربو د جهالت د دور دوه بوتان وو چه خپل خدایان ئے ګڼل [2] په قدیمی قلمی نسخه کښے او مطبوعه نسخه کښے دا مصرعه داسے لیکلی ده "کړه د حبیبؐ په لاس اظهار"!

دَ[1] طُوبیٰ ثُمَّ طُوبیٰ ثُمَّ طُوبیٰ　　لِمَن لا یرانے وَ امن بك

اے[2] خوشی دہ د ھخو تہ　　نہ یوٌ خُل پہ زر کـرو تہ

چہ ئے تہ نہ ئے لید لے　　پہ ایمان دے خوشیدہ لے

بے لیدو پہ تا ایمان　　دوئی را ورے پہ سبۂ شان

چہ دا ھسے رنگ اقرار　　پہ ظاھر وکہ د یار

بو جھل بیا دوے پہ لب　　چہ دا ختہ سحر عجب

کنبیو[3] تلی دی پہ دست　　چہ د تہول ساحران پست

ھمگیر[4] کری عاجزان　　ھسے سحر کرہ پہ خان

او[5] کوے موژ تہ فرمان　　تہ پہ توک دخپل اریان

دخپل پلار د نیکۂ دین　　نورہ وہ پہ موژ مبین

نوی دین وتہ مو بیاٗ ئے　　نہ پو ھیژم داختہ وا ئے

حضرت دے بوجھلہ کسہ　　خپل ډینار پہ لاس ونسہ

---

[1] دا پہ مطبوعہ نسخہ کئے نشتہ اؤ دمیاں سناٗالدین پہ نسخہ کئے پہ تقدیم کئے راغلے دے

[2] دمیاں سناءالدین پہ نسخہ کئے دا بیت دا سے لیکلے دے۔۔ اے خوشی دہ و ھخوتہ ؛ نہ یوٌ خُل پہ درے کرتہ ؛؛

[3] دمیاں سناءالدین پہ قلمی نسخہ کئے دا بیت دا سے دے　　کہ

کنبیو تلے دے پہ دست ستا　؛　چہ دی تول ساحران پست ستا

[4] دمیاں سناءالدین اؤمطبوعہ نسخہ دا بیت دا سے دے　　کہ

ھکی کرے عاجزان　؛　ھسے کرے پہ خان

[5] میاں سناءالدین سرہ اوکوے موتہ تہ فرمان ؛ تہ بہتہ کرے دا خپل خان

تو ے نه و کړه ته پوښتنه — د خپل دین آئین غوښتنه

که اقرار په دا ساعت — ستا په دین د حقیقت

دے دینار وکړ محکم — ته پرے اوسه مدام سم

که ئے ستا دین کړه باطل — په اقرار دینار زائل

قدم کښیږده په دا دین — ته هم پریږده دغه دین

چه لعین په دا کلام — تکلم کړ بد فرجام

په قدرت د کردګار — په ځان ولی[۱] شه دینار

په تلوار اؤ په سرعت — هغه د رنګ هغه ساعت

شه[۲] په مزکه باندے تو ئے — خالی لاس شه بے آبرو ئے

بیا حضرت معجز بیان — کړ دینار ته دا فرمان

[۳] اِنْ کَانَ مُحَمَّدَ حَقًّا فَعُدْ کَمَا کَانَتْ

اے که د ے محمد حق — په حق دین ولاړ برحق

هغه رنګ شه هغه شان — لکه وے[۴] اول په ځان

هغه ولی دینار ودوره — د حضرت[۵] په حکم ګوره

هغه رنګ شه با فروغ — لکه وو چه اول روغ

هغه درے چه وو ګمراه — له بوجهل سره همراه

---

[۱] ویلی [۲] دا شعر د میاں سناء الدین په نسخه کښے نشته [۳] د میاں سناء الدین په قلمی نسخه کښے دا الفاظ داسے لیکلی دی " اِنْ کَانَ مُحَمَّد احقا فقل کما کانت

[۴] د میاں سناء الدین په نسخه کښے ولی لیکلے دے۔!!

[۵] په مطبوعه نسخه کښے د دے نه وروستو برخه نشته !!

دے شته پاتے بے ایمان　　شوله صدقه مسلمان

بو جهل لاړ و کور ته غلے　　د ازل په داغ داغلے

معجزه شوله تمام　　له ما واوره نیک فرجام

له[1] جمله خلقه بهتر دے　　غرض دا چه دے مهتر دے

اوّلین هم آخرین دے　　دے سید المرسلین دے

بیا[2] بهتر دے اولعظم　　کړه پیدا د خاطر جزم

په نبیا نو کښے اکمل دے　　بیا بهتر پسے مرسل دے

بیا بهتر پسے نبیان دی　　بیا بهتر پسے ولیان دی

د ولیانو[3] سر صدیق رضؓ دے　　په عمرؓ افضل تحقیق

بیا بهتر پسے عمرؓ دے　　بیا عثمانؓ پسے حیدرؓ دے

د دوی ذر دادرم بیان　　منقبت به هم عیان

اهل بیت د پاک رسولؐ　　بیا بهتر دی په وصول

بیا بهتر واره اصحابؓ دی　　له حضورؐ چه مزه یاب دی

چه[4] دی هم لکه سره زر دی　　تابعین پسے بهتر دی

له د میاں سناء الدین په قلمی نسخه کښے دا بیت دا سے لیکلے دے ؎

غرض دا چه دے بهتر دے ؛ له جمله خلقو بهتر دے ٢ه میاں سناء الدین "بیا بهتر دے الوالعزم"

٣ه د ختکو په لهجه کښے د اولیاؤ جمع و لیان یا اولیان ویلے شی ؛

٤ه دا بیت د میاں سناء الدین په نسخه کښے دا سے لیکلے دے ؎

تابعین پسے بهتر دی ؛ کره د دوی لکه سره زر دی

بیا نور تبع تابعین دی　　چه بهتر دوئی په یقین دی
یا ولیان دی دهر عصر　　بهتر شوی نشته قصر
په خپل قدر په خپل وت دی　　ولے دوئی په تا توت دی
تر قیامته که ئے گورے　　سلسله ده حنبله پورے
خوک ابدال دی خوک اوتاد　　خوک اقطاب دی خوک افراد
قئے غوث خوک نجبا دی　　خوک عمد خوک نقبادی
خوک اخیار خوک منتهی دی　　خوک وحدت خوک حقیقی دی
ل درود هزار هزار　　په حضرت صدر ا لکبار
هم په کل پیغمبرانو　　هم دده په چهار یارانو
هم په آل په اصحابؓ　　په کملو لوئے جناب
شمس الدین وایم خاوندهٔ
پر همه کره تهٔ خورسندهٔ

منقبت اوّل دابوبکر صدّیق رضی اللہ عنہ

للّٰهم صل وسلّم　　په نبی ابوالقاسم

له میاں سناء الدین سه ولے دوئی په تفاوت دی؛ په خپل قدر په خپل وت دی۔

له دمیاں سناء الدین په نسخه کئے دا بیت نشته۔

خدا ئے پہ خپل فضل کرم ۔۔۔ پہ کلام کښے مکرم
پہ دا شان پہ دا ترتیب ۔۔۔ ذکر کړے پاک مجیب
پہ اول ددے آیت ؛ ۔۔۔ ذکر کړهٔ نبیؐ حیات
ورپسے ئے چھار یار ۔۔۔ د حضوؐت یا د کړهٔ کبار
ختمٔ[1] ما هم دا کتاب ۔۔۔ کړه پہ دا ترتیب تاب

اَلصّٰابِرِیْنَ

یعنی دے حضرت رسوؐل ۔۔۔ ډیر صابر پہ اندوه نول
صابرین کہ نور هم ډیر دی ۔۔۔ کلہ څوک ددهٔ پہ خیر دی
لکہ وهٔ حضرت صبور ۔۔۔ پہ بلا صبوؐر[2] شکور
یعنی[3] دے حضرت صدیقؓ ۔۔۔ پہ دا وصف کښے عتیق
صادقین کہ دی بے شانؔ ۔۔۔ بارے څوک ددهٔ پہ شان
وه مشهور پہ صداقت ۔۔۔ لکہ دے وو پاک صورت

وَالْقٰانِتِیْنَ

---

[1] میاں سناء الدین سہ ختمٔ ما هم دا کتاب ؛ کړه پہ دا ترتیب پہ تاب۔ ذلتہ دمیاں سناء الدین پہ نسخہ کښے یوٓ آخری شعر دے چہ پہ قدیمی نسخہ کښے نشتہ۔ شعر دا دے سہ
لکہ دا کلام دحق دے ؛ ما منلے دے برحق دے

[2] دمیاں سناء الدین پہ نسخہ کښے ،، صبو ،، لیکلے دے؛

[3] دمیاں سناء الدین پہ نسخہ کښے دا بیت او ددے نہ پستہ دوه بیتہ د ،، الصادقین ،، د سرخط لاندے شروع کیږی ؛

یعنی دے حضرت عمرؓ[1] په دا وصف لکه نمر
قانتین که وی بسیار د حضرت اصحاب کبار
کله بل وو مشتهر لکه دے چه وو اشهر

وَالْمُنْفِقِيْنَ

یعنی دے حضرت عثمانؓ په دا وصف ډیر روښان
منفقین که وو اصحاب ډیر شاغلی په دا باب
بارے څوک د دهٔ په شان وهٔ سخی عالی نشان

وَالْمُسْتَغْفِرِيْنَ بِالْاَسْحَارِ

یعنی دے حضرت علیؓ په دا وصف ډیر جلی
صحابه که ډیر بیدار وو په سحر په استغفار وو
کله بل په دا طریق استغفار کوهٔ تحقیق
چه ښبنتن په پاک کلام هسے دوئی ستائلی تام
[2]حادث دے څهٔ توان چه ئے که وصف بیان
په اوصاف ئے خبر دے الله اکبر

---

[1] د میاں سناء الدین په نسخه کښے د «سرور» په ځائے د حضرت عمرؓ نوم لیکلے شوے دے
چه زما په خیال صحیح نبکاری ځکه چه یو خو په قدیمی نسخه کښے د «والصادقین» سرخی لښه چه
صفت پکښے د حضرت صدیقؓ شوے دے. د «والقانتین» د سرخی لاندے د حضرت عمرؓ اوصاف دی او
داسے د «والمنفقین» د سرخی لاندے د حضرت عثمانؓ اوصاف دی او د څلورمه سرخی چه د
«والمستغفرین بالاسحار» ده په دیکښے د حضرت علیؓ اوصاف بیان شوی دی خو داکیدی یمځ په
نسخه کښے دا څلورمه سرخی دیو بیت په ځائے درکړے شوے ده [2] د میاں سناء الدین «حادثو»
لیکلے دے. مطلب ئے دے چه فانی څهٔ توان لری چه د دوئی پوره وصف بیان کړے شی.

نکه دا رنګے را غلی — په خبر شکلی شا غلی
یوه ورځ جبرائیلؑ — په پاک حکم د حبیبؑ
دهٔ حضرت وته را غلے — په مجلس کښې ناست وو غلے
ناګهانه حضرت عمرؓ — را ښکاره شو لکه نمر
جبرائیلؑ وه وے حضرتهٔ — دا عمرؓ دے نیک سیرت
چه دا درومی په تلوار — با شوکت هسے په لار
حضرت ووے جبرائیله — عمرؓ پیژنے خلیله
جبرائیل ووے محمدهٔ — د دنیا نو سر آمده
د آسمان تمام عالم — عمرؓ پیژنی محکم
له مخلوقه د زمین — په ښهٔ شان په ښهٔ آئین
حضرت ووے جبرائیله — د عمرؓ له ښهٔ تفضیله
څهٔ بیان وما ته وکړه — ما خبر وربانده ته کړه
چه دے څومره فضیلت — د صورت لوی صفت
جبرائیل وئیل حضرتَ — که زر کاله له صفتَ
د عمرؓ کوم بیان زهٔ — دهٔ به نهٔ رسم په توان زهٔ
مګر خدائے چه توانا دے — په اوصاف د دهٔ دانا دے
پیدا کړے ئے عمرؓ دے — که بیان که په خبر دے
پس معلوم له دے اسراره — هسے رنګ شوه زما یاره
فضیلت د چهار یارو — د دغو ښکلیو بزرګوارو
د بشر و نشته توان — چه ئے کا چاته بیان
لکن ما د زړهٔ په مینه — نهٔ له ما دا واوره مؤمینه

تبرکه د یاره ورورره! | څو نقلونه واوره کوره
پـه حدیث کښې دي راغلي | پـه اخبارو کښې شاغلي
ما پـه سر دد ے کتاب | کړو پښتو پـه آب وتاب
چـه د دوئ پـه برکت | داکتاب ے شي شهرت
پـه نظر د ناظرانو | شي مقبول د حاضرانو
ما عاصي پـه دعا یاد کا | پـه دنیا رے خاوند ښاد کا

خدائے د واړه مؤمنان
که مغفور پـه خپل احسان

منقبت دویم پـه اوصافو د چهار یارو رضي الله عنهم

رب صل وسلم ډیر | برکت تر حده ډیر
پـه حضرتؐ لرے بیکران | هم پرے خوش کړے چهار یاران
چـه راغلے دا خبر دے | مالیده لے معتبر دے
هغه وخت چـه حضرت نوحؑ | دکشتئ کار کړه فتوح
یعنې دهٔ چـه جوړ وُ لـه | هغه وخت بیړئ اے ګله!
جبرائیلؑ ورته لـه خدایه | هسے رنګ شه رهنمایه
وے نے پاک الله وئیلي | دائے تا تـه فرمائیلي

لـه میاں سنأالدین ،، دیدار،، ۲ـه میاں سنأالدین پـه نسخه کښې نهٔ خو دلته د دویم منقبت سرخي شته اؤ نهٔ پکښې وړاندې یې دوه بیتو نه شته ۱۲!

سازول د نوحؑ په تا دی — پیدا کړل د نقش په ما دی
پس له دے فرمانه کلک — خلوینبت زره اویا لک
حضرت نوحؑ کړے تختے سازے — عجیبه ښکلے د را زے
نور په هره تخته نوم — شهٔ د هر نبی مرقوم
په اول تخته رقم — ښکلے نوم د شهٔ آدمؑ
په آخره تخته درورہ — د حضرتؐ شهٔ اسم کوره
یعنی نوم د محمدؐ شهٔ — په وروستئی تخته سرمل شهٔ
چه تختے کړے نوحؑ پیوند — یو تر بله بند په بند
بیړئ پاتے شوله سپړی — په خلور تختے نیمګړی
حضرت نوحؑ وے رهنمایه — ما په خپل کتاب کښے خدایه
یو لک خلیر یشت زره — ناے مالوستی محضره
اوس خلور تختے نیمګړی — دا بیړئ شوه زما سپړی
که شی کړه په اوبو کښے — شی به غرقه په چپو کښے
اوس زهٔ خپهٔ اوکرم خاوندهٔ — ما خبر کړه له دے بنده
ورته راغے داخطاب — د ښښتن رب الارباب
کړه خلور تختے ته نورے — سازے ښکلے په دوئی پورے
د حضرت آخر زمانؐ — دوه[1] سخران دی دوه زومان
له اصحابو ئے کبار — دا دوهٔ دی چهار یار

---

[1] د میاں سناء الدین په نسخه کښے «لوح» دے [2] حضرت ابوبکر صدیقؓ اوٗ حضرت عمرؓ د حضورؐ سخران دو اوٗ حضرت عثمانؓ اوٗ حضرت علیؓ ئے زومان دو [2]!

پړ د دوئ په نوم مرقوم ‏ ‏ بيل په بيل نے کړه محلوم
ستا بيړئ به هله سازه ‏ ‏ نوځه، شي له سازه بازه
حضرت نوحؑ کړے څلور نورے ‏ ‏ پسے سازے تختے نورے
په وړومبئ تخته مرقوم ‏ ‏ د ابوبکرؓ شته پاک نوم
په دويمه تخته بر ‏ ‏ د عمرؓ نامه شوه زبر
په دريمه تخته پاس ‏ ‏ د عثمانؓ نوم شته آساس
په څلورمه تخته کوره ‏ ‏ د علیؓ نامه شوه وروره
نور هله بيړئ تمام ‏ ‏ د نوحؑ شو له سر انجام
مؤمنان پکښے امان ‏ ‏ واړه خلاص شوله طوفان
پس په داکښے اشارت ‏ ‏ دے ظاهر په عبارت رعبادت،
چه د هر مؤمن بيړئ ‏ ‏ د ايمان په دے کړئ
چه د حبه د نبيانو ‏ ‏ د حضرت له چهاريارانو
وی خالی کوره بادرکړه ‏ ‏ شته نظر په زيراؤ زورکړه
په طوفان د کفر غرق ‏ ‏ په هغه شی پاتے تر نرق
دا ايمان بيړئ محبوبه ‏ ‏ به نے شی په کفر ډوبه
دا ايمان بيړئ شاغلی ‏ ‏ . ده په حب د دوئ راغلی
چه دا حب رئے، بند په بندئے ‏ ‏ د بيړئ تر دا پيوند دے
هغه خلاص شی له طوفانه ‏ ‏ واوره ته اهلِ عرفانه

له د مياں سنا، الدين په نسخه کښے دا بيت دا سے دے ‏ ‏ ~

حضرت نوحؑ کړے څلورسازے ‏ ‏ : ‏ ‏ پسے نورے تختے وازے

خبر دار اوسه غافله　　چه له دوئی نه شه غافله
شب د دوئی کړه بدرسره　　په خپل قدر سم لره
چه ایمان دِ سلامت شی　　له تا لرے ندامت شی
نصیحت د شمس الدین
په زړه نقش کړه رنګین

منقبت دحضرتؐ په شفقت کښے اَو دچهار یارو په همت کښے

اللهم ډیر صلوٰة درود　　بے له شماره لا محدود
په حضرت نبیؐ نازل کړه　　هم یاران ئے پر خوشدل کړه
واوره دا عجیبه نقل　　ورته وکړه د زړهٔ عقل
د حضرت شفقت وګوره　　دچهار و یارو همت درو ره
په خیبر کښے دی راغلی　　په دا باب کشلی شاغلی
یو ورځ و حضرتؐ ناست　　د مولا په حکم راست
چاپیره له دهٔ نه دوه　　اصحاب نکه ګلونه
په دیدن د دهٔ معمور　　په وصال ئے وو مسرور
ناګهانه اوه سر د　　حضرت وکشهٔ په ډیر درد
دا حدیث ئے په زبان　　هسے دوے مهربان
وَا شَوقَاهُ اِلیٰ لِقَاءِ اِخْوَانِی

له دَ میاں سناؤالدین په نسخه کښے دا مقطع نشته له ترجمه بے زړهٔ دوروڼو د ملاقات ډیر شوق لرم۔

یعنی دا حضرت رسولؐ　　هسې دے په خدائے مقبول

اے افسوس دے شوق زما　　ډیر د دونړو په لقا

یاران واړه شو حیران　　یو تر بله شو نګران

چه حضرت نبیؐ افضل　　شوق د چا لري اکمل

وی به کوم طائفه دا　　په دا فضل شریفه دا

آخر وړاندې شه صدیقؓ　　په رحمت د خدائے غریق

وے ئے یا نبی روښیداره　　شوق د چا لرے سرداره

په طائفه د غائبانو　　ته لـه کومو اُستیانو

په حاضرو لرے فوق　　چه دا هسې ئے کړے شوق

دوئی په کوم عمل دوسر　　لرے ته له موږ بهتر

په جواب کښے پیغمبرؐ　　هسې دے د دین راه بر

تا سو واوړ رئی ے مقال　　هم ے وینئی شه جمال

ادس مشتاق د امتیانو　　یم د هغو غائبانو

چه په پس له ما جدا دوئی　　په ډیرو کالو شی پیدا دوئی

بے لید وے د جمال　　بے شنو ده د مقال

چه زما تر خطؐ وتلی　　معجزه ئے نا لیدلی

دوئی به کلک په شریعتؐ وی　　امید وار د شفاعت وی

په زیارت به ے را دروی　　که دوئی ډیره خواری موی

زه به څرنګ د دوئی شوق　　په زړه نه لرمه فوق

بیا کړه سوال حضرت صدیقؓ　　د دے حل ئے کړه تحقیق

وے ئے یا رسولؐ الله　　د جماله عالم خیر خواه

دوئی په څهٔ صفت دځان   هم د ستا یوٌ چاکران
موږ یو تا ته حاضران   حمیدی لری دا شان
موږ پرینبه دے وطن خپل   هم موکور هم مومسکن خپل
هم موما ل اڈ هم موځان   دوا ړه دی ترتا قربان
په خدمت د ستا صاحب   په شپه و ورځ یوٌ مصاحب
حضرتؓ او وبیل صدیقؓ   رښتیا ته وائے عقیق
هیبی نا سو بیئی په ځان   لکه وائی په زبان
لکه دوئی په دوستئی کښے   هیبی رنګ دی په راستئی کښے
لکه تا سی عاشقان یئی   په دوستئے صادقان یئی
بل د ستا سو دوستی هیبے   دوئی په زړهٔ کښے لری بیبے
چه که څوک د ستاسو ردؔ   زړه ووائی رد بد
دوئی د ستاسو په دوستئی   سر به ورکا په چشتنئی
دوئی په مهر محبت   ستا سے څښی د مړک شربت
چه نبی آخر زمانؐ   ور ته تیر کړهٔ دا بیان
وویل حضرت صدیقؓ   په دا رنګ د خدائے عتیق
چه ته کواه شه اے رسولؐ   په درګاه د حق مقبول
هم د ستا جمع اصحابؓ   وا ړه کواه شه په دا باب
چه یؤ له دوؤ عمل و   چه صالح وی هم اکمل و
امتیان آخر زمان   چه د ستا وی هیبے شان

له د میاں سناءالدین په نسخه کښے دا بیت نشته ؟

ما هغو ته بخښلي — ستا په مخ که ے ویښلي

چه صدیقؓ هسے بخښش — په خان وکا پاک روش

دَ علیؓ ته اِشارت — هسے وکهٔ پاک حضرتؐ

د صدیقؓ د غه اقرار — هسے وکښه استوار

علیؓ وکښهٔ په قرطاس — په فرمان د خیر الناس

له دے پسه بیا عمرؓ — او چت پا سید تکه نمر

وے ئے یا رسول الله — د عاجزو تکیه گاه

د صدیقؓ په ملګرئ — هم د ستنا په د نګیرئ

ما هم یؤ له دوه عمله — چه صالح وی هم اکمله

ستا اُمت ته دغه شان — ے بخښلي دی روشان

بیا حضرت وئیل حیدره — دا اقرار هم له عمره

په دغه کاغذ کړه کښل — د حضرت عمر بخښل

علیؓ وکیښش په تراد — د عمرؓ د خطے اقرار

بیا ئے یار حضرت عثمانؓ — شهٔ او چت هغه زمان

چه ما هم نبی قاتحَ — یؤ عمل له دوه وصالحَ

ستا اُمت ته ے دا رنګ — دی بخښلي په دا درنګ

حضرتؐ دوے شاه مردانَ — دا اقرار هم له عثمانؓ

په کاغذ کړه نوشته ته — دا نهال کړه شګفته ته

چه علیؓ وکیښش اقرار — د عثمانؓ هم په قرار

نور ئے دے نبی سرداره — ما هم دارنګه روښداره

یو عمل له دوه وعمله — چه صالح دی هم اکمله

ستا امت ته ئے رسوله! دی بخښلی اے مقبوله!
حضرت ووے خپل اقرار هم ته وکښه استوار
چه څلور واړه اقراره علیؓ وکښه برقراره
کړهٔ کاغذ حضرتؐ طلب په سجده پریوت عجب
ووئے اے خدایه رحمٰنَ په عاجزو مهربانه
دا بخښش ئے دیا رانو [1] د اُمت ته له خوارانو
چه دوئی خوار وی له طاعته دا زما له شفاعت
ته په ورځے د حساب کړه قبول د دوئی په باب
چه حضرتؐ دعا تمامه په سجده کښے کړه کلامه
سر چه پورته شکر لب کړهٔ دهٔ هغه کاغذ طلب کړه
کاغذ پروت نهٔ وو ظاهر جبرائیلؑ راغے حاضر
ووئے اے پاکه رسولهٔ! ستا دعا کړه خدائے قبوله
هم عمل د چهار یارو شو قبول له دے بزرګوارو
د اقرار هغه قرطاس خزانے ته د غیب پاس
دے ختلے اے حبیبهٔ! حکم دا دے ډیر عجیبه
په قیامت به شی نثار ستا امت ته چه وی خوار
په عمل چه مفلسان وی و هغو ته به رسان وی
پس ته ولے اے غافله! هسے شوے په زړهٔ کاهله
چه په شپه او ورځ برخیره ستا د خدائے نامه شوه هیره

---

[1] د اکیډیمۍ په نسخه کښے دا بیت داسے دے :- دا بخښش دیاران ؛ د امت د بخواران :

هم یؤ خل دِ په درود | پاک رسولؐ نهٔ کړهٔ خوشنود
نهٔ دِ یاد کړهٔ چهار یار | په رحمت رضا[1] یؤ وار
دعویٰ کړے دامت والی | نف دستا په داپت[2] والی
نهٔ شرمیږے اے بے شرمه | هند و هم له خپله درمه
دوئی باطل سفهان[3] بولے | همیشه د زړهٔ په غولی
د حضرتؐ مرحمت هومره | د یارانو همت څومره
چه ایثار د خپل عمل | دوئی ومونږ ته کا اکمل
پس په موږ ه دی هم فرض | چه حب کړوئے په ځان قرض
کړو د دوئی متابعت | چه د دوئی په شفاعت
خدائے په امن موایمان کا | چه داخل مو په جنان کا
نعمتونه هم دیدار | کا روزی زمونږ غفار
اللّٰهم زر صلوٰت | هم سلام هم تحیات
نهٔ له ما عاجز بنده | کړے حضرتؐ ته رسنده
هم[4] دده یاران اصحاب | هم ئے آل هم ئے احباب
په درود باندے خوشنود | واړه کړے له مانه زود

---

[1] د میاں سناءالدین په نسخه کښے ددے مصرعه کښے د ,, رضا ،، په ځائے ,, رضوان ،، لیکلے شوے دے.

[2] د میاں سناءالدین په نسخه کښے دا مصرعه دا سے ده ,, نف دستا په رایت والی ،،

[3] د اکیډیمۍ په قلمی نسخه کښے دا تکے ,, سفیعان ،، لیکلے شوے دے.

[4] د میاں سناءالدین په نسخه کښے دا بیت دا سے دے

هم یاران او هم اصحابان ؛ هم ئے آل هم ئے دوستان

شمس الدین د دوئی په ئې
بخښنده کړه چه کاسخ

منقبت بل د حضرت صدیق رضی الله عنه

د به ستا صلوٰة اکمل — هم د ستا سلام افضل
ته نازل کړے په سرور — په حضرت خیر البشرؐ
راشه وخښه دا شربت — واؤره ته دا منقبت
د بوبکرؓ درته وایم — په پښتو ژبه ئے نمایم
د دے راز راوی رهبر — دے حدیث د پیغمبرؐ
چه حضرت رنه ـ ـوئیلی — په دا باب ئے فرمائیلی

وَاللّٰهِ مَاطَلَعَتِ الشَّمْسُ وَلَاغَرَبَتْ عَلٰی اَحَدٍ بَعْدَ النَّبِیِّیْنَ
اَفْضَلُ مِنْ اَبُوْبَکْر

په دا پوئے شه ته خوکند — چه حضرت نبیؐ سوګند
دے یاد کړے په تحقیق — په شه خدائے په دا طریق
طلوع نه دے کړے نمر — نه غروب کړے دے نمر
په یوه اَحد یارانو — پس له ګل واړو نبیانو
چه افضل به وی صدیقؓ — دے په ځان وی له تحقیق

ـه ترجمه) په خدائے دِ قسم وی چه تر څو نمر راختری اؤ ډوبیږی نو نبیانو نه پس هیڅوک د ابوبکرؓ نه افضل نشته۔ یعنی د پیغمبرانو نه پس افضل بندلا حضرت ابوبکر صدیقؓ

په کتاب کښې د سلطان نجم الدین کبری عیان[۱]

هسې کښلی دی د بنداره تهٔ ئې واؤره نیک کرداره

چه ښښتن حضرت صدیقؓ په ښو فضل کښې تحقیق

تشبیه کړی دی یارانو[۲] دی له ښو پیغمبرانو

ول دے په شرافت کښې د آدمؑ په خلافت کښې

چه اَللّٰه دی فرمائیلی د آدمؑ په حق راغلی

اِنِّیْ جَاعِلٌ فِی الْاَرْضِ خَلِیْفَةً[۳]

اؤ په شان کښې د صدیقؓ دا آیت دے په تحقیق

وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا مِنْکُمْ لَیَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِی الْاَرْضِ[۴]

دیم کوره په رفعت کښې دادریس په پاک خلعت[۵] کښې

چه ښښتن دی فرمائیلی دادریس په حق راغلی

وَرَفَعْنَا مَکَانًا عَلِیًّا[۶]

ے په شان دَابراهیم دا کلام د رب رحیم

اِنَّ اِبْرَاهِیْمَ لَحَلِیْمٌ اَوَّاهٌ مُّنِیْبٌ

---

[۱] د میاں سناءالدین په نسخه کښې دا مصرعه دا سے ده "نجم الدین دی راعیان"

[۲] د میاں سناءالدین په نسخه کښې دا مصرعه دا سے ده "شمیر ئے کړے دے یارانو"

[۳] " بے شک زهٔ په زمکه خپل خلیفه پیدا کوم (سورة بقرهٔ)

[۴] " دالله وعده ده چه ستاسو نه هغه خلقو ته چه ایمان ئے راوړے دے په زمکه خلافت ورکوم

[۵] د میاں سناءالدین په نسخه کښې دا مصرعه دا سے ده "دادریس په پاک خلوت کښې"

[۶] (ترجمه) "او مونږ ه هغه او چت مکان ته بوتلو"

د صدیقؓ په منیبت[1] کښې ـــ نازل دا دی په آیت کښې
وَاتَّبِعْ سَبِيْلَ مَنْ اَنَابَ اِلَیَّ

دے په شان کښې د موسیٰ ـــ دا آیت ګوره رسا
وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا ؕ

د صدیقؓ په قرابت کښې ـــ دا آیت دے په ثبوت کښې
وَاِذَا سَاَلَكَ عِبَادِیْ فَاِنِّیْ قَرِيْبٌ ؕ

د[2] حضرت رسولؐ په حق ـــ فرمائیلی حق دا حق
وَلَسَوْفَ يُعْطِيْكَ رَبُّكَ فَتَرْضٰى

د صدیقؓ په شان کښې ګوره ـــ دا آیت نازل دے د دوره
وَلَسَوْفَ يَرْضٰى

خدائے په خپل حق کښې دا هم ـــ نازل کړه آیت که کم
اِنَّ اللّٰهَ لَذُوْ فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ

د صدیقؓ په شان کښې دا رنګ ـــ خدائے نازل کړه په زیبا رنګ
لَا يَاْتَلِ اُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ

څه عجب دولت اقبال ـــ څه عجب عزو جلال
د حضرت صدیقؓ نصیب ـــ روزی کړے پاک مجیب
شه په حمد او په درود ـــ خدائے د خدائے رسول خوشنود
هم یاران هم ئے اصحاب ـــ په رحمت د خدائے عزقاب

---

[1] د میاں سناءالدین په نسخه کښې د ,, منیبت ،، په ځائے ,, منقبت ،، لیکلے شوے دے

[2] د میاں سناءالدین په نسخه کښې دا بیت دا سے دے سه او په شان کښې د سرورؐ : دا آیت دے مقرر ۱۲

شمس الدین دو دی په مخ
خدا یه د بخښې په سخ

منقبت بل د ابو بکر صدیق رضی اللہ عنہ

اللهم ستا صلوٰة محمود   په حضرت کړے تل درود
هم نے آل هم نے تبار   هم نے خوشی کړے چهار یار
په خبرو کښې زیبا رنګه   وا په ه شکلی دی دا رنګه
بوه درځ حضرت رسولؐ   په درګاه د رب مقبول
هسې ووے مهربان   پاک رسولؐ په پاک زبان
چه له در سو خصلتو   یو خصلت چه نیک صورتو
څوک سرے لره په ځان   هغه دوست وی د سجان
هم دی دوست د پیغمبر   په دوستئ کښې معتبر
صدیقؓ دو هلته حاضر   په دا سوال شو دے ظاهر
وے نے یا رسول اللهؐ   د تمام عالم پناه
ستا سوګند په هغه حق دے   چه فنا در توا نا مطلق دے
هم نے موژ ته پیغمبر ته   را ستو لے معتبر ته
له هغو خویو یو څیز   شته زما د تن عزیز
اؤ کنه شته دے حضرتؐ   ما خبر کړه نیک سیرتؐ
حضرتؐ وے زما سوګند   دے په هغه خداوند
چه په خپل فضل اکمل   کرم نے تا سو ته مرسل

هغه درے سوه سیرت   واړه ستا دی نیک صورت
په صورت کښے د ستا جمع   همګی دی وکړه سمع
شه په حمد او په درود   خدائے د خدائے رسولؐ خوشنود
هم ئے آل هم ئے اصحابؓ   په رحمت کړه خدائے سیراب
شمس الدین د دوئی په غم
ربه وبخښے په سخ

منقبت بل د حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه

ربه! ستا درود د ذران   په حضرتؐ لرے پریوان
نکه څا څکی د باران   کړے خوشنود ئے ټول یاران
په خبر کښے دی راغلی   په دا باب هسے شاغلی
یوه ورځ حضرت رسولؐ   په مسجد کښے ناست مقبول
جبرائیلؑ ورسره هم   په مجلس کښے ناست ووسم
ناګهان حضرت صدیقؓ   اول دے راغے عتیق
جبرائیلؑ شه په تعظیم   ورته زوړ ولاړ فهیم
پسے بیا حضرت عمرؓ   راښکاره شه د دین نمر

---

[۱] ختک د هم تلفظ هم کوی [۲] د میاں سناء الدین په نسخه کښے د دے بیت په ځائے لیکلی دی چه جبرائیل په حرکت نه شه د ه وته اوچت [۳] د میاں سناء الدین په نسخه کښے دلته لیکلی دی چه پسے بیا حضرت عثمانؓ شه حاضر هغه زمان [۴]

جبرائیلؑ په حرکت | نه شه دۀ وته اوچت
پسے بیا حضرت عثمان رض | شه حاضر هغه زمان
هم دۀ وُ نه کړه قیام | و عثمانؓ ته نیک فرجام
و رپسے علی رض ز ر | په مجلس شه داخل زر
جبرائیلؑ نه شه منتیه | اوچت دۀ ته په را تلله
پیغمبر وے جبرائیله! | حکم څه دے اے خیلیه!
چه بوبکرؓ ته عیان | ته دلاړ شوے په خپل ځان
اُ دے نورو ته قیام | ولے او نه کړو تا تام
جبرائیلؑ و ییل رسولهؐ! | په درگاه درب مقبوله
دے بوبکرؓ ے استاد | حُکه زۀ شوم په استاد
ما تو ے علم دے زده کړے | کرم ئے حُکه تعظیم سپړے
رسولؐ وه وے جبرائیلهؑ! | علم تا څرنګ خلیله!
په کوم ځائے تعلیم کړے | چه ئے نه ئے فهیم کړے
جبرائیلؑ وے هغه درنګ | چه فرمان که حق دا رنګ

ﻟﻪ وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً ط

هسکی واړه ملک | شوه په دا جواب کښے کلک

ﻟﻪ أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا

چه ما هم کړ سر انجام | په آغاز د دے کلام

ﻟﻪ (ترجمه) اوُ چه کله ستا رب ملائیکو ته او وے چه بے شکه زۀ په زمکه خپل خلیفه
کرځوم ﻟﻪ یعنے ته په دیکښے دا سے خلق راولے کوم به چه په دیکښے فساد کوی ۱۲

خدائے پہ خپل فضل کرم   پہ دا راز کرم مکرم

چہ زما دادہ د رُوح   عجاب لوے شۀ وضوح[1]

د دہ رُوح راتہ گفتار   ھسے وکۀ پہ تلوار

چہ زنہار اے جبرائیلہ!   دا د بنا مۀ کړہ خیلہ

لکہ[2] کۀ ئے نور ملک   زبان ونسۀ[3] خپل کلک

ما دہ لہ برکت   ژبہ بندہ کړہ حضرت

چہ ے ژبہ کړلہ بندہ   لہ دے ذکرہ خور پسندہ

د صدیق پہ سبۀ برداشت   خدائے زما کۀ نکا ھداشت

لہ خپیرے ددے قول   چہ ئے ډیر دے ھیبت هول

اِنِّیْٓ اَعْلَمُ مَالَا تَعْلَمُوْنَ ہ

زۀ د دۀ لہ بوکت   لہ دغہ لویہ ھیبت

خدائے پہ اَمن کرم رسولہ!   پہ قیامت نۀ شوم ملول

شۀ پہ حمد او پہ درود   خدائے دخدائے رسولؐ خوشنو

ھم ئے آل ھم ئے اصحاب   پہ رحمت کړہ خدائے سیرا

شمس الدین د دوئی پہ مخ

ربہ! مۀ بخښے پہ سخ

---

[1] د میاں صاحب پہ نسخہ کښے فتوح لیکلے شوے دے۔

[2] د میاں صاحب پہ نسخہ کښے د "کۀ" پہ ځائے "کانری" لیکلے شوے دے۔

[3] اکثر خټک د "ونیسہ" پہ ځائے "ونسہ" وائی۔

[4] بیشکہ زۀ پوھیږم او تاسو نۀ پوھیږئ۔

منقبت بل د حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه

اللهم سنا صلوٰة بې حده
رسیده کړې ترې احده

هم رسیدې کړې سبحانه
کُل اصحابو(رض) ته له مانه

واوره دا په منقبت کښې
د صدیق(رض) په لوئې همت کښې

په خبرو کښې دا رنګ کښلي
وئې ګوره زیبا ښکلي

چه په ورځ به د قیامت
چه په خلقو وي هیبت

ترسیمار به وي هرګوره
په عاصیانو لور د لوره

هغه ورځ به نور صدیق(رض)
هسې سوال د کا تحقیق

زما ربه کړ د کار ره:
د حضرت(ص) امت یکبار ره

چه خته کړي دي ګناه
په ګناه دي دي رو سیاه

په ګردن زما دا بار
همګي کړې ته انبار

په[2] عوض ئې ما دوزخ ته
ربه! وا چوې په سختۀ

اُمتیان ئې تمول وهابه
ربه! خلاص کړې له دې تابه[3]

نور به راشي دا خطاب
د حضرت صدیق(رض) په باب

په دُنیا کښې هم صدیق(رض)
ته خوان مرد دې تصدیق

---

۱ د میاں صاحب په نسخه کښې "زیبا" لیکلې دے!

۲ د میاں صاحب په نسخه کښې دا مصرعه داسې ده "په عوض ئې بیا دوزخ ته"

۳ د میاں صاحب په نسخه کښې "عذابه" لیکلې دے!

په عقبیٰ کښې هم خوان سرد ئې — نۀ لائق کله د درد ئې

قد احسنت قد احسنت

اوس ما حکم په عاصیا نو — کړے ستا په دشمنا نو

چه ملک ئې خوار ذلول — په دوزخ کښې کړه دخول

درومه تۀ دوستان دِکسه — له لاسونو ئې و نسه

وَجنت ته په خپل لاس — نسه بانسه نه په بل لاس

ربه! دوئی ددے راستان — ما حساب کړه له دوستان

دحضرت صوت[1] خاوندۀ — چه دے په لاس خورسندۀ

نسه با سے په جنت — ورکے شی واړۀ محنت

شمس الدین بیچارۀ زۀ ، — بله نۀ لرم چارۀ زۀ

شه په حمد و په درودؑ — خدائے دخدائے رسولؐ خوشنود

هم خوشنود ئې نۀ یاران کړه

هم ئې واړۀ دوستداران کړه

منقبت[2] بل دحضرت صدیق رضی الله عنه

ربه! ستا صلوٰة سلام — په حضرت خیر الانامؐ

رسنده ئې نۀ لۀ ما کړے — هم یاران ددۀ رضا کړے

له " دحضرت صدیقؓ خاوندۀ " (میاں صاحب) ۲!

ئه دا منقبت دمیاں صاحب په نسخه کښې دروستو راغلے دے ۲!

داډېره ته دا په زړهٔ غافله منقبت له ما غا قله!
په خبر کښې دي راغلي په دا باب هسې شاغلي
يوه ورځ حضرت رسولؐ چرته ته په لار مقبولؐ
د صدّيقؓ په اوږه دروره! دعؓ بنې لاس ايښې دو کوره
اوکينه لاس د پيغمبرؐ د عمرؓ په اوږه بر
په دا شان کوره تحقيق رسولؐ ته په خپل طريق
هم په ژبه عاليشانه هسې رنګ وو درِ افشان
په دُنيا کښې دروغ دارنګ هم به قبر ته په دارنګ
چه له قبره به پاڅم هم په دا رنګه به وم
په قيامت کښې به هم دارنګ هم په دارنګه زيبا رنګ
دا دَوْلت[1] دے څهٔ عجب سعادت دے څهٔ عجب
دا دولت دے بے پايان سعادت دے جاودان
چه لري د زړګي کسي هغه کسَ به ئے وُ کسي
څهٔ پو هيږي زړهٔ غافله له دے هسې لوئے حاصله
چه دا څومره منزلت دے يا دا څومره لوئے دولت دے[2]
شمسَ الدين له دے نصيب بهره مند کړه يا مجيب
چه ملګري ئے د لار د حضرتؐ شي چهارِ يار

سته په حمد اؤ په درود
خدائے دخدا ئے رسولؐ خوشنود

---

[1] دلته دمياں صاحب په نسخه کښې يو بيت دے چه دلته نشته. بيت دا دے

[2] » چه جنت لوړه به څمه ؛ هم په دارنګه به وومه «

منقبت بل د حضرت ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ

رب ته ستا صلوٰت اکبر هم سلام په پیغمبر

رسیده له ما عاجز کړے څهار یاران پرے هم فائز کړے

واوره دا له ما نیک بخته غافل زړه مه شه یک لخته

په خبر کښے هسے شان دی ورته کوره شپه روښان دی

یوه ورځ رسول د حق په صحرا وو ناست برحق

اصحاب د ده له څنګه ناست ګلونه وو خوشرنګه

ناګهانه له هوا نه یو مارغه راپریوت جانه

وراندے راغے مصطفیٰ ته مصطفیٰ نیزدے کړه خواته

اوبه پاکے له دهانه حضرت ورکړے ده ته جانه

ده ته اودے څه عجیب هم په غوږو کښے حبیب

نورے پورته کړه ګزار مرغه لاړ شه په تلوار

یعنی والوت وهوا ته خدائے زده لاړشه اوسه خواته

چا اصحاب اودے سروره له اسرارو بهوه دره

موږ خبر کړه له دے رازه د مارغه له سازو بازه

چه دے چرته وو راغلے بیا شه چرته لاړ شاغلے

حضرت اودبیل هغه ته هسے شان بے تفاوته

ته وما وته غوږ نسه دا هغه مارغه دے کسه

چه خدائے دے بیان کړے هم په دا آیت دے سپړے

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَافَّاتٍ وَيَقْبِضْنَ ط

دوئ فوارچه په هوا دی　　په سبب د دے دعا دی
چه نے لولی دے شاغلے　　په هوا کښے دے ساتلے

اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِاَحْبَاءِ اَبُوبَكْرٍ وَعُمَرْ [1]

خدایه و بخښے راستان　　د صدیق عمرؓ دوستان
له دهٔ شول دعا هیره　　څکه دے پریوت له سیره
له هوا اوس په زمکه　　هم نیژدے د ماته څکه
ما هغهٔ دعا د دهٔ نه　　کړهٔ تلقین بے تفاوته
لاړ نشه دے اوس په هواشه　　له هم جنسه خوا په خواشه
گوره څومره بشارت　　دے په دا کښے اشارت
چه مرغونه په هوا کښے　　د دوستانو په دعا کښے
د صدیق رضؓ اؤ د عمرؓ　　په هوا لری مقر
خدائے په خپل فضل وکرم　　په هوا لری حزُم
چه دوئ داکا فراموش　　په زمین لگی بے هوش
مؤمنان په دل اؤ جان　　چه دوستی د دوئ په ځان
همیشه په روز و شب　　لری دا نهٔ دی عجب
له صراطه چه نے تیر کا　　څښتن دوئ د باد په خیر کا
خدائے د دوئ په برکت　　لکه برق په حرکت

---

[1] میاں صیب دائے لیکلے دے «رب اغفر صدقا الصدیق والفاروق»

هر یو دوست ئے کا دا هسے — دا عجب نهٔ دی که کے
اے زما ربّه! خاوند ه — په دوستئ ئے ما خورسند ه
همیشه لرے په ځان — چه زهٔ بیا مومم امان
لهٔ دوزخ له یاده اوره — شمس الدین مهٔ شه مخ تورهٔ
شه په حمد و په درود — خدائے دخدائے رسولؑ خوشنود
هم ئے خویش هم ئے تبار
خدائے خوشنود کړه په باربار

منقبت بل دحضرت ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ

ربه! ستا افضل درود — کړے نازل په دوست محمود
هم ددهٔ آل خویشان — پرے خوشحال کړه عالیشان
واوړه دا عجیبه نقل — کوره ادکړه د زړهٔ عقل[1]
په خبر کښے دا کښلی[2] — ما په ځان هسے لیدلی
یو ه ورځ حضرت رسولؐ — په حرم کښے مشغول
ناګها په پاک زبان — عائشهؓ ته مهربان
هسے اوویل عزیزه — در شکاره کړمه یو خیزه
یعنے زهٔ درته یوحال — هسے وایمه فی الحال

---

[1] ‹‹که ړ ادکړهٔ د زړهٔ عقل›› (میاں صاحب)

[2] ‹‹په خبر کښے دی راغلی›› (میاں صاحب)

چه تا نهٔ وی اوریدلی — نهٔ دِ دی چرته لیدلی
عائشه رض وے یارسولهٔ! — راته اووایه مقبوله!
حضرتؐ اووے اویا زره — فرشتے زیرد زبره
هره درځ وی دستګیره — دافتاب په لوی څنګیره
چه داکاږی ئے په ځان — ومغرب ته شتابان
چه په حال د استواشی — نمرا وچت ترنیم آسمان شی رسما)
په حرم شی برابر دے — په کعبه نهٔ کاګذر دے
په ځائے اودریږی په ځان — هغه درنګ هغه زمان
ملائک ورته سوګند — هیئے دا چوی خرګند
چه په حق د هغه نوم — چه په تا کښےدی مرقوم
اے آفتابه زرروان شه — په دا درنګ په دا زمان شه
نورفی الحال آفتاب روان شی — ومغرب ته شتابان شی
ګذر وکا له حرمه — له دے رویه مکرمه
چه حضرتؐ وکهٔ بیان دا — نورے بیا اوکهٔ فرمان دا
بی بی پیژنے دا نوم — دے وتاته څهٔ معلوم
عائشه رض وے یارسولهٔ! — زهٔ خبر نهٔ یم مقبوله!
چه دا څرنګ بزرګ نوم دے — په آفتاب کښے چه مرقوم دے
بیا هم نمر د دهٔ له رویه — تیریدل کوی خوشرویه
حضرتؐ اووئیل عائشے رض ته — هغه پاکے میرمنے ته

له د میاں سنادالدین په نسخه کښے دابیت نشته۔

دغه نوم چه دے بزرګوار
هغه نوم دے ستا د پلار

ستا د پلار په روڼا کا نمر
له حرمه تل ګذر

اے زما قادره خدایه!
له دے نومه راهنمایه

چه آفتاب پرګذرګاندی
له حرمه ځي په وړاندی

ما هم تیر کړه له دوزخ
نهٔ ددے اسم له مخه

شمس الدین دهٔ تل نیولے
د بوبکرؓ لمن نبکلے

شه په حمد و په درود
خدائے د خدائے رسولؐ خوشنود

هم د دهٔ آل و اولاد
په دردو شه له ما ښاد

منقبت بل د حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه

اللّهمّ ستا سلام صلوٰة
برکات هم تحیات

په حضرتؓ دے کړه دوران
هم خوشنود دے کړه یارانؓ

دا هم داوړ دهٔ نهٔ نجیبؓ!
منقبت له دے عجیب

په خبر کښې هسے شکلی
د حضرت صدیقؓ ښاغلی

چه په حین کښې د وفات
د صیتؓ هسے نیکذات

ل دا مصرعه د میاں سناء الدین په نسخه کښے نشته ۲!

ﻪ میاں سناء الدین "باران" لیکلے دے دﻪ میاں سناء الدین "عجیب" لیکلے دے ۲!

ﻪ د میاں سناء الدین په قلمی نسخه کښے "وصیت" لیکلے دے ۲!

کړه په ځان حضرت صدیقؓ — ویارا نو ته تحقیق
چه ئې ډکړئ جنازه — په شبهٔ شان باندازه
نورې یوسئ وروضے ته[1] — وروضے مطهرے ته
اجازت ئې له رسولﷺ — هسې وکا شرئ تحصوله
چه رفیق د ستاد غار — موژ[2] را ورے پرکنار
که فرمان اوّاجازت — درته وشه د حضرتﷺ
نورئې هور ته کړی مسکن — په روضه کښې ئې دفن
اوّ که نه په بقیعه[3] کښې — ئې دفن کړی په هغه کښې
چه صدّیقؓ وکړه رفتار — له دنیا نه په خپل وار
جنازه غسُل کفن — دده وشوه پاک تن
ورسره عمرؓ په ځان — هم علیؓ[4] شاه مردان
جنازه ئې کړه حضوره — ورسره دداڼه پرنوره
وروضے[5] ته د حضرتﷺ — په طلب د اجازت
حسنینؓ[6] نه په ځان — اشارت شاه مردان
هسې وکړه ددې خواست — چه ئې ناسو دکړئ راست

---

[1] میاں سناءالدین «حب مطهره» لیکی [2] دا د میاں سناءالدین په نسخه کښې نشته ؛؛
[3] میاں سناءالدین «مو» لیکی -
[4] «جنت البقیع» [5] میاں سناءالدین بکښے» او «سیوا کړے دے ؛؛
[6] میاں سناءالدین علیؓ لیکی [7] میاں سناءالدین په قلمی نسخه کښې «رضے» په دا رنګ لیکلے دے
[8] میاں سناءالدین حسنؓ حسینؓ جدا جدا لیکلے دے ؛؛

له نیکه ځخه دا سوال تا سو د غواړې په قال
حسنین[1] راغلی پر نور عرض ئے وکړه[2] په حضورؐ

السلام علیك یا سید المرسلین

هغه دوست خواص د ستا چه صدیقؓ وو په ریشتیا[3]
هم د ستا یارِ کبار[4] هم ملګرے دے د غار[5]
مونږ[6] راوړے دے حاضر که دا رموز ظاهر[7]
نو ربه دے دلته دفن کړو ستا جناب به ئے مدفن کړو
اوکه نهٔ دی بقیع ته دے به یوسو هغے ته
شاه زادګانو چه دا سوال وکړو دوئی په دا منوال
پاک رسولؐ ورته جواب، هسے وکا یوؤ[8] ئے جناب

مرحبا مرحبا بالحبیب الرفیق الصدیق

---

[1] د میاں سناء الدین په قلمی نسخه کښے "حسینؓ راغے"
[2] میاں سناء الدین "ئے" زیاتی لیکلی ده۔
[3] میاں سناء الدین "وو" او دریشتیا په ځائے "ریښتیا" لیکلے دے۔
[4] د میاں سناء الدین په نسخه کښے "وو" دے۔
[5] حضرت صدیق اکبرؓ ته د حضورؐ یارِ غار وائی ځکه چه کله حضورؐ د مکے د کفارو نه هجرت وکړو نو صدیق اکبرؓ هم ورسره ملګرے وو او دواړو په غارِ ثور کښے پناه اخستے وه۔!!
[6] میاں سناء الدین "مونږ" لیکی۔
[7] د میاں سناء الدین په نسخه کښے "امر" دے۔
[8] د میاں سناء الدین په نسخه کښے "ده کاند" دے!!

ذ دوی بنګلے طاهرے   د دوا زے شوے ورته لوے
دوی صدیق رض کړو ددرون   په روضه کښے اندرون
په لحد کښے دا بهتر   کوزه وو علی حیدر رض
چه لحد نه ئے کړو کوز   هلته پیښی شو دا رموز
چه مخ زیړ شه د حیدر رض   شه تغیر[1] د دهٔ بشر
له لحده چه اوچت شه   قبر جوړ هغه ساعت شه
په دهٔ ډیر راغے هیبت   له لحده شه اوچت
عمر رض او ویل حیدر رض ته   سبب څهٔ دے برادره!
په دے رنګ لکه زعفران   د مخ زیړ شه دا زمان
ورته دا رنګه جواب   علی رض ورکه با صواب
چه په قبر کښے مئینه   زهٔ د دهٔ شوم ور د ننه
پیغمبر ے ؤ لید یاره   چه دے کښینا ستو قراره
هسے دهٔ په پاک زبان   حکم وکړه مهربان

وصل الحبیب الی الحبیب مرحبا مرحبا بالحبّ

چه ما نیت وکړه دا رنګ   چه اود دهٔ کړمه ګلرنګ
پاک رسول ص کړه لاس فراز   په دے سر د دهٔ نیک راز
له ما وا خستو آمینه   په خپل لاس سره په مینه
په سل عز اؤ په اعزاز   په ډیر سهر په ډیر نیاز
ابو بکر رض ئے په خپله   په لحد اؤ د دهٔ کړهٔ ګلهٔ

---

[1] «تاغیر»

د حضرت صاحب له لوری — له د هشته له ضروره

زما رنګ د غم تغیر شه — تغیر دے په دا تعبیر شه

د صدیقؓ په روئ بخښنه — زهٔ له تا غواړم خښتنه

چه د دهٔ په روئے خدایه — مومن بو څو له دے سرایه

شمس الدین که ګنهګار یم — د صدیقؓ په حُب روښیدا یم

شه په حمد او په درود — خدائے د خدائے رسولؐ خوشنود

هم خوشنود دے چار یار شه

هم د دهٔ اصحابؓ کبار شه

منقبت بل د حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه

ربه ستا صلوة هم ډیر — په نبی هاشمی سیر

همیشه کړے په درود — هم یاران د دهٔ خوشنود

واؤره دا ستهٔ منقبت — چه شیرین دے تر شربت

په خبر کښے ذی راغلی — په دا رنګ شکلی شاغلی

چه په ورځ به د قیامت — درے منبره سلامت

نهاده په عرفات وی — چه په جمع مخلوقات وی

په یوه به ابراهیمؑ — خلیل ناست وی د رحیم

په دویم منبر د پاسه — به حضرتؐ وی خیر الناسؐ

له دا مصرعه په زړے قلمی نسخه کښے نشته ۱۲

اُو په مینځ کښې به منبر   خالی نش وی لرو بر

هر نبی به کاندی طمع   و هغه ته وکړه سمع

ناګهٔا به جبرا ئیل[1]   په پاک حکم د جلیل

صدیق[رض] و نیسی له لاسه   دے به کښینوی د پا سه

دا خطاب به له خالق   هغه د رنګ وُشی لائق

مَن ارادان ینظر الیٰ صدیقی بین حبیبی و خلیلی[2]

ای چه څوک دے نظر کړونے   په داشان اراده کړونے

چه صدیق به زما کوری   چه دده په دواړه لوری

یو طرف حبیب زما دے   بل طرف خلیل زما دے

اللهم زر صلٰوة   هم سلام هم تحیّات

په حضرت نبی مرسلؐ   همیشه لرے اکمل

همیشه لری وران ته   خصوصًا به دا زمان ته

چه دے یار حضرت صدیق   په رحمت نے کړه غریق

شمس الدین دده په مخ
هم مغفور کړے چه کا سخ

منقبت د حضرت عمُر رضی الله عنهٗ

خدایه ثنا صلٰوة سلام   په حضرت خیرؐ الانام

---

[1] دلته د میاں سناءالدین په نسخه کښې دا بیت راسے دے: نور به پاک رسولؐ نجیله: زر په زړګوړ عاقله

[2] د میاں سناءالدین په نسخه کښې دا بیت نشته ۱۲۳ ترجمه - چه څوک غواړی چه څوک زما په صدیق او حبیب او خلیل کښې نظر او کړی۔

تۀ په دۀ کړے درندۀ تل ‏ ‏ ‏ هم یاران کړے خورسندۀ تل
واؤرۀ تۀ اوس منقبت ‏ ‏ ‏ دعمرؓ د ښۀ صفت
په صفت کښې د عمرؓ ‏ ‏ ‏ حدیث دا دے لکه نمر
چه حضرت رسولؐ ویلی ‏ ‏ ‏ په دا شان ئے فرمائیلی

لۀ لوکانَ من بعدی نبیّاً لکان عمرؓ

که وے پس له ما نبی ‏ ‏ ‏ وو عمرؓ به مجتبی
بل حدیث چه دے میمون ‏ ‏ ‏ دے وارد په دا مضمون

ٓۀ سراج اهل الجنة عُمر رضؓ

جنتیا نو ته معمر ‏ ‏ ‏ دے چراغ حضرت عمرؓ
په خبر کښې دهسے رنګ ‏ ‏ ‏ ما لیدلی دی خوشرنګ
چه اسلام نۀ وو عمرؓ ‏ ‏ ‏ ښۀ راؤړے لکه نمر
حضرت نۀ کړه جمع دل ‏ ‏ ‏ په اسلام ئے شۀ خوشدل
هغۀ[3] پسه نور حضرتؐ ‏ ‏ ‏ جمع وکړه نیک سیرت
بل شیطان نفس بدرنګ ‏ ‏ ‏ په پینځه سوه فرسنګ
تښتیدۀ به له عمرؓه ‏ ‏ ‏ دا حدیث دے هم اظهر
الشیطان تفرّمن عمرؓ ‏ ‏ ‏ ډیر روشان دے لکه نمر
چه عمرؓ راؤړو اسلام ‏ ‏ ‏ اسلام شۀ بیا موند نظا

لۀ ترجمه :- که چرے زمانه پس نبی راتلے شوے نو هغه به عمرؓ وو ؟!

ٓۀ ترجمه :- عمرؓ د اهلِ جنت چراغ دے ؟!

ٓۀ دمیاں سناء الدین په نسخه کښے دا مصرعه نشته ؟!

عمرؓ هسې پهلوان وو چه دے بس د درست جهان وو

سر داران هم سلطانان قوت ناک پهلوانان

چه وو چرته د کفارو دوی به خوب نکړو هوشیارو

د عمرؓ له ویره غمه په دوی ورځ ده توره شپه

چه به دهٔ په خله ویل دا به هم حق به دهٔ ویستل

په باطله هیڅ کلام عمرؓ نهٔ کاوه کلام

څکه دا رنګ مصطفیٰؐ فرمائیلی مجتبیٰؐ

الحق ینطقُ علیٰ لسانِ عُمرؓ[1]

څه رنګ زیرے دا عظیم دے پرے پو هیږی چه فهیم دے

د هغه چا په لسان چه جن نطق کا بیان

یا خښتنه مهربان یا رحیمؔ یا رحمٰن

د حضرت عمرؓ په روئی ما په ژبه کړے حق ګوئی

له دردو غوے مطلق ژبه بنده کړے اے حق

شمس الدین کړه په ریښتیا تل په زبان بانده ګویا تل

شه په حمد او په درود

خدائے د خدائے رسولؐ خوشنود

منقبت بل د حضرت عُمر رضی اللّٰه عنه

د به: ثنا صلوٰة اکرام په حضرت نبیؐ کړے تام

هم د دهٔ په چارو یارو په جمله وارو دوستدارو

[1] ترجمه:- د حضرت عمرؓ په ژبه د حق دینا وی.

له خبره که بیان دا ‏ ‏ ‏ ‏ راوی هسې رنګ عیان دا

یوه ورځ حضرت عمرؓ ‏ ‏ ‏ ‏ په ځان ناست وو دے په نمر

ده خرقه خپله ګنډله ‏ ‏ ‏ ‏ شاه بر بنډره ناست وو کله!

ګرمي ډیره د آفتاب ‏ ‏ ‏ ‏ په عمرؓ ابن الخطاب

باندے وځلیده ګوره ‏ ‏ ‏ ‏ چه ئے رسوله شا وروره

د غیرت په سترګه پورته ‏ ‏ ‏ ‏ ده نظر کړه د نمر لور ته

هغه دم شه نمر بے نوره ‏ ‏ ‏ ‏ هم ګرمي شوه ترینه دوره

لکه توره تبتی دے شه ‏ ‏ ‏ ‏ په آسمان کښے چه لیدے شه

په چشمانو هم حضرتؐ ‏ ‏ ‏ ‏ لید چه تور شه په صورت

اصحابوؓ وے رسولهؐ! ‏ ‏ ‏ ‏ کسوف[1] وکړو اے مقبولهؐ!

حضرتؐ یو درنګ په جواب ‏ ‏ ‏ ‏ دو ساکت په دغه باب

جبرائیلؑ ورته له خدایه ‏ ‏ ‏ ‏ خبر دا راوړو نیک رایه

چه دے نمر دے عمرؓ سوے ‏ ‏ ‏ ‏ دے په ځان ترے آزار شوے

ما اخستے ځنے نور دے ‏ ‏ ‏ ‏ ځکه دے په دا دستور دے

که عمرؓ ترے رضا نه شي ‏ ‏ ‏ ‏ دے روښان به هرګز نه شي

د قیامت تر ورځے پورے ‏ ‏ ‏ ‏ دے به تور وي پوړا ورے

که عمرؓ ترے رضامن شي ‏ ‏ ‏ ‏ نور به هله دے روښن شي

رضامن چه ترے عمرؓ شه ‏ ‏ ‏ ‏ روښان هله هغه نمر شه

لکه دو په هغه شان شو ‏ ‏ ‏ ‏ په آسمان باندے روښان شه

---

[1] کسوف د نمانځه هغه قسم دے کوم چه د نمر د تندر په وخت ادا کولے شي!

رب: خپل کرم په ما کړے — محبت ئے په زړهٔ را کړے
چه د دهٔ په محبت زړهٔ — څۀ تورنهٔ شم په قیامت زړهٔ
شمس الدین د دهٔ په نور — همیشه لرے څۀ سرور

شه په حمد او په درود
خدائے د خدائے رسولؐ خوشنود

منقبت بل د حضرت عمرؓ رضی الله عنه

اللّٰهم ستا صلوٰت باربار — په حضرت نبیؐ مختار
همیشه لرے دوران تهٔ — هم ئے خوش لرے یاران تهٔ
له خبره معتبره! — داوی دا رنګ کا خبره
چه په دور د شرافت کښے — د عمرؓ په خلافت کښے
ده قطعه دیوے زمکے — چه غلهٔ ئے په څهٔ کړے
هرګز نهٔ زرغونوله — که به چا خواری کوله
دا به نهٔ وه دا نیدله — لا به زیاته ورانیدله
چا خبر حضرت عمرؓ — په دا حال که د دین نمر
عمرؓ کړه دُرّه په لاس — ورروان شهٔ حق شناس
د هغے زمکے په سر دے — اوچت او دریدلکه نمر دے
دهٔ دُرّه وُخوزوُله — دا وینا ئے اوو ئیله
چه اے زمکے که دوبار — تا غله نهٔ کړه اظهار
نور به تاکړمه تادیب — په دُرّه زهٔ عنقریب

چہ عمرؓ ورتہ دارنگ — وئیل دکڑہ زیبا رنگ

ھغہ زمکے زر نبات — کڑہ بیرون پہ حرکات

زرغونہ شوہ ھغہ درنگ — نیلگون شوہ زیبارنگ

دوبارہ ھرگز ویجاڑہ — ھغہ زمکہ نہؔ شوہ لواڑہؐ

بلکہ دے کڑہ لہ نورو — غلہ زیاتہ دغم خورو

دؔ عمرؓ عادل پہ عدل — شہ تر ورک د جفابدل

د عمرؓ عادل پہ روئی — کڑہ زما پہ زنڑگی توئی

د رحمت باران ای ربہ — چہ زۀ خلاص شم لہ تعبؔ

پہ عرفان ے خاطرسئین کڑؔ — خواست قبول دشمس الدین کڑؔ

شہ یہ حمد او پہ درود
خدائے دخداۓ رسولؐ خوشنود

منقبت بل دحضرت عمرؓ رضی اللہ عنہ

اللّٰھم ستاصلوٰۃ عجیب — کڑہ نازل پہ پاک حبیبؐ

ھم نازل پہ چھارویارو — ھم ددۀ پہ کل دوستدارو

واوڑہ دا نقل عجب — پہ خبر کئے منتخب

لہ دمیاں سناء الدین پہ نسخہ کئے "غاڑہ" لیکلی دے ؛؛

۲ دابیت دمیاں سناء الدین پہ نسخہ کئے نشتہ ؛؛

۳ دمیاں سناء الدین پہ نسخہ کئے "قومان" لیکلی دے چہ غلط بنکاری ؛؛

چه عمر ابن الخطابؓ ‏ ‏ ‏ ‏ کړه خبر په هسے باب
چه په وخت کښے د فرعون ‏ ‏ ‏ ‏ دګمراه بے دین بے عون
رود دِ نیل شهٔ بندای لاله ‏ ‏ ‏ ‏ دے له تلو نه ځلورکاله
دهٔ اوبهٔ نهٔ ورکولے ‏ ‏ ‏ ‏ په دلو چه بهیدؔ لے
غله نهٔ کیدهٔ په زمکه ‏ ‏ ‏ ‏ چه ئے نهٔ وے اوبهٔ ځکه
شوه قحطی په مصر ډیره ‏ ‏ ‏ ‏ چه غله ئے شوه ګندیره
نور جنیئی صاحب جماله ‏ ‏ ‏ ‏ له زړوکو سره لاله
هم کالی پرے ډیر انبار ‏ ‏ ‏ ‏ رود دِ نیل ته کړهٔ ګذار
رود دِ نیل هله روان شهٔ ‏ ‏ ‏ ‏ په چپو چپو چلان شهٔ
لا تراوسه هغه شان دے ‏ ‏ ‏ ‏ ځی په دا شان نشان دے
په هر کال چه شی دے بند ‏ ‏ ‏ ‏ مصریان ورته ځرګند
شئے اچوی دا رنګ ‏ ‏ ‏ ‏ هله دردمی زیبا رنګ
په دا رنګ په دا دستور ‏ ‏ ‏ ‏ مصریان کوی ضرور
چه عمرؓ عادل خبر ‏ ‏ ‏ ‏ په دا حال شه معتبر
نور وے چه دا مشکله ‏ ‏ ‏ ‏ چه په هر کال کښے عاقله
هسے حلَ هلاک کیږی ‏ ‏ ‏ ‏ په ناحقَ دا ډوبیږی
ورته وکینښی عمرؓ خط ‏ ‏ ‏ ‏ په دا شان په دا نمط
په نامه د خدائی سُبحان ‏ ‏ ‏ ‏ چه رحیم دے هم رحمان

ا دا مصرعه میاں سناءالدین دا سے لیکلے ده ,, تل په وچه بهیدلے ،، دا سے بنکاری چه میاں صاحب دځان نه لیکلے ده ځکه چه دغهٔ معنی نهٔ لری ۔۲

لہ عمر ابن الخطابؓ ۔ تا تہ دے ھسے خطاب
رو دِ نیلہ نۂ پوھیږے ۔ پہ ناحقہ تۂ بند یږے
لہ دے پسہ کہ بیا بند شوے ۔ پہ ناحقہ تہ پہ کند شوے
پہ دُرّہ بہ کرم تادیب تا ۔ زۂ پہ حکم د مجیب تا
نۂ پہ حکم د سبحان ۔ ھمیشہ اوسہ روان
د عمرؓ چہ بنیکلے خط ۔ رود تہ راغے دا نمط
رو دِ نیل تہ شہ گذار ۔ دے روان شہ پہ تلوار
ھم دا ھسے بہ چلان وے ۔ تر قیامت بہ روان وے
چہ بہ نۂ شی ھرگز بند ۔ بھیدل بہ کا حشرگند
مصریان دد ۂ لہ غورہ ۔ شو فارغ د ھغہ جورہ
الٰھی دد ۂ پہ عدل ۔ ورکے کرہ دشمن بدل
چہ پہ وقت د ځنکدن ۔ بندی نۂ شم پہ گفتن
پہ گفتن د کلمے ۔ دشمس الدین وژی کلمے

شہ نپہ حمد اوٗ پہ درود
خدا ئے دخدائے رسوؐل خوشنود

منقبت بل د حضرت عمرؓ رضی اللہ عنہ

اللّٰھم ستا صلوٰۃ اعلیٰ ۔ پہ نبی خیر الورئ
ھمیشہ لرہ نازل تۂ ۔ ھم یاران کڑہ پرِ خوشدل تۂ

وادُره دا نقل محبوب　عجیبه بنکلی مرغوب
په خبر کښې هسې شان　ما لیدلی دی روښان
دعمرؓ عادل عادت　هسې وو با سعادت
د صباح چه به صلوٰة　دهٔ ادا کړه نیک صفات
نور به شهٔ په منبرپاس　کړه به وعظ حق شناس
نصیحت به په شه شان　په ځان ورکړه عالی شان
نور به هله شه راکوز　په حدود نیک رموز
دے په حکم په قضا　به مشغول شه باصفاؐ
چه حدود به شو تمام　دهرچا په انتقام
نور به دے نیکبخت　دښاهۍ په تخت یکلخت
بیا له تخته به اوچت　هغه درنګ شه په سرعت
دهٔ به مشک داوبوړک　ګرزه وو په اوږ وکلک
دهٔ به ویشی په ګنډ رنډو　داوُبو اوکړد په منډو
هم لرګی به ئے په شاخپله　دهٔ راواخستل اے ګلهٔ!
کونډ ے ښځے یتیمان　یاچه نور وو مسکینان
یاچه نوربه حاجتمند وو　په حاجت به دوئی غم جن وو
دهٔ به کار د دوئ کړه تهول　ترپیشین کړهٔ پوره تهول
چه به نوئے د نماز پشین　دهٔ ادا کړه په زړهٔ سپین
وصحراته به روان شه　لور[۲] نزنګړ به پهلوان شه

---

[۱] میان سناء الدین «امضاء» لیکلی دے چه معنی نزے نهٔ راادځی؟!

[۲] میان سناءالدین «پورته دے به پهلوان شه»

دہ بہ خښتے لہ صحرا نہ   پہ اوښو راوړے ای جانہ

دہ بہ خرځے پہ بازار   هغہ خښتے کړے سودارہ

دہ یوہ حصہ بہ مال   نفقہ کړہ د عیال

او حصے بہ دوہ حاضرو   دہ کړے خرڅ پہ مسافرو

دمکے پہ فقیرانو   دہ بہ صرف کړلے یارانو

هم پہ شپہ بہ کرځیدہ دے   کلہ کلہ پہ بانډہ دے

تفحص تہ د احوال   د عاجزو پہ اشغال

همیشہ دستور ئے داوو   چہ حیات پہ دا دنیا وو

یوہ شپہ عادل عمرؓ   پہ شپہ سیر لکہ قمر

پہ خیل ښاں کہ وو بادشاہ   پیښ پہ ښځہ شہ ناگاہ

چہ ئے غوښے د مردارے   پریکولے هغے خوارے

پہ دے عن وکړہ عمرؓ   پہ دا شان لکہ نمر

چہ دا ولے پریکول کړے   دا مردارے تہ خورل کړے

تہ مردارے ولے خورے   تہ ئے کور تہ ولے وړے

هغے ښځے وے نیک بارہ   تہ د خدائی رسولؐ دپارہ

عمرؓ وپوښتہ لہ حالہ   چہ د زہ لہ بیت المالہ

ولے هسے کرم محرومہ   چہ دا هسے شوم سرکومہ

زہ د اووبیستم لہ ولیشہ   هم پہ اصل یم قریشہ

اووہ زویہ ے تبر   لوړے هسے کړود بر

چہ خورد غوښے د مردارے   مونږ لہ دے سببہ بارے

پہ صباح غور لہ تا نہ   پہ قیامت کښے شی لہ مانہ

خلیفه ته د رسولؐ ئے ــ ته په مونږ په څه مشغول ئے
چه له نبیٔ دا خبره ــ هسے واؤرېدے ببره
عمرؓ وژړل په پټه ــ دائے ؤ ویل په غټه
بارے خدایه ته ے وینے ــ شته ے لاس زخمی شه وینے
هم په پښو زما تنړاکے ــ شوے په دا غټے پونړاکے
زۀ به کار د مسکینانو ــ هم د کونړو یتیمانو
هیڅ په کار نه کړم تقصیر ــ ته ے وینے ئے بصیر
په خدمت ئے تل مشغول یم ــ تل د دوئ په سود حصول یم
دوئ لاکاندی حکایت ــ له عمرؓ شکایت
چه دا داز ئے له سجانؔ ــ پټ پنهم وه دے اے جانؔ
نور په عجز تواضع دے ــ نه په کبر ترفع دے
هسے نبیٔ. ته اے ورورهٔ! ــ عمرؓ وګنړ اوګوره
دے چه اے نبیٔ مستور ــ عمرؓ وګنړه معذور
د ستا حال به ورمعلوم ــ دۀ نه نه وی نه د نوم
دا مر داره پریږ دۀ دورته ــ دۀ له ما سره څه هورته
چه عمرؓ کړو مونږ خبر ــ په دا حال د لرو ببر
نفقه به ستا کمال ــ د رکوی له بیت المال
نبیٔ نه پېژندۀ ګوره ــ شوه روانه له دۀ درورهٔ
دے د وړاندے داد دروستو ــ ته په شان شوکت دحستو
چه دوئ ورا غلهٔ روان ــ نور هغه صحابی ځوان
چه کنجی د بیت المال ــ وه د دۀ په لاس دمال

پہ نما نځه باندے ولاړ وو | د دنیا د کاره لا ړی وو
عمرٌ غږ ورته په زوره | په فریاد وکه اے ورورہ
چه نمونځ زر کړه نیک صفاته | کنجی زر را وړه وما ته
د دوزخ دروانه دی بیړته | دی پرانستی و عمرٌ ته
په تلوار را ځه تلوار کړه | باقی وړو ستو نمونځ په وار کړه
صحابی چه له صلوة | شه فارغ له تحیات
نور کړه د ځ کنجی ظاهره | په تلوار ورته حاضره
در ئے پرانست هغه د رنگ | در درون شه دے گلرنگ
هم توے زر شه را بیرون | گویا شه په اندرون
درا هم یو موتے گوره | هم دوه منه اوړه ورورہ
د ځ را واخستل په ځان | نور ئے ووے پهلوان
هم ځه قد دے سروی | هم د ځ واخستل لرگی
ځه چه څو ستا سو تر گوره | زه به هم در سره گوره
ستا تر کوره پورے درځم | زه به هم درسره ځم
آخوش شنځه عمرٌ | شو روان پیټے په سر
چه د ے ورا غے اے ورورہ | د هغې ښځے تر کوره
شپه د ه تیره څو پهره | د دے نه دو څوک بهره
د روازه د دے تړلی | په زنځیر ئے بنده کړی
هغې ښځے نور په خپله | دروازه و ټنگوله

له دا مصرعه د میاں سناءالدین په قلمی نسخه کښے زیاته درج ده ۱۲

او عمرؓ پیټے په سر / وو ولاړ ورته په در

دهغه ښځے طفلان / ورته زر راغله دوان

ددئ دے اے زموږ غمخوره / همره لپس راغلے ته خوارے

تا څخه غوښے د مردارے / دی را وُړی موږ ته خوارے

اوُ کنه هسے زړهٔ خوږے / موږ به مړو له ډیرے لوږے

وُیے ئے اے زویو کبلیو / شوم معطل په دا کلیو

وے ئے واؤ رئ دا رموز / شوم معطله په زړهٔ خوږ

چه عادل حضرت عمرؓ / شهٔ په حال زموږ خبر

یو نوکر له ما سره / څهٔ را وړی موږ کره

شو ضامن ئے واړه شاد / چه حاصل ئے شه مراد

هغه مال متاع ئے خود / له دهٔ واخستهٔ حاصل

چه دا ښځه شوه دننه / نور عمرؓ عادل په مینه

له دوؤ غوښت اجازت / اندرون نه په رخصت

هغے ښځے وے را دروسه / تهٔ دننه اے نیک نومه

چه عمرؓ شه دردننه / زرئے اور بل که لالنه

هم په دوئ ئے زر پخه کړه / نورے دوئ ته نهاده کړه

چه دوئ وخوړه ماړهٔ شول / په اُدبو هم زړهٔ ساړهٔ شول

نور هله حضرت عمرؓ / ورنه پاڅید د دین نمر

په ژړا ژړا گریان / شو د دوئ وته گویان

---

[1] دا بیت د میاں سناء الدین په نسخه کښے نشته ۱۲

تا سو پوہ شئ زۀ عمرؓ یم — اوس لہ تا سو نہ سوال کړیم
چہ د ستاسی حال وما تہ — هیڅ معلوم نۀ وو کم زیاتہ
چہ پہ حال مو شوم خبیر زۀ — نور بہ نۀ کوم تقصیر زۀ
خو اوس ما پہ نیک روش — کړئ خورسندہ پہ بخشش
دوئ وے یا حضرت عمرؓہ — اے امیرہ! ددین نمرہ!
خلیفہ د پاک رسولؐ! — مونږ دِ خلاص کړلو لہ نولَ
دا زیاتی لطف وکرم کړے — چہ پہ مونږہ تہ اکرام کړے
توا ضع خپل تہ نما ئے — ځکہ دا رنگ مونږ تہ وائے
عمرؓ وہ وے البتہ اوس — یئی لہ ما خوشنود، خستہ اوس
وے ئے او مونږہ خوشنود، — یو لہ تا پہ خپل مقصود
بیا عمرؓ د دہ پہ مینہ — هسے ؤ ویل مومینہ
وظیفہ بہ ستاسے لا لہ — وکړم زۀ لہ بیت المالہ
وے زۀ نۀ یم بے غمہ — لہ دے غمہ یم برهم
خو چہ نۀ دے پہ قرار — تاسے کړے دا اقرار
دوئ وے مونږ بہ اقرار وکړو — چہ بہ تا پہ قرار سبۀ کړو
هغہ د رنگ حضرت عمرؓ — پہ شپہ لاړ لکہ قمر
عبداللہ ابن مسعودرضؓ — دۀ پیدا کړہ پہ ډیرؓ زود
هم ئے دا دوست ځان سرۀ — د هغۀ بیخ کړہ دے
وے ئے اوس اوکړہ اقرار — ئے خوشنود لہ ما بار بار

لہ ۔ میاں سناء الدین ۔ بیدرن زودہ بیکلے دے ۲!

دوئی وے اؤ اقرار به وایو — مونږ همه خوشنود له تا یو
یُو له تا نه مونږ خورسند — خدائے له نا شه رضا مند
یُو له تا خوشنود عمرؓه — دا اقرار کړو مکرّره
مقرر چه دوئی اقرار — هسے وکړه په تلوار
عبدالله اِبنِ مسعودؓ — نور هله کاغذ په زود
د دوئی وکښنه دااقرار — په شه شان په زړهٔ قرار
چه عمرؓ کاغذ په لاس — د دوئی واخست حق شناس
نور هله ترِنه دوئی دواړه — شو صورتؓ غاړه په غاړه
وظیفه له بعیت اما له — د دوئی شوه جاری کماله
په صبا چه په مسند — عمرؓ کښیناست مستند
څنے بوئی د لوګی تلنه — چا ترے سوال وکړهٔ څښتنه
چه دا بوئی د لوګی څهٔ دے — خلیفه وا یه چه څهٔ دے
عمرؓ وے د خدائے په فضل — برابر ے کړے عدل
دا لوګے ما ته بهتر دے — چه د عدل په هُنر دے
له لوګی نه دعود ډیر — چه په ظلم کا برخیر
چه د مرګ ساعت قریب — دهٔ نه راغے عنقریب
د اقرار کاغذ بیا رانو — چه دا دے دینیما نو
هم د نیچے زما وروره — عبدالله فرزند نه ګوره
عمرؓ ورکړو په خپل لاس — چه ے نه په سینه پاس

؎ میاں سناء الدین ,, رخصت ،، لیکلے دے چه صحیح ښکاری ؟!

په کفن کښې څو يه کېږ ده ‏— تۀ له ما سره نے پرين ده
چه صبا له ما پو ښتنه ‏— ددے حال شي په غوښتنه
زۀ به دا کاغذ حجت ‏— خدائے ته کړمه په حاجت
ګوره څۀ رنګ عدل داد ‏— د عمرؓ وو نيک نهاد
څۀ رنګ ترس دده لۀ رب وو ‏— څۀ رنګ خوف دده عجب وو
څۀ عجبه بادشاهي ‏— دده وه پر آګاهي
ډار او ترس له خدايه بويه ‏— په دا شان داوړه نيک خويه
لکه کړو حضرت عمرؓ ‏— خوف له خدايه ددين نمر
تۀ ظالم نے کوته ګرم ‏— نے په ظلم څو حزم
د مظلومو غوښے خورے تۀ ‏— سرے بوتے ګورته ورےتۀ
ويره نۀ کړے له قهارۀ ‏— شرم نۀ کړے له ستارۀ
خدائے چه تا ته مملکت ‏— دے درکړے سلطنت
عدل داد وته اے يارۀ! ‏— نۀ ددے ظلم دپاره
په قيامت به شي پوښتنه ‏— موږ په موږ له تا غوښتنه
کته سنګه کته ميره ‏— د قيامت سختي ړ هيره
د ستار کېږ دے په سر لوک ‏— سر ړ تيت شي لکه خوک
کبر جن شے لکه پرانګ ‏— غوته کړے په ظلم تړانګ
توره څه لکه ګرګس ‏— په خوراک دکس ناکس

لہ د مياں سناء الدين په نسخه کښې دا بيت داسے دے سه خونک ئے دوله د مه: څۀ رنګ خوف ئے کړو عجبه

ٹے دا بيت د مياں صيب په قلمي نسخه کښې نشته دے!

په غوا شي لکه سیژ ... چه مظلوم کړې په ژړه خوږ
په غوټه لکه تمپوس ... په چرګو ړوکړې لس تړوس
په حرص لکه تنور کبر ... موړ دې نهٔ کړهٔ نفس په صبر
په آواز لکه لوئ خر ... همره شور کړې نابوبر
په خوراک کښې لکه تسکوني ... سترګې پټې کړې غوږ کوڼي
په نوشتل لکه زورورے ... د مظلومو وینې نغرے
فهم نکړې ستمګاره ... کهوژ نه شا پکار ره
چه له تخته ئې جوړ ناوړے ... بیا له تخته ئې راوتلے
شکر نهٔ کړے درو شوو راندے ... غره ناست ئې په تخت باندے
چه له کومه ئې راغلے ... بیا به چرته ځې داغلے
چه د ظلم پیټی وه رے ... عین کافر ئې د مترے
بند کړه شمس الدین ... نور له دے وعظ مهین
ظالمان په مخ مختوری ... خدائ د لکه چه حق کوری
د ازل په داغ مختوره ... پیدا شوی دی له موره
خدایه! ما په خپل احسان ... کړے له ظلمه په امان
د عمرؓ عادل په داد ... کړه پوره زما مراد

له دا بیت د میاں سناء الدین په قلمی نسخه کښې دا سے د ے ... یہ
په غوشی لکه دیوز؛ شے مظلوم ته کونز ادبوز» چه دد ے نه تخته مطلب نهٔ راوځی دا سے ښکاری
چه میاں صاحب په نقل کولو کښې خطا شوید ے ۲ه «نا بوبر» د ختکو پښتو کښې انجان ته وائی -
۳ه «زوری» ختک «چوکے ته وائی ۱۲

حق ے پاتے پہ کردن د چا مکرے ودا د ن
شہ پہ حمد و پہ درود
خدائے د خدائے رسولؐ خوشنود

منقبت بل د حضرت عمرؓ رضی اللہ عنہ

اللّٰهم ستا صلوٰة رفیع پہ حضرت نبیؐ شفیع
همیشہ لرے ودان لکہ ښاغلی د باران
واؤره دا نقل مشهور پہ خبر کښې دے مذکور
د عمرؓ عادل پہ باب وائے وره پہ آب وتاب
لہ دنیا نہ چہ سفر هغہ ورځ وکړه عمرؓ
پہ دغہ نہ وو لاخبر څوک مدینہ کښې لروبر څوک
چہ یؤ شپون راغے روانہ مدینے تہ لہ صحرانہ
پہ فریاد پہ چیغو سر پہ دهلو د خپل سر
دائے وے چہ عمرؓ تیر شہ لہ فانی دنیا نہ سیرشہ
دائے وے چہ ددین نمر شہ غائب حضرت عمرؓ
چا اصحابو وُ نیولو چہ ئے دے تعزیر ولو
دغہ وے راکړئ تعزبرمانہ هم ے بو ځمی هغہ خوانہ
د عمرؓ صاحب تر دَره کہ دے روغ وی برادره

لہ دا بیت دمیاں سناء الدین پہ قلمی نسخہ کښې نشتہ ۱۲

نور ے ھلہ کړئ تعزیر　　په و ھلو ے شی خیر

چه دوئ ورا غلہ دران　　دروازے ته هم شبان

وہ ئے لید حضرت عمرؓ　　چه ئے کړے وو سفر

له دنیا نه په شا شوے　　و عقبلی ته ئے مخ شوے

ورته چا وه وے شبانه　　ته را غلے له صحرانه

په صحرا کړے چا خبر　　له دے حاله لسو بر

دۀ وے اؤ چه زۀ یم شپون　　همیشه ګر ځم بیرون

زما ګډے هم لیوان　　ګرځیدۀ به سم همان

په یو ځائے به ګوزیدۀ دوئ　　یو په بل نۀ بلوسیدۀ دوئ

هم اوبۀ به په یو ځائے　　دوئ نوشلے ځائے په ځائے

نۀ ئے ګډے ترهید لے　　له لیوۀ چه ئے لید لے

نۀ لیوۀ کاوه اختیار　　په دے ګډو د ګذار

نن سحر تلم د اوبو ته　　ګډے تږے د هغو ته

ناګهانه څو لیوان　　په دو دو راغلہ دوان

دوئ په ځان کاوه اختیار　　په دے ګډو دِ ګذار

هم ے ګډے ترهید لے　　له دوئ بیرته تښتید لے

زۀ شوم پوه چه ددین نمر　　غروب کړه حضرت عمرؓ

زۀ شوم په دا خبر ګند　　چه د عدل نمر بلند

په غروب کا غائب مخ　　ځکه دی لیوان په سخ

زما ګډو ته رادرومی　　په حمله سره وازکومی

په دا راغلم شتابانه　　مدینے ته له صحرانه

چه ئې وه کړمه دیدن زړه   ورو ستې خُله په مردن زړه
د عمرؓ عادل په روئ   ته ئې مه کړې بې آبروئ
ای حما رحیمه خدایه!   د کمرا هو د هنما یه
شمس الدین په دا دُنیا کښې   هم هورې ته په عقبیٰ کښې

شه په حمد او په درود
خدائے د خدائے رسولؐ خوشنود

منقبت د حضرت عثمان رضی الله عنه

اَللّٰهم ستا صلوٰة مجید ،   په نبی احد و حمید
کړې نازل په دا زمانهٔ   لکه ستوری د آسمان
واؤ ره اوس له ما په ځان   منقبت د ے د عثمانؓ
له خبره کړم بیان زړه   هر چه وائم عیان زړه
وو هر چا ته فیض رسان   وو عثمانؓ بن عفانؓ
د ے صاحب وو ډیر علم   هم مالک وو ډیر حلم
هم وو د ے د حیا کان   خلیفه وو عالی شان
هم جامع وو د قرآن[1]   هم قاری په شته میزان

---

[1] د قرآن ترتیب د حضرت عثمانؓ صیب په برخه کښې را غلے دے په حصوصیت سره دینا د حضرت عثمانؓ صیب خاصه ده. په وخت د شهادت کښې ئے هم په خُله د قرآن آیات وو!

دے هم صاحب وو ذی النورین هم د دوا ړو دارو[1] زین

په سخا تند ے پرا نتے نهٔ وو د ے په بخل[2] نښتے

هم له حقه وو ترسان هم وو خائی د ډیر احسان

هم مدام په شپه بیدار همیشه وو نیک کردار

ځکه خدائے رحیم رحمان دا آیت د دهٔ په شان

په قرآن کښے په رسول م هسے شان کړلو نزول

اَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ اٰنَآءَ الَّیْلِ سَاجِدًا وَّقَآئِمًا یَّحْذَرُ الْاٰخِرَةَ

په خبر کښے هسے شان نوشته دی په ښهٔ شان

چه په ورځ به د قیامت چه په خلقو وی هیبت

په میدان د عرفات چه وی جمع مخلوقات

خدائی به کا قبه د نور د عثمان رض ته په ظهور

هم به دهٔ وته فرمان هسے وُشی د رحمان

که رضا دِ وی عثمان رض ځۀ جنت ته عالی[3] شان

نهٔ په دا قبه کښے ناست له تا نه کوم ځهٔ خواست

---

[1] په سبب د پیغمبر ص د دوو لوڼو د دادهٔ کولو دهٔ ته ذوالنورین ویلے شی۔

[2] د سخا قیصے د حضرت عثمان رض ډیرے زیاتے مشهورے دی۔ دیو یهودی نه ئے یو کوهے په اتهٔ زره دیناره اخستے وو او وقف کړے ئے وو۔ په ۲۶ هجری کښے د کعبے خوا وشا زمکه په قیمت واخستهٔ او دا ئے اړته کړه (نوټ) د مدینے کوهے د اخستلو په باب کښے حضرت محمد صلعم فرمائیلی وی چه چا دا واخست هغه به جنتی وی په روژه کښے به ئے د مدینے خلقو ته روټئی ورکوله۔

[3] حضرت عثمان رض هم په عشرهٔ مبشره کښے دے چه د جنت زیرے ورته د مخکښے نه ورکړے شوے وو۔

نۀ لہ تا سرہ حساب　　زۀ د مال کرم نۀ کتاب
اؤ کہ ستا رضا وی ھسے　　پہ قبہ کښے چہ ئے کسے
همرہ کښینہ تۀ پہ ځان　　چہ اصحاب وو ھم یاران
د رسولؐ شی وارہ جمع　　دروی ستا د مخ پہ شمع
خدا یہ اما ھم پہ خپل ځان　　تۀ پہ روئی ددے عثمانؓ
د صراط لہ تاریکئ　　ھم ددۀ لہ باریکئ
شمس آلدین ددۀ پہ نور　　تیر کړے خدا یہ تۀ مغفور

شۀ پہ حمد و پہ درود
خدائے د خدائے رسولؐ خوشنود

منقبت بل د حضرت عثمان رضی اللہ عنہ

اللھم ستا صلوۃ وافر　　پہ حضرت ماحی حاشر
ھمیشہ لرے و درود　　ھم یاران کړے خوشنود
واؤ رہ تۀ دا منقبت　　شیرین خوږ لکہ شربت
د عثمانؓ پہ خلافت کښے　　ھم ددۀ پہ شرافت کښے
قحطی یوہ وہ بے بندہ　　پہ عالم شو لہ غرکندہ
وږی تږی بہ عالم　　گرزیدۀ پہ غم برھم
یوہ ورځ د مدینے　　چہ وو وارہ بے دانے
د عثمانؓ تہ پہ فریاد　　وارہ راغلہ پہ داد
چہ لہ لوږے شو ھلاک　　غد نشتہ یوؤ غمناک

نور حضرت امیر عثمانؓ — هغه درنګ هغه زمان
زرۍ اوښان ئې کړه تیار — د شام لوري ته په قطار
د غلې د پاره ګوره — چه دې ځومره وو غم خوره
چه دوئ وړه غله تر شام — هغه خلق وو خون آشام
په دوئ هم وه قحطي ډیره — د حساب له حده تیره
بیا ئې نه مونده غله دوئ — په هیڅ شانې په حیله دوئ
نور ئې خط وکښه عثمانؓ ته — د هغه صاحب احسان ته
غله نشته دې صاحبه! — فرمان ځه دې عجائبه
عثمانؓ زر ور ته جواب — هسې وکښه په شتاب
چه را درومئ په تلوار — په تلوار تلوار زنهار
مدینې ته چه قریب شئ — نور په دا سوال عجیب شئ
جوالونه وا ړه ډک کړئ — دوئ له ریګ یک په یک کړئ
نا اُمید چه نه شي خلق — دوئ له لوږې دی حلق دلق
په فرمان چه د عثمان رضؓ — دوئ شو کور ته را روان
مدینې ته چه قریب شول — دوئ په دا حکمت عجیب شول
چه ئې ډک کړل جوالونه — دوئ په خاؤرو په ریګونه
هم ئې واړه سرګنډ لي — چه نژدې راغې تر کلي

له روایت دې چه دد ې قحط په موسم چه ځه وخت اوښان بار را غلل نو د نورو ښاریو خلقو توږنه په دوچند، درې چند منافع ورکوله چه دا غله مونږ ته را کړه خو حضرت عثمانؓ د مدینې په خلقو خیرات کړه او د کتې هیڅ خیال ئې او نه ساتلو۔

نقارہ ئے اود ھلہ　　لکہ ورہ دستوری گلہ

عالم وارہ شو خبر　　خوشحالی شوہ لرو بر

لوئی ھلک د مدینے　　پہ اُمید د مھینے

دوئی لہ شہرہ ځبلہ باندے　　بیرون راغلہ دروستووړانہ

خوشحالی شوہ پہ دوئی ډیرہ　　چہ کاروان شو وربرخیرہ

ھمکی لہ نجلے ډک　　دوئی خوشی کړی یک بیک

چہ عثمانؓ بہ اوس خیرات　　کړی پہ مونږ باندے برات

چا خبرو حضرت عثمانؓ کہ　　ورتہ دغہ ھسے فرمان کہ

جوالونہ ترما پورے　　دے ترلی وی ھم ھورے

یعنی وی ما دِ سرکنډلی　　دغہ ھسے ھم منلی

ھغہ ورځ دلوړے پیشم　　دوئی پیچہ چہ نۂ وو ھیچ

چہ شپہ راغلہ سیاہ رویہ　　عثمانؓ وراغے خوش رویہ

نور پہ ھرجوال بہ پاس　　ایښہ لاس دحق شناس

بسم اللہ بہ دۂ وئیلہ　　ھم بہ دۂ دعا کولہ

خدائی تعالی پہ خپل قدرت　　ھم د دۂ پہ برکت

ھغہ رنګ کړۂ اوړۂ تھول　　خدائی کړۂ وُرِی مارۂ تھو

وارہ تھول حضرت عثمانؓ　　قسمت کړۂ ھغہ زمان

شہر تھول د مدینے　　شولو موړ پہ دا مھینے

لہ پہ دنیا کښے اولنئ درجہ دانبیاؑ علیہم السلام دہ دوئیمہ درجہ دنبی اکرم دا صحابو رضی
دہ کرامات داولیاؤ حق دے اؤ دوئی پہ درجہ کښے تر اولیاؤ زیات پورتہ دی۔

ګوره ښځه رنګ شاه درب دو — کرامت ئے ښځه عجب دو
که ښوک زیور کا د زړه کسی — کرامت په عجب کسی
د حضرت عثمان په مخ — خدایه مالره په سخ
د قیامت له تندے لوږے — هم دے ی له زړه خوږے
همیشه لرے زړه شاد — شمس آلدین په غم آباد
شه په حمدو په درود
خدائے اخدائے رسولؐ خوشنود

منقبت بل د حضرت عثمان رضی اللہ عنہ

اللهم ستا صلوة بهتر — په حضرت نبیؐ بهتر
همیشه لرے نازل — آل عیال ئے کړے خوشدل
په خبرکښے دی مطلق — د عثمانؓ غنی په حق
واوره غوږ کړه ځما د روز — دے کمال ته ئے وګوره
دا قیصه دوړ و درازه — خو کوتاه ے کړه نیک رازه
هم د رنګ چه شهادت — ده موندله د سعادت
قاتلان پر لاس نیولی — ور ته راغله تیغ وکښلی
خدمتکار ے ور ته چیغ — کړے نارے په کوکو کریغ
یا امیر خبردار شه — قاتل وګوره بیدار شه
موږ ئے نه پیژنو هیڅ — چه دوئ څوک دی په ښځه پیڅ
ستا وژلو ته راغلی — په لاسونو تیغ وکښلی

ورته دهٔ نهٔ کړه نظر　　نهٔ سر پورته لروبي
خو نظر ئې په قرآن کا　　په لوستو ئې تیز زبان کا
خدمتګار ئې بیا په چیغو　　چه چغار وکا په کریغو
یا امیره شو قریب　　قاتلان در ته عجیب
یا امیره نظر اوکړه　　قاتلان دِ معلوم نهٔ کړه
نور دلهٔ حضرت عثمان رض　　ورته وے هغه زمان
چه زهٔ نهٔ ګورم قاتل چل　　دا زمان په دا کتل خپل
چه صبا له ما غوښتنه　　په قیامت کښې شی پوښتنه
چه عثمانه! ستا قاتل　　وایه څوک دے راته خپل
زهٔ به وایم یا قیوم　　ماته هیڅ نهٔ دے معلوم
عفوه کړے ما قاتل دے　　ځما خون قاتل تر پل دے
تر هغه چه شه شهید　　دهٔ نظر پورته سعید
هرګز نه کړه په بل لوری　　دهٔ کتل د قرآن توری
هغه شهٔ قرآن مجید　　شه په وِنیو سور مجی
د عثمان رض په وینو رنګ　　شه هغه قرآن خوشرنګ
وُه دا خواست د ذوالقدم　　زیاتی مه وهه ته دَ
اِراده د خدائ قادر　　دَ دا هسے په ظا هـ
خدایه! ما دے شهید　　په مخ نیک کړے هم سعید
له شقیا نو ے حساب　　خدایه مهٔ کړے په هیڅ با
شمس الدین که بے آبرو یم　　بیا د دهٔ مومدح ګو
شه په حمدو په درود　　خدائے د خدائے رسول خوش

منقبت د حضرت علی کرم الله وَجهہٗ

اللّٰهم ستا صلوٰة اتمم | په حضرت نبیؐ همم
در ئیدِ ۂ لرے مدام | تر قیامته مستدام
منقبت داڅ ره جلی ته | فضیلت د شیرعلیؓ ته
په خبر کښې معتبر | هسې دی د پیغمبرؐ
چه حضرت رسولؐ وئیلی | په دا باب ورته فرمائیلی
یا علیؓ دوستی به ستا | په خان نهٔ کا هیڅ فنا
مګر دوئ چه مؤمنان وی | مؤمنان اهلِ ایمان وی
دشمنی به ستا جلی | هیڅوک نهٔ کوی علیؓ!
مګر دوئ چه منافق وی | بدبختان دادر لائق وی
دا پر خان به خوارج | له دے لاره به وی خارج
په خبر کښې هم دا رنګ | مالیدلی زیبا رنګ
چه حضرت نبیؐ روئیدار | یوه ورځ په مرغزار
چرته اورسیدهٔ کوره | ابوذر ورسره وروره
په محضر د مصطفٰےؐ وو | په خدمت کښې ئے زیباوو
حضرتؐ اووے ابوذره! | تا ته وایمه سره زره!
وړاندے تیر شه مرغزارته | ننداره وکړه بهار ته
عجائب د غنی رب! | چه دیر اووینے عجب
ابوذر هسے وئیلی | په کتاب کښې ما لیدلی
د حضرتؐ په اشارت زهٔ | ددے لاز په بشارت زهٔ

وړاندے شوم په مرغزار کښے | یو مرغے وو په چیغار کښے
نشسته په سرو شاخ وو | په ثنا مدح گستاخ وو!
ما دا خواست وکړه مولیٰ ته | دا مرغے گویا کړه ما ته
چه دے شکر په نعمت ستا | څرنګ کا په خپل عادت ستا
نور هغه مرغه گویان | ماته شه فصیح زبان!
ما وے اے مرغه شریفه | دا ثنا چه کړے لطیفه!
کوم لطیف طعام شراب | تا ته رسی په څه باب
چه دا هسے حمد ثنا | کوے ته د ربنا
مرغه اووے آباد ره! | د حضرت یاره! سړه زړه
چه طعام ته شم زړه اوبړے | دا دعا وکړم زړه خوړے
چه ای خدایه خپل رحمت | کړے په هغه نیک خصلت
چه دے دوست لری علیؓ | طعام بیا مومم حلی
هسے رنګ عجیب لطیف | چه ئے نهٔ شم کړے تعریف
چه شم تږے سینه سوے | دا دعا کړمه زړهٔ نوے
چه ای خدایه ته لعنت کړه | په هغه په دا ساعت کړه
چه دشمن به د علیؓ وی | دے په دین به خللی وی
په اوبو په هغه درنګ | شم سیراب په هسے رنګ
چه ئے نهٔ شم کړے بیان | څکه زهٔ یم ثنا خوان
اوس ته فهم کړه عاقله | نهمدار شه زړهٔ غافله
چه دشمن دشیر علیؓ | په لعنت یاد دی حلی

ل میاں سناءالدین دا مصرعه دا سے لیکلے ده۔ "په لعنت به وی حلی"

پرے مرغان هم لعنت وائی — په لعنت سره ئے ستائی

هم دوستان چه د علیؓ دی — په رحمت دوی منجلی دی

پرے رحمت وائی مرغان — په هوا کښے هم پروَیان

تر و دوستان د چهاریارو — هم د کل اصحاب کبارو

څو نګ نه وی دے صادق — د رحمت د حق لائق

دشمنان هم د څلورو — د حضرتؐ د دین غمخورو

شو هغه درب مغضوب — په غضب کښے درب دوب

اے خاوندہ برکمالہ — اے څښتنه ذوا لجلالہ!

د حضرت نبیؐ په مخ — مامدام لرے پر سنخ

د چهار یارو په روئی خدا یه — مامؤمن لهو سوایه

په ځان بوځے ته خاوندہ — په دیدار ئے کړه خورسندہ

د دُنیا د آخرت! — کړه پوره زما حاجت

خصوصًا ئے دا مقصود — ته حاصل کړه د بهبود

توفیق کړه زما رفیق — مل ئے ته کړه خپل توفیق

چه زۀ څو نقل جمیل — د نقیبی صیب جمیل؛

چه مشهور دے په فقیر — د ختکو دو امیر

دامن گیر د شیخ رحمکار وو — په خپل عمر لوئے بزرگوار وو

په پښتو ژبه منظوم کړم — په ابیات ئے مرقوم کړم

کرامات ئے چه ذکر کند کړم — مخلوقات ترے بهرمند کړم

ما عاجز په دعا یاد کړه — په دعا ئے خاطرشاد کړه

زما نوم دے شمس الدین — حنفی یے مذهب د دین

شمس الدین صاحب دا تکے پر یان نقل کړیدے اصل نسخه کښے بړان دے چه معنی ئے ده هوا کښے تیز الوتونکے.

ئیم ولد د شیخ زبیر — رب ئې کړه په مځکنې خیر
ئیم نمسے د شیخ رحمکار — منتهی د کسر د کار
حقیقی غوث اعظم وو — منتهی قطب عالم وو
د رحمت باران دِ تل تل — په حضرت کړل وران تل تل
هم د دهٔ په چهار یارو — هم په کل اصحابؓ کبارو
هم د دهٔ په کل دوستانو — په جمله وارو ولیانو
خصوصًا په دا زمان — په فقیر قطب زمان
چې ئے زړهٔ کړم منقبت اوس — شیرین خوږ لکه شربت اوس

شه په حمد او په درود !
خدا ئے دِ خدا ئے رسولؐ خوشنود

سبب د نظم کوٗلو د منقبات د فقیر جمیل چې مرید د شیخ رحمکار صاحب وو

اللّٰهم ستا صلوٰة جید — په طٰهٰ یٰسین سیّد
درنده کړه تر قیامته — نهٔ یؤ ځل هزار کرته
له ما واوره برا د دهٔ! — دا گوهر کړه په غوږ دُر
یو سبب د دے کتاب — دا وره دا وو په دا باب
د حدیث د دے دا مضمون — په پښتو واوره میمون
چې حضرت رسولؐ ویلی — په دا شان ئے فرمائیلی
چې نا سئے کوی له حقه — که مولاس رسی بر حقه

او[1] کنه نه وئ کوی ناسته　　له هغو سره هم راسته
چه له حقه هم جلیس وی　　لکه دُر هسې نفیس وی
که دا نهٔ کیږی له تا سو　　کوځا ناستہ باقیا سو
له هغو چه کړی خبرے　　در ځئ له حقه ملخلرے

ثُمّ[2] یسمع ، بی یبصرونی یذکر بی یسکت

زهٔ چه ؤم بے بضاعت　　مقصر له شنا عت
ؤم محروم له دغه رازه　　له دغه سوز و گدازه
ما کړه دا خوښه له نیته　　دا خبره له زینته
چه مشغول کړم زړهٔ په فکر　　د ولیا نو کوم ذکر
له او له عجائب　　منقبت ے غرائب
د شیخ جی صاحب بیان کړه　　په پښتو ے ډوئ عیان کړه
نبا ستہ نسخه شوه گوره　　شوه مشهوره لور په لوره
بیا[3] ے نور ختمٔ عجبیات　　په پښتو کړه منقبات
د امام صاحب اعظم　　په پښتو کړه منتظم
چه امام اعظم مبین دے　　دے سراج الاُمّتین دے
بیا دریمه ے بسیاه کړه　　مناقب د میاں یحیٰ کړه
د اتک صاحب معلوم دے　　حضرت جی لقب موسوم دے

---

[1] د میاں سناُالدین په نسخه کښې دا بیت داسے دے ۔ دُ مقصود کو ژدا ناستہ : له هغو سره هم راستہ "

[2] ۔ ترجمه ۔

[3] میاں سناُالدین دا مصرعه داسے لیکلے ده " بیا ے نور عجائبات " ۲!

هغه هم ما په پښتو کړه … ما تحفه د پښتنو کړه
څه موده شوم معطل پاتې … اندیښنې شوې را پېدا تې[1]
په پښتو کړم کوم کتاب … عجیبه په آب و تاب
بد سبب کوره چه دا شه … چه وما وته پیدا شه
چه ناگاه په یوه وخت … میاں حیدر گوره نیک بخت
د فقیر صیب فرزند … چه نسبے ئے دے څرگند
ملاقي له ماغریب شه … په دا سوال ماته عجیب شه
په ډیر[2] عجز و التماس … راته اووے حق شناس
زما د یره کیږي مینه … و دے کار ته شمس الدینه
مناقب که کړے بنیاد … د فقیر صیب څه یاد
مونږ به واړه شو ښادان … که په نظم شي بیان
هم به پاتے شي یادگار … هم به خلق شي خبردار
وړاندنیو یو کتاب … جمع نه کړو په حساب
منقبات د ده مشهور دي … کرامات ئے هم ظهور دي
اکثر واړه زما یاد دي … و هر چا ته ئے ارشاد دي
ته ئے ذکر کړه هر چا ته … له اوصافو له صفاته
بارے جمع ئے منظوم کړه … په ابیاتو ئے مرقوم کړه

---

[1] میاں صیب لیکي «دا راته زیاتې»
[2] په مطبوعه نسخه دا مصرعه داسې لیکلې ده «او کړه مونږ سره ته لاس»
[3] میاں صاحب دلته داسې لیکلې ده «وړاندې تیر دیو کتاب ، جمع نه کړه په دا باب»

ورته ډیریو آرزومند — دا کتاب کړه ته څرګند
ورته کښې نهٔ شوه غاړه — ما وے زهٔ یم طوق په غاړه
حوادث ے زغلہ وی — لور په لور ے کس څوی
غواړی دا لوئے فراغت — هم سبهٔ پوهه بلاغت
دو بار ببا شهٔ مکرّر — ډیر باعثه میاں تحیدر
هم[ط] ئے ورور میاں بهادرشاه — باعث شو په دا خیر خواه
بل ے یار چه معتمد وو — مسمی په خان محمدٔ وو
هم عالم وو هم حاجی وو — پرهیزګار او متقی وو
اخلاص مند دے د جناب وو — دے له دوئ نه مزه یاب وو
ډیر باعث شول په ما باندے — چه دا کار کړه اوس د وړاندے
په دهر شانے دا کتاب — جمع کړه په آب وتاب
کرامات د دے فقیر — په پښتو کړه د لپذ یر
د فقیر صیب نمسی — هم یاران هم اولسی
تمنا کوی دهر کور ده — دے کتاب ته لور د لوره
خواه ناخواه ئے قبلوه ته — دا کتاب نظم کوه ته
د حیدر خاطر وو ډیر — په ما باندے نرحد تیر
هم د نورو زړهٔ ساتنه — په ما ډیره وه لا لته
ما قبول کړهٔ د دوئ خواست — و دے کار ته شومه راست
له اِلٰه ے توفیق — و غوښت خان لره رفیق

ط د میاں سناء الدین په نسخه کښے دا بیت نشته ۱۲

په ے دا مشکل مثال — په صورت کاندے آسان
په ناقل د نقل هیڅ — نشته صوف د آپرو پیڅ
گوته نه کیږدی عاقل — هیڅ په نقل د ناقل
که په خپله نادیده وی — له ثقاتو شنیده[۱] وی
د ثقاتو قول سند وی — په دا باب کښے معتمد وی
گوره ډیر دی کتابونه — گل اخبار دی هم نقلونه
یو له سبه او ریدلی — په کُتبو کښے لیدلی
تبرک د پاره گوره — منقبات ته ے اے وروره
د چهار یارو په داباب — ما په سر دد ے کتاب
اوس مطلب به وایم وزوره — که وی فضل د خدائے گوره

نشه په حمد د په درود
خدائے د خدائی حبیب خوشنود

منقبت اول د فقیرصاحب بزرگی موند لے دده له شیخ صاحب رحمکار رح نه

اللهم ستا صلوٰة کمال — په حضرت صاحب جمال
ورنده کره ترقیامته — هره ورخ هزار کرته
پس له دے نه برادره — داگوهر کره په غوږ دره

---

[۱] چه په عقل پوهه کښے او چت مقام لری۔ ددرو غو شبه پرے نه شی کیدے او قول ئے معتبر وی

هسې نقل د ثقا تو　　در ته کښېم له نیک صفاتو

شیخ صیب قطب زمان　　وو دے مرد د خپل زمان

منتهی قطب د رب وو　　حقیقی غوثِ عجب وو

دے صاحب، صاحب نظر وو　　نیک نظره نیک منظر وو

دهٔ رنګ کړے ډیر عالم وو　　غوثیت پرے مسلم وو

ډیر خانان ئے ملنګ کړی　　په نظر د دهٔ رنګ کړی

هغه وخت چه دے حیات وو　　تصوف ئے تر حد زیات وو

مخلوقات ورته هرګوره　　ډیر راتله له هره لوره

څوک به زر څوک به معطل　　خپل نصیب به بیل په بیل

وهرچا ته رسیده　　په قسمت او په باټده

هغه وخت چه سرداران　　د خټکو امیران

جمیل خان او خوشحال خان وو　　دوئ ځامن د شهباز خان وو

شیخ صاحب ته به ګاه ګاه　　دوئ راتله به خاطر خواه!

دو د هر یوهٔ مقصود　　په خاطر کښې خپل بهبود

د خوشحال مراد دنیا وه　　سرداری ئے تمنا وه

په دعا د شیخ صاحب　　د دهٔ لوئے شو مراتب

هسې شان د سرداری　　د دُنیا د امیری

چه بادشاه صاحب د تاج　　مدام دهٔ ته وو محتاج

اؤ په زړهٔ د جمیل خان　　محبت وو د سبحان

دے د خدائے دیاره ورو　　تلو راتلو به دهٔ ته ګوره

یوه ورځ په خپل نصیب　　شیخ صاحب ولی عجیب

وو له کلیه بیرون تللي　　وُ صحرا ته وو وتلي
ور سره وو څو یاران　　خدمتګار او فقیران
سیل ئې کړه په بیابان　　په فضا د پاک سبحان
ورانغې تر هغه ځایه　　چه لا اوس دے خوشنمایه
دی په خوړ کښې ډیرې وُنې　　کې، سترې، د ښکې، پلنې
د پلو سو دی اکثر　　وچې کې اکثر ستر!
نامنده بزرګ پلو سے　　دوئم یاد یې دی ایمان یوسے
هلته کښیناست د دین شمع　　پتنګان شو پرے راجمع
په مجلس کښې شوے خبرے　　بې خوږے لکه شکرے
یوه یار په التماس　　هسے عرض کړو حق شناس
د جنت سوارهٔ صاحبه!　　په وی څهٔ رنګ عجائب
شیخ صاحب چه پاس کړ سر　　په نظر ئې برابر
جمیلؔ خان راغې عیان　　چه دے سور راتلو په ځان
وصاحب وته له سرایه　　په داشان خوش آرایه
زرغون نمرې زرغون آس　　زرغونه نیزه په لاس
خدمتګار د ده د وړاندے　　زغابنته دوئی په وړاندے وړاندے
دے راتلهٔ په شان شوکت　　د شیخ جی په نزدیکت
شیخ جی او وے چه داشان　　به سوارهٔ وی جنتیان
لکه د غه سور عیان　　چه را درومی جمیلؔ خان
چه دا اووے حق شناس　　جمیلؔ پریوتو له آس
په نظر د صاحب رنګ شو　　لکه رنګ هسے خوش رنګ شو

یو زمان لاړو مدهوش   چه دے بیا راغ تر هوش

هغه ئس ئے کړو حلال   تصدق د ذوالجلال

هم وسله هم جامه خپله   هغه درنګ دهٔ و باز له

نوکران ئے کړهٔ رخصت   هغه درنګ هغه ساعت

شیخ صاحب ته راغ وړاندے   ډک له جوشه لاندے باندے

شیخ صاحب خپله خرقه   هم شړئ ئے شریفه

کړه تشریف ورته پخپله   هم ئے اووے ورته کله[1]

که اول دے نهٔ امیر   اوس زما شوے فقیر

فقیری دا درلوره بس ده   امیری هوا هوس ده

هم دغه نوم ئے واری   تر قیامته شوه جاری

مشهور شو په فقیر   دغه لوئے کامل امیر

په یوه نظر شو رنګ دا   هسے رنګ چه دے خوش رنګ

چه تر سر او تر مال تیر شهٔ   تارک دے په هسے خیر شهٔ

شه محرم صاحب د راز   په نیک راز شو سرفراز

بے له یاده ئے د خدائے   نه بل فکر وو نهٔ رائے

د فقیر صاحب په مخ   رب به ماکړے تل په سخ

که په ورځ وو که په شپ وو   تل په یاد به د پاک رب وو

ما هم رنګ کړه دغه شان   لکه دے وو عالی شان

ملازم به د صاحب وو   شپ ؤ ورځ د حق طالب وو

---

[1] میاں سناءالدین دا مصرعه داسے لیکی ،، همئے دهٔ ته وئیل کله ،،
او په مطبوعه نسخه کښې داسے ده ،، هم ئے اووے ورته خپله ،،

هسې[1] پور شو په اخلاص   چه دده شو خاص الخاص
شمس الدین که ډېر مې تور یم   امید وار له تا هر گور یم

شته په حمد او په درود
خدائے د خدائے رسول[4] خوشنود

منقبت دویم د فقیر صاحب چه اثر دلیو نتوب

په دهٔ ظاهر شو

اللهم[2] سنا صلوٰة بار بار   په حضرت[4] صد اکبار
ورنده کړه تر قیامته   هره ورځ په زرکوته
هسې نقل سنجیده دے   له ثقاتو شنیده دے
چه ناقل ئے د هر راز دے   یو له هغو حافظ نیاز دے
حافظ جی هسې وئیلی   ما په ځان ترے اوریدلی
چه ے نقل کاوه پلار   د فقیر صیب د بندار
چه فقیر صیب جمیل   چه نقیر شو نیک دلیل
ملازم د شیخ صاحب   به دے تل وو محاسب
په[3] هر حال چه کړه سره   به دے وو صاحب سره

---

[1] د میاں سنا ء الدین په نسخه کښے دا بیت نشته ۲. په مطبوعه نسخه دا اللهم په ځائے
"الله" لیکلے شوے دے [3] د میاں سنا ء الدین په نسخه کښے دا بیت دا سے دے
"په هر حال کرم سره ده نه به وو دے صاحب سره". او په مطبوعه نسخه کښے دا سے دے "په هر حال چه کړه شی

په هر راز ئے خبردار وو | خبردار ئے په اسرار وو
چه پرده له دۀ نه هیڅ | هرګز نۀ وه د غۀ پیڅ
یوه ورځ شیخ جي صاحب | په خپل ځائے کښے عجائب
نشسته په مصله وو | دے په خپله مشغوله وو
د صابون چکۍ هوښیاره | چا راوړی وه تیاره
دا چکۍ چه افتاده وه | دا هم پاس په سجاده وه
بل څوک نۀ وو مصاحب | مګر یو فقیر صاحب
ورته ناست وو په حضور | په دیدن ئے وو مسرور[۱]
د شیخ جي په پاک وجود | هسے حال راغے نمود
چه سپین مخ ئے شو ګلګون | اول زیړ پسے زرغون
بیا شو سور لکه بنات | بیا په خپل حال شه برات
په دریواره په دا رنګ | له یو رنګ شو په بل رنګ
شیخ جمیل ورته کتل | دا حالات به ئے لیدل!
چه فارغ شو شیخ صاحب | ورته وے فقیر صاحب
ما خبر کړه زما پیره! | له دے حاله پاک ضمیره
چه به مخ د ستا ګلګون | ولے شو بیا زیړ زرغون
بیا به سور شو هسے رنګ | لکه سور بنات خوش رنګ
ما خبر په دغه راز کړه | په دا راز ے سرفراز کړه
شیخ صاحب وئیل فقیره | دا د لرے له تقریره
په ژبان نۀ بیانیږی | مګر څوک چه دررسیږی
دے مقام ته نیک ضمیره | هغه پوئے شی پرے فقیره

---

[۱] اصل نسخه کښے ،، په دین مسرور،، لیکلی دے۔

تهٔ به هم شې سرفراز | په دغه عجیبه راز
وې ګوره چه به توان | ورته واوړې په خپل ځان
که به تهٔ شې تورې بې تاب | د دغه آتش له تاب
شیخ صاحب چه ورته دا رنګ | وئیل اوکړه په زیبا رنګ
هغه د رنګ په هغه وخت | په فقیر صیب نیک بخت
هسې حال راغې کمال | لکه وو صاحب جمال
په خاطرې بل شو اور | په دهٔ راغې د عشق زور
په جذبه د عشق مجذوب | هسې شو په جذبه ډوب
چه ځان ورک له دهٔ عجیب[1] شو | دې فنا فی الشیخ غریب شو
د دهٔ دیګ راغې په جوش | هسې شان چه نۀ سرپوش
د پرده دې له سره پریوت | په دا شان په وئیل کیوت
د صابون څکې په لاس | په شیخ جی شو اوچت پاس
چه ع پیر که ع مرید ئې | تهٔ له مانه په څهٔ برید[2] ئې
زهٔ له تا که تهٔ له ما ئې | چه دا رنګ ما ته نما ئې
شیخ صاحب شو پر سکون | په خندا شو دا ګلګون[3]

---

[1] د میاں سناء الدین په نسخه کښې دا سې دَه چه نم چه ځان ورک له دهٔ عجیبه شه

[2] د میاں سناء الدین په نسخه کښې دا مصرعه دا سې ده سه که پیر که ع مرید وی؛ تهٔ له مانه په څه برید ئې

[3] د میاں سناء الدین په نسخه کښې دا سې دَه چه سه شیخ صاحب شه ډیر ملګونه؛ په خندا ئې کړه ګلګونه

او په مطبوعه نسخه کښې دا سې دَه سه شیخ صاحب شو پر سکون؛ په خندا شو دا ګلګون

عه اصل نسخه کښې د پرده له سره پریوت نیکلې دې۔

په زبان ئے دا تقریر ورته وکړه د لېښت یې
چې بې تا به شوے فقیره تاب دِ را نهٔ وړو[1] حقیره
که تهول خوږ لکه ګنے شوے ولے څهٔ کړو لیونے شوے[2]
فقیري که ستا یکتا شوه لیونتي خبره ستا شوه[3]
ولایت که د کمال شو لیونتوب د یل جمال[4] شهٔ
ولایت که دِ تمام شو لیونتوب دِ هم مدام شو
ملامت د عشق بازار زیاتوی زیب د سنګار
ملامت د عشق زیور دے هر عاشق ترے بهره ور[5] دے
چه تو خلقو ملامت شی عاشق هله سلامت شی[6]
ته نو ورځه ملامتی شوے[7] خو په دین سلامتی شوے[7]
چه له حاله په خود راغے نور په بله ګونه شاغے
کړه شرئی لے نیمه ننګ نیمه پاس په سر خوشرنګ
په صحرا به ګرځید و تل له هر چا نه تښتید و ستل
که به ورځ وه که به شب وو تل په شور او په شغب[8] وو

---

[1] په مطبوعه نسخه کښے دا سے ده سه چه بے تا به شوے فقیره؛ تاب دِ را نهٔ ورو حقیره
او د سناالدین په نسخه کښے سه چه بے تا به شه فقیره؛ تاب را نهٔ وړه حقیره!!
[2] د میاں سناء الدین په نسخه کښے داسے ده سه که تهول خوږ لکه ګنے شه؛ ولے څهٔ کړو لیونے شه
[3] په قلمی نسخه کښے داسے ده سه فقیري که ستا یکتا شوه؛ لیونی خبره د ستا شوه.
[4] د میاں حبیب په نسخه کښے دا شعر نشته. [5] دا شعر د میاں صاحب په نسخه کښے داسے دے
سه ته ورځه ملامت او سه؛ خو په دین سلامت او سه
[6] دا شعر په قلمی نسخه کښے نشته.

کړ ځیډ و په سمه غوږ دے　　هم په بحر هم په بر[1] دے

په آخر به د کتاب !　　نوشته کړم د غمه[2] باب

په تفصیل سره مفصل　　دلته وایمه[3] مجمل

بے سرود ده نے آرام　　هر گز نه شو د گلفام

د ولس طبله هم درپا له　　شپیلۍ دولس په شمار[4] لاله

تل به ده نه غږیدلے　　پرے د ده تسلی شوے

د سرود په آب و تاب　　سره ووے د عشق تاب[5]

کنی سوو د ده بشر　　بے سرود ده مقرر[6]

بل د ده چه سرودیان وو　　همکی وایه دردیان[7] وو

چه به ده ورته سنا بنه　　په ځمځ شان او کړه وینه

هم هغه به د وی ویله　　پرے د ده تسلی شوله

---

[1] په مطبوعه نسخه کښے داسے ده سه کړ ځیډ و په سمه غوږ هم په بحر هم په بر

[2] په مطبوعه نسخه کښے داسے ده عمر په آخر د دے کتاب

[3] د میاں سناء الدین په نسخه کښے نشته

[4] د میاں سناء الدین په نسخه کښے دویمه مصرعه داسے ده عمر د شپیلۍ دولس شمار لاله

[5] د میاں صیب په نسخه کښے ورومبۓ مصرعه داسے ده عمر ده له د دبه آب و تاب
اؤ په مطبوعه نسخه کښے داسے ده عمر ده لرو چه آب و تاب

[6] د میاں صیب په نسخه کښے رومبۓ مصرعه داسے ده عمر کله سودنے د جگر او په
مطبوعه نسخه کښے داسے ده عمر نه وو سودنے د ځیگر

[7] د میاں صیب په نسخه کښے د دردیان په ځائے [illegible]ردیان دے !!

تر آخره عمره پورے — دا ئې حال دو ځله پورے
خدائې عالم دے په دا کار — د دوستانو په اسرار
زهٔ اؤ تهٔ پورے خبر شهٔ یو — په دا راز چه رهبر نهٔ یو
د ولیانو په مقام — هم ولیان پوهیږی تام
لکن زهٔ د دے تقریر — ښخو[1] تا ته کړم تفسیر
په کتاب کښې ما لیدلی — چه حسین منصور د ټیلی
سرور ښخو ته روا وی — چه دا شان ولی اعلیٰ وی
چه په وقت کښې د سرود — دوئ سرور نه کړی فرود
تر ښخو پورے چه نظر — د دهٔ رسی معتبر
چه په پورته نظر کاندی — ثریا ته دروی وړاندے[2]
د سرور احوال دی دیر — ښوک وی صاف اؤ ښوک کډیر
وړاکهٔ نهٔ را بیا نیږی — دا منزلی په ما اوږدیږی
غرض دا چه شه خاموشه — تهٔ له دے جوشه خروشه
په یوه نکته خبر شهٔ — ؤ پوهیږه بهرور شه
چه په نفس او په هوا وی — سرود هلته ناروا وی
د ښخو چه نفسی مرده وی — که ئې کا ناروا نهٔ وی
د دغه هومره نکته بس ده — که زیاتی هوا هوس ده
کتابونه پسے گوره — مطلب دایم زما وروره

---

[1] مطبوعه نسخه کښې د "ښخو" په ځائے "ښهٔ خوه" دے ۲!

[2] ثریا ... په نسخه کښې او په مطبوعه کښې د "ثریا" په ځائے "اسمان" دے ۲!

چه فقیر صاحب جمیل — لوئے ولی وو د جلیل

برابر په شریعت وو — له دهٔ لرے بدعت[1] وو

دے محبوب د کردګار وو — تقویٰ داره پرهیزګار وو

دے سخی ولی الله وو — دے فنا بقا بالله وو

دے د نفس له څوګه خلاص وو — محض خدائے ته په اخلاص وو

له ریا له عجبه دور وو — څره نور سره سرور[2] وو

مړول به ئے مدام — په خوان[3] باندے خاص وعام

دے فقیر کیمیا نظر وو — هسے رنګ شهٔ ئے اثر وو

چه به کاتړی په نظر — د دهٔ واړه شو سرهٔ زر

په دا باب زما آیات . — ډیر دلیل دی حکایات

که اکرام د رب په ما شی — په خپل ځائے باندے به راشی

دا احوال به د معلوم شی — چه د تا د ته مرقوم شی

هم دے قطب وو تحقیق — هم دے غوث وو په تصدیق

په دا هم زما . د لیل — ښکاره شته د دے شهٔ جمیل

په خپل ځائے به دا بیان شی[4] — غوثیت به ئے عیان شی

---

[1] په مطبوعه نسخه کښے دا مصرعه داسے ده "له دهٔ لرے هر بدعت وو"

[2] په مطبوعه نسخه کښے آخری مصرعه داسے ده "هم همه نور همه سرور وو"

[3] د میاں سنأالدین په نسخه کښے "په خوان" په ځائے "په خزان" لیکلے دے

[4] په مطبوعه نسخه کښے او د میاں سنأالدین په نسخه کښے دوېمه مصرعه داسے ده "په خپل ځائے به هم بیان شی"

د ستا شک به ورک کرم کوږ — اے حاسده په زړه توره

یو له هغو واوره گوش کړه — برابر دې د زړه هوش کړه[1]

در شه کوره منا قب — ته کتاب د شیخ صاحب

یکښې کښلې هسې شان دی — پوشیده نه دی عیان دی

په یوه روایت څوا نه — دی درے سوه واوره مانه

او په بل روایت زیات — دی اویا ولیان یازیا[2]

چه په مثل دخپل ځان — شیخ صاحب عالی نشان

ولیان کړی دی بلند — په کتاب کښې دی څرگند

له هغو چه نیک دلیل دے — یو په ځان فقیر جمیل دے

پس ولی چه شیخ صاحب دے — منتهی قطب درب دے

بل دے قطب د وحدت دے — چه ډیر فوق ترغوثیت دے

له مقام د غوث جا نه — فوقیت لری روښانه

پس ولی فقیر صاحب — چه کامل وو عجائب

د شیخ جی ولی مقام ته — رسیدلے دوا کرام ته

دے هم قطب د وحدت وو — چه ډیر پاس ترغوثیت وو

رسیدلے منتهی وو — بل دے قطب حقیقی وو

صاحب حاله باکمال وو — مشرف په ښه جمال وو

---

[1] د میاں صیب په نسخه کښې دویمه مصرعه داسے ده چه برابره د زړه هوش کړه ۱۲

[2] په مطبوعه نسخه کښې دویمه مصرعه داسے ده چه "اویا نونه دی یاد" او د میاں سناالدین په نسخه کښې داسے ده چه "اوانوندی یاد" ۱۲

په خپل وخت کښې لاثانی وو — دے محبوب سبحانی وو

د سخا بحر نے وروره — په هر لوری بهید وکوره

په هر شان په هر دستور — و درکول نے کړل پُرنور

کښے[1] کښېم د سخا حال — بو یه تیر کرمه یو کال

نوشته کرم بل کتاب — زهٔ دد دے سخی په باب

د تانړے[2] صاحب د ټیلے — ما په ځان نړے اوریدلی

دهٔ کړهٔ نقل لکه نمر — چه دا رنګ وو میاں عمرٌ

میاں عمرٌ د چمکنو — دے مشهور په پرګنو

چه د حق د خزانو — کنجی دار وو پښتنو!

وه په لاس کښے د فقیر — ده وړکوے پاک قدیر[3]

لکه خدائی چه دهٔ نه ورکړو[4] — دهٔ هم هسے خلق ته ورکړه

کا نړی تنګے زر کیدل — دهٔ د خدائے په لار بخښل

نور به څهٔ فقیرصاحب — در ته ستایم عجائب

که یو هیرے لوئے کمال — در ښکاره ے کړو داحال[4]

---

[1] په مطبوعه اود میاں سناالدین په نسخه کښے دویمه مصرعه داسے ده چه
"چوړ به تیر کرمه یوکال" ؛؛

[2] په مطبوعه نسخه کښے د "تانړے" په ځائے "دنارے صاحب وټیلی" دے اود میاں
سناالدین په نسخه کښے "دنارے صاحب" دے ؛؛

[3] په مطبوعه اود میاں صیب په نسخه کښے دویمه مصرعه داسے ده چه ده ورکړی پاک قدیر

[4] په مطبوعه نسخه کښے د "حال" په ځائے "احوال" ټیک دے ؛؛

یا الله! یا رحمانه ما وژغوره له نیرانه
ما د دے فقیرله رویه که هم څو یم بے آبرو یه
بخشنده بے کرے سبحانه! تیره ته شے له عصیانه[1]

شته په حمد اؤ په درود
خدائے د خدائے رسولؐ خوشنود

منقبت بل د فقیر صاحب قدس الله سره

اللهم[2] ستا صلوٰة طیب په طاهر، طٰهٰ طیب
ورندہ کره تر قیامت هره ورځ په زرکرت
داؤره دا نقل غریب منقبت بشکلے عجیب
کره اخون د جهانګیری ددے راز دا رهبری
چه ے پلار هسے دیلی ما په ځان نن آؤرید لی
یوه ورځ ووم په حضور د فقیر صاحب پر نور
دوه سری له لرے ځایه ور ته راغله نیک نمایه
فقیران دوپر دیسیان ملنګان د هندوستان
د فقیر صاحب د ورانده دواړه راغلل د لاسونو ورانده
لاس نیوے ئے له ده وکه په دیدن ئے خاطر ښه که

---

[1] په مطبوعه نسخه کښے د "تیره ته شے" په ځائے "تیره نه شے" دے ؛؛

[2] په مطبوعه نسخه کښے "اللهم" په ځائے "خدایه" یک دے ؛؛

یو څو شپې ئې کړې تېر دے — په حساب کښې نه دے ډېرے

د فقیر صاحب خېرات — چه دوئ اولید ترحد زیات

دوا ړه را غلو د دوستو ور الله دے — نورے عرض وکړې دربانده

چه صاحب کوی[1] خرخ ډېر — د حساب تر حده تېر

یو هنر زمونږ ه زده دے — ته ئې زده کړه آزموده دے

چه په کار به د تا راشی — دده خرخ په سنه به[2] راشی

ورته وے فقیر صاحب — کوم هنر دے عجائب

تاسو وکانړئ عیان — یا ئې اوواړئ بیان

دوئ وے دیګ کړه یو پیدا شی — شوره هم څه مهیا شی

که یو من وی که دوه منه — دا لتا کوو غوښتنه

غوښایه لږکی څو پنډه ه — داهم[3] غواړو په دره ونډه

نور فقیر صاحب دیندار — هغه دیګ کړه ورتیار

هم شوده ئې کړه طلب — هم خشاک ورله عجب

فقیرانو کړه دیګ بانده — اور ئې کړو تر دیګه لانده

چه شوده را غله په جوش — په خپل جوش اؤ په خروش

---

[1] په مطبوعه نسخه کښې دا سے دے عه چه صاحب کوی خیرات؛ دحساب ترحد زیات اؤ دمیاں سناءالدین په نسخه کښې دا سے دے ـ چه صاحب کوی خیرات ډیر؛ دحساب ترحده زیات ډیر؛ [2] دمیاں سناءالدین په نسخه کښې دویمه مصرعه دا سے ده عه چه دا خرخ به د سنه راشی؛ [3] په مطبوعه کښې دویمه مصرعه دا سے ده عه داهم غواړو به له ونډه اؤ دمیاں صیب په نسخه کښې دا سے ده عه داهم غواړو له لونډه؛

لاندے باندے اُوُ سنبتل فقیرا نو به کتل
څه دادو ئے کړه عجیبه[1] دوئ بهر بے شک وزیبه
د ستودو ته ئے گذار کړه دوئ په د یکښے تار په تار کړه
شوه چکئ د سپینو زرو شو دهٔ داړه برادرو
د فقیر صاحب دوړاندے دوئ داادکړه لاندے باندے[2]
هغه دیگ شه واړه زر دوئ وو دواړه کیمیاگر
وے ئے یا فقیر صاحبه دا هنر دے عجایب ئبه
ته ئے زده کړه دا زمان چه درماند نه شے په ځان
نور فقیر صاحب نچپله ور ته اووے زما د لـه[3]
دا هُنر خوشه هنر دے څه خوگوان زما په سر دے
ولے بے اسبابه نه شی خو اسباب مهیا نه شی
یوه کته برابره ده پرته هلته دلبره!
د فقیر صاحب دوړاندے دهٔ کړه توکے، توپړ باندے
هغه کته شوه سرهٔ زر هغه درنگ په دا هنر
کیمیا کړو ولید له چه دا کته سرهٔ زر شوله
هم فقیر صاحب کمال ور ته اووے نیک خصال
چه زما هنر آسان دے بے اسبابه دے رسان[3] دے

---

[1] په مطبوعه نسخه کښے او د میاں سناالدین په نسخه کښے ړ دوئے مصرعه داسے ده عم څه دارو ئے کړو له جیبه
[2] د میاں سناالدین په نسخه کښے دویمه مصرعه داسے ده عم دوئ نور ددوړه لاندے باندے ؟!
[3] دا شعر د میاں سناالدین په نسخه کښے نشته که په مطبوعه نسخه کښے دویمه مصرعه داسے ده که بے اسبابه ئے رسان !!

ما نه بس زما هنر دے　　　چه آسان زما په سر دے

دغه ستا سو هنر کران　　　ے پکار نه دے په ځان

کیمیا کړو چه دا حال　　　د دهٔ اولید دم در[1] حال

شول ئے دا ډېره مریدان　　　په نظر ئے سعیدان

په طلب د دے هنر شول　　　په نظر د دهٔ سرهٔ زر شول

کاملان او مکمل شول　　　موصلان او هم واصل شول

خدایه ستا کرم دے ډیر　　　نهٔ په ما ئے اوکړه سیر

ډیر زما د زړهٔ په زمکه　　　په غفلت شوه ورانه ورکه

نهٔ کرم په شمس الدین کړه　　　د خاطر پښې سپین کړه[2]

شهٔ په حمد او په درود
خدائی د خدائی رسولؐ خوشنود

منقبت بل د فقیر صاحب قدس الله سرهٔ

اللهم ستا صلوٰة او دے[3]　　　په احمد مصطفیٰؐ

ور نده کړه تر قیامته　　　هر ورځ په زر کرته

هیے رنګ نقل غریب　　　در ته کښم واوره مجیب

---

[1] د میاں سناالدین د نسخه کښے د «دم درحال» په ځائے «فی الحال» دے.

[2] په مطبوعه نسخه کښے «سپین کړه» دے او د میاں سناالدین په نسخه کښے «پښین کړه» دے.

[3] په مطبوعه نسخه کښے د دوېمے مصرعه دا سے ده «اللهم ستا صلوٰة و فی».

دا وټل اخون زاده   په دا رنګ ښکلی ساده ؤ

چې ئې پلار هسې وټلی   ما په ځان ترې اوریدلی

چې به ډیر فقیر صاحب ته   زه ورتلمه عجائب ته

هره ورځ به زه ورتلم   پستنه به بیا راتلم [1]

یوه ورځ فقیر صاحب   ما ته اووې عجائب [2]

داډره ته اخون سدو   په زړه سپینه ترشودو

هره ورځ مکړه تکلیف   په دریمه کړه تشریف [3]

په دوه ورځې تدریس وایه   په دریم راځه نیک رایه

ته را درومه تردې ځایه   ورته وایمه نیک رایه

پس له دې ښکلی فرموده   په دریمه ورځ معدوده

زه به تلمه په حضور   د فقیر صیب پرُ نور

چې به ورا غلم میاں جی   ما به ولید حضرت جی

د اتک صاحب بلند   میاں [4] یحیٰ ولید څرګند

په دریمه ورځ به تلوه   په مجلس کښې به داخل وه

شته په زړه زما ګومان   چې وو ده ته ئې فرمان [5]

---

[1] په مطبوعه نسخه کښې نشته ۱۲

[2] په مطبوعه نسخه کښې نشته ۱۲

[3] د میاں سناء الدین په نسخه کښې دا مصرعه داسې ده په صورتِ تهٔ تخفیف ۱۲

[4] د میاں سناء الدین په نسخه کښې "میاں" په ځائې "دماں" دے

[5] مطبوعه نسخه کښې د "کمان" په ځائې "کرمان" دے ۱۲

هم دا هیے وو مقدور — پہ دربئہ د حضور

یوه ورځ پہ یوه وقت — دے خوشحالہ وو نیک بخت

وو بیرون لہ نیال پور — تا تہ وایم پہ سرور[1]

ترے چا پیره فقیران — نشستہ وو حاضران

څنو بند وهہ د خوړ — چہ اوبہ راتلے پہ خوړ

دا نکو رو تہوکوٹہ دور — ور تہ راغلہ لہ نہال پُور[2]

یاران چہ نشستہ وو — څوک ولاړ ورتہ حلقہ وو

دا تہک صاحب یحیٰ — وو قایئم ولاړ بسیا

پہ تعظیم پہ ډیر ادب — وو ولاړ خاموش پہ لب

نور فقیر صاحب انگور — پہ خپل لاس ویشل منظور

چا تہ یو چا تہ دوه وُړی — دہٗ بہ اد نیول ترغوړ

چہ فلانی بجره دِ واخلہ — زیاتی بجره د چا مہٗ اخلہ

پہ یحیٰ چہ راغے وار — ور تہ اودے دے بزرگوار

درے غنچے ورتہ پہ لاس — وه نیولے حق شناس

وے چہ راشہ شیخ یحیٰ! — داد ستا دی مہیا

د اتہک صاحب عجیب — چہ دَ دہٗ تہ شہٗ قریب

پہ هندکو ئے وے دور دور — لرے ودریږه حضور

---

[1] پہ مطبوعہ او د میاں سنا الدین نسخو کښے دا شعر دا سے دے —

دو بیرون تر نیال پورے — تا تہ وایم پہ سورے

[2] د میاں سنا الدین پہ نسخہ کښے دا سے دہ — دا نکو دو تہوکوٹہ ادکے؛ ورتہ راغلہ لہ نہال پ...

تا ته کله دکوم زه[1] | په دانو رو داد کوم زه
د ا تک صاحب عجب | ترے روان شو په اَدب[2]

په خپل ځائے ودریده قایم | خُله خاموش په زړهٔ سالم
په دویم ځله چه وار | په دهٔ راغے په تلوار
ورته بیا فقیر صاحب | هسے دهٔ وے عجائب
چه یحیٰ وا خله دِ ستا دی | دا درے وړی مهیّا دی
د ا تک صاحب عجیب | چه شو بیا ورته قریب
فقیر بیا ورا تهٔ کوره | خهٔ اسرار دی پکښے ورور[3]
چه ئے نهٔ درکوم تا ته | لرے وددره نیک صفاته
په دویم وار هم یحیٰ | شو په خپل مقام بسیا
په خپل ځائے دے اودریده | په ادب اؤ په با ئدهٔ
دهٔ ویشل هغه انګور | هغه شان په خپل دستور
دریم وار چه مقرر | وار د دهٔ شهٔ مکرر
وے ئے راشه شیخ یحیٰ | غنچه وا خله په رښتیا
د اتک صاحب عجیب | چه شهٔ دهٔ وته قریب

---

[1] د میاں سناٴ الدین په نسخه کښے دا سے ده

تا ته کله درکوم زهٔ | داد نورو ادا کرم زهٔ

[2] د میاں سناٴ الدین په نسخه کښے دا سے ده

د ا تک صاحب عجیب | ترے روان شو لو ادیب

[3] د میاں سناٴ الدین په نسخه کښےد، ,, ورا تهٔ ،، په ځائے ،، دے ،،

درې غنچې ئې په خپل لاس — ورته ورکړې حق شناس

د اتک صاحب ثنا — د خدائې اووې په وینا

چه الحمد لله خدا يه! — ثنا ثنا ته رهنما يه

توې رخصت هغه ساعت شو — وا اتک ته په سرعت شو[۱]

وې ئې شکر دې خاوندهٔ — چه دِ زړهٔ کړمه خورسندهٔ[۲]

چا پوښتنه څخه اوکړه — تسلي ئې د خپل زړهٔ کړه

چه په څهٔ شوې خرم تهٔ — چه ثنا کوې هردم تهٔ

دهٔ وې درې لطيفې بند — زما بندې وې دلبند[۳]

د صاحب په مهر کوره — خلاصې دِ دغا شوې زما ورور[۴]

چه غنچې ې شوې په لاس — له ما لرې شو وسواس

لطيفې ې شوې چلا ن — څکه زړهٔ يم ثنا خوا ن

چه شهٔ لرې دې بعيد — نور فقير صاحب سعيد

هسې رنګ وې صاحب له — سرې دا رنګ بو يه کله

لکه وو چه شيخ يحيي اوس — د يقين په کور بسيا اوس

ربه ثنا کرم دې عام! — ما دد ې فقير په جام

---

[۱] د مياں ثنا الدين په نسخه کښې دا مصرعه داسې دهٔ چه " دا تکه په سرعت شو
او په مطبوعه نسخه کښې داسې دهٔ " دې اتک ته په سرعت شهٔ "!

[۲] مطبوعه نسخه کښې دا مصرعه داسې دهٔ چه " چه دِ زړهٔ کړم پرې خورسندهٔ

[۳] د مياں ثناالدين په نسخه کښې دا شعر داسې دې — چه

دهٔ وې درې لطيفې بندې — زما بندې وې دلبندې

هسې مست کړه په خپل تن | چه آ هو شم د ختن[۱]
لوئی شی خو ر د بیین[۲] | په هر لور د شه یقین

شه په حمد او په درود
خدائی د خدائی رسولؐ خوشنود

منقبت بل د فقیر صاحب قدس اللہ سرہ العزیز

ربه ستا صلوٰة اعظم | په رسولؐ معظم[۳]
ور نده کړې تر قیامته | هره ورځ په زر کرته
منقبت واوره خوش خویه[۴] | عجیبه هسې دل جویه
صدر الدین اخونزاده | کړه دا نقل آزاده
چه د پلار و بیل دا هسې | فهم ادکړه که وررسې
یو طالب وو د چیلے | پوئے په هرے مسئلے
په هر علم سره ډک وو | په منطق کښے لا زیرک[۵] وو
تو غل ئے په حکمت وو | کړے ډیرئے پړے همت وو

---

۱ په مطبوعه نسخه کښے د "ختن" په ځائے د "سختن" کښلے دے۔

۲ مطبوعه نسخه او د سناءالدین نسخه کښے د "بیین" په ځائے د "شمس الدین" دے۔

۳ مطبوعه نسخه کښے شعر داسے دے ــ ربه ستا صلوٰة سلام : په رسول خیر الانامؐ۔

۴ په مطبوعه نسخه کښے د "خوش خویه" په ځائے "نیک رویه" دے او د سناءالدین په نسخه کښے نیک خویه دے۔

۵ سناءالدین د زیرک په ځائے یا زیرک وو لیکلے دے۔ اصل قلمی نسخه کښے هم داسے لیکلے دے

دے زما سره ډېره وو — په یقین ډېره سپېره[1] وو

خطرات ورته برسیر وو — چه ئے تل د زړۀ چاپیر وو

هسې رنګه خطر ډیر — وو ودۀ وته برسیر

نمونځ او دس وو ځنې پاتې — په دۀ وې خطرې زیاتې

نۀ ئے خوب نۀ ئے خوراک وو — نۀ ئے آرام نۀ ئے ادراک وو

سونکون به وو په فکر — نۀ ئے[2] ګفت کوو نۀ ذکر

یوه ورځ راغے وماته — په ژړا ژړا نیک ذاته

وے ئے یا اخوند صاحبه — زما حال شو عجائب

اندېښنو کړمه زبون زړۀ — خطرو کړمه محزون زړۀ

هسې ډوب شوم په وسواس، — چه مے ورک د دین اساس

زړۀ مے تور شۀ لکه سکور — اندېښنو کړمه نسکور

څۀ علاج اوکړم صاحبه! — له دے رنځه مصاحبه

پلار مے وے چه ما پخپله — نصیحت د زړۀ په خله

ورته اوکړو مکرر — بارے نۀ شۀ کارګر[3]

تسلی ئے د زړۀ نۀ شوه — خطره ئے کمه نۀ شوه

بلکه لا به شو زبون[4] — په وسواس به شو محزون

---

[1] مطبوعه او میاں صیب دواړو و، "ډیره" لیکلے ده !!

[2] د میاں صیب نسخه کښے دا مصرعه داسے ده "چه ئے ګفت کاوه نۀ ذکر"!!

[3] د میاں سناءالدین نسخه کښے دا مصرعه داسے ده "بارے نشته کارګر"

[4] د سناءالدین نسخه کښے بلکه په ځائے بل که دے. یعنی د ژړے قلمی نسخے په شان !!

یوه ورځ ے کړه په ځان — دے له ځان سره روان

د فقیرصیب تر دره — دے ے بو تلو بیادره

دوا ړه کښېنا ستو حضور — په دیدن ئے شو مسرور

مونږ لا سپړدے نه وو حال — نو فقیرصاحب کمال!

و طالب ته ئے کړه مخ — دا ئے اوو یئل په سخ

چه څوک توری لولی تورو؟ — رونیان زړه ئے لکه سکوروی؟

ته وماته رانزدے شه — په توبه شه بے پردے شه

له دے تو کولاس په سرکړه — په توبه سره ځان ذرکړه

دا طالب نورپه ژړا شو — په توبه توبه گویا شو

نور فقیرصاحب په خپله — خپله گوته صاحب د له

کړه ئے زړه ته دِ ډه وړاندے — په سینه ئے لاندے باندے

گرځوله یه ډه وروره — چه طالب اووے په زوره

خطره زما صاحبه! — له زړه ځ لاړه مصاحبه!

له سینے ے اوو ستله — پرے زړه پوهه شوم صاحبِ له

ستا له گوتے سنا له لاس — شوم بے غمه له وسواس

هدایت راته نما شو — حق شو حق باطل جدا شو

نور صاحب فقیر له ډه نه — گوته لرے کړه مینه

وے ئے درومه علم وایه — ډیر د فقهه عِلم نمایه

د تفسیر اُصول حدیث — تل تر تل کوه تدریس

چه دعا فقیر صاحب — ورته ا د کړه عجا ئب

اول نهر وواوس بحر — دا طالب شو په خپل دهر

په هیڅ علم بند یدهٔ — د دهٔ نهٔ وو په پائدهٔ

هم مرید د دے جناب وو — په اسرارو مزه یاب وو

دهٔ به درس وایه په ځان — تل د پاره د سُبحان!

شپه او ورځے به ئے طاعت کړهٔ — د مولا ئے عبادت کړهٔ

چه خاکی بشرئے زر کړو — نور ئے روح جانان له ورکړو

پرے کرم وکړو کریم — پرے رحمت وکړه رحیم

په دا هسے اولیاؤ — په دا هسے اصفیاؤ

چه بندی له بنده خلاص کا — دوئیٔ خدائے ته په اخلاص کا

ربه خپل فضل احسان که — تاریک زړهٔ زما روښان که

په ګناه یم رو سیاه — مخ ے تهٔ سپین کړه تر ماه

هم د دے فقیر له رویه — چه ئے زهٔ یم مدحه ګویه

شه په حمد او په درود
خدائے د خدائے رسول خوشنود

منقبت بل د فقیر صاحب قدس الله سرهٔ

اللهم ثنا صلوٰة عزیز — چه ګناه کاندے ناچیز

رسیدهٔ کړه تر حضرتؒ — هره ورځ په زر کرت

هسے نقل له کبارو — در ته کښم له خبر دارو

له د میاں سناء الدین په نسخه کښے د «دوئیٔ» په ځائے «دے» دے ۱۲

مکور ے لہ ثقا ستو	اوریدلی دی نیک ذاتو
خصوصًا اخوند صاحب	محمد غوث ولی کاتب
چہ پہ سرا ئے کینے ئے مسکن وو	دے معذور صاحب پہ تن وو
دۀ کـڑۀ نقل صادقین	لہ ورو مبیو سابقین
چہ لہ ډیرو ما پہ ځان	اوریدلی هسے شان
د فقیر صاحب پہ وخت	بهادر شاه بادشاه نیک بخت
یو مغل ئے ستم گار	دا تک کـړۀ صوبیدار
پہ اتک ئے سکونت کړۀ	ډیر عالم ئے لت پہ لت کړه
کـړۀ پہ ظلم ئے خراب	ډیر عالم خراب تراب
څوک ترے لاړه ځانہ کوچ	څوک ئے کړه لہ جامو لوچ
ډیر عالم زیرو زبر	دۀ پہ ظلم کـړه ډبر
برنا حق پہ تهمتہ بانہ	دۀ پہ لوټ کړه پرگنہ
پہ قضا د غنی رب	پہ بانہ پہ تهمتہ سبب
هزاره ے تہ ئے لشکر	وا ستولو ستمگر
هزاره ئے کـړلہ لوټه	هم ئے بیچ کړه لوټه لوټه
هم دولت او هم ئے بند	دے ظالم را وست تهرگند
اکـثر نیکـے هلکان	دے ظالم کړل بندیوان
پہ اتک کینے ئے حصار	بندیوان کړل ستمگار
دا تک لہ کوټ دننہ	شول بندیان وارہ میړنہ

ئے د میاں سناء اللہ الدین پہ نسخہ کینے دا تکے "لوچ" دے ۱۲

اقربا چه ئے دِ وروستو　　پاتے شوی دو تندرستو
په طلب ئے دِ خلاصون　　وړاندے راغله زړه محزون
د فقیرصاحب تر دره　　واړه راغله برادره!
په ژړا په فریاد و نو　　په خوا ستونو په رویونو
شول فقیرصاحب ته سر　　په و هلو د خپل سر
چه د پاره د سبحان　　شه د مونږ سره روان
داتهک تر صو بیدار ده　　دے په مونږ شو ستمکاره
هم مو مال هم مو عیال　　دهٔ بند کړے دے فی الحال
داتهک په کونډ دننه　　لاس مو نهٔ رسی متینه!
بے له خدایه مو آسره　　بله نشته یو ذره
نهٔ د خدائے د پاره پیره　　څه له مونږ سره فقیره
کوندے ستا په مخ روئیداره　　بندیان خلاص شی له حصاره
مال عیال موشی آزاد　　کور ته لاړ شو خاطر شاد
نور فقیرصاحب په مینه　　دلا سه ورکړه مؤمینه
چه دے[1] خدائے مشکل آسان　　خدائے به خلاص کړی بندیوان
په نن شپه اوسئ دلے　　مهٔ کړئ ډیرے واویلے
په صبا به در سره!　　درو مم زهٔ اتهک لره
محض خاص د حق دپاره　　زهٔ به [2]درشم تر حصاره
کوندے خدائی په خپل کرم　　په زړهٔ نرم کسه اظلم

---

[1] په مطبوعه نسخه کښے دا مصرعه داسے ده ع چه کا خدائے مشکل آسان ؟!

[2] اصل کښے درشم دے خو "ورشم" پکار دے۔

چه آزاد کا دغه بند — تاسی واړه ښئی خورسند
شپه چه تیره شوه صبا شه — چه نمر و خوت ملک رڼا شه
نور فقیر صاحب په ځان — شوله دوی سره روان
ور سره ډیر فقیران وو — چه له دهٔ سره روان[1] وو
د فقیر په پاک زبان — دا ابیات راغلل عیان
څوک نهٔ دروی خدائے دپاره — فقیر دروی خدائی دپاره
پاک رسول ورسره مل دے — بدرګه له چهار یاره
دا وینا به ئے و بللے — هم شپیلئ ئے غږ وے
هم طنبلونه دار یا لونه — دوی وهل واوره ګلونه
دا تمک نر ګودر پورے — چه دوی ورا غله تر هورے
پرے خبر شو صوبه دار — چه فقیر راغے په لار
دا بندیان آزادوی دے — په ما دا فریاد کوی دے
بهتر دا چه هسے کار کړم — دے به پورے زهٔ حصار کړم
بیرته بنده زهٔ په دهٔ کړم — چه دے پورے بندی زهٔ کړم
هم نشینو کښے ئے دا فکر — ډیر قبول کړهٔ په دا ذکر
چه بے دے نه مصلحت بل — بهتر نشته دے صورت بل
آخر امر ستمګار — هسے وکړه ناپکار
بیرته بنده د ګودر کړئ — په دوئ بند دادهٔ ګذر کړئ
چه حاکم کړو حکم زبر — کړهٔ ملا حو بند ګودر

---

[1] دا مصرعه د میاں سناءُالدین په نسخه کښے نشته ۱۲

همګی بېړۍ قطار بې چپو ئې کړې قرار
داتک طرف نه جانه و تړلې ځان په ځانه
چې فقير صاحب ډېر په کودر کړه سرېسره
په کودر کښې ئې مقام کړه په زبان ئې دا کلام کړه
چې دا ولې کودر بند دے څۀ پېښ شوے دے کند دے
چې عالم واړه حصار دے دا په څۀ هسې بند کار دے
چا[1] فقير په ډېر ادب وے دا بند په دا سبب
دا کودر دے مجا تب! چې تا نۀ پرېږدی صاحبه
د ظالم په حکم بند دا کودر دے په دا کند
وے ئې هسې چې رښتيا دۀ دا خبره چې له تا دۀ
چې ئې خدائې نۀ بندۀ وی ظالم څۀ کړ کند کوی
بارے کومه بېړۍ خوشه دۀ دستا سو نبۀ دلکشه
فقيرانو وے مضبوطه داد منځ بېړۍ مربوطه
هم بهتره دۀ صاحبه مونږ دوا ړو دۀ راغبه
که شی دا نېړۍ طلب ورک به شی زمونږ شغب
هغه وخت وو د آهاړ سيند بې کاره وو بکار
نور په لور چپې ئې تللے په غور زنګ به غزيدلے
نور فقيرو صاحب په زوره کړه نعره ورته اے ورور[2]ه!

---

[2] مياں شمس الدين په ځائے د ورور نور ديکه دے ۔۔

[1] په مطبوعه نسخه کښې دا مصرعه داسے دۀ چا وئيل په ډېر ادب ۔۔

ذر رادرومه اے بیړئ — په دا درنګ په دا ګرړئ

دغه ځانے ته برابر — چرے نهٔ شے لرو بر

چه د خدائے په حکم تهٔ ئے — د ظالم په حکم نهٔ ئے

فقیران کړه زما پورے — د ظالم کړه بند راپورے

چه فقیر صاحب فرمان — هسے وکړه نیک زبان

پرے قطع د بیړئ شو — هغه درنګ هغه ګرړئ شو

بیړئ اوو تهٔ[1] له منځه — راروانه شوه بے رنځه

لکه شنهٔ عراقی اس — برابر راځی په لاس

یعنی سم په جلب لغوی — په هر لورے سپائی دروی[2]

بے ملاحه بے چپو هم — شوه راګډه په اوبو هم

راروانه برابره — دا بیړئ راغله دلبره

دا ظالم په تفرج — اوچت ناست وو په یو برج

چه بیړئ ئے ولیدله — دے ظالم وُو دے په خپله

چه بیړئ کړله چا پورے — کوم ملاح کړه پورے اورے

چا و نیل چه بے ملاحه — بیړئ لاړه بے ملاحه

د فقیر په اشارت — هم دده په اجازت

هسے دروی برابره — بے چپو اڈ بے وزره

دا ظالم چه نګران شو — و دے حال تهٔ پریشان شو

---

[1] میان سناءالدین دا مصرعه داسے لیکلے ده چه بیړئ ورته له منځه :،

[2] دا دویمه مصرعه میان سناءالدین داسے لیکلے ده چه په هرلور چه سپاهی موی :،

وے بیا ساکت پہ خُلہ شو　　　　وبیرتہ تہ پہ کاتہ شو

چہ بہ څہ علاج دوئی کاندے　　　　بے ملاحہ اوس ورباندے

نہ چپو نہ ئے ملاح　　　　دوئی بہ څہ کوی صلاح[1]

دا ظالم د بُرج دپاسہ　　　　ور تہ ګُیر وو ناسپا سہ

چہ فقیر صاحب شہ پاس　　　　پہ بیړئی شو حق شناس

فقیرات ھم ورسرہ ټول　　　　پہ ځان وخنل کرہ ټول

دا ستائینہ ئے پہ خپلہ　　　　فقیر اووے صاحب لہ

"بیړئی څہ د خدائے پہ حکم　　　　څہ ظالم څہ ددہٗ بندی کوئ[2]

فقیر شو مل د مظلومانو　　　　خدائے مل دے چہ نبدیا بہ خلاصونہ[3]"

فقیر وے ھغہ کړئی　　　　برابرہ څہ بیړئی!

ګورہ زور کوہ خلق ښہ　　　　برابرہ پہ ګودر شہ

برابرہ څہ ھوا زہ[4]　　　　وَ خپل ځائی تہ پہ قرارہ

بیړئی زر شولہ روانہ　　　　راغلہ دا تر خپل مکانہ

پہ ګودر دا وددریدلہ　　　　مخلوقا تو را لیدلہ

چہ ظالم ھیسے زوبارہ　　　　د غہ حال ولید اظھارہ

---

[1] مطبوعہ او د میاں سناءالدین نسخو کښے دا شعر داسے دے سہ بے چپو او بے ملاحہ ؛ دوئی بہ څہ کوی صلاحہ

[2] دا شعر مطبوعہ نسخہ کښے داسے دے سہ بیړئیہ! څہ د خدائے پہ حکم ؛ څہ بہ ظالم څہ بہ دہٗ بندیا کوونہ

اؤ د میاں سناءالدین داسے لیکلے دے سہ بیړئی څہ د خدائی پہ حکم ؛ څہ ظالم څہ ئے د تا

بندی کوونہ ۔!

[3] مطبوعہ نسخہ کښے خلاصونہ پہ ځائے ازارونہ دے ۔!

[4] ورومبئی مصرعہ سناءالدین داسے لیکلے دہ ۔ برابرہ څہ رھوارہ ۔!

شو په زړه کښې هراسان — له ازاره شو ترسان

استقبال ته روان شو — د فقیر صاحب جویان شو

فقیر کوز وو له سپیړۍ — هغه درنګ هغه ګرځي

ظالم وراغه د باندے — ورته وددیده مخ وړاندے

ملاقي شه له ده ناسه — لاسو، پښے ئے بیا قیاسه

د ده شکل کړے په زبان — ورته شو عذر ګویان

معذرت تر حده ډیر — ورته وکه تر حد تیر

بیا ئے وے فقیر صاحبه! — څه مطلب دے عجائبه

چه را درے د تشریف — تر دے ځایه په تکلیف

یا فقیر صاحبه! وایه — خپل مطلب راته ونمایه

چه پوره ئے په خپل ځان کرم[1] — تا رخصت په دا زمان کړم

نور فقیر صاحب په خپله — ورته ووے صاحب دلله

که رښتیا کوے اخلاص — کړه بندیان له بنده خلاص

هم ئے مال هم ئے عیال — کړه رخصت وارډه فی الحال

امیر ووے چه بندیان — ما ازاد کړل دا زمان

ستا په مخ دے دی بخښلی — دوئ د دروی تر خپل کلی

مال عیال د وارډه ګوری — دوئ د بیائی په خپل لوری

په ګودر فقیر ډیره شه — نور عالم پسے پره شه

چه د چا څوک اقربا وو — دوئ را غلی غربا وو

---

[1] په مطبوعه نسخه کښې ورومبۍ مصرعه داسے ده: که د پوهه په خپل ځان کرم !!

لور په لور به ګرځیدل   دوی ټی بندیان به خلامول

چه ئے خلاص کړل ټول بندیان   په زړه ٔ واړه شوشادمان

را غلهٔ دوئی فقیرصاحب ته   عرض ئے ٔ وکړو تجائب ته

چه مو خلاص شهٔ واړه بند   مالی عیال زمونږ ځرګند

اوس له تا غواړو رخصت   ځو دستا په مصلحت

فقیر اووے خبردار شئ   په مطلب باندے بیدار شئ

چه څوک پاتے بندی نهٔ شی   تسلی مو د زړهٔ وشی

دوئی وے یا مرشده پیره   بندی نشته څوک فقیره!

مونږ ئے ښهٔ تفحص کړے   بند مو واړه ازاد کړے

هیڅ بندی نشته په بند   نهٔ په پټ نهٔ په څرګند

چه دا وویئل دوئی ګلهٔ   نور فقیرصاحب په خپله

یو فقیر ورته فرمان کړو   دهٔ فرمان په هسے شان کړو

چه زر دروځه په تلوار   په تلوار کوه رفتار

په فلانی نوم محله کښے   په فلانی ښکاره کوټه کښے

په پنځم کوټه د ننه   یوه ښځه ده غمژنه

چه میچن دا وړوی   په سر خاورے دوړوی

اخون خیله ده په اصل   څوک ئے نشته د خپل نسل

ورته زر ورشه پسنده   دا هم خلاصه کړه له بنده

له مطبوعه اودمیاں سنأالدین تنخوکښے دا شعر داسے دے   ے

دا چه اووئیل دوئی ګل :: نور فقیرصاحب په خپل

په تلوار ئې را حضور ره — ما ته راوله مهجور ره.

فقیر لاړ شهٔ په تلوار — برابر په هغه لار

په هغه کوټه مټینه! — په تلوار بشهٔ ور دننه

هغه هسې هغه ښځې ! — کړه میچن په خطا مهٔ ځې

له میچنې ئې کړه خلاصه — رابیږون له خپله لاسه

د فقیر صاحب نه وړاندې — دا ئې راوسته د باندې

په کوشه کښې ځې. پوشلی — او دربد له هغه ښکلی

نور پنځهٔ روپئ فقیر — ورنه ورکړې پاک ضمیر

وې ئې واخله ستا پړونې — د تا نهٔ وو څوک غواړونې

چه د تا غواړونې زهٔ شوم — د پړونی دِ هم زهٔ شوم

هغه د رنګ هغه زمان — کړه ئې تهول رخصت آمان

صوبه دار معتمد خاص — د دهٔ شو په ډیرا خلاص

فقیر راغې بیا تر ځایه — و خپل ځائی ته دل آرایه

ربه زړهٔ زما اسیر دے — د غفلت په بد[1] زنځیر دے

دے له دے بنده آزاد کړې — د فقیر په روئې ښاد کړې[2]

تهٔ مغفور کړې شمس الدین — د فقیر په پاک جبین

ښه په حمد او په درود
خدائې د خدائې رسول خوشنود

---

[1] په مطبوعه او د میاں سناالدین په نسخو کښې د "بد زنځیر" په ځائې "لوئې زنځیر" دے.

[2] په مطبوعه او د میاں سناالدین په نسخو کښې د "کړې" په ځائې "کړه" دے.

منقبت بل د فقیر صاحب قدس اللہ سرہ

اللّٰهم ستا صلوٰة بے شمار — په حضرت رسولؐ روئیدار
ورنده کړے تر قیامته — هره ورځ په زر کرته
منقبت در ته ښئیمه — ته ئے واوره نیک ټیمه
نعمت خان د سرائے ویٹلی[1] — ما په ځان ترے اوریدلی
سفید ریشه معمر وو — رښتیا ګویه مقرر وو
لا اِلٰه اِلاّ الله — دائے ذکر وو هر ساه
وے ئے ما فقیر صاحب — وو لیدلے عجا ئب
پلار زمانے وو مؤید — په نظر ئے وو سعید
زهٔ به تلم د پلار سره — هغه پاک جناب لره
دمه زهٔ د لښلو کالو — تاسو واورئے نیک خصالو
یوه ورځ په حضور زهٔ — په حضور د ډیر نور زهٔ
ډم بیولے زهٔ خپل پلار — وو مونږ دواړه په لار
د چشمئ په غوړ کښے جانه — صاحب راغے ناګهانه
پلار کړم زهٔ ورته د وړاندے — نور ئے عرض وکړو وربانده
چه فرزند ته دے صاحبه — دعا وکړه عجا ئبه

---

[1] دا شعر په مطبوعه او د میاں سناالدین په نسخو کښے داسے دے
نعمت خان د سرائے دیٹل — ما په ځان ترے اوریدل

نور د فقیر په پاک زبان — هسې ووې مهربان

چه ورځه عمر د ډېر شه — تر اتیا کالو نه تېر[1] شه

ور سره دو مخلوقات — د حساب له حده زیات

څوک د دروستو څوک د وړاندې — دوئی[2] به زغاسته لاندې باندې

په خوښه سور فقیر صاحب وو — هغه د رنګ چه مصاحب وو

هم د وړاندې طنبلونه — هم واهه شو دریالونه

داوینا به ئې و ټیلې — ما په ځان ترې اوریدلې

"دور دور د فقیر دے — د غافل په صورت ویر دے"

کاږه کښې به ئې دا هسې — داوینا ووې که کښې

د غافل په صورت ویر دے — دور دور د فقیر دے"

هسې رنګ عالم مدهوش وو — چه ترې تللے عقل و هوش وو

ځانې په ځانې به غورزېدل — تر کمر و به لړ ټیدل !

زه هلک نه پوهیدلم — په قرار ور پسې تللم

خنې نور هم په آرام وو — دوئی ګویا په دا کلام وو

ګورے کانړی، ونې، غرونه — چه هم دا کړی مذکورونه

په آواز مست د سرود دی — دوئی ګویا هم په دا دود دی[3]

کم ذمه ګنړه نیک رازه — که پوهیږے له دے سازه

---

[1] په مطبوعه نسخه کښې دوېمه مصرعه داسے ده چه "تر اتیا و کالو تیر شه" ۲:

[2] میان سناء الدین د "دوئی به" په ځائ "دوئی بوه" کښلے دے ۲:

[3] دا شعر میاں سناء الدین داسے لیکلے دے سه په آواز مست د سرود دی؛ دوئی ګویا په دا درد دی۔

عاقلان په دے پوهیږی
چه دوړو نه ئے غږیږی

ویٰ دا کار د بادشاهانو
نه د خوارو داد خواهانو[1]

دو بادشاه فقیر صاحب
د خپل دور عجائب

د شرعٔ وو خرقه پوشی
د شاهیٔ خلعت په دوش

د شرعٔ توپیٔ په سر
دائے وو تاج او افسر

پرے پوهیږی خبردار
عارفان په زړهٔ بیدار

نهٔ زما غوندے غافل
له اصلی کاره غاطل[2]

ربه! روئی ددے فقیر دے
چه دے شاه او هم امیر دے

ما په شرعه برابر کړه
کل وسواس له زړهٔ بدر کړه

مختور ن دے شمس الدینؔ
په کرم ئے کړه زړهٔ سپین

شه په حمد او په درود
خدائے د خدائے رسولؐ خوشنود

منقبت بل د فقیر صاحب قدس الله سره

اللهم ستا صلوٰة مدام
په حضرت خیرالانام

ورنده کړه تر قیامت
هره ورځ په زر کرت

واوره دا نقل له ما نه
زهٔ ئے کرم له ملا خانه

---

[1] میاں صیب دا مصرعه داسے لیکلے ده چه نهٔ د خوارو د خواهانو ۔

[2] میاں صیب او مطبوعه نسخه کښے دا لیکلے " عاطل " دے ۔

ملا خان د جهانګیری | د دے راز که رهبری

ښتیا کو په نیک خصال وو | دیرینه د پیر و کال وو

تقوی دار او پرهیزګار وو | سحر خیز او نیک ګفتار وو

هغه هسے فرما ئیلی | ما په خان ترے اوریدلی

یوه ورځ اخوند صاحب | شته روانه عجا ئب

د فقیر صاحب جناب ته | عالیجاه او فیض مآب ته

طالبان ورسره پیر وو | دو روان ترحد لا تیر وو

زه هلک ومه خوردساله | ورسره تلم باکماله

یو طالب د ننګرهار وو | چه خوش طبعه خوش ګفتار وو

د اخوند صاحب شاګرد وو | کوتاه قد په ونه ګرد وو

ورځ[1] شحنه چاړه نیک ارو | شال کوټے ئے د زیړ د

په بیړئ چه شو فرار | په تقدیر د کردګار

چه بیړئ ترنیمه سینده | رسیده شوه زما جبینده

یا توبه وه راپور سے | تا نه وایم که ئے کورے

دے طالب چپه وهله | له ما نړکی سره په خپله

د هغه طالب چاړه | ډوه په ملا کښے د ډاړه[2]

دا له تیکی و ښتله | په اوبو کښے پریوتله

---

[1] د میاں سنا الدین او په مطبوعه نسخه کښے دا شعر داسے دے —

ورځ شحنه چاړه نیک ایره | شال کوټے ئے د زیړ د

[2] مطبوعه نسخه کښے او د میاں سنا الدین نسخه کښے دا شعر داسے دے —

د هغه طالب چاړه | ده په ملا کښے روایره

په اوبو کښې شوله ړوبه — هغه ښته چاړه مرغوبه
هغه درنګ هغه طالب! — ګوره څه کړه عجائب
هغه تیکے له میانه! — پسے وکښه ناګهانه
کړه اوبو نه آرتاوُ — هسے دغه ووے په تاوُ
وے نے دروسه بے رکیسے — په تا هم بلا پسے [1]
چاړه تیکے به زه دواړه [2] — له فقیر سره هم غاړه
نهال پوره کښے به نے غواړم — داد عوه به له دغه ویاړم
چه وتا وَ ته راتلم زه — اوس له تانه نے ګتهم زه
په داشان خوش طبعی، — دغه کوله واقعی
چه بیړۍ نے ولیدله [3] — په ګودر وه درید له
څنګ کوز اخوند صاحب شه — نور روانه عجائب شه
ورسره هم طالبان — شو روان شتابان
په کنار د سیند روان وو — نهال پوره ته په روان وو
له نری څخه را پورته — چه مونږ ورسیدو هورته
ناګهانه په کنار — چاړه تیکے لهم کنار

---

[1] دا شعر میاں سناالدین دا سے لیکلے دے سه وے نے دروسه ته پسے ؛ په تا هم بلا پسے - او مطبوعه نسخه کښے دا سے دے سه وے نے درومه اے رکیسے ؛ په تا هم بلا پسے .

[2] مطبوعه نسخه کښے دا مصرعه دا سے ده چه چاړه تیکے بوزه دواړه .

[3] مطبوعه او د میاں صیب نسخو کښے د "ولیدله" په ځائے "ولګیدله" لیکلے دے -

سره د والړه پراته سم وو — په يوه ځائے هم درهم وو[1]

انارے کړے قلا ني — کوره دا نګهباني !

ړه دا ده ستا طالبه — ستا له تيکي عجا ئبه

شه وا خله امانت — څه فقيرو ته سلامت[2]

تهمت شه نه خلاص — ستا مراد پوره شو خاص

الب را غلو په تلوار — چاړه نيکے هم کنار

واړه ئے واخسته په ځان — شو حاجت ونه روان

ه مونږ ورسيدو هورته — يعني لاړو نهال پورته

ديدن شولو مسرور — په مجلس ئے شو مخمور

رخصت په وخت عجب — کړه دعا مونږه طلب

جواب هسے فقير — مونږ نه دوے په ضمير[3]

سيده به دے خوشرنګ — دا ديل ئے کړه ګل رنګ[4]

ئے څ کړه وهغه ته — ډوه ئے دے بے نفا وته

اخونده ستا شاګرده — دعوه کړه په وُنه ګرده[5]

مياں صيب او مطبوعه نسخه کښے دا ... داسے ده ...

سره د دا ړه پراته سم — ځائے تر ځا يه هم درهم

مطبوعه نسخه کښے د دئمه مصرعه داسے ده ع څه فقيرته سلامته۔

د مياں صيب او مطبوعه نسخو د "رخصت" په ځائے د "مانځه" ليکلے دے۔

مطبوعه نسخه کښے "باضمير" ليک دے۔

مياں سناالدين د "ګل رنګ" په ځائے "ګل تانګ" ليکلے دے۔

دہٗ نہٗ نہٗ کوم دعا لہ   د دہٗ شوی مدعا
چہ چارہٗ نے و ختلہ   پہ اوبو کینے پریوتلہ
دا نے غوشتی دہٗ لہ مانہ   ھم یوٗ شان نے لاہٗ جانہ
دہٗ چہ تیکے پہ تخپل لاس   کرہٗ اوبو تہ کذارپاس
بیا غوشتے نے کا عجب[۲]   دے لہ ما پہ خہٗ سبب
چارہٗ تیکے لہ ما غواری   پہ دعوٰی راسرہ ویاری
چارہٗ تیکے د دہٗ دوا ہرہ   دہٗ موندلی دٗ ھم غارہ
او د نورو پہ باب دہٗ   دعا وکرہ پہ باندہ
ھغہ درنگ نے کرہٗ رخصت   لاہٗ د کور تہ فراغت[۳]
اے زما احدہ خدایہ!   گنہگار یم بے نہایہ
نہٗ پہ روٹا د دے فقیر   عفوہ کرہ زما تقصیر
شمس الدین کہ گنہگار یم   بیا لہ تا نہٗ امید واریم

شہ پہ حمد او پہ درود
خدائے دِ خدائے رسول خوشنود

---

[۱] د میاں صیب او مطبوعہ نسخو کینے "نہٗ کوم" پہ ځائے "نہٗ کود" او د دویمہ مصرعہ مطبوعہ نسخہ کینے داسے لیکلی دہ ځہ شوہ نے مدعا۔ او د میاں صیب داسے لیکلی دہ ځہ دہٗ شوہ مدعا [۲] مطبوعہ نسخہ کینے دا شعر داسے دے ~
بیا نے غوشتہ کرہ عجب   دے لہ ما خہٗ سبب۔
[۳] میاں صیب "لاہٗ د" پہ ځائے "لاہہ" لیکلے دے۔

منقبت بل د فقیر صاحب قدس الله سره

اللّٰهم ستا صلوٰة سلام — په حضرت خیر[1] الکلام ئه
درنده کړه دا زمان — لکه ریګ د بیابان!
منقبت واوره له مانه — زما یاره مسلمانه!
د شیخ جي په منقبت کښې — هسې کېنسلي په زینت کښې
د شیخ جي صاحب په وخت — چه حیات وو دے نیک بخت[2]
مقتدی چه د دین پاک وو — هغه وخت اخوند خالاک وو
د شیخ جي دیدن ته جانه — دے راغلے مهربانه
د ځه د دوئ قصه درازه — هور ته ښکلے نیک آوازه
دلته نه رابیا نیږي — دا منزل په ما اوږدیږي[3]
پس له شیخ له ملاقاته — تا نه وایم نیک صفاته[4]
هم له ډیره ګفتګو یه — رو به رو سره خوشرویه
له شیخ جي ولي د ربّ — کړه دنیا اخوند طلبٔ
چه دنیا راکړه ته ډیره — چه غزا کړم پرے برسیره

---

[1] مطبوعه نسخه کښې "خیرالانام" دے۔

[2] دا شعر په قلمي نسخه کښې زیات دے۔

[3] د دویمه مصرعه د سناالدین په نسخه کښې داسے ده۔ "دا منزله په ما بقریږي"۔

[4] سناءالدین او مطبوعه نسخه کښې دا مصرعه داسے لیکلے ده "تا ته وایمه نیک ذاته"۔

نیت ئے داد ے چه غزا کړم — د بدا نو به سزا کړم
هم دعا را سره مله کړه — هم دنیا زما پورے نښته کړ
شیخ صاحب ور ته دعا — وکړه حسب الدعا
د دنیا دپاره د ه — نمرخاته ته په باند
اشارت وکړو په ځان — تر اخون سته را روا
را روان اخون چالاک شو — ومطلب و ته چالاک شو
د شیخ جی چه را بیرون شو — نمر خاته و ته په یون ش
چا طالب ځنے پوښتنه — هسے شان وکړه اخون
اے صاحبه! چر ته دروے — اوس وکوم طرف ته لغوے
د ه وے دروم نمرخاته ته — د مقصود د لار کا ته ت
یو مرید ئے خزانچی دے — چه مرید هم د شیخ جی د
مسمیٰ په شیخ جمیل دے — لوئے ولی د پاک جبیل
اوس هغه د ته ور دروم — خپل مراد به ځنے موم
یعنی وابه خلم دُنیا زه — هغه درنګ نرے مهیاز
نور به ځم په خپله لار — په مطلب پسے فرا

---

۱ دا شعر مطبوعه او د سناء الدین نسخو کښے داسے دے

د دُنیا دپاره د ه هم — نمرخاته په باندے هم

۲ دا شعر د سناء الدین او په مطبوعه نسخو کښے داسے دے

را روان اخون چالاک — ومطلب وته چالاک

۳ دا شعر په مطبوعه نسخو کښے نشته۔

الغرض واړه روان شو — د فقیر صیب جویان شو
د شیخ جی په منقبت کښې — هسې شکلی په زینت کښې
چه د غوټه په لمن سبزه دے — ډیر عظیم بے شانه گنړ دے
اکثر دی پلوسے ونې — که لوئے اوږدے پلنے!
په هغه ځائے ناست فقیر[1] وو — د خپل شغل په تدبیر وو
دا فقیر ملامتی وه — نور په دین سلامتی[2] وه
دولس طبله او دریا له — شپیلۍ دولس په شمار لالہ
تل ؤ دوه نه غږیده — پر دوه تسلے شو ے
هغه دم فقیر صاحب[3] — هسے اووے عجائب
چه زر لرے دا بدعت کړئ — ورک له ما نه شناعت کړئ
چه مرشد مے شیخ صاحب — لوئے عالم دے عجائب
دوه رما نه راستو ے — دوه په ما باندے مارلے
اوس دوه عزت باندے دے — دا سرود مے نا باندے دے
دوئ چه لرے کړو بدعت — هغه درنگ هغه ساعت
شو حاضر اخوند صاحب — در نه اودرید عجائب

---

[1] میاں صیب د «وو» په ځائے «دوه» لیکلے دے۔

[2] مطبوعه نسخه کښې دا سے ده چه — سه

د فقیر ملامتی ده — نور په دین سلامتی ده۔

او میاں صیب دا سے لیکلے ده — څه دا فقیر ملامتیه — نور په دین سلامتی ده

[3] په مطبوعه او د میاں صیب په نسخو کښې دریم روستو «هم» زیات دے۔

ملاقات ئے له فقیره　　دده وُشه نیک ضمیره

دار مدار ئے سره وکړه　　په دیدن ئے خاطر ښه کړه

پس له درنګ ګوره جانه　　منقبت وا وُره له مانه

کړه فقیر صاحب نظر　　په پلو سو برابر

نور د هرے وُنے ساز　　د سرود او چت آواز

غږ د طنبل د داریال[۲]　　هرے وُکړه فی الحال

د شپیلیو آواز ډیر شه[۱]　　چه له ځانګو را برسیره شه

شرنګهار شو لور د لوره　　ترنګهار شو ډیر هرګوره[۳]

نور فقیر صیب په خپله　　ورته ووے صاحب دله

ما خوستا عزت په ځائے کړه　　چه بدعت ے زیر پائے کړه

ولے زه وُمه آدم[۴]　　ځان ے نه کړو تر تا کرم

اوس له دے و نو بدعت　　کړه ته منع دا ساعت

کړه پرے نه امر معروف　　ورکړه ونو ته وقوف[۵]

---

[۱] په مطبوعه نسخه "شته کړو" دے او د میاں صیب په نسخه کښے "شه" کړو" دے

[۲] مطبوعه نسخه کښے د "داریال" په ځائے "اریال" دے۔

[۳] میاں صیب دا سے لیکلے دے

شرنګهار شو لور په لور　　ډنګهار ډیر هر ګور

او مطبوعه نسخه کښے دا سے دے
شرنګهار شو لور د لوره ؛ ډنګهار شو ډیر هر ګوره

[۴] مطبوعه او د میاں صیب نسخو کښے دا سے ده

زه چه وم بنی آدم　　ځان ے نه کړو تر تا کرم

[۵] مطبوعه نسخه کښے دو ئیم مصرعه دا سے ده ؎ دکړه وُنو ته وقوف۔

چه دوی چپ شی له بدعته　　دی خلاف له شریعته

نکته واوره زما جانه　　که لرے ضمیر روښانه

چه اخون صیب نما نځلی　　له شیخ جی ولی ښا غلے

کرامت ظاهر عجیب　　له دهٔ غوښتے وو عجیب

ځکه دهٔ هم ورڅرګند　　کرامت عظیم بلند !

کړه ودهٔ وته ښکاره　　شوه ئے ورکه خطره

نور اخوند صاحب دیندار　　ورته ووے نیک کردار

چه پوهیږی هغه کارکړه　　مارخصت په خپله لار کړه

چه شیخ جی ولی ښاغلی　　څهٔ په تا دی فرمائیلی

هغه راکړه په دا رنګ　　معطلی مهٔ کړه بودرنګ

فقیر وے اخوند صاحبه　　ستا مطلب دے عجا ئبه

خود پوهیږے چه بیدیادہ　　کانړی بوتی دی صحرا دہ

دلته زهٔ راوړم له کومه　　ته لما سره را درومه

چه زهٔ ورشمه ترکوره　　نور به تا رخصت کړم کوره

دوباره اخون صاحب　　ورته ووے عجائب

چه یو درنګ نکړم معطل　　په دا درنګ کړه مانهٔ تل

زهٔ به ځم په خپله لار　　زهٔ مهم لرم دُشوار

بیا فقیر صاحب مؤمنه　　ورته ووے په مینه

ل د میاں صیب او مطبوعہ نسخو کښے دویمہ مصرعہ داسے دہ　　ع

زر کړہ ما وته زر تل

مواصل د زور آور نه — څکه هسې رنګ زړه ور ئې
ته هم نه پرېږدې ترکوره — په دا ځائې غواړې زر کوره
بارې زر خادر شړې — په دا ځائې د غوړو وې
چه زړه امر کړم په ځائې — د شیخ جي ولی نیک را نه
دوئ اکثر و لونګو خپله — هم شړې د غوړو وې
دغه به کانړی ښکه کړې — ورته اچول کړه وړه
چه ئې څو پنډې تیار کړه — دوئ په غوټو استوار کړه.
له فقیر څخه رخصت — اخوند شه هغه ساعت
طالبانو وې اکثر — هم ګیډه پنډې په سر
لکه لښ لاړل په لاره. — هلته ودریدې هموار ه
دوئ کړه کوز هغه پنډونه — چه په سر باندې ئې وړونه
دا اخوند ونه ګویا[1] شو — دوئ ګویا پر دا وینا شو
لیونی ورته وردرو می — نه ترې څرنګ مراد موې
چه د ښکې په مونږ بار کړې — دا خو نا په مونږ انبار کړې
دغه وې ښکې به دانه وی — اوئې ګوره چه به څه وی
چه ئې پرانستل پنډونه — سره او سپین واړه غونډ[2] ونه
هغه واړه ښکې زر وو — لښ ئې سپین سره ئې اکثر وو

---

[1] مطبوعه او د میاں صیب په نسخه کښې دوهمه مصرعه داسې ده "دوئ ګویا" په ځائې "ګویان" دې [2] میاں صیب د دواړو نسخو په آخر کښې "پنډونه" لیکلې دې.

هکی پاتے حیران شول — چه دے حال نه نګوان شول

شیخ صاحب کیمیا نظر — ډیرے رنګ کړه په نظر

لکه وو فقیر صاحب — هسے ډیر وو عجائب

ربه خپل کرم په ما کړه — تاریک زړهٔ زما رنړا کړه

هم د دے فقیرله رویه — خدایه ما لرے سرخرویه

شمس الدین که شرمندهٔ یم[۱] — ربه بیا هم ستا بندهٔ یم

شه په حمد او په درود
خدائے د خدائے رسول خوشنود

منقبت سلم د فقیر صاحب قدس الله سره

د به ستا صلوٰة افضل — هم د ستا سلام اکمل

رسیدهٔ کړه تر حضرت ا — هره ورځ په زر کرت

هسے نقل مصلحینو — د رته بنکم له صالحینو

صالحانو په څو رنګه — نقل دا کړے خوشرنګه

لیکن دا نقل زیبا — کاوه هسے غوث باب

دهٔ کړهٔ نقل صاحب دله — هسے شان له برهان کله

د فقیر صاحب په وخت — په حیات وو دے نیک بخت

قحط داغ په عالم ډیر — مخلوقات شهٔ درهم ډیر

---

۱ د میاں صیب نسخه کښے دا شعر داسے دے ۔ شمس الدین که شرمندهٔ خو بیا ستا رته بنده

په شو میت د ګـنا هو نو — باران بند شو په کالونو

وو د یلے خلق خراب — خصوصاً ختـک کباب [۱]

هزاره ادیچ هم دواړه — هم سندنړ خانه ویجاړه

په دا هسے شو ر ماشور کښے — چه عالم وو په ډیر شورکښے

په پیرا نو کښے یو پیر دو — په ظاهر یه باطن بیر وو

یعنی پټ کوهے په ځان وو — رافضی عقیده وران وو

نوم د دهٔ وو زین الدّین — په تحقیق وو زیان د دین

د عمر سپاک [۲] له نسله — دا چالاک ګراه له اصله

د دوئ رفض دے اَظهر — په کتاب کښے مشتهر

دا خون صاحب کتاب — تذکره په آب و تاب

د عمرو چالاک حال — د بابک [۳] منګا د جال

هم په ځان وشاه اسماعیل — حال ئے بنکلے په تفصیل

خوګیانړی سیدان ندی — په خوګیانړ کښے پریا نه دی [۴]

عقیده کښے دی تول وران — په کتاب کښے دے بیان

پیر منګا چه بزرګوار وو — کنتهٔ غل د قندهار وو

الغرض دا زین الدین — چه په ځان وو شیاطین

---

[۱] مطبوعه نسخه کښے د دوېمے مصرعے په آخر کښے "هم خراب" دے.

[۲] مطبوعه او د میاں سناءالدین په نسخو کښے د "سپاک" په ځائے "سباک" دے.

[۳] میاں سناءالدین د "بابک" په ځائے "بانګ" لیکلے دے.

[۴] مطبوعه نسخه کښے دا مصرعه داسے ده عم په خوګیانړ کښے پیرا ن نهٔ دی .

په ظاهر ئے علم د یر — کړے وو صاف ګنړ یر
عقید ه ئے نا ترا شه — د ه عالم وته کړه فا ش
یو ئے لعن په یزید کړه — د ه ګمراه بعضے مرید کړه
لکه دا رنګ په کتا ب — د د ه سنکلی د ین خراب[1]
زین آلدین ګمراه ویلی — په کتاب کښے ئے دی سنکلی
یا ربه ! نظر په ما کړه — چه جنت ما وا زما کړه
په دوزخ کښے لید لو — لعنتی یزید چه سو لو
بل ئے دا ویلی په خله — دے ګمراه رافضی غلط
چه مړ د ه ته نه رسیږی — که خیرات ور پسے کیږی
تاثیر نشته ودعا ته — د هیچا ومړ عا ته

کُلُّ نَفْسٍ بِمَا کَسَبَتْ رَهِیْنَةٌ[2]

دا آیت به ئے د لیل — وایه د ه په دین ذلیل
په دا شان نور ویلونه — د ګمراه دلارے ملونه
څوک عقلی او څوک نقلی — د ه به وے په بے عقلی
هم ئے کوته په مخزن — هسے یشی سر مخزن
یو ه ونه وه اغزنه — مارا وکښه له مخزنه[3]

---

[1] د میاں سناالدین په نسخه کښے " دینی خراب " لیکلے شوے دے۔

[2] هر یو کس (نفس) ته به هغه څه ور رسیږی څه چه هغه په دنیا کښے عمل کړے دی۔ یعنی د چا په دعا د چا په عذاب کښے کمے نه راځی۔

[3] د میاں سناالدین په نسخه د دیشه مصرعه داسے لیکلی د ه عه
" نه د ه وکښه له مخزنه "

هغه وخت هم چا جواب   ور نه ورکړو با ثواب
نه یې ؤ نه وه اغزنه   نه ده وکښه له مخزنه
دروغ وائي دروغژنه   مخ دې تور شه مخ تورنه
الغرض ګمراه دی ډیره   شوه د ده ښکاره تر نمیره[1]
پرې خبر شو عالمان   مقتدا او د امامان
د بلنر اخوند صاحب   چه عالم وو عجائب
نوم یې وو ظهیرالدین   رښتیا وو پښتي د دین
په داشان نورعالمان   وو د دین پهلوانان
خوک د بېچ د هزارې   خوک د نورې کنارې
د یوسف او د مندنړ   عالمان شو سره ګنړ
ځائې په ځائې یې نښانونه   هم امیان ورسره ملونه
راروان یې کړو سبکس   رافضي ته په تهکر
چه خبر شو زین الدین   شو په فکر سشیاطین
بې له تیښتې چاره څه   نه لید له بیچاره څه
د مذکور طاقت یې نه وو   د حضور همت یې نه وو
لکه پاک الله وئیلي   په کلام کښې یې راغلي

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا[2]

---

[1] میاں سناء الدین دا مصرعه داسې لیکلې ده «شوه د ده ښکاره تر غیره».

[2] او او وایه اے رسوله! چه حق راورسید او باطل ختم شو یقیناً چه باطل د ختمید و څیز دے یعنې حق خبره (اسلام) چه راورسید و نو ټول دروغ ګو او کافران سره د خپلو دروغو کفر تاد په تار او درک شول۔

چه ظاهر هلته شی حق — باطل ولی شی مطلق

چه حق سرکا ندے پیدا — باطل هلته شی جدا

تیښته وکړه د ده نامرد — افضل خان ته ګه ګرد

یعنی لاړو له خپل ځایه — تیښته ئے وکړه ترسرایه

هغه وخت چه کوم سردارو و — افضل خان په نوم نامدارو و

دو نمسے د خوشحال خان — چه دے شو ورته رسان

په دے ځائے کښے ډیر مذکور دے — په مابل بیان ضرور دے

واړه نه را بیا تیږی — دا منزل په ما اوږدیږی

آخر دا واوره د بیداره — پس له دیره د ندوکاره

زین الدین ئے توبه کار کړو — په ظاهر ئے دا اقرار کړو

په ظاهر ئے مسلمان کړو — د ده خان ئے په امان کړو

ولے ونے سوه کوروننه[۱] — پیرے ئے یورے که اورونه

کلے و سوه سرا سر — پاتے نه شو لروبر

ورئے کړه هسے تعزیر — چه ئے کړه په صورت ویر

لا تر اوسه پورے هسے — د غه حال لرے که کسے

چه ظاهر په ژبه جوړ وی — په باطن په زړه اړ وړ وی[۲]

په ظاهر که وی سیده — په باطن ئے عقیده

---

[۱] مطبوع نسخه کښے دا مصرع دا سے ده چه عم ولے ده سوه کوردننه۔

[۲] مطبوع نسخه کښے دوئیمه مصرع دا سے ده چه عم په باطن کښے دین نه موړ وی۔
او میاں صیب دا سے لیکلی ده عم په باطن کښے د زړه اړ دوی۔

مخالفه د ه، بې شکه — پرې خبریم زهٔ په کلکر

ځنې لرې لرې ګرځه — په ګند ګی بانړ مهٔ پرزه [1]

څو به بد د دې ګمراهو — وا یم تا سوته نیک راهو

الغرض وا یم مطلب زهٔ — منقبت د شکر لب زهٔ

چه فراغ د عالمانو — له دهٔ اوشو اماما نو

زین الدین ګمراه خبیث — ځان ئې خلاصی کړو په تلبیس

د فقیر صیب شهرت — هم وو ډیر هغه ساعت

عالمان امیان جرګه شول — سره تول واړه هم شول

مشوره ئې په دا رنګ — هسې او کړه په دا درنګ

ځئ چه درو مو تر فقیره، — تر فقیره پاک ضمیره

چه دعا وکه په ځائ — چه باران ګه سبحان

د باران په مدعا مونږ — له دهٔ وغواړو دعا مونږ

ګوندې خدائے ئې اجابت که — له مونږ لرې مصیبت که

الغرض په اتفاق دوی — ور دروان شو چُست چالاک دوی [2]

د فقیر صاحب تر دره — قصه واوره براد ره

چه د دوئ وا ړه شو په ځان — تنګا ړه و نه رسان

د فقیر صاحب د ستور — کله هسې وو پر نور

چه به ډیر ستګو خیرات — بخوو با بر کات [3]

---

[1] میاں صیب دا سے لیکلی دے سه ځنې لرے ګرځی لرے ؛ په ګند ګی بانړے مېږی

[2] په مطبوعه او د میاں صیب په نسخو کښې صرف ،، چالاک،، چست ،، ورسره نشته -

[3] مطبوعه او د میاں صیب نسخو کښې ،، بابرکات ،، په ځائے ،، نیک ذات ،، دے۔

خاصو عامو به خوړلو — هم به کور نه خلقو وړلو
کاله کاله به ئې ورووړه — خټه پاخه نه کړه وګوره
بلکه بل به ئې اور نه کړه — هسې شان دستور به دۀ که
وږی تږی فقیران — ګرځیدل به ئې یاران
هغه ورځ فقیرصاحب — په دا شان وو عجائب
چه ئې خټه پخ کړی نه وو — فقیران اوږی د دۀ وو
په مسجد کښې وو دننه — په سړۍ ناست وو مئينه
کتابونه ورته جمع — دۀ کتل په خاطر جمع
چه سنکو د عالمانو — ورسره هم دا طلبانو
وصاحب ته شو حضور — په دیدن ئې شو مسرور
ملاقات ئې سره وشو — په دیدن ئې خاطر تنبۀ شو
مشران د عالمانو — ملکان هم دامیانو
په مجلس له دۀ سره وو — په مسجد ننه کړه وو
نو رهر عالم وو پیر — ځنې صاف ځنې ګلاپیر
وقت د چاشت غرمه قریب — منقبت واؤره عجیب
یو سړے د ملی میلو — دۀ ته راغلے آدم خیلو
وے ئې یا فقیرصاحبه! — یوه پښیږه مصاحبه
نه له ما سره رخصت کړه — دا په ما ته مرحمت کړه
چه یو سپه مے حلال کړے — هم طعام مے خټه پوخ کړے

---

[1] مطبوعه نسخه کښې داسې دے ع: ملکان هم دامیانه

پړ د پینځې کاربه وشي   یوه پینځه به ماړه شي[1]

فقیر وې پینځه د څو وې   درې وې، دوه، که وایه یو وې[2]

ده وې لس دي یو لس کسه   وې دا پینځه نیک نفسه

وېښې ستا پینځه داهسره   او زما پینځه د ده څومره

که حساب ئې کړې قرار   وي به شپږ زره په شمار

در شه راوړه نه کتوئې   در سره هغه رو تمئې

سوې پېټ لره هم غاړه   نه تو ما پورې ئې راوړه

تر نظر ئې زما تېر کړه   نور ئې بیا پینځه و ته ویر کړه

پس معلوم شو له دې رازه   زما یاره نیک آوازه

چه هغه واړه سبکش،   چه وو جمع لرو بش

د فقیر په درګنې جا نه   وو شپږ زره مهربانه

نور هغه ملي خیل مرد   را روان شو لکه ګرد

په تلوار لاړشه ترکوره   ده رو تمئې او کتوئې دررو

دواړه [هزاروړه] سره پو شلي   په څادر کېنې ئې نغښتلي

د فقیر صاحب په مخکښې   دواړه کېښنو دو په[3] سخ کښې

چه فقیر صاحب نظر   په دوئي د که خوش منظر

نور ئې وې حلیم زبان   یوه یار نه مهربان

---

۱ مطبوعه نسخه: یوه پینځه به مړه شي ۲ دمیاں ثناء الدین نسخه کښې دا سې ده

۲ فقیر او وې پینځه څو دي؛ درې دي دوه دي او که یو دے۔

۳ دا مصرعه دمیاں ثناء الدین په کتاب کښې نشته۔

دوه روټۍ غوښې طباخ | ورکوه په لاس فراخ
هر سړی وته په شمار | ورکوه په زړه قرار
دکټوډی لره سر پټ | د دوټئ داډره په غټ
میلمانهٔ کړه داړه تیں | چه دوئ داړه شی پړ سیر
نورهغه فقیر سباغلی | دوه روټئ په شمار شمار لی
یؤ طباخ د غوښو یاره | هر سړی وته بے ویاره
ورکولے دهٔ همان | چه پړ عذر شو مهمان
میلمانهٔ وارهٔ مارهٔ شو | ډ بړی پاتے هیڅوک نهٔ شو
نعمت خان دسوائے ویلی | ما په خان تر آور بدی لی
چه هغه غوښے سباغلی | ما په خپله خُله خوړلی
زهٔ حاضر وُم هغه درنگ | چه داویشی کاوه خوش رنگ
چه عالم شو واړه موړ | پاتے نهٔ شو تیر ادبیر[۱]
نور فقیر صاحب په خپله | ملی خیل نه اووے گُله
چه زمونږ پینډوه حاضره | واړه عذر شوه ظاهره
ادس دِ واخله دا کټوډی | ورسره خپله روټئ
خپله پینډوه عذروه تهٔ | په خپل کورکښے مړه وَه تهٔ
که یو کسږی اوکه لسږی | دا طعام دے ورته بس
ملی خیل دوانهٔ له منخه | کورته دے لاړشهٔ بے رنځه

---

[۱] مطبوعه نسخه کښے او دمیاں ثناءالدین نسخه کښے دا مصرعه داسے ده چه پاتے نهٔ شو څوان
اونزوړ

نورا خوند ظهیرالدین | چه ګړوُ پښتی د دین
هم اَخوند د غورغښتو | سوال ئې وه کا په پښتو
چه مونږ وايو په ژبه | حال معلوم دے یا صاحبه
چه دا څوکا له باران[۱] | په مونږ نشی د آسمان
یوود قحط په بلا ډیر | لور د لوره مبتلا ډیر
په دا شان چه اے فقیره | حاجت څه دے له تقریره
مونږ ه را غلو ستا نزدره | نه د عا دکړه ره رهبره
کوندے خدائے شی مهربان | که نازل په مونږ باران
دا سختی له مونږ پورته | چه خوشحاله درو موکورته
فقیر ووے عالمانو، | دَ بےلارے پیشوایانو
که له مانه څه اقوال | شی ظاهره څه افعال
ملامت به نه کوئ تاسو | په ما باندے حق شناسو
عالمانو ووے صاحبه! | هر چه نه کړے عجائبه[۲]
ستا رضا خپله نیک دا یه | خو باران غواړه له خدایه[۳]
چه دا ووے عالمانو | نور فقیر صاحب یارانو
یاران وبلل خپل ځان ته | شول حاضره نیک زبان ته
دریالونه هم طنبلونه | هم شپیلئ په لاسونه

---

[۱] د میاں صیب په نسخه کښے دا سے ده عم دا سوکالو باران

[۲] دا شعر د میاں صیب په نسخه کښے نشته۔

[۳] دا مصرعه د میاں صیب په نسخه کښے نشته۔

منتظر ولاړ د حکم ھمګی وو صم بکم [1]
بیا فقیرصاحب دیندار ھسے ووے خبردار
که باران که خدائے وراننؔ [2] کوره موخوټی په ځان
حرکت مه کړه له ځایه که له ځایه شوے بے ځایه
نور به اودریږیؔ [3] باران بیا به کړئ پسے ارمان
چه دا ووئیل صاحب حال پرے راغے عجائب
داستا ئنه په زبان ھسے ووے مهربان
تنکاړو باندے باران دے فقیرنن ورځ مهربان دے
ارمان ښیلی آرمان دے [4] واری خوباران دے
په مسجد کښے دریالو نه فقیرانو ھم ځنبلو نه
ھم سپیلئ ونغږ وے داوینا به ئے ویئلے
کله لږ ساعت شو تیر ھسے نه چه وو تیر ډیر
ورېځ راغله په قبله په سرعت اؤ په حمله
تورے نزول که خدائے باران ھسے رنګ په ھسے شان

---

[1] خاموش . [2] اووکړوی [3] میاں صیب دا «اودریږی» په ځائے «اوددری» لیکلے دے.

[4] دا شعر میاں سناء الدین داسے لیکلے دے

دارمان ښیلی ارمان دے وار د خوبان دے

اؤ مطبوعه نسخه کښے داسے دے

دارمان ښیلی ارمان دے وریدلے نن باران دے

چه خوړو نه کنئے وروره — هګی جاری شوے ګوره

فقیر ناست هغه مکان وو — هم سرود په هغه شان وو

بلکه لا آواز په زوره[1] — د طنبلو نو شوائے زوره

چه در در به د باران[2] شو — لا به جوړ د دهٔ سامان شو

ګوزهار به ئے اوچت — د باران په حرکت

مو سید دهٔ به دا فقیر — دهٔ به دا کوو تقریر

په جذبه وو د حق مست — دا دینائے کړه په قسمت[3]

ګورئ مهٔ خوځئ عالمه — چه باران نهٔ شی برهمه

که مو وکړو حرکت — ترے به پاسی برکت

چه باران تر حلقه تیر — په شیبو شیبو شو ډیر

په باران کښے ناګهانه — یو سړے راغے روانه

دا سړے وو د نال پورے — په تلوار حضور شو هورے

وے ئے اے صاحبه بند — اوبو یوړهٔ او شو ګند[4]

د نال پورے بند محکم — اوبو مات کړه دم درهم

دم آتهٔ غوایه آهو — اوبو کړو په سیند لاهو

---

[1] مطبوعه او د میاں حبیب دواړو نسخو کښے "په زوره" لیکلے دے.

[2] د میاں سناء الدین په نسخه کښے وړومبۍ مصرعه داسے ده ع چه در دا به چه د باران شو

[3] د میاں سناء الدین او مطبوعه نسخو کښے د "په قسمت" په ځائے "په مقصد" لیکلے دے

[4] د میاں سناء الدین په نسخه کښے داسے ده

اے صاحبه بنده — اوبو یوړه شه ګنده -

چه دا داوریدو فقیر　　هسې دوے پاک ضمیر
بند به بیا وکړو په ځان　　شهٔ چه خدائے وکړو باران
نور ئے هم کړو په یارانو　　وے چه زر کړئ فقیرانو
لوے لوے کړئ بدعت　　په دا درنګ په داساعت
چه سوود ئے کړو قرار　　دوئ خپل ځائے ته کړهٔ فرار
باران قطع کړه رحمان　　هغه درنګ هغه زمان
روشان نمر وځلیدو　　په آسمان وچلیدو
هم رخصت شو تول عالم　　کورته لاړو زړهٔ خرم
په دعا دهٔ صاحب　　ملک ودان شو عجائب
بارانو نه شو بے رنځه　　قحطی اوو نه له منځه
په باران شو ملک آباد　　عالم واړه شهٔ زړهٔ شاد
ربه! تا ته یم هم تور زړهٔ　　لائق ډیر یم د پیخوژ زړهٔ
ستا د فضل د بارانه　　کړه زما سینه ودانه
شمس آلدین که سیاه رویم　　د دلیانو ملحه کویم

شه په حمد او په درود
خدائے د خدائے رسوّل خوشنود

ج په مطبوعه نسخه کښے ور پسے روستو ,, زړهٔ " نشته.

منقبت یولسم د فقیر صاحب قدس اللّٰه سرهٗ

اللّٰهم ستا صلوٰة پریوان ... لکه څاڅکی د باران
په حضرتؐ کړه ورنده تل ... کړه دوستان ئې خورسنده تل
واوړه بل ته مناقب ... د فقیر جمیل صاحب
دا د بیټل اخوند زاده ... له کل قیده آزاده
چه مې پلار هسې ویلی ... ما په ځان ترې آورید لی
یوه ورځ په حضور ... د فقیر صاحب پر نور
په مجلس کښې ډمه ناست، ... مدعا وته په خواست
چار چاپیر په هغه شمعځ ... وو پریوان پتنګان جمځ
یو ختک دو اولسی ... نهٔ چه دے وو پردیسی
په تلوار راغې د باندے ... عرض ئې کړو په قهر باندے
وے ئې یا فقیر صاحبه! ... ما رخصت کړه عجائبه
کرم له دے ولمنه کړه ... شوه مې خو نهٔ کړه وړه
وے ئې ولے فلانی ولے ... کله تهٔ کړے په ځهٔ شولے[1]
سبب کوم وا یه غمژنه ... چه کړے کړه له ولمنه
دهٔ وے اے صاحب نظره ... اوو تم ستا له نظره
له نظره دِ محروم شوم ... ځکه زهٔ هسې سرکوم شوم

---

[1] په مطبوعه نسخه کښې دو یمه مصرعه دا سے ده چه دا په ځهٔ تهٔ خفه شولے .

له نظره ستا د تلے ـ ځکه کړه کرم نښتے[۱]
ورته دے فقیرصاحب ـ په دا شانې عجائب
له نظره ے و تلے ـ هرگز ته نه ئے ا یستلے
لیکن پوه شه له دے رازه ـ تا ته وایم زهٔ همرازه
بیګاه شپه راغې په تانګ ـ په زارئ وماته پرانګ
په زارئ په عاجزئ ـ هم په ډیره موتازئ
د غه پرانګ وویل ماته ـ کړه صاحب اذن راته
چه بچیله ماته وَ کړم ـ که د بزے[۲] که د غوایه کړم
ما وے زهٔ به ښوربا سوړ ـ تا ته درکړم سخوندر
چه په خوشبوئے ئے موړ ـ ورک د ښی د زړهٔ آرور
خو بچیله ماته مهٔ کړه ـ په ډنګرو غرض مکړه
دے په دا نهٔ صبریدهٔ ـ خو په خپله تهریده
د زارئ ترحده تیره ـ چه کړه ما وته برسیره
نور هلهٔ په مصلحت ـ ما که ستا مال ته رخصت
هم ے وُشیو وَ دهٔ ته[۳] ـ ستا ډنګر په خپله کوته
چه فلانے ډنګرته مات کړه ـ پرے خوشحاله خاطر زیات کړه
دهٔ اخستے دے په ځان ـ په اودهٔ رو پئ عیان

---

[۱] دا دویم مصرعه د میاں سناالدین په نسخه کښے دا سے ده ع ځکه کړم کړه نیښتلی۔

[۲] میاں سنا الدین د «بزے» په ځائے «زبے» لیکلے دے۔

[۳] میاں سناالدین دوئم مصرعه دا سے لیکلے ده ع هم ے د شیو ده دهٔ ته۔

په اوده روپئ به زړه — دے رضا کړم په زړه شه
که هغه ډنګر د ستا — ده مات کړےعلیه رښتیا
چه زما په اجازت دے — هم زما په اشارت دے
وا خله نه اوس خپل قیمت — کړه مه کړه په صورت
چه دا اوديل صاحب — خټک اودے مصاحب
چه د ستا په اجازت دے — دا وَ ماته سعادت دے
هم هغه ډنګر مات کړے — دو چه تا وته نوموړے
ما اخستے وو په ځان — په اوده روپئ عیان
مال او ملک مے واړه ستا دی — واړه تا ته مهیا دی
خو نظر دِ ستا صاحبه — له تا غواړم عجائبه
چه دِ زړه نه یم وتلے — له نظره دِ یستلے!
زړه به ولے کړه کړمه — بل وطن وته به ځمه
بس معلوم له دے اسراره — هسے شان شولو دلداره
چه فقیر صاحب په ځان — دو تحقیق غوث زمان
ځنا ور که درنده وو — خزنده که پرنده[1] وو
واړه ده ته فریادی وو — د وطن که هیوادعا وو
فریادرس وو وَ هرچا ته — نور به څهٔ وایم وتا ته
که د غوث سخا کړے زیره — په زړهٔ باندے دلپذیره
دا خبره به معلومه — شی حاله وتا نه شومه

---

[1] مطبوعہ نسخہ کښے خرنده دے . میاں صیب دزړے نسخے په شان خزنده لیکلے دے

چه فقیر قطب زمان وو | هم فقیر غوث رحمان وو
دے غوث په روئی خاوند | په دیدار ے کړے خورسنده
عفو هر گناه زما کړه | محوه هر خطا زما کړه
خ نورن یم شمس الدین | په کرم ے کړه زړه سپین

شه په حمد او په درود
خدائے د خدائے رسولؐ خوشنود

منقبت دولسم د فقیر صاحب قدس الله سره

للهم ستا صلوٰة احود | په احمد وحید احد
ژنده کړه دا زمان | لکه ستوری د آسمان
واوره دا عجیبه نقل | دده غوث وکړه ته عقل
وائی دا اخون زاده | صدرالدین عالم ساده
چه ے پلار په خپل زبان | هسے شان وے مهربان
بوه ورځ وم په حضور | د فقیر صاحب پر نور
په مجلس کښے د صاحب | عالم ډیر وو مصاحب
منتظر ئے د دیدار دو | هم دده د پاک گفتار وو
څوک ولاړ څوک نشسته وو | وَ خدمت ته ملا بسته وو

ئه مطبوعه نسخه کښے د " ورنده " په ځائے " رخشنده " دے۔

چنړ چنړا که ناګهان[1] نه — په هوا را غله پرانـ[illegible]

په اوږدو ئې کښېنا ستله — مخلوقاتو دا لیدله

دۀ په خپله ژبه زار — په ډېر راز کاوو چغار

په ډېر سوز به چنړېدله — دا په سوز به ژړېدله

چه چغار ترحده تېر — کړه دده په غوږو[illegible]

نور هله فقیر صاحب — یوه یار ته مجا[illegible]

هسې رنګ وکړو فرمان — درومه ز غله دا زمان

دا چر چنړه چه چغار کا — دا له ما تحفه کو کارکا

دا له ماره فریادی دۀ[2] — چه راغلې هوادی ده

دا بچړې لرې وړوکې — نۀ ئې شته دپر زړوکې

دغه مار پرې آموخته دے — په بچړو ددے اخته دے

په هر کال ئې بچړې خوري — دا چر چنړه ناکام درې

اوس دے بیا هم ور غلے — دۀ خوراک ته سر وهلے

دا چر چنړه راغله ماته — فریادی وایم وتاته

دا د حال په ژبه وائې — عاجزی و ماته نمائې

دا ز ما غواړ نه وکړه — غور زما د بچړوته کړه[3]

---

[1] مطبوعه نسخه کښې دا مصرعه داسے ده چر یو چرچنړه ناګهانه۔ او میاں صاحب[illegible] داسے لیکلے ده چر چنړک ناګهانه۔

[2] میاں صیب دا مصرعه داسے لیکلے ده دا په ما هم فریادی ده۔

[3] دمیاں صیب په نسخه کښې دا شعر نشته۔

وس لہ دۂ درومہ تلوارکڑہ ... پہ تلوار سرہ مړ مارکڑہ

چہ فقیر صاحب دا امر ... هسے شان اوکړو پہ عمر

غنے یار ئے حرکت ... پہ تلوار کہ پہ سرعت

ا چر چنړہ پہ دۂ باندے ... پریدہ ورتہ دوړاندے

ڈاٸے پہ ځاٸے بہ کښیناستلو ... د فقیر پہ مخکښے ولہ!

چہ ئے بوتۂ دے ترجاے ... ددے چپل بچړو ترسالے

اس پہ وُند پہ چخار شوہ ... پہ شغب او پہ کوکار شوہ

و پہ وُنہ کښے قریب ... هغہ مار مُضِر مهیب!

فقیر پرے نظر کیوت ... د همسایہ گذار پریوت

سرئے وُتکوہ خلاص شو ... رادوان ترے پہ اخلاص شو

شو صاحب وتہ حضور ... کړو بیان ئے دا مذکور

پس تۂ وگورہ حاسدہ ... د یقین کیمیا کا سدہ!

چہ دا غوث نۂ دونوځۂ وو ... چہ دا هسے حال ددۂ وو

فریادرس دو وهرچا تہ ... د هر چا و مل عاتہ

کہ سړی وی کہ حیوان وی ... کہ پیریان وی کہ مارغان وی

و هر چا نہ چہ رسیږی ... دا د غوث لہ دستہ کیږی

بے لہ غوث لہ تصرفہ ... د غم چار نۂ شی خرفہ

چہ معنیٰ د غوث اے جانہ ... هم د غم دہ مهربانہ

پہ هر چا چہ شدت کیږی ... و هغہ تہ مدد کیږی

کہ پہ دا دِ باور نۂ شی ... دکتاب کا تنۂ د وتی

وو فقیر صاحب پہ ځان ... مقتدی غوث زمان

ددے غوث پہ روښانے خدایہ　　مؤمن بوځہ لہ دے سرایہ
لہ گناہ نہ ے زرہٗ سپین کړے　　مستقیم ے پہ نبۂ دین کړے
شمس الدین یم ډیر غافلہ　　دا غفلت ے کړہ زائلہ
شہ پہ حمد اؤ پہ درود　　خدائے د خدائے رسول خوشنود
هم ئے آل هم ئے اصحاب
پہ دا فیض شہ مزہ یاب

منقبت دیارلسم[۱۳] د فقیر صاحب قدس اللہ سرہ

خدایہ ستا د صلوٰۃ عطر　　پہ اعلیٰ پہ اولیٰ وتو[۲]
پہ حضرت لرہ ورائے تہٗ　　پہ هر دم پہ هر زمان تہٗ
منقبت وادرہ لہ مانہ　　دا قصہ دہ پہ څوشانہ[۳]
ما لہ ډیر وا ورید لی　　څو څوشان ئے وئیلی
یوہ ورځ پہ جانگیری کښے　　ددے راز پ راهبری کښے
دے ے یا اخون زادہ　　پہ ډیر علم آمادہ
دا قیصہ د ماتبت پور　　چہ عالم ئے کړی مذکور
پہ څو رنگ ئے بوئی وائی　　اختلاف پکښے ډیر نمائی

---

[۱] دا میاں شمس الدین صیب پہ خپل مطبوعہ کتاب کښے نہٗ دے لیکلے۔

[۲] مطبوعہ ادمیاں سنا الدین دا مصرعہ داسے لیکلی دہ عم پہ اعلیٰ پہ ادنیٰ وتو۔

[۳] دریم مطبوعہ نسخہ کښے داسے دہ عم منقبت لولہ اے جانہ۔

تاله پلاره که صاحبه　　آورید لی عجائبه

مونږ ه هم کړه پرے خبره　　نهٔ له دے حاله رهبره

رانه وے اخوند زاده　　په ډیر علم آماده

چه ئے پلار د ماینت پور　　هسے شان کاوهٔ منذکور

وو دا مشر د مغلوله[1]　　واوړ رئی تا سو اهلِ دلو

هم وو دا کلے بدبخت　　د فقیر صاحب په وخت

هسے رنګ شه ودان　　چه ئے نهٔ شم کړے بیان

ډیر سوارهٔ اوډیر عالم　　لوئے بازار ئے مسلّم

هر یو شے چه د دُنیا وو　　پکښے واړه مهیا وو

غوا اوړ مینبے ئے ترحده　　زیاتے ډیرے له عدده[2]

دوه د دوئی دو ملکان　　په نامه دواړه سابجان

دوه حجرے دوهٔ ئے محلے　　د دوئی وے په سنبالے[3]

نور ئے خوشی حجرے ډیرے　　پکښے ډیرے وے ګاډیرے

د دُنیا له خرکته　　واړه شول بے برکته

د دُنیا له شناعت[5]　　عاری شول له شریعت

---

١ مطبوعه نسخه کښے د "مغلو" په ځائے ,, مفلسو،، لیکلے دے.

٢ مطبوعه نسخه کښے د ,, له عدده،، په ځائے ,, رعد،، دے.

٣ مطبوعه نسخه کښے دویمه مصرعه داسے ده: چه د دوئی دواړه وسنبالے.

٣ اود سناء الدین په نسخه کښے داسے ده: چه د دوئی دواړه وسنبالے.

٥ مطبوعه او د میاں صیب په نسخو کښے د ,, شناعت،، په ځائے ,, شنعیت،، لیکلے دے.

شب و روز ئې بد یعت — په لاس وا خست شناعت[1]

بې نمازی هم جواری — په نا حقه مال خوری[2]

بنګ بوزه چیلم شراب — هم شپیلۍ طنبل رباب

همیشه به غزول[3] دوئ — بې پرواه وو له یو بل دوئ

که هر چا امر معروف — دوئ ته وکړو په وقوف

چه دا چارې مکړئ تاسې — ناروا چارې دا هسې[4]

دوئ به لاګرا هی ډیره — تر هغې نه کړه لا تیره

هم له کبره به جواب — دوئ دا هسې کړه خواب

چه ورځې مونږه کاوو دا — خپل دستور نه بدلوو دا[5]

په تقدیر د غنی رب — یوه ورځ په دا سبب

د فقیر صاحب فرزند — چه دې ډیر وو بهره مند

په رحمت د حق غریق — په خپل ځان فقیر صدیق

دده به ډیر امر معروف — کړه هر چا ته په وقوف

وراغې نو ما بت پوره — خبر شه له دې مذکوره

ور سره څو فقیران وو — په خدمت ئې حاضران وو

دده پړ امر کړو دا رنګ — هسې شان په هغه درنګ

تجاوز له شرع مه کړئ — دا بدعت بینمازی مه کړئ

---

[1] په مطبوعه او د میاں صیب په نسخو کښې د "شناعت" په ځائې "شنعیت" لیکلې دې.

[2] په مطبوعه او د میاں صیب په نسخو کښې د "مال خوری" په ځائې "مال خواری" دې.

[3] په مطبوعه نسخه کښې "بزغول" دې [4] په مطبوعه نسخه کښې دویمه مصرعه داسې ده "هم ناروا په پښوا دلا".

[5] په مطبوعه نسخه کښې دویمه مصرعه داسې ده "هم د ستور نه بدلوو دا".

پردے مال مۀ خوری نا حقه — ویره وکانړئ له حقه

الغرض په تسه د ستور — ور ته دۀ کوڅ مذکور

دوئ د کبر په غرور — هسې مست دو په فتور

چه ئے وعظ په دوئ کله — څۀ اثر کا وڅو نیک دله

بلکه زیاته ئے کینه شوه — په بدئ ئے داغ سینه شوه

په دوئ پورے خندیدل — تر اوڅ بنځو دا ویئل

چه اوس مونږ له خوشحالئ نه — نۀ اوباسے له سیالئ نه [1]

بلکه څنو بنځو کوره — د سابي د حجرے وروره

چه ووله ئے سابي په ځان — کوڅ داروته ئے کړه عیان

د خپیاکو کړه یارانو — د صاحب په فقیرانو [2]

د فقیر صدیق یاران — ملازم هغه زمان [3]

دوئ له سینده شو راپورے — تا ته وایم که ئے کورے

راغله وا ړه برادره — د فقیرصاحب تر دره

هغه ورځ چه عجائب وه — په شپید و فقیرصاحب وڅو

چه فقیر صاحب په خپله — هم یاران درسره کله

شول همه ورته حضور — ور بیان ئے کړه مذکوره

---

[1] په مطبوعه او د میاں صیب په نسخو کښې دا شعر داسے دے

چه اوس مونږ د خوشحالئ نه — دے او باسی د سیالئ نه

[2] په مطبوعه او د میاں صیب په نسخو کښې د دویمه مصرعه داسے ده چه تم ملازم هغه زمان

[3] دا شعر په مطبوعه او د میاں سناءالدین نسخه کښې نشته. یعنی په زړے قلمی نسخه کښې زیات دے.

کلی حال ئے بیل پہ بیل　　ورتہ وو ے مفصل
نور فقیر صاحب نیک خوئی　　کړہ دا ھسے گفتگوئی
تا سے بائلہ د جنگ چار　　اوس زمادے د جنگ وار
چہ بہ خم تر مابت پورہ　　چہ شم پوئے لہ دے ضرورہ
چہ دا دو بیل صاحب　　پہ خوۂ سور شو عجائب
فقیران ئے ثوک دوړاندے　　ثوک د وروستو لاندے باندے
همکی لہ دۂ سرہ وو　　لکہ زر ھسے کړہ وو
دوئی توباغہ د نړئی　　لاړل زر ھغہ کړئی
یو فقیر ئے کړو دپورے　　دوئی ئے اوبلل را پورے
بے لہ یوٗ ساتی ملک　　چہ بلے شو ھلک لہ
ھغہ راغے پہ حضور　　نور ھمہ وکړو نفور
یعنی کل وارہ انکار کړو　　لہ دے گفتہ ئے فرار کړو
دے ئے مونږہ خپل دستور　　نۂ پریږدو پہ ھیڅ دستور
زیاتی نۂ لہ تقریرہ　　حاضریږو و فقیر تہ
رضا خپلہ د فقیر　　ھر چہ دے کوی تدبیر
کہ آزار کوی کہ زور　　کہ اختیار کوی نۂ نور
اوٗدے دروکی ساتی کورہ　　معذرت وکړو دیر دورہ
لہ فقیر شو عذر خواہ　　وے ئے زۂ یم بے گناہ

لہ دا شعر پہ مطبوعہ نسخہ کښے داسے دے سہ بے لہ یو ساتی ملک ؛ چہ بلے شو ہلک ـ
اوٗ د میاں سناء الدین پہ نسخہ کښے داسے دے سہ
بے ساتی نہ چہ ملک وو　　دے بلے پہ ھلک وو

زما لاس پر نهٔ رسیږی	نهٔ په ما دوئ منع کیږی
زما عذر کړه قبول	چه زهٔ نهٔ شمه ملول
دهٔ ته وے فقیر صاحب	هسے رنګ عجائب
دستاکور لره امان	ما ورکړے په خپل ځان
ولے مهٔ اوسه دورے تهٔ[1]	دروځه بے کنارے ته
د نورکلی به احوال	در ښکاره شی اوس فی الحال
ساقی لاړ په ډیر سرعت	هغه درنګ هغه ساعت
وخپل قوم ته نصیحت	وکړه دهٔ په مصلحت
بارے نهٔ شهٔ کاریګر	وهٔ ئے نهٔ کړه څهٔ اثر
نما زښین فقیر صاحب	سیند ته راغے عجائب
برابر شهٔ مابت پورته	هغه کلی د فتور ته
چه ادا ئے کړو صلوٰة	نور ئے هم کړهٔ نیک صفات
مابت پور وته کلرنګ	هغه دم په هغه درنګ
په دهٔ راغے حال دعشق	په زبان ئے حال[2] د عشق
الامان غواړه له ربّ	د دلیا نو له غضبّ
د غضب لنده چه غرقه	دوئ په چاکاندے ترفرقه
ترامده هغه خوار شو	په بلا کښے ګرفتار شو
کړهٔ طلب ئے خپل یاران	چه د دهٔ وو فقیران

---

[1] مطبوعه نسخه کښے مصرعه داسے ده ع ولے مهٔ اوسه دلے تهٔ .

[2] په مطبوعه نسخه کښے د «قال» په ځائے «مقال» دے.

دے پہ جوش وجوشیدلو پہ دا شان دو ئید لو
وے ئے وا بیژی فقیرانو پہ عشق سوی امیرانولہ
"پہ بلا کنبیبو تے ترارہ مابت پوڑ پہ اوراو سولے ودانہ مابت پورہ"[۲]
فقیرانو پہ خپل ساز د طنبلو نو پہ آواز
هم دغہ کاوُ تقریر چہ وبیلے دو فقیر
دوئی طنبلو نہ غږ ول دا دریالو نہ ئے وهل
هم شپیلئ بہ ئے وهلے دا وینا بہ ئے ویلے
ناگهان د غضب اور پہ دوئی بل شو کور پہ کور
سرے لمبے شوے پہ دوئی بلے ځائے پہ ځائے بیلے بیلے
مال ئے وسوو سراسر هم ئے کلے خاکستر
نو اوُ بنجے کرے ئے ورانے همکی شو ځان پہ ځان[۳]
کہ بہ چا تنجے لہ ځانہ ورپی دہ تر بیابانہ
یا برسنتن یا نور زړوکی چہ اخستی دو ورکی

---

۱ دا شعر پہ مطبوعہ نسخہ کښے نشتہ۔

۲ مطبوعہ نسخہ کښے دا شعر داسے دے چہ

پہ بلاکنبیبو تے ودانہ مابت پورہ پہ اوراو سولے حیرانہ مابت پورہ

او سنا اُلدین داسے لیکلے دے چہ

پہ بلاکنبیبو تے ودان مابت پورہ پہ اوراو سولے ودان مابت پورہ

۳ پہ مطبوعہ او د میاں سنا اُلدین پہ نسخو کښے داسے دے چہ

نو او بنجے کرے پہ ځان همکی شو ځاناځان۔

پہ میرہ بہ هلتہ اور پہ دوئی وڵگید ونور

د غضب لہ اورہ کلہ خلاصیدہ پہ تیښتہ خلہ[۱]

هم پہ کور د ننہ سول دوئی نہ پہ تیښتہ خلاصیدل دوئی

پہ میرہ ئے هم د نکر وا ړہ ؤسو کتہ کپہ

پہ ساعت کښے شو تو رتم تمام شہر شو بر هم

یو وړو کے سایہ کورہ هم ئے مال پہ میرہ ؤ ورک

امانی شو وا ړہ پاتے نور شوے کل خانے میرا تے[۲]

هغہ خائے هغہ مکان دے لا تر اوسہ هسے ویران دے

وهر چا وتہ ښکارہ دے نہ چہ پټ دے کنارہ دے

د قیامت تر ورځے پورے ء یقین دے کہ ئے کورے[۳]

چہ بہ دے نہ شی ودان ما بت پور بہ وی ویران

ولے کفت د اولیاؤ کہ[۴] د رښتونی اصفیاء وو

پہ درګاہ د حق قبول دے معاند ئے تل پہ نول دے

معاند ئے تل خواریږی تو ابدہ نہ ر غیږی[۵]

---

۱ مطبوعہ نسخہ کښے دا دویمہ مصرعہ داسے دہ۔ عہ خلاصیدہ پہ تیښتہ ز غلہ۔

۲ مطبوعہ نسخہ کښے دو یمہ مصرعہ داسے دہ عہ نورے شوے خانے میرا تے۔

۳ مطبوعہ نسخہ کښے دویمہ مصرعہ داسے دہ عہ یقین اوکړہ کہ ئے کورے۔

او دمیاں صیب پہ نسخہ کښے داسے دہ عہ یقین دے کہ ئے وو کورے۔

۴ پہ مطبوعہ او دمیاں صیب پہ نسخو کښے وړومبے مصرعہ داسے دہ عہ چہ دا کفت دا ولیاؤ دو

۵ دا شعر مطبوعہ نسخہ کښے نشتہ۔

په دا شان ډیر دلیلونه   دي زما د لارے ملونه

الغرض واوره نیک خویه   نصیحت واؤره اے ځویه!

د دنیا نو له غضبٙ   ډیر امان غواړه له ربّ

د دنیا نو په هر کار   هرګز مهٔ کوه انکار

چه له دوئ څوک په کینه شی   د کو دئ سوی نینه شی

لکه دا حافظ وئیلی   په دیوان کښے ئے لیکلی

پس تجربه کردیم دریں دیر مکافات
بادرد کشاں هر که در افتاد بر افتاد

د حافظ شرح راوړی   مجمع البحرین بانده نومړی

اسلام شاه بادشاه نیک خویه   چه نیک خویه وو نیک رویه

موافق په شریعت دوئ   له دهٔ لرے بدعتی وو

آراسته وو په تقویٰ ډیر   شائسته وو په فتویٰ ډیر

وو دده په زمانه کښے   یو فقیر په ویرانه کښے

چه ظاهر او درس صلوٰة   هغه نهٔ کا وو نیک ذات

هم به دهٔ ته شو سرود   هسے شان په هسے دود[۱]

چه به بنځے نر همان   ورته جمع شو یکسان

ورته وو ئیل بادشاه   هسے شان د دین پناه[۲]

په یو ځائے سره به واړه   کړايد و سره هم غاړه

---

[۱] په مطبوعه او د میان صیب په نسخو کښے دویمه مصرعه داسے ده چه کیدهٔ هسے په دا دود

[۲] دا شعر د میان صیب او مطبوعه نسخو کښے نشته ـ

...خبر دغه بادشاه کړو — له دے رازه ئے آګاه کړو
...هغه ولی عجب — کړو حضور وته طلب
...رته ووے دے بادشاه — هسے شان د دین[1] پناه
...دا ولے کړے بدعت ته — مخالف له شریعت ته
...عت پریږده وپوهیږه — په مانځه را حاضریږه
...زه بیا کړم چارهبر — له دے حاله ستا بےخبر
...نمانځه ته حاضر نه شوے — یا آخته په سرود ته شوے
...به او سوزم په اور — هغه درنګ به د کړم سکور
...خبره په دغه بده — په زړه ولګیده ردَ
...غضب پا سید فقیر — ورته ووے پاک ضمیر
...ته او نه سوے تر درنګ — نور ے و سوزه له څنګ
...رے رخصت شو په خپل لور — په دغه ولګیدو اُور
...متعد په سر ئے جانه — دا ور سوے شو ناګهانه
...له به ئے ډیر علاج کیدلو — هغه سوے به ئے زیاتیدلو
...تو هغه چه وسوه کل — ساه ئے راغله په ختل
...مازیګر مانبام ترمینځه — روح ئے والوته بے رنځه
...روح ئے حق وته تسلیم شو — دویم ئے پاتے په اقلیم شو
...په داباب ډیر حکایات — دی راغلی ترحد زیات
...واهره نه را بیانیږی — خپل مطلب ے پاتے کیږی

---

[1] په مطبوعه او دمیاں صیب په نسخه کښے دغه بره ورکړے شوے شعر په ترتیب کښے راغلے دے۔

د دنیا نو په کردار هرګز مه کوه انکار
هر چه کړے کوه له دوئ وی د هغه خدائ په رضا
رب په روئ دد ے دوستانو د رښتینو هم راستانو
ما په شرع موافق کړه ما د خپل کرم لائق کړه
شمس الدین لره امان ورکړه ته په خپل احسان
شه په حمد او په درود
خدا ئے د خدا ئے رسول خوشنود

منقبت څوارلسم د فقیر صاحب قدس الله سره

اللهم ستا صلوٰ سره صد په طاهر طیب احمد
همیشه لر ے ورا ن لکه څاڅکی د باران
پسے واوره منقبت ته وا وره دا شیرین شربت ته
چه صاحب د جهانګیری دے راز کړه رهبری
ما بت پور مذکور ئے تام کړ نور ئے ماته دا کلام کړ
وے ئے واوره ته فلانی یو بل نقل عیانی
د فقیر صاحب وریرونه په شپږو کښے ئے کورونه
په شپږو کښے دوه خانان زورآور وو عالی شان

ل دا شعر په زړه قلمی نسخه کښے نشته۔

ٮ دا شعر د میاں ستار الدین او مطبوعه نسخو کښے نشته۔ زړه قلمی نسخه کښے زیات دے۔

بنګلې سنګلې عمارات — د دوی وو ترحلهٔ زيات ط
منقشې رنګينه واړه — آئينې پکښې هم غاړه
د يوه نوم قادرخان وو — د بل نوم ئې شهبازخان وو
د فقيرصاحب دوه لونړه — واوره نهٔ په غوږ وکونړه
وے په دوی دواړو وادهٔ — دے ئې سخر وو په بانډهٔ
هم ئې سخر وو هم ئې ترهٔ — دوی ئې نهٔ ورتلهٔ پر ورهٔ
بلکه دوی به نور عالم — چه په دست کښې وو محکم
د سنيدو عالم ئې واړه — له دهٔ منع کړه همخاړه
چه فقيرصاحب ته مهٔ ځئ — په دالار مهٔ درومئ نبهٔ ځئ
دے خلاف له شريعت — سرود که له بديعت
که څوک دهٔ ته شو قريب — زهٔ به ئې خونه کړم تخريب
اکثر منع شو عالم — په فرمان د دے اظلم
د سنيدو وو يو چميار — چه دے وو د فقير يار
نوم د دهٔ وو شاه محمدؐ — په يقين ئې معتمد !
لا تر اوسه ئې نمسی — هورے شته دے کړوسی
د فقير صاحب مريد وو — نيک کردار وو سعيد وو
دغه نهٔ منع کيدلو — پټ به دے فقيرته تللو
يوه ورځ دغه چميار — تلے وو فقيرته يار
پرے خبر شه قادرخان — ور ئې کړه هسے فرمان

ط دا شعر زړه قلمی نسخه کښې نشته۔

چه تا لا کړې دده کور — هم ور پورے کا نړی او[1]
نوکران ئے مسیٔبان[2] ! — ظالمان هم خیسا د
دده کور ئے لاندے باندے — وا ړه وسو وروستو ورا
پکښے وُسو کتابونه — شهیدان شو قرآنو ن
هم ئے ښځه کړه بے ستره — وه ویستئه له خپله وتر
هغه ښځه شوه روانه — چه ئے شوه خونه ورا[3]
کور ئے پریشو پسے لاړه — چه خانه ئے شوه ویجاړ
کړه خښتن ئے خپل خبر — په دا حال په زیر و زو
دا چمیار چه نیک خصلت — خبر شو هغه ساعت
وړاندے راغے زړه حقیر — عرض ئے وکړو په فقیر
وے چه اے فقیر صاحبه! — عالی جاه له مرا تب
کور ے وسو ظالمانو — وکړه ننګ په مظلومانو
کتابونه شهیدان — هم شهید ے شو قرآن
هم ے ښځه شوه بے ستره — ظالم دو لیسته له وتره
قادر خان را باندے چارے — هسے وکړے ناپکارے
په جواب فقیر صاحب — ورته ووے عجائب
دوئ به خدائے خانه خراب کا — هم به ورک ځنے حجاب کا

---

[1] مطبوعه نسخه کښے دوېمه مصرعه داسے ده "هم ور پورے ئے کړی اور
[2] په مطبوعه او د میاں صیب په نسخو کښے د "مسیٔان" په ځائے "امیان" لیک د
[3] دا شعر په زړه قامی نسخه کښے نشته.

صبر اوکړه په قرار شه — له ښتهٔ خدایه امید وار شه
غه ورځ ئے کړله تیره — هم ئے شپه هوره برسیره
، قدرت د غنی رب — په صباح په څهٔ سبب
شید و ته فقیر راغے — لکه برق په شغا شاغے
قبله د شید وخوړه — چه قریب ورته په زوړه
ے راپورے اوچت ځائے — فقیر کښینا سته نما ئے
فقیران ورسره ډیر وو — همګی تر دهٔ چاپیر وو
رسره هغه چمیار — چه دے وو د فقیر یار
اره ناست وو خُله خاموش — په خدمت کښے په خروش
ا کها نه پاک زبان — هسے اووے مهربان
اسپین څهٔ دی فقیرانو — چه لیدهٔ شی اے یارانو
یا فقیر و ښیل صاحبه — دغه سیند دے عجائب
به و تا وته سنکاریږی — په ژوره کښے بهیږی
رے ئے ستر ګے بله خواته — هیڅ ئے و نهٔ وے نیک ذاته
و نیم وارے بیا په درد — پاک وجود شته ددهٔ زرد[1]
ړے ئے ستر ګے ددهٔ لورته — هسے د دهٔ اووے په زور ته[2]

---

[1] په مطبوعه قلمی نسخه کښے دا شعر دا سے دے
دو بار بیا د دهٔ په لور — فقیر اووے ښهٔ په زور
[2] په مطبوعه نسخه کښے دا شعر نشته

دا سپین غنم دی چه ښکاریږي — په ژوره کښے چلیږي[۱]
چا وے سیند دے اے صاحب — چه څلیږي عجائب[۱]
دوبار بیا فقیر نظر — کړه بل لور ته لروبر
غصه او نغر دله دهٔ — هیڅ ئے وښه وے په څلم[۲]
دریم وار دعشق زور — په دهٔ راغے هسے طور
شوے ئے سترگے دا طریق — لکه سور غټے عقیق
مخ ئے بیا کړو دسیند لورته — هسے دهٔ ووے په زورته
دا سپین څهٔ څله ښکاریږي — چه بے څایه دے چلیږي[۳]
دریم وار بیا هغه فقیر — ورته بیا وکړو تقریر[۴]
چه دا سیند دے اے صاحبه — چه بهیږي عجائبه[۵]
اوے اے سینده په ژوره کښے بهیږي — دظالم په کور نهٔ خیژے[۵]
چه په ظلم د خوارانو — سوزی کور د فقیرانو

---

[۱] دا شعر په زړه قلمی نسخه کښے نشته [۲] دا شعر په مطبوعه او د میاں صیب په نسخو کښے دا سے دے ــ دهٔ غصه هم اونغرد له ؛ هیڅ ئے او نهٔ وے ښچیله -
[۳] مطبوعه او د میاں صیب په نسخو کښے دلته دا شعر دے ــ

په ژوره کښے بهیږي — دظالم په کور نهٔ خیژي

[۴] مطبوعه او د میاں صیب د لته دا شعر لیکلے دے ــ

چه په ظلم د خوارانو — سوزی کور د فقیرانو

[۵] دلته مطبوعه او د میاں صیب په نسخه کښے دا شعر دے ــ

دظالم کور کړه لا هو — په تهرئے کړه هاهو

ور را ددومه په تلوار   کړه ئې خونه تار په تار
ظالم کور کړه لاهو   په تبر ئې کړه هاهو
هغه درنګ فقیر فرمان   دا ئې نه کړهٔ هغه زمان
هغه درنګ هغه ساعت   سیند په پورته کړو سرعت
م په دم ئې وهه موج   له زورے خوت په اوج
تر هغې چې شو داخل   له شیدو سره واصل
هاغه هوئې په کلی ګډ شو   شور ماشور په شیدوګډ شو
لور په لور به زغلیدل دوئ   له اوبو به تښتیدل دوئ
بری خیل په سرعت تام   اکثر راغلهٔ کل تمام[1]
ے یا پیره دستګیره   اوبو یوړو مونږ فقیره
مونږ خو ټول یو بیګناه   بیګناه شولو تباه
بیګنا هم هلاکیږو   په اوبو کښې لاهوکیږو
سیند را خوت په مونږ باندے   مونږ ه څه وکړو ورباندے
فقیر وے چې شئ بے غمه   اندیشه مه کړئ برهمه
سیند به خپل مراد کوینه   د ظالم خونه به وړینه[2]
ستاسے بوس به لاندے نه کا   نهٔ لاندهٔ به موواشته کا !

---

[1] مطبوعه نسخه کښې او د میاں صیب په نسخه کښې "بری خیل" په ځائے "میری خیل" دے.

[2] مطبوعه نسخه کښې او د میاں صیب په نسخه کښې دا شعر داسے دے ـــ

سیند به خپل مراد کوی   د ظالم خونه به وړی

مال عیال مه خوزوئ　　د مرومئ خپل روزګار کو
سیند به اوکا خپل مراد　　نور به کا ځائ ته معا
الغرض د سیند چپے　　درنګ تر درنګ به مخ
چه په کور .د قادر خان　　هم په کور دشهباز خان
او سے ننوتے ورورۀ!　　ترے ببرون شوے بچے کور
بے حجابه په تلوار　　و صحرا ته په فرار
هغه سنګلی محلو ته　　هم اکثر د دوئ مالون
واړۀ شو په سیند لاهو　　شور شغب کړو شو ها هو
د فقیر صاحب بیبیا نو　　چه ئے لونړۀ وے یارا نو
و بینزۀ را سنوله زر　　و خپل پلار ته په حاضر
ور سرۀ د کړۀ ځواب　　چه شو مونږۀ بے حجاب
باب ووتو له ستړۀ　　اوبو وو بیستو له وتړ
کړۀ دعا زمونږ دپارۀ　　چه سیند وجار وزی پلا
فقیر ووے کنیز کے　　در ته وو ایه ناز کے
چه د پلار تهسے وئیلی　　په دا شان ئے فرمائیلی
په لوندو ے سلام وایه　　چه او ردر غلو دا وچو دکبل
دقادر ، شهباز په زور　　تا سو هم شوئ په دا طو
سیند چه ستا سو کور هوار کا　　و خپل ځائ ته به فرار ک
د قادر د شهباز کور　　توا بع ور سرۀ نور
چه لا هو کړۀ سیند تمام　　هله سیند شو په مقام
نور همه کلے په ځائے　　امانی پاتے کړۀ خدائے

د فقیر په کرامت پاتې دوئ شو سلامت
ربه ما په خپل کرم که هر څو یمه زه کرم
د دنیا نو له غضب ما ننه وساتې اے ربّ اِله
د دنیا نو په سخت تور شمس الدین مکړه نسکور
شته په حمد او په درود خدائے د خدائے رسول خوشنود
هم ئې آل هم ئې اولاد
په درود کړه ښبتن شاد[2]

منقبت بتخلص[1] د فقیر صاحب قدس الله سره

اللّٰهم ستا صلوٰة عظیم په طیّب طاهر وسیم
همیشه لوے ورابن لکه څاڅکی د باران
واوره دا نقل ساره دا د یل اخون زاده
چه ے پلار هسے وئیلی ما په ځان ترے اورید لی
یوه ورځ فقیر صاحب وَ ستید وته عجائب
یو مرید دودے بیوله په خپل کور ئے کښینوله
ده خیرات کړه حق شناس د فقیر صاحب په لاس
په خپل کور ئے کړه خیرات فقیر راغے نیک صفات

---

۱ د میاں شمس الدین او په مطبوعه نسخو کښې دا شعر نشته -

۲ په مطبوعه نسخه کښې دویمه مصرعه داسے ده چه په درود کړه ښبتن یاد -

په مسجد شو دے دننه — عالم ډیر له دهٔ مئینه

زهٔ هم ډم یکښې حضور — په دیدن ئے ډم مسرور

یو عالم له هندوستانه — را غلے وو اے جانه

هم درے باره داؤ سبانو — کتابونه وو یارانو!

غرض دا چه لوئے عالم وو — له بد فعله دے سالم وو

قادر خان وو دے ساتلے — په شپیدو کښې ئے نما نځلے

قادرخان، شهباز خان کوره — دا عالم ورسره دوره

لوکوان ور سره ډیر — په وسله واړه کاډیر!

د فقیر ته راغله واړه — کله وَړه ه غاړه په غاړه

په مسجد کښې شو دننه ، — په حضور زما مئینه!

په سرود کښې ئے مذکور — د دوئ آغاز کړهٔ په حضور[1]

له فقیره سوال جواب — دوئ کولو په دا باب

ناګهان هغه چمیار — شاه محمد د فقیر یار

د فقیر دیدن ته جان — په تلوار راغے دوان

په مجلس کښې راداخل شو — له فقیر سره واصل شو

لاس و پښے ئے ونیولے — هم ئے سترګے پورے منلے

قادر خان چه اولید دے — په غصه کښې شو پرے دے

د غصے نه شو سور شین — حج دده شو آتشین

---

[1] مطبوعه نسخه کښې او د میاں صیب په نسخه کښې دویمه مصرعه داسے ده
ع دهٔ آغاز کړو په حضور۔

ربوده شه په ډېر قهر[1] — ورته ووې دا په جهر
چه ماته دې منځه کړې — ته له دې فقیره شېړې[2]
ته راځه هغه دستور — حضو ځاے په حضور
ورته ووې شاه محمد — په یقین کړه معتمد
وې چه واوره قادرخانه — وا به نه اوړم له جانانه
چه له شمع دے لید لے — پتنګ چرته جار[3] و تلے
د فقیر په شمع مخ — زه پتنګ یم کوم سخ
یم له سره ځنې تیر — هر چه ته کړې تیر و بیر
پروا نه لرم له تانه — نه ویرېږم له هیچا نه
کړې وسوتا په زور — د نیمګړی دنیا کور
کور مې شه تر دا نه زار — هم مې سر ځنې بار بار
چه داوو ویل چمیار — قادرخان شو بد اختیار
ور څخه سیله ولاړه[4] — په دیوال پورې هم غاړه
دا په خپله واخستله — د چمیار په سینه ګله!
ورکړو دا هسې ګذار — چه ئې دے کړو تار په تار

---

۱ په مطبوعه نسخه کښې د «ربوده» په ځائې «ربېد لو» دے.

۲ مطبوعه نسخه او د میاں صیب په نسخه کښې د «سیړې» په ځائے «سیکهے» دے.

۳ د میاں صیب په نسخه کښې داسے دے چه چاله شمع دے لید لے ؛ چه پتنګ ئے ادریدلے.
او مطبوعه نسخه کښې داسے دے سه تاله شمع دے لید لے ؛ چه پتنګ دے اوریدلے.

۴ مطبوعه نسخه کښې دا مصرعه داسے ده ــ ئمه ور سره بله ولاړه.

پورے ورے وختله　　له سینے ترشانے کله
پستنه چه ئے سیله بیا[1]　　را وکښله په حمله بیا
په تلوار فقیرصاحب　　دوا ړه ګوتے عجائب
یوه وردستو یوه وړاندے　　هم دده په پړهر باندے
د دهٔ کښیوے مهربان　　ورته وے حلیم زبان
که په نور ځه اودس مات　　د ستا مات نهٔ وی په ذات
په دا مات نهٔ دے د ستا　　پرے تهٔ مونځ کوه رښتیا
چه فقیرصاحب تر ګوتے　　دوا ړه پورته کړے پراتے
نهٔ پرهر پرے وو ځر ګند　　نهٔ دِ وینے اثر ګند
لکه وو هغه قامت وو　　تپول صورت په سلامت وو
چه صلوٰة د مازیګر　　دهٔ ادا کړو په خپل سر
د ننګرزو[2] ته شو روان　　نور فقیر صاحب په ځان
ور سره فقیران واړه　　په جلب کښے تلهٔ هم غاړه
ولے دے وو په ډیر جوش　　لکه دیګ چه وی سرپوش
د ننګرزو ته چه قریب　　فقیر ورسید عجیب
چل ما لیار ورته کا زرے　　هغه درنګ کړلے حاضرے
چرو ګئ کړه دهٔ طلب　　په خپل لاس دهٔ شکرلب
دیو سرے کړه قلم　　بیا دویم پسے دریم

---

[1] مطبوعه نسخه دلته بیا د سیله په ځائے «بله» دے۔

[2] د ننګرزو نوے نوم «آدم زئی» دے۔

نر اوو کمازرو ګورے　　سرقلم کړو پورے دورے
ډیوے پہ سر کښے تار　　وا چوو ھغہ دیندار
نورئے دا وُ خنډولہ　　بیائے کوزہ واچولہ[1]
چہ پہ خود شو ھغہ وخت　　ھسے ووے دۀ نیک بخت
ھائے دا څۀ وشول دا څۀ　　منع نۀ کړم تاسے زۀ
قادرخان ھم ئے زامن　　سر پریکړی شو دردمن
فقیران ئے شو نګران　　پہ جواب کښے شو حیران
بیا پہ خپلہ دۀ ځواب　　ھسے وکړ د با صواب
ارادہ بہ د سُبحان　　بارے وہ پہ دغہ شان
پس لہ لږہ څو مدت　　لہ دے حالہ نیک خصلت
نا مدار خان پسے سنګر　　رادوان کړۀ پہ تھکر
قادرخان زامن ئے ټور　　ھمګی پہ نظام پور
شھیدان کړو سرپریکړی　　دوئی قبرونہ لری سیږئی[2]
دا اودۀ ئے تیر تو تیغہ　　سرپریکړی کړو بے دریغہ[3]
یو ئے مړ پہ تیزندئی کړو　　آدیزان ئے پہ زندئی کړو
دو بیانو لہ مصافہ　　آمان غواړہ سینہ صافہ

---

[1] د میاں صیب پہ قلمی نسخہ او د شمس الدین پہ مطبوعہ کتاب کښے نشتہ۔

[2] مطبوعہ نسخہ کښے دویمہ مصرعہ داسے دہ چہ کہ قبرونہ ئے څوک سپړی او میاں صیب داسے
لیکلی دہ چہ دوئی قبرونہ سپړی [3] مطبوعہ نسخہ کښے داسے دہ
دےاودہ دا ړہ تہ تیغہ　　سرپریکړی بے دریغہ۔

د دنیا نو له غضبه ... ذیر امان غواړه له ربه
د دنیا نو غضب اور دے ... د مغضوب پرے سوے کور دے
نصیحت له مانه واخله ... له دنیانو نه سرمهٔ[1] اخله
هر چه دوئ کوی خهٔ کار ... تهٔ ترے مهٔ کوه انکار
خدایه! ما له اولیاؤ ... له ربنتونی اصفیاؤ
د دوستانو په قطار کړه ... په دوستانو کښے شمار کړه
له دُشنئ نه تهٔ رحمان ... شمس الدین کړه په آمان له

شه په حمد او په درود
خدائے د خلائے رسول[2] خوشنود

منقبت شپا رشم[1۴] فقیر صاحب قدس الله سره

اللهم ستا صلوٰة اکرم ... په نبی شاه خُرم[3]
ورنده کړه هر زمان ... لکه ستورى د آسمان
دا هم نفل د ثقاتو ... درته بیکم نیک صفاتو

---

[1] مطبوعه نسخه کښے داسے دے — نصیحت له مانه واخله؛ له دنیانو نبیرے ماخله
[2] ذرے قلمی نسخه کښے تر دے ځایه د نورو دوو نسخو یعنی د میاں شمس الدین او مطبوعه نسخے سره سم دے. ددے نه پس آخری شعر نشته او بیا په نورو دواړو نسخو شپاړسم شروع دے. او زړه قلمی نسخه کښے نشته. ۲۳ شعرونه غیب دی.
[3] دا ټول شعرونه په زړه قلمی نسخه کښے نشته.

مالمه ډېر وآورېدلی | وصحت ته رسېدلی
هغه وخت چه بهرام خان | شو سردار د خپل زمان
عاسمانو ئې په سمع | رسېده کړه په داجمع
ته سردار ئې دے اولس | په تا شته دے داتپوس
ډېستا نوره فقیر جمیل | که کاروه نه نا جمیل
مخالف له شر یحته | چارےکله بد یحته !
ته حاکم ئې د ستاغاړه | پړے نیولی ده هم غاړه
شی به منع ستا په امر | که ئې وکړے ته په عمر
کړه پرے ته امر معروف | ورکړه ده وته وقوف
دبهرام په زړه عناد | دو فقیر ته د مناد
په سبب دد ے خبرے | چه ئې وو له دعا لرے
ا فضل خان وته دعا | فقیره کړه په مدعا
دبهرام په دا سبب | ورته وو قهر و غضب
شه روان په دے بانه | تنکاړو ته په کینه دے
ور سره پنځوس سواره | د فقیرصاحب تر وره
چه دے راورسید و کوره | تنکاړو وته اے روره!
ده په کنده کښے سپایان | سواره پرېښو پټ پنهان
دے تنها ؤخوت عیان | تنکاړو وته په ځان
فقیرناست وو په مسجد کښے | وو دنفس خسیس په ضد کښے
چه بهرام ور ته قریب شو | دے په بل فکر مهیب شو
یعنی نیت ئې دکدار | په فقیر کړه ستمکار

ناگهان د غرځه له سره ‏ ‏ ‏ ‏ اژدها یې پنبو یې سره

لکه سته کته بازه ‏ ‏ ‏ ‏ په بهرام پیښې خُله وازه

په تلوار په شتاب غرق ‏ ‏ ‏ ‏ لکه سپین ځلیده برق

بهرام شو د ځان په ویر ‏ ‏ ‏ ‏ هیڅ له زړه ئې شو فقیر

لکه بې رُوحه کالبوت ‏ ‏ ‏ ‏ په ځای ودریده مبهوت

زیړه زبیخلې هزیمت ‏ ‏ ‏ ‏ ریږدیده وه په هیبت

نور فقیر صاحب په خپله[1] ‏ ‏ ‏ ‏ ووې مارته صاحب دله

دې خو سته کوی زړه بدکړم ‏ ‏ ‏ ‏ مخالف له شریعت کړم

ته وَ دده نه ولې قهر ‏ ‏ ‏ ‏ غورزوې د قهر زهر

مو جار وُخه بیا وَ غرځه ته ‏ ‏ ‏ ‏ هیڅ ته مه وایه وُدده ته

دې کوی امر معروف ‏ ‏ ‏ ‏ را کوی ما ته وقوف له

دغه ماریه کړه خپل سر بیا ‏ ‏ ‏ ‏ دده لورته مکور بیا

په بهرام پیښې دده سر ‏ ‏ ‏ ‏ کړ زاوه یشتیده سر[2]

وو فقیر صاحب نر مینځ ‏ ‏ ‏ ‏ ګنړه دې ئې نغری دې رنځ[3]

بې له تیښتې ئې چاره څه ‏ ‏ ‏ ‏ نه لید له بې چاره څه

په تیښت بهرام روان شه ‏ ‏ ‏ ‏ سو رو وته روان شه

---

[1] له ذرې قلمي نسخه کښې د دې ځائې نه شروع دی خو دښیا رسم منقبت څه سرخط وغیره نشته. کښې شي چه د مینځ نمې پانړې شلیدلې دی [2] په مطبوعه ا د میاں صیب په نسخو کښې رومبې مصرعه داسې ده چه په بهرام پیښې دده بر [3] مطبوعه نسخه کښې دویمه مصرعه داسې ده چه ګنړی دې ئې نغرې د رنځ او د میاں صیب په نسخه کښې داسې ده چه ګنړی دې ئې نغر دې رنځ.

دې چوړاغې تر خوږه — واو سبتنهٔ دې لسر زوړه[1]

هغه ځای دې د دهٔ سپایان — هیڅوک نهٔ وو ځانه ځان

تښتیدلی لوړ د لوړه — رسیدلی بیا تر کوړه

بهرام لاړ تنها تر سرایه — چه صباح له ځایه ځایه

سوارهٔ راغلهٔ وبهرام ته — په خپل وخت وخپل سلام ته

وې چه وې ناپکا رو — تښتیدئ له ما ګوا رو

وې ته واوره لو یه خانه[2] — په موږ غږ راغې همانه

که موږ نهٔ وې تښتیدلی — رېځ په رېځ به وو زپلی

نهٔ به خلاص وو موږ نه اس — شو په دا له تا کوز پاس

چه بهرام په تلینبته سنځ کا — هغه مار و غږهٔ ته مخ کا

زغلیدهٔ به دې په پورته — خدائې زړه لاړ شه وکوم لورته

الٰهی غریب نوازه — بې نیازه بې انبازه[3]

تهٔ د دهٔ کامل په مخ — ما مدام لرې په سنځ

شمس الدین په دواړ سرایه — زاری تا ته کوی خدایه

شه په حمد او په درود

خدائې د خدائې رسول خوشنود

---

[1] دا شعر د میاں شاه الدین او مطبوعه نسخه کښې نشته -

[2] مطبوعه نسخه کښې داسې ده هم وې دې وار و چه اې خانه -
او د میاں صیب په نسخه کښې هم دغه شان ده.

[3] بې انبازه. بې شریکه.

منقبت اولسئم د فقیر صاحب قدس الله سرّه

اللّهم ستا صلوٰة مُدام[1] — په حضرت نبی حلیم
ورنده کړه توتیا متنه — هره ورځ په زر کرته
منقبت وا وره له مانه — په دا شان ته مسلمانه
دے : ا نقل مشهور — له ثقاتو دے مذکور
یو غلجے د قندهار وو — سوداګر وے دنیادار وو
وو د اسونو سوداګر دے — د جمله تجارو سرور دے[2]
د فقیر صاحب په وخت — یو ګذار هغه نیک بخت
هندوستان ته ئے په ځان — ډیر اسونه کړه روان
قافله ور سره ډیره — وه ملګری تره تیر
سل آسونه دده خپل — ور سره وو په منزل
هغه وخت اټک ودان — لار وه دا د هندوستان
دے چه راغے نزنوښاره — چا نیک خواه ورته هوښیاره
هسے وو ے سوداګره — نه سودا کوے ظاهره
د سونو د زرګونو — د ا سونو په ملکونو
په دا لار کښے یو فقیر دے — مصفا روشن ضمیر دے

---

[1] په مطبوعه او د میاں صیب په نسخه کښے د «مدام» په ځائے «تسلیم» دے۔

[2] په مطبوعه نسخه کښے د دوا رو مصرعو په آخر کښے «دے» نشته۔

و هغه ته روان شم ‏ ‏ ‏ له هغه دعا جویان شم

کړه دعا درسره مله ته ‏ ‏ ‏ دده هله کړه حمله ته

سوداګر په زړه شو دره ‏ ‏ ‏ دا صلاح له برا دره

هغه وخت شو په اس سور ‏ ‏ ‏ څه ئے کړه دده په لور

نور کاروان ئے دروستو پرېښو ‏ ‏ ‏ ده په وړاندے قدم کېښو

وائے خست هغه رهبر ‏ ‏ ‏ دے ئے راوست برابر

چه فقیر ته شو حضور ‏ ‏ ‏ په دیدن ئے شو مسرور

په دړومبی نظر صادق ‏ ‏ ‏ سوداګر شو پرے عاشق

چه پرے سور وو هغه آس ‏ ‏ ‏ کړه ئے نذر حق شناس

وے چه واخله اے فقیره ‏ ‏ ‏ دا دستا شو بے نظیره

فقیر ووے مال زما شه ‏ ‏ ‏ چه وَما ته را عطا شه

ولے ما دے بیا وتا ته ‏ ‏ ‏ دے بخښلے نیک صفاته

چه په ده شوله شپه تیره ‏ ‏ ‏ حُب شو هسے وربرسیره

چه ترسرا و ماله تیر شو ‏ ‏ ‏ په بخښش هسے دلیر شو

چه ئے وړاغے کاروان ‏ ‏ ‏ نیال پورے وته په ځان

هغه سل واړه آسونه ‏ ‏ ‏ چه ئے ډیر وو قیمتونه

هغګی ئے کړه پیشکش ‏ ‏ ‏ و فقیر ته په زړه خوش

وے چه دا فقیر صاحب ‏ ‏ ‏ واړه ستاسو عجائب

هر چه ته ئے کړے په سر ‏ ‏ ‏ زه فقیر یم ستا در

له دے سوداګر زړه خلاص شو ‏ ‏ ‏ را ته څوره دا افلاس شو

چه دده محبت ډیر ‏ ‏ ‏ شو فقیر وته برسیر

نور هلهٔ فقیر صاحب — ورته ادو ے محجا ټب

دا آسونه واړه ما — چه تا ماته کړه عطا

ما قبول کړهٔ نیک کردارهٔ — خاص ے بیا د خدائے دپاره

دو باره تا ته بخښلی — ما دی لاس ترینه وکښلی

کړه پرے تهٔ سوداگری — چه دا کارشی په بری

شی حاصل دستا مقصود — دا آسونهٔ په دا سُود

بل زما دا نصیحت — واوره تهٔ په مصلحت

خبردار شه وه پوهیږهٔ — نور دا هسے رنګ مهٔ غواړیږهٔ

د دے دور په فقیرانو — چرے نهٔ تے له خوارانو

یو تنتبو ئے ترے حلال کړو — نور رخصت ئے دم درحال کړو

الغرض لاړو تر هندۂ — و ئے هسے رنګ خورسندهٔ

په محصول په هیڅ مکان — چا زهیر نهٔ کړو په ځان

نهٔ ئے زیان نهٔ ئے زوال — په ځهٔ وشو د ځه مال

ګل آسونه ئے په سوُد — واړه خرڅ شو په بهبود

پکښے نفع .د دهٔ ډیره — وشوه ډیره تر حد تیره

مال ئے وا خستو پرے نور — بیا عازم شو د دے لور

په منزل منزل خوشنود — راغے ډے مکان ته زود!

دوه ډُ خه دے په محصول — په هیڅ ځائے نهٔ شو ملول[۱]

---

[۱] په مطبوعه اود میاں سناء الدین په نسخه کښے دویمه مصرعه داسے ده "ځه په هیڅ حال نهٔ شو ملول" ۔

چه دے بیا راغے فقیر ته　　مصفا روشن ضمیر ته

په دیدن چه ئے مسرور شو　　بیا تا شیو په دهٔ ظهور شو

چه داوړے ئے تول مال[1]　　وا ړه نذر کړو فی الحال

د فقیر صاحب د وړاندے　　وا ړهٔ کینښو لاندے باندے

بیا فقیر عالی جناب　　ورته ووے فیض مآب

تا چه ما وته عطا که　　ما و تا ته عطا بیا که

په دے مال به ستا مقصود　　خدائی حاصل کا د بهبود

په خپل ځائے په خپل وطن　　په خپل کور په خپل مسکن

چه مقصود لوے په زړهٔ ته　　به حاصل کړے په کړهٔ وړهٔ ته[2]

په خدمت کښے د صاحب　　دوه څو ورځے مصاحب

په دعا سره رخصت　　کړو فقیر په مصلحت

چه دے ور سید د کوره　　امانت سلامت ددره

هغه مال ئے کل په سود　　خدائے بدل کړهٔ په بهبود

نوکران ئے ونیول ډیر　　لور په لور ئے زغلول ډیر[3]

تر هغے چه شو بادشاه　　د غلجیو په تخت کا د

په دښمن ئے فیروزی شوه　　بادشاهی د دهٔ روزی شوه

د فقیر صاحب په داد　　دے بادشاه شو بامراد

---

[1] مطبوعه نسخه کښے دا سے ده ـ چه تول مال ئے کوم کښے : هغه تول ئے ورادړی.

[2] مطبوعه نسخه کښے دا مصرعه دا سے ده ـ عمر کړے حاصل به کړهٔ وړهٔ ته .

[3] مطبوعه نسخه کښے د مصرعو په آخر کښے " ډیر " نشته۔

د فقیر په در پریوزه ... بل طرفته تربنه مه ځه[1]
که مئے د شمس آ لدین ... تبنیک کړه ځان په دا آئین[2]

شه په حمد اؤ په درود
خدائے د خدائے رسول[*] خوشنود

منقبت[*] د فقیر صاحب قدس اللّٰه سرّه

اللّٰهم ستا صلوٰة شریف ... په طیب[*] طاهر عفیف
ورنده لرے مدام ... همیشه په صبح و شام
منقبت واوره رو شان ... په دا شانِ عالی شان
دی وسیلی ستا یقینو ... په دا رنګ صادقینو
د فقیر صاحب نیک بخت ... چه شهرت وشویک لخت
مخلوقات د هر طرف ... شول خبر په دا شرف
تمامی عالم رجوع ... شول تابع دے ئے متبوع
لور د لوره به عالم ډیر ... را تلو ده ته مسلم[3] ډیر

---

[1] دا شعر په زړے قلمی نسخه کښے نشته۔

[2] دا شعر په زړه قلمی نسخه کښے نشته۔

[3] مطبوعه نسخه کښے ورو ستو ،، ډیر نشته۔

[*] نوټ، دے پسے په زړه قلمی نسخه کښے لس شعرونه نور دی چه په نورو دوارو نسخو کښے نشته۔ زړه قلمی نسخه کښے صفحه (۱۶۷-۱۶۸) اوګورئ۔

صوبیدار د پېښور   چه دے ډېر دو دلاور

چا له خبر کړو له دے حاله   د فقیر له دے خصال له

چه په غره کښے یو فقیر دے   په کمال کښے بے نظیر دے

ولے کا خلاف له شرع   مخالف درومی له ورع[1]

همېشه کوی سرود دے   هسے رنګ په هسے دود دے

چه شپیلۍ هم طنبلونه   هم ودۀ ته داریالونه

همېشه دۀ نه غوبړی   په آوازے دے مستیږی

شپاړس تنه موا صل   دۀ فقیر ته کړۀ واصل

ولے واړه وو سوارۀ دوۍ   ورته اودرېدو پوره دوۍ[2]

په مسجد کښے فقیر ناست وو   د مولٰی په بندګۍ راست وو

چه مسجد ته شو داخل   و فقیر ته موا صل

وے چه درومه اے فقیره   پېښور د ته حقیره

صوبیدار لے ته غوښتلے   وَ حضور ته ئے بللے

دۀ وے ما په صوبیدار   څۀ غرض دے څۀ مے کار

دے امیر دے زۀ فقیر   ما به څۀ کوۍ حقیر

موا صلو وے فقیره   مونږ خو نابیا یو دستګیره

په هر شان په هر دستور   په مونږ امر دے ضرور[3]

---

[1] د شریعت مختلف څانګے [2] مطبوعه نسخه کښے د مصرعو په آخر کښے "دوۍ" نشته.

[3] مطبوعه نسخه کښے او د میاں سناءالدین په نسخه کښے دویمه مصرعه داسے

ده مر فقیر راولۍ حضور۔

په مونږ حکم د سردار هسې دے د صوبیدار[1]
خواه نا خواه په هر دستور فقیر راولئ حضور
مونږ دِ بیا یو په دا رنګ که په رنګ ځے که بد رنګ
فقیر اووے کام ناکام تا سوما بیا یئ په کام
د دۀ حکم دے واجب د بادشاه چه دے نائب
د دۀ حکم زۀ منم زۀ باغی له دۀ نۀ یم
یوه یار ته بے نظیر هسې شان اووے فقیر
چه زما عراقی آس بارے راولئ په لاس
مواصل کوی تلوار بیا ده نۀ کړمه رفتار
دوئ سوارۀ دی چه زۀ پلے پسے نۀ شم رسید لے
فقیر لاړ شه راغے زر د دۀ آس ئے کړو حاضو
هغه آس دو ددۀ نال کړ ندے په ډیر یر غل
یعنی وُ چه دُرمه ده بند په بند روغه همّه دۀ[2]
مواصل ووے فقیره ځۀ خندا کوے حقیره
کړه رښتو ئے آس طلب ګنړه پلے کړه جلب
فقیر بووے مواصلو ستا سواس دے د مخلو

---

۱ په مطبوعه نسخه کښے او د میاں صیب په نسخه کښے دلته دا شعر دے —
مونږ دِ بیا یو په دا رنګ . که په رنګ ځے که بد رنګ
۲ په مطبوعه نسخه او د میاں سنا الدین په نسخه داسے دے —
یعنی ده او چه د درمه دا بند په بند روغه همه دا -

اوْ ز مونږ د فقيرانو	اُس خو داوی هوښيارانو
ولے کو دو به په لار	چه کوم ستيز کوی رفتار
دا ځے وو ے نيک سيرت[1]	په اُس سورشوه په سرعت
وے ئے زر کوئ تلوارکړئ	په تلوار سره رفتارکړئ
چه دے سورشو په نل باندے	نل روان شو تر دوئ وړاندے
په پو يه پسے دوئ تلل[2]	بارے کله رسيدل
ځائے په ځائے به بےنظير	ور ته اودريد و فقير
وے چه زر رادرومئ تا سے	ملګيری نه وی دا هسے
وړاندے ورو سنو کله ملګه[3]	سره دروی نکه غلګه
په يوځائے ځی وارړه سم	چه ملګوی وی محکم
زما سناسی ملګيری	بارے شوه په دلګيری
سوا صل وارړه حيران شو	يوْ تر بله نګران شو !
خوا خرنے وے صاحب	داستنا اُس دے عجائب
د هوا په نوسن سورے	ګرندے په هسے طورے
چه ز مونږ آ سونه وارړه	په دوْ سترګی شو همغارړه

---

[1] مطبوعہ نسخہ کښے ورومبۍ مصرعہ داسے دہ عمه دغه اووے نيک سيرت.

[2] مطبوعہ نسخہ کښے داسے دہ ۵

ور پسے پسے دوئ تلل　　　بارے کله رسيدل

[3] د مياں سناد الدين نسخہ کښے دو يمه داسے عمه

سره دردمی نکه غل

آخرش لاړه ترشهره — تا ته وا یه نیک بهره
شو ډیره په یو سرائے — هلکی واړه یوځائے
دوئ اَسونه وُترل ځپل — هغه ځائے په یو بُرجَل خپل
د فقیر صیب نفس — چه ډُنل وو بے نفسی
دے ئے هم په هغه دم — ډُوه تاړه په موښی اسم
موا صلو چه کیاه — راوړه آسو ته پکاه
خپلو اَسو ته ئے وړاندے — تار په تار کړه لاندے باندے
د فقیر آس ئے حوډ راه — خالی پرینبو بے کیاه
نور فقیر په هغو رنګ — ورنه هسے وے ګلرنګ
ملګیری دهٔ زما ستاسو — دا لائق نهٔ دی اے ناسو
چه دستاسو آس وانښهٔ خوری — اؤ زما تازی ئے نهٔ خوری
دی باندهٔ چه دهٔ ته هم اوس — وانښهٔ وا چوئ نورسم اوس
مجا صلو وا سنبهٔ زر — دده اَس نه کړو حاضر
چه درو ائے چول وړاندے — هغه دم ئے لاندے باندے
د فقیر ډرے کړهٔ تیر دوئ — په یوه حمله کښے زیر ډوئ
موا صلو وانښهٔ ډیر — بیا کړهٔ دهٔ وته ګاه ډیر
هغه هم دهٔ و خوړل — موا صلو و لیدل
په دا شان ئے کید ئی ډیرے — کړے ډُرے تر حلقه تیرے

---

۱ مطبوعه نسخه کښے مصرعو په آخر کښے "خپل" نشته۔

۲ مطبوعه نسخو کښے د مصرعو په آخر کښے "دوئ" نشته۔

...وا صل داړه حیران شو	یو تر بله سنګران شو
...شول په فکر کرو کور	چه اوس څهٔ وکړو مونږ نور
...چه شو خلاص له دے بلا نه	آفت لرے کړو له ځانه
...اخیر لاړل په تلوار	صوبیدار وته همروار
...خبر دارئے په دا حال کړه	ورته عرض ئے حال احوال کړو
...حال احوال ئے د فقیر	هم د ده په نسبت تقدیر
هکی ورته بیان کړو	صوبیدار ته ئے عیان کړو
په دا شان په دا دستور	مونږه کړهٔ فقیر حضور
فهم دکړه صوبیداره	مونږ په حال کړه خبرداره
چرے نهٔ شے له آزاره	تهٔ له دے فقیرناتاره
دا فقیر ډیر زورآور دے	زورآور هم دلاور دے
احتراز ورځنے وکړه	په تلوارئے رخصت تهٔ کړه
صوبیدار چه شو خبر	له دے رازه لرو بر
په تلوار شو ورته وړاندے	په حضور راغے د باندے
کړه دعا ځنے طلب دهٔ	هغه دم په ډیر ادب[1] دهٔ
کړهٔ ئے زر فقیر رخصت	هغه د رنګ هغه ساعت
چه رخصت شو عجائب	هغه دم فقیر صاحب
بیا په نل باندے شو سور	مخ ئے کړهٔ د کور په لور
کور ته راغے په یؤ دم	برابر په غرهٔ اوسم
خدایه! ما دے فقیر	په مخ او بخښے حقیر

---

[1] مطبوعه نسخه کښے د مصرعو په آخر کښے "دهٔ" نشته.

لہ صرا طہ ے کرہ تیر — ھسے شان پہ ھسے تیر لہ
چہ خبر وربا ندے نہ شم — شمس آلدین چہ پرے ورتلہ شم

شہ پہ حمد او پہ درود
کرہ خپل خدا ئے رسول خوشنود

منقبت نولسم ۱۹ دفقیر صاحب قدس اللہ سرہ

اللھم ستا صلوۃ لطیف — پہ حضرت عفیف شریف
ھمیشہ لرے ورا ن — لکہ څاڅکی د با را ن
واوره دا نقل عجیب — چہ اخوند وایہ نجیب
یعنی دا اخون زاہدہ — ویئل ھسے آزادہ
چہ ے پلار ھسے تقریر — عجیبہ کړو دلپذیر
یوہ ورځ فقیر صاحب — ددۀ لوئے شہ مراتب
وو راغلے پہ ځان — جھانگیری تہ مھربان
پہ مسجد کبنے دبازار — نشستہ وو پرھیزگار
فقیران ورسرہ ډیر — ھغہ ورځ وو ترحد تیر
زۀ ئے ناست وم پہ حضور — پہ دیدن ئے وم مسرور
ھغہ دم فقیر صاحب — وو پہ فکر مصاحب
فقیران ئے ھم لہ جوشہ — ھغہ دم وو ټول خاموشہ

لہ د میاں صیب پہ نسخہ کبنے د « خیر » پہ ځائے « سیر » دے۔

ن کاوه د دهٔ په پاک زبان — "الله" ووے مهربان

هسې رنګ په هسې درد — چه ئې واړه کړو په درد

ذکر جهر ئې آغاز — هسې کړو په سوز و ساز

هغه ورځ هسې تاثیر — په نظر ددے فقیر

شو په ذکر کښې پیدا — چه هر یار خدا خدا

د فقیرصیب وو مست — چه له دهٔ نه شوې دست

په هر لور به غورزیدهٔ دوئ — چار چاپیره ګرځیدهٔ ډوئ

چه حلقه به شوه چاپیره — چار چاپیر له دهٔ نه ګیره

د مسجد کوټه دالان — دیوالونه هغه شان

واړه ؤ نے ګوزید لے — په حلقه کښې تهیتید لے

هسې شان شور و شغب — شو پیدا ګوره عجب

تا به ووے چه قیامت — هغه دم د ذکرو قامت [2]

ناګهانه دوه هندوان — راغروی راتلهٔ په ځان [3]

چه مسجد نه شو نزدے — دواړه مست شوې پردے

زنارونه ئې له غاړے — ؤ سلول په یکے غاړے

شو په ذکر کښې دوئ ګډ — په حلقه کښې شو ګډوډ

په نامه د خدائ په ذکر — دوئ مشغول شو په شبهٔ فکر

---

۱ مطبوعه نسخه کښې د مصرعو په آخر کښې "دوئ" نشته.

۲ د میاں سنا الدین او د میاں شمس الدین په قلمی نسخه او مطبوعه کتاب کښې دا نشته.

۳ مطبوعه نسخه کښې دویمه مصرعه داسے ده چه په لاره وو روان.

د فقیر په پاک نظر دوئ — دوا په رنګ شو مقرر دوئ
شوله صدقه مسلمان — مسلمان اهل ایمان
د فقیر صیب یاران شو — هم ئې دوارہ مریدان شو
خدا یه ما په خپل اکرام — کړه ته مست دده په جام
د فقیر په پیاله مست — ربه ما کړے دست په دست
شمس الدین په غم نسکور — ربه مست کړے په خپل کور
شه په حمد او په درود
خدا دخدا رسول خوشنود

منقبت شلم د فقیر صاحب قدس الله سره

اللهم ستا صلوة اطهر — په حضرت نبی اطهر
و رنده لرے مدام — په هر صبح و په هرشام
داوره دا نقل مشهور — له ثقاتو نه مذکور
ماله ډیرو آوریدلی — په دا شان ئے فرمائیلی
یوه ورځ فقیر صاحب — په مسجد کښے عجائب
تنکا ډو په جماعت کښے — وو مشغول په عبارت کښے
تنها ناست وودے په ځان — مګر یو فقیر عیان

ل مطبوعه نسخو کښے د مصرعو په آخر کښے « دوئ » نشته۔

ل په مطبوعه نسخه کښے دوه مے مصرعه دا سے ده هم شو صادق مسلمانان۔

خدمت کښې دو حضور — په دیدن ئے دو محمور
کها ور ته پیشو — غوزن راغے له در شو[1]
ار چاپیره کر ځیدا دے — له فقیره غوزیده دے[2]
ر فقیر صیب کړه مخ — هغه یار وته په سنخ
ا ئے ووے په زبان — هسے شانِ مهربان
ا پیشو که ډکه شکار — را به شی زمونږ په کار
چه دا ویئل ګلر نګ — پیشو ترپ[3] کړه هغه د زنګ
لکړی په طرف دے — په تهوپ لاړه شه ګرندے[4]
که لږ ساعت شو تیں — هسے نه چه وو تیر دیر
پیشو زر راغے دَ وانه — ور تخه زر که اے ځوانه!
په دهن کښې ئے نیولی[5] — امانته ئے ساتلی
دَ فقیر ته ئے اے ګله! — په دهن کښې د نیوله
صاحب امر په فقیر — په تلوار کړو د تکبیر
هغه زر که ئے حلاله — فقیر زر کړه بے اِهاله
دو بار بیا هغه دستور — چار چاپیره په حضور

---

[1] مطبوعه نسخه کښې دو یمه مصرعه داسے ده : غریده راغله پیشو۔

[2] مطبوعه نسخه کښې دا شعر داسے دے : چار چاپیره ګرځیده ؛ له فقیره تا ریده۔

[3] مطبوعه نسخه کښې د "ترپ" په ځائے "تهوپ" دے۔

[4] مطبوعه نسخه کښې داسے دے : دا لکړی په طرف ؛ پیشو لاړه په یوشف۔

[5] مطبوعه نسخه کښې داسے ده : په غاښونو کښې نیولی۔

له فقیره ګرځېده دے — په خپل شان به غورېده دے[1]

بیا فقیر صیب د دربار — شو له شونډو شکربار

اے پیښوکه زرکه بله — مونږ ته راوړے تربور جله

ته به هله ګڼړی وے — په رښتیا به ته ښکاری وے[2]

چه دا و وئیل صاحب — پیښو بیا شه زر غائب

ولګېدې وته روان شه — نه په درو بلکه روان شه[3]

لکه تیر شو لږ ساعت — پیښو راغے په سرعت

سله زرکه ئے نیولی — په ذهن کښے راوړه ښکلی

اما نته ده ژوندئ — جوړه سنبتی په زندئ

وے ئے زر پاځه فقیره — دا هم ذبح کړه حقیره

فقیر پاشید نیک خصاله — دا ئے هم کړه زر حلاله

پیښو راغے مقرر — دریم وارے مکرر

له فقیره چارچاپیر — غورېده به لکه شیر

فقیر ووئیل پیښو! — دریم وار که په ور شو

په تلوار وکړے رفتار — مونږ ته راوړے زرکه ښکار

نور هله ئے مړنئ ته — ښکاری ښه لکه زمرئ ته

پیښو لاړه په غورزنګ — بیا ئے ټوپ کړه په ګړنګ

---

[1] مطبوعه نسخه کښے د مصرعو په آخر کښے "دے" نشته.

[2] په مطبوعه او د میاں صیب په نسخه کښے دویمه مصرعه داسے ده "په رښتونی به ښکاری وے" [3] "په دو" ۔

زرے بیا راوړه بے درنګه — ښائسته زرګه خوشرنګه

و فقیر ته ئے د وړاندے — را حاضره کړه له تاندے

دے فقیر ته فیض مآب — هسے وو ئیل جناب

دا دریمه زرګه هم — کړه حلاله په مهم

په تلوار پاسید فقیر — دا ئے هم کړله تکبیر

غلورم خل چه پیشو — چار چاپیر شنه په پیشو[1]

له فقیره چار چاپیره — هم غزا ئے کړه بر سیره

نور فقیر ووے عجیب — دے چه اے پیشو غریب

بس دے مونږ وته دانبکار — زیاتی مه کوه کوکار

دا مټل دا هسے کیږی — لیونی پرے ډیر خوشیږی[2]

د غمه ښکاریدے زمونږ ډیر — مونږ به واړه پرے شو سیر

پیشو هله شوه قراره — په ځائے کښیناسته له ښکاره

بیا فقیر صاحب په ځان — هغه یار ته کړه فرمان

چه دا زرګے زر پخے کړه — په غوړو کښے ئے زرسرے کړه

مسالے ورته بے شانه — دا چوه له هره شانه

ښائسته ئے کړه تیار — نور ئے راوړه ته هموار

فقیر پاڅید هغه درنګ — هغه زر ئے په خنګ

کړے پخے هغه زمان — لکه وو ددهٔ فرمان

---

[1] مطبوعه نسخه کښے دویمه مصرعه داسے ده: عم دے چار چاپیر شوه په ورشو۔

[2] مطبوعه نسخه کښے دویمه مصرعه داسے ده: عم لیونی په ډیرو خوشحالیږی۔

د فقیرصاحب د وړاندے دوئی ئے کیښوے لاندے باندے

نورهله فقیر صاحب یوه زرکه مصاحب

کړه فقیر نه مهتیا وے ئے دا بچړه د ستا

او دوئمه ئے له ښکاره کړه پیشو وته گزاره

دے ئے واخله ا ئ پیشو دا دِ برخه د ور شو

او درئیمه زرکه پاس صاحب واخسته په لاس

وے ئے دا برخه زما شوه ستا له ښکاره را عطا شوه

نور فقیر پیشو همغاړه[1] زرکے وخوړے دواړه

او فقیرصاحب به د له د غه خپله زرکه کله!

کله خُلے نه کړه قریب دا به دهٔ ووے عجیب

څرنگ ته ئے پخه ښوے په غوړو کښے ئے سره شوے

ستا به څهٔ عجیبه خوندوی چه په تا باندے به تنخوندوی

بیا به دهٔ کیښوه همواره په طباخ کښے په قراره

وے ئے نهٔ دے خورمه زهٔ تا به څهٔ کومه زهٔ

په دا شانِ څوکنډ اره تا ته وایم زما یاره

کله ښکته کله پورته دهٔ به زرکه کړله هورته

خو آخر دهٔ مهربانه هسے ووے پاک زبانه

چه دا هم نهٔ دے څهٔ کار چه زهٔ خورمه پردے ښکار

دا مړا نه نهٔ ده څهٔ پردے ښکار چه خورمه زهٔ

---

[1] مطبوعه او د میاں سنا الدین په نسخو کښے ورومبئے مصرعه دا سے ده نور مصاحب پیشو همغاړه.

نور نے زرکہ کړه دوه نیم | په خپل ځائې صاحب فهیم
کړه ئې نیمه حق شناس | و فقیر وته په لاس
هغه نیمه ئې دوبار | کړه پیشو وته ګذار
ترې فقیرصاحب په خپله | هیڅ په خله و نه خکله[1]
ربه ستا فضل وکرم | په ما دکړې یم کرم[2]
که کوم دِ په ما نه وی | نور خلاصې به ے په څه وی
شمس الدین هسې مختوریم | چه لائق دعذاب زوریم
شه په حمد او په درود
خدائې دخدائے رسول خوشنود

منقبت یو ولیشتم[21] دفقیرصاحب قدس سرہٗ

اللهم ستا صلوٰة اعز | په حضرت کړه معزز
رسیده کړه ته له مانه | ده حضرت وته سبحانه
واوره دا نقل لطیف | د فقیر صاحب شریف
هسې نقل مشهور دے | له ثقاتو نه مذکور دے
چه فقیر صاحب نیک بخت | چه فقیر شو اول وخت

---

[1] مطبوعه او د میاں حبیب په نسخه کښې دوئیم مصرع دا سے ده هیڅ ئے برخه نه څکله

[2] مطبوعه نسخه کښې د ,,کرم ،، په ځائے ,,کرم ،، دے۔

[3] مطبوعه نسخه کښې دوهم مصرع دا سے ده که کرم دِ پیانه وی

د شیخ جی په پاک نظر ۔۔۔ چه دے تول شه معطر
هسے رنګ شو دے ملنګ ۔۔۔ چه شړی ئے کړله ننګ
شو له خلقو په کنار دے ۔۔۔ ګرځید و په کوهسار دے[1]
په ایسو ړو کښے مقام ۔۔۔ اول او که نیک فرجام
په جذبه د عشق مجذوب ۔۔۔ هسے وو له عشقه ډوب
چه ئے هیڅ نه وو پکار ۔۔۔ نه په څه وو خبر دار
کناره له خلقو بېل ۔۔۔ سکونت ئے کړو منزل
په خلوت کښے به همان ۔۔۔ یک تنها پروت وو په ځان
که به ملک شو لروبر ۔۔۔ دے به هیڅ نه وو خبر
سر نګون ناست وو په فکر ۔۔۔ په خلوت کښے ئے کړه ذکر
اوس لا هم هغه خلوت ۔۔۔ موجود شته دے دا ساعت[2]
د ایبسو ړو په کنار دے ۔۔۔ په لمن کښے د کوهسار دے
چه له خلقو شو کنار دے ۔۔۔ هم مقیم شو په کوهسار دے[3]
حکومت کړو خوشحال خان ۔۔۔ د ختکو په خپل ځان[4]
هغه وخت چه وو بادشاه ۔۔۔ اورنګ زیب وو عالیجاه
نه پوهیږم په تقصیر ۔۔۔ په تقصیر که بے تقصیر

---

[1] مطبوعه نسخه کښے د مصرعو په آخر کښے ،، دے ،، نشته.

[2] په مطبوعه او د میاں ثناالدین په نسخه کښے د دویمه مصرعه دا ده عمر شته موجود ساعت

[3] په مطبوعه او د میاں صیب په نسخه کښے د مصرعو په آخر کښے ،، دے ،، نشته۔

[4] په مطبوعه او د میاں ثناالدین په نسخه کښے د دویمه مصرعه دا ده عمر د ختکو په مکان ۔

خوشحال بیګ ئے بندیوان کړو هندوستان ته ئے روان کړو
فیل خانه شوه ګډه وډه د خوشحال په اندوه ګډه
فیل خانه زیر و زبره د خوشحال شوه لروبره
والده ئے زړه حیرانه شوه هر ګوره پریشانه
دا له غمه شوه محزونه له پردے شوله بیرونه
ور سره څو خدمتګارے را روانے شوے تیارے
د فقیر صاحب جوار ته وطن د کوهسار ته
فقیر پروت وو په خلوت کنجے په خپل درد او په محنت کنجے
د شړئ تو کړه په سر هم ئے ننګ هم ئے په بر
له عالمه فارغ بال وو په خپل سوز و ساز خوشحال وو
والده ئے چه مستوره شوه وَدهٔ دته حضوره
د دهٔ حال ئے پریشان ولیدلو په دا شان
دے له خپله اشنیا قه څو دینا ئے له فراقه
له افسوسه شوه ګریانه ورته شوه هسے ګویانه
په زبان باندے ویلے هم په مخ ئے اوښکے تللے
وے ئے اے زویه نصیب ماته خپل رسی عجیب
چه فقیر شوے ته څرګند ورور د ستا لاړشه په بند
د ستا شوه شړئ په سر ورور دِ ګرځی دربه در
تا په ځان کړه شړئ ننګ ورور دِ بند کړو شاه اورنګ
تا کړهٔ خوښ کنج د خلوت ورور دِ بند شو په صورت
تا کړهٔ ځائے په کوهستان ورور دِ بند په هندوستان

تا پریکون وکړو له څپلو　　دروړ دِ بند کړلو مغلوله[۱]

خیل خانه دِ لرو بره　　واړه شوه زیرو زبره

خیل خانه دِ واړه زیره　　همه شوه په غم کښے گیره

ته خبر نهٔ ئے له حاله　　خبر وا خله له خوشحاله

چه فقیر صاحب له موره　　دا فراق واؤرید وگوره

دے چه واؤره والدے تهٔ　　له فراق غم زدے تهٔ

زړهٔ له غمه کړه خالی تهٔ　　یقین مهٔ کړه خللی تهٔ [۲]

ستر گے پټے کړه وگوره　　حال احوال نه لور دلوره

و دے غورونو ته نظر کړه　　ستر گے پټے تهٔ دسر کړه

چه زما د شړئ څوند　　در ښکاره شی بند په بند

مور ئے پټ دواړه چشمان کړهٔ　　قادر خدائے ورته عیان کړهٔ

کانړی بوټی ښکے غر　　تمامی واړه سرهٔ زر

لور په لور چه ئے کتل دے　　همه واړه سرهٔ لیدل دے

څوئے چه پټ دواړه چشمان وو　　کانړی غرونه په داشان وو

چه دے دواړه ستر گے واکړے　　نور په څُلهٔ دا وینا کړے

دے ئے ستا مرتبه څویه!　　خاوند داکړه تو ءالویه

په دا سوز کښے دِ خاوند　　همیشه لره په ژوند

په دا درد کښے دمعبود　　همیشه لره خوشنود

---

۱ دمیاں صیب او په مطبوعه نسخه کښے نشته.

۲ په مطبوعه کښے ددواړو شعرونو په آخر کښے "تهٔ" نشته.

په دا عشق کښې د ښښتن — هم مردن کړه هم زیستن

په دا لار کښې د نل سوز — زیاده شه روز به روز

نا بینا په سترګو زه وم — په دا حال د خفه زه وم

چه د حال دا ته څرګند شو — اوس ئے لوے له زړه ګند شو

ستا له غمه شوم بے غمه — څو په ستا لار د که محکمه

و ئے ځوئے ئے خوشحال خان — چه بندی لاړ دے په ځان

بندیوان د بادشاهانو — د مغلو بد خواهانو

اوس د ده له افتراق — زما زړه چوی له فراق

نه پوهیږم چه شه حال — به وی پیش په زوئی خوشحال

دے به خلاص شی له دے بنده — په دیدن به ئے خورسنده

زړه غمژن نه شم په ځان — که به کړم مدام ارمان

شو فقیر مراقبه — هغه در رنګ عجیبه

چه ئے مور کړه دا دینا — د دعاء په تمنا

چه دے ډیر کړه عجز و نیاز — نقیر و وے سر فراز

څه وکور وته ته مورے — اندیښنه مه کړه غم خورے

د خوشحال مه کړه اندوه — په ویل زما شه پوهه

په سلمه ورځ خوشحال — خدائے به راولی خوشحال

تر د ئے ورځے د لاندے — چه ښکاریږی تا ته وړاندے

و خلوت ته ئے نزدے — ده ولاړه بے پردے

ښه به ستا سو ملاقات — ښښتن وکه په حیات

ملاقی به له خوشحاله — مورے شے په زړه خوشحاله

اوس ور درومه ته تر کوره ‌ ‌ ‌ ‌ د غه ورځے شماره کوره
چه فقیر صاحب په ځان ‌ ‌ ‌ ‌ در ته وکړو دا فرمان
مورته پاسیده مسروره ‌ ‌ ‌ ‌ کور ته دا لاړه مستوره
دے به ورځے شپے شمارلے ‌ ‌ ‌ ‌ په شماره چه پوره شولے
په شلمه ورځ دوباره ‌ ‌ ‌ ‌ راغله بیا تردے دباره
شوه فقیر وته حضوره ‌ ‌ ‌ ‌ په خلوت ننه مستوره
وے ئے ځویه نن شلمه ‌ ‌ ‌ ‌ ورځ پوره زه ئے شمارمه
په وعده دستا راغلی ‌ ‌ ‌ ‌ د خوشحال ماتم دا غلی
خوشحال چرته دے آزویه ‌ ‌ ‌ ‌ چه تا ماته وے نیک خویه
چه به راشی په شلم دے ‌ ‌ ‌ ‌ نهٔ په زیات او نهٔ په کم دلے[1]
اوس شلمه ورځ پوره ده ‌ ‌ ‌ ‌ په کوم ځائے هغه بشره ده[2]
فقیر دوئیل چه مورے ‌ ‌ ‌ ‌ بارے تهٔ کښینه غم خورے
چه نهٔ ووځمه بهر ‌ ‌ ‌ ‌ تا ته راوړمه خبر
زر فقیر صاحب میمون ‌ ‌ ‌ ‌ له خلوت نه شو بیرون
یو فقیر ته ئے فرمان ‌ ‌ ‌ ‌ هسے وکړو پاک زبان
چه په سر د کوهسار[3] ‌ ‌ ‌ ‌ ننداره وکړه په لار

---

[1] دا شعر په ذرے قلمی نسخه کښے زیاتی دے [2] دردے شعر نه مخکښے په مطبوعه نسخه کښے دا شعر دے چه دادے راغلم په شلمه ؛ نهٔ په زیات او نهٔ په کمه ؛ او د میاں ستارالدین په نسخه کښے دا سے دے چه بیا راغلم په شلم زهٔ ؛ نهٔ په زیات او نهٔ په کم زهٔ -

[3] مطبوعه نسخه کښے د دویمے مصرعه داسے ده عم چه په سر د دے کوهسار -

چه په لاره څوک راد روي — که هیڅوک پرې نه رادروي[1]

فقیر لاړ شو په تلوار — د خوت دے په کوهسار

د هر لار ته ئے نظر — کړې د سترګو خوش منظر[2]

وے ئے نشته دے صاحبه — څوک په لارے مصاحبه[3]

فقیر بیا ور ته په مینه — هسے رنګ دوے مومینه

چه ته نه شه وکړه نظر خپل — نړ دے لړے لرو بر خپل[4]

چه په لارے د نړئ څوک — ښکاره کیږي دا ګړئ څوک

اؤ که نشته څوک په لار — نظر ښه وکړه په ښکار[5]

چه فقیر شو منتظر دیر — هغه لار ته په نظر دیر

وے چه یا صاحبه سپین — را ښکاریږي څه مبین[6]

لا نړئ لا په هور ته — فوق ئے نه شم کړے د ورته

چه سړے دے که چارپائے دے — یا نور څه اشیاد خدائے دے

فقیر دوے ښه رادرومه — حال ئے ما ته شو معلومه

په خلوت شو ور د ننه — دالدے ته ئے مئینه

---

۱ په مطبوعه او د میاں ثناالدین په نسخه کښے دوئیمه مصرعه داسے ده ع راهو دی د دغ بوم دی۔

۲ مطبوعه نسخه کښے وړومبۍ مصرعه داسے ده ع د ئه دے لارے ته نظر۔ او میاں صیب داسے لیکلی ده ع ده وه لارے ته نظر۔ ۳ مطبوعه او د میاں ثناالدین په نسخه کښے وړومبۍ مصرعه داسے ده ع وے چه نشته دے اے صاحبه۔ ۴ مطبوعه نسخه کښے د مصرعو په آخر کښے "خپل" "نشته"۔

۵ مطبوعه نسخه کښے دوئیمه مصرعه داسے ده ع نظر او کړه په بار بار۔

۶ مطبوعه نسخه کښے دا مصرعه داسے ده ع هغه لار ته منکړ دیر۔

هسې شان اووے صاحب ؛ لوے ډ راغے مصاحب ؛
او سو، تر درنګه به له تا شی له تا سره یکتا ؛
والده ئے شوه شحالــه پس له درنګه زما لاله
خوشحال بیک راغه د باندے د هغه ډُ نے د لا ند ے
ملاقات د مور او زوئے سره وشو رو به روئے
د هغه ډُ نے په سویره مور اوُ زوے سره تر ډیره
هم فقیرصاحب نیک خو ئے شو مشغول په گفتگو ئے
د زه فقیر په کرامت هم ددهٔ په برکت
مور او زوے سره خوشنود سرا ئے ته لاړ و خوشنود
فقیر بیا هم په خلوت شو داخل په نیک سیرت
خدایه ما ددے فقیر په روئے او بخښے حقیر
له دوزخه ے آزاد په قیامت کړه خاطر شاد
په وصال کړه مشرف شمس الدین د خپل اشرف
شه په حمد او په درود خدا ئے د خدا ئے رسولؐ خوشنود
هم ددهٔ آل و اولاد
په درود ئے کړه خدا ئے شاد

منقبت دوویشتم د فقیر صاحب قدس الله سره

اللهم ستا د سلام عود د حضرت په پاک وجود
همیشه لرے ورا ن لکه ستوری د آسمان

واډ ره دا نقل عجیب · د فقیرصاحب عجیب
هسې شانِ نیک کردارو · کړه دانقل خبر دا رو
د فقیر صاحب په وخت · چه حیات وو دے نیک بخت
یو څو تنه ملاّ خان · دنرځ واډره په ځان
سور سودا وته دلبنده · واړه لاړه تر دربنده
په دربند کښې ئې ډیره کړه · سودسودا ئې ډیره ؤکړه
هم لرګی هم ئې رو غن · جمع دوئ کړه مبر هن
سره سازه ئې جاله کړه · اباسین ته ئې تېله کړه
پرے دپاسه کښېناستل دوئ · اباسین کښې لاهو شول بروئ
په قضا تقدیرِ خدائے · چه دوئ را غله په یو ځائے
هلته بنده ئې جاله شوه · ورنه پېښه کشاله شوه
دوئ په زور هم په حکمت · پر ډیر دکړو خپل همت
جاله نښتې وه محکمه · خوزیده کله له همه
ملاّخان واړه حیران شو · یو تر بله نګران شو
و جالے ته په کنار · د سیند کښېناستو حصار
مصلحت ئې کړو آغازله · یو ځائ سره همراز
چا به یو فکر چا بل · پو هول ئے یو تر تل
آخر ئې دواړو فکر · شو قرار په هسې ذکر
بے مدد د بزرګانو · خلاصے نه شی ملاّخانو

له میان ستاّ الدین دا ردیئے مصرعه داسے لیکلی ده · له مصلحت ئے کړو نغاذ.

لسل روپئی نے شکرانه — د فقیر کړے پیدا نے
یا د نے کړه فقیر صاحب — هغه درنگ عجا ئب !
په قدرت د غنی حق — د قادر توانا مطلق
دوئی لا کړلو مصلحت — د جالے د حرکت !
دا بخپله بے اهماله — جاله او خوزیده لاله
شوه په سیند کښے راروانه — بے ملا هم شوه چلانه
ملا حان په شنازونه — پسے راغله په تیزونه
په جاله باندے وپاسه — دوئی سوارۀ شوبے وسواسه
په سرعت جاله راتلله — په لکو[1] وددریدله
امانت چه دوئی ترکوره — سلامت راغله دکوره
دوئی په لسل روپئی په خانۀ — شو پښیمانه غلیظانه
دوئی پښځه روپئی ظاهرے — کړے فقیر وته حاضرے
وے چه دا وه شکرانه ستا — مونږ را وړے امانت ستا
نور فقیر صیب ولی — ور ته وویل جلی
شکرانه که مشفقت وی — دا زما کله محنت وی
د دوئی پاسئی په تلوار — مشقت زما په شمار[2]
پوره راوړئی بے قیاسو — نظر وکانړئ تاسو[3]

---

[1] مطبوعه نسخه کښے او د میاں صیب په نسخه کښے دوئیمه مصرعه دا ده ؏ مشقت پوره په شمار د [2] مطبوعه نسخه کښے او د میاں صیب په نسخه کښے دا شعر دا سے دے ؏ راوړے لسل اے بے قیاسو؛ نظر لږ اوکانړئ تاسو۔

چې اوبۀ زما په زور ... سره او شنه ده په انګور[1]
ور ښکاره ئې اوبۀ خپله ... هغه درنګ کړه صاحب له
واړه شنه وه په توت ... چې دۀ کړے وو همت
د جالے په خوزول دوئي ... هم ددے په خلاصول دوئي[2]
چې دا حال اولید ملاحو ... ناپکارو نا صلاحو
هغه درنګ هغه کړ ئي ... په دولاړۀ تښ نړ ئي
لسں روپئ ئې په تلوار ... کړے فقیر وته په شمار
فقیر واخستے په لاس ... دا ئې دوے حق شناس
فقیر کله خپل محنت ... پریږدئي چا ته مشقت
چې پنځه روپئ ے تا سو ... اوس خوړلی ناسپاسو
ملا حانو معذرت خپل ... له دۀ وغوښت په صورت خپل
دۀ ئې عذر کړو قبول ... هم رخصت ئې کړو فضول[3]
اے زما ربه قادره ... نګهبانه هم ناصره
د ایمان بیړئ ے ښکلی ... ته په مخ ددے نما تخلی
پوره کړے د شمس الدین ... خدایه کړے په دا آمین

شه په حمد او په درود
خدا ئے دخدا ئے رسول خوشنود

---

[1] مطبوعہ نسخہ او دمیاں صیب په نسخه دوئیمه مصرع داسے ده عمر سرۀ او شنه ده په انګور۔

[2] مطبوعہ نسخه کښے دا شعر داسے دے۔ د جالے په خوړولو ؛ هم ددے په خلاصولو۔

[3] په مطبوعہ او دمیاں سناءالدین په نسخه کښے داسے دے ~

هم ئې عذر کړو قبول ... هم رخصت ئې کړو فضول۔

منقبت درویشانو د فقیر صاحب قدس اللّٰه سرّه

اللّٰهمّ ستا صلوٰة عجیب — په حضرت رسول حبیبؐ
ورنده کړه تر قیامته — هره ورځ په زر کرته
دا هم نفل مرزو — در ته کړم له وړاندے نیو
وړاندینو صادقینو — دی وئیلی سابقینو
د فقیر عالی نشان[1] — مریدان وو دوئی په ځان
بے نوا له پسرانو — د سپیتاڅ کلی یارانو
د دوئی نه کیده زاړن — له دے حاله وو درد من
یوه ورځ فقیر صاحب — له نال پوره عجائب
تنګاړو د ته روان شو — د ے عازم د دے مکان شو
دغو دواړو مریدانو — خبر وکړو په زنانو
چه اوده او ده کیکوړی — دوئی په کوره خوارۀ لوږی[2]
ورا غه وته سپنهان — تاسے راوړی دا په ځان
هم پناه کښینئ مستورے — په د غلارے کښے دورے
هغو نبځو دغه شان — لکه وو د دوئی فرمان
په تلوار را غلے له کوره — له کیکوړیو سره کوره

---

[1] په مطبوعه او د میاں ثناء الدین په نسخه کښے په دویمه مصرعه داسے ده چه د فقیر هم عالی شان۔

[2] په مطبوعه او د میاں صیب په نسخه کښے دویمه مصرعه داسے ده چه دوئی په کوړم خوږ لوږی۔

دوئ په بوټو کښې پوشلی ۔ دواړه کښېناستلې غلی

کړه ئې حق وته تمنا ۔ د مقصود په تمنا

ناګهان په هغه لور ۔ فقیر راغې شهسوار

ورسره ډیر فقیران وو ۔ چه له دۀ سره روان وو

هغه دواړه د پښتاوُ ۔ مریدان چه وو سرداوُ[1]

بې نوا وو له اولاده ۔ بې مقصوده نامراده

چه دې راغې هغه ځائې ۔ نور فقیر صاحبنیک راغئ

هسې دوئ ډیل دردمن ۔ چه زامن غواړی زامن

فقیران واړه حیران شول ۔ یو نر بله نګران شول

چه وکړ پا ورته خطاب ۔ هسې کا عالی جناب

آخرم صاحب نیاوُ ۔ کړو سړو ته د پښتیاوُ[2]

چه دستاسو زړنانه دی ۔ دوئ راغلی په بهانه دی

فلانی ځائې ناستې په سنو ۔ فرزندان غواړی په وتو

هر یو ے اووۀ کیکوړی ۔ دوئ راوړی خوارۀ لوړی[3]

تاسو ورشئ بیل په بیل[4] ۔ ترے کیکوړی راوړئ خپل

---

[1] مطبوعه او دمیاں شاه الدین نسخه کښې دا شعر داسې دے ۔

هغه دوه مریدان هم ورسره وو په لار سم

[2] په مطبوعه او دمیاں حبیب په نسخه کښې دوېم مصرعه داسې ده ۔ "آخرم صاحب د نیاوُ" [3] مطبوعه او دمیاں شاه الدین "خوارۀ لوړی" په ځائې "خوږ لوړی" لیکلې دے ۔

[4] مطبوعه او شاه الدین "بیل بیل" په ځائې "بیلا بیل" لیکلی دے ۔

په دَ د را وړئ ماته وړاندې — بېل په بېل او لاندې باندې

پیتاوُ خیل د راغلۀ ورو که — د دئ کیکوړی خپل خپل کوز

کړه فقیر ته را روان — په[1] تخرګونو کښې پنهان

چه کیکوړی حاضول دوئ — نور هرڅا سره لیږدل دوئ[2]

یو خالی لاسونه مرورې — بل ښځه څوارلس کیکوړی

فقیر بیا کړۀ حق شناس — د هر یو اوده په لاس

وے چه لوے لاړشئ دوا ړه — دا کیکوړی بیا همغاړه

سا ته خپل خپل په صورت — در حاضر کړئ په سرعت

دوئ چه لاړو یو په یو — بیا راوز غا ښتل په دوُ

خپل کیکوړی ئے بېل بېل، — پټ نیولی وو په بغل[3]

تر بغل لاندے پنهانئ — چه حاضر ئے کړل په ځان

بیا خالی وو دیوُ لاس — څوارلس وو د بل په لاس

په دا شانے مقرر وو — په دوړے ځله مکرر وو

ور کړه بېل بېل هغه درنګ — بیا به وو د یوُ تر څنګ

نور ئے مخ کړۀ وهغه ته — چه خالی وو دے له وته

وے چه ستا نښته نصیب — په درګاه کښې د مجیب

د ځا منو دِ زهٔ ښځهٔ کړم — که هر څو خواستونه وکړم

څوارلس واړه شو د بل — په قدرت د لم یزل

---

[1] میاں سنا ء الدین د "ترخونو" په ځائے "تخرګونه" لیکلے دے او مطبوعه کښے "ترخونو" لیکلے دے.

[2] مطبوعه نسخه کښے دا سے دے : چه کیکوړی دوئ را وړل ؛ نور هرڅا سره لیږدل.

[3] مطبوعه نسخه کښے دویمه مصرعه دا سے ده : ځه د غانیولی په بغل -

اوس ته صبر کړه سرګوم ‌‌ ‌ ‌ له زامنو نه محروم [1]
د دې بل به خوارلس واړه ‌ ‌ زامن د که خدای ښکاره
حضرت یو پاتې سرګوم ‌ ‌ له زامنو نه محروم [2]
او د بل څوارلس زامن ‌ ‌ په قدرت د ذوالمنن
رب به ستا فضل د دې ډیر ‌ ‌ د حساب تر حده تیر
ته په روښا د دې ولي ‌ ‌ دین دې مه کړې خللي
شمس الدین هم له اولاده ‌ ‌ بې نوا مه کړه نا مراده
شه په حمد او په درود
خدای حبیب د خدای خوشنود [3]

منقبت خلیرشتم دفقیر صاحب قدس الله سره

اللهم ستا صلوة عظیم ‌ ‌ په حضرت رسول کریم
همیشه لرې وران ‌ ‌ لکه څاڅکي د باران
داهم نقل له هوښیارو ‌ ‌ در ته شکم له خبردارو
ما له ډیر و آوریدلي ‌ ‌ صاد قینو دي ویلي

---

[1] مطبوعه نسخه کښې دا مصرعه دا سې ده ‌ ‌ څه له ځامنو نه محروم۔

[2] مطبوعه نسخه کښې د دواړو مصرعو په آخر کښې "شو" دی۔

[3] مطبوعه نسخه کښې دا مصرعه داسې ده ‌ ‌ څه کړه خپل خدای رسول خوشنود۔

یوه ورځ فقیر صاحب ۔۔۔ وَ شیدو ته عجائب
دوراغلے دے په ځان ۔۔۔ ورسره وو ډیر یاران
یؤ سړے دده مرید وو ۔۔۔ په شیدو کښے دے سعید وو
اخلاص مند وو تورحلا ډیر ۔۔۔ که ئے نهٔ وو دولت ډیر
وړاندے راغے وفقیر ته ۔۔۔ عرض ئے وکړو پاک ضمیر ته
یا صاحبه! مهمانی زهٔ ۔۔۔ نن د ستاکوم خانی زهٔ
هم د ستا د فقیرانو ۔۔۔ روټئی زهٔ کړم دیارانو
فقیر ووے چه ښهٔ وائے ۔۔۔ خپل اخلاص محبت نمائے
وکړه تهٔ په خپل همت ۔۔۔ میلمستیا په خپل طاقت
هغه یار حق شناس ۔۔۔ کور ته لاړو بے لباس[1]
یوه غوا دده غم خوره ۔۔۔ تندئی لنګه وه په کور
هغه غوا ئے کړه حلاله ۔۔۔ مهمانی ودهٔ ته لاله
هغه سخئی پائے تندئی[2] ۔۔۔ پاتے شوه په تیزندئی
په موږنځا پورے ولاړه ۔۔۔ وُړی ترئی مور نرِ لاړه
چه سپه راغله تکه توره ۔۔۔ دهٔ فقیر صاحب ته کوره
ورسره ئے هم یاران ۔۔۔ بو تلهٔ دهٔ تر خاندان
ورته غوښے روټئی ایښی ۔۔۔ هر فقیر ته کوشی کوشی

---

[1] مطبوعه نسخه کښے "د بے لباس" "په اخلاص" دے او میاں ثناء الدین "په اخلاص" او "بے لباس" دواړه تکی لاندے پاندے لیکلی دی۔

[2] مطبوعه او د میاں صیب په نسخه کښے "موزئی" لیکلے دے۔

اوُ فقیر صاحب ته وړاندے | دهٔ شر دهٔ غوښے دربانده
د واړه ایښی دو فقیر | دو ولاړ فقیر حقیر
و خدمت ته منتظر | دو ولاړ فقیر حاضر
فقیر دوے صاحبد له | هغه یار وَته په خپله
چه داپټی غوښے هغاړه | تا را وړی سره دواړه
دا دِ چر ته پیدا کړی | دا له کوم دی راوړی
ور ته دو یټل فقیر | هسے شانے په تقریر[1]
داشو دهٔ غوښے هغاړه | دیو ښاروی دی دواړه
وے چه څهٔ رنګه فقیره | ما خبر کړه له تقریر
دهٔ وے غوا زما صاحبه | وه دا لنګه مصاحبه!
ما لوشلی په صبا وه | نمازپښین ذبحه هم داوه
یوه سخئی نے پاتے شوی | په موږی ولاړه سوی
داشو دهٔ غوښے هغه دی[2] | چه دستا په میلمستیهٔ دی
چه فقیر صاحب نجیب | دا تقریر واوُرید عجیب
نهایت د دهٔ اخلاص | ور ښکاره شو خاص الخاص
وے چه راوله فقیره | هغه سخئی ماته حقیره
فقیر زر ورته پخپله | هغه سخئی کړله حاضره
نور فقیر صاحب خپل لاس | په دے وو هلو پاس

---

[1] مطبوعه او میان صیب د دیشه مصرعه داسے لیکلی ده « هسے شان په نیته تقریر »

[2] مطبوعه نسخه کښے او د میان سناء الدین په نسخه کښے دومړے مصرعه داسے ده « داشو دهٔ هغه رښتیا ده »

وے چہ ددو مہ ورے سخی   وارہ پسٹی شے وارہ پٹی
برکت دِ پہ اولاد شہ   پہ اولاد دِ د اولاد شہ
د فقیر صاحب پہ دا د   د هغه سخی کل اولاد
ورا غے تر اووۀ شلو   باور وکڑہ اهل دلو
هغه ځوان هسے مالدار شو   چہ لہ مالہ دے پہ دار شو[1]
یوہ ورځ راغے فقیر تہ   مصفّا روشن ضمیر تہ
وے چہ یا صاحب پیرہ!   زۀ مال تنگ کڑمہ دنگیرۀ[2]
کورے وارہ شو ناپاک   پہ گند کی خس وخاشاک
دی پہ کور کښے پراتۀ   لور د لورے غوښایۀ
تۀ دعا وکڑہ صاحبہ!   چہ شی کے عجائب[3]
نقیر دو ویئل چہ شہ[4]   یوہ غوا دِ شہ پہ شہ
یوہ غواے پہ کور پاتے   نور همہ شولے میراتے
پہ تقدیر د ځښتن پاک   دد ۀ کور شو بیا تر پاک
اے زما خاوندہ پاکہ   یم بے فهمہ بے ادراکہ

---

[1] مطبوعہ نسخہ کښے دویمہ مصرعہ داسے دہ عہ چہ لہ مالہ دے بېزار شۀ۔
اود میاں صیب پہ نسخہ کښے داسے دہ عہ چہ لہ مالہ دے بېزار شۀ۔
[2] پہ مطبوعہ اود میاں صیب پہ نسخہ کښے دویمہ مصرعہ داسے دہ عہ
زۀ مال تنگ کڑم اود دنگیرہ
[3] مطبوعہ اود میاں ستار الدین پہ نسخہ کښے دویمہ مصرعہ داسے عہ چہ شی کم لہ مناسبہ
[4] مطبوعہ اومیاں صیب "مشتہ" لیکلے دے۔

ما په خپل فضل خلاصؒ کړه په سیده لار روان
شمس آلدین که شرمنده یم بیا خوستا مولا بنده یم
شه په حمد اؤ په درود
خدائے دخدائے رسولؐ خوشنود

منقبت پښتویشتم دفقیر صاحب قدس اللہ سرہ

اللّٰهم ستا صلوٰة سلام په حضرت خیرالانام
ورنده کړه هر زمان دنه خاځکی دباران
واوره دا نقل آمینه نه له مادروژ په مینه
آورید لی ے دلشاده هسے رنګ دی له اُستاذه
یؤ مرید وو دصاحب چه ددهٔ وو مصاحب
د ختکو اولسی نهٔ چه دے وو پردیسی
دهٔ دعویٰ دعشق کوله تش په ژبه زما دله
اؤ په زړهٔ ئے چارے لوارے کوځید ے درانے ویجاړے
دهٔ په خُله کړهٔ قال دعشق زړهٔ ئے نهٔ لیوال دعشق
تشی ئے نوم دعشق په خُله اورید ے وو بے ډُله
په زړکی ئے دعشق تاب نا دیده وو د آفتاب
په زړکی وو نا خبره خو په ژبه نابوبره
همیشه به ئے کړے لافے په زړکی وعدے خلافے

له په مطبوعه نسخه کښے اود میاں صیب په نسخه کښے ،،چلان،،دے۔

یوه ورځ فقیر صاحب | ورته اووے عجائب
په هر لور چه ګرځه ګرځه | یوٚ اتک وته مهٔ غورزه
د اټک د ګودر پورے | هرګز مهٔ درومه که ګورے
زهٔ پوهیږم چه به تهٔ | صبر نهٔ شے په دا تلهٔ
خو آخو به شے تهٔ لاړ | د اټک وته ویلاړ
که د ولیدهٔ څهٔ حال | عجیبه حال و احوال
تهٔ ئے ما وته په عرض | رسیدهٔ کړه لکه قرض
څهٔ موده هغه مرید | په دا عهد وو رشید
په هر لور به ګرځیدهٔ دے | یوٚ اټک وته نهٔ تلهٔ دے
چه دے پاتے څهٔ موده شو | ناګهانه ربوده شو
بے اختیاره شو روان | د اټک وته دوان [1]
له فقیره تا رخصت [2] دے | لاړ اټک ته په سرعت دے
مهٔ ګودره چه شو پورے | تا نه وایم که ئے ګورے
چه دا خلک په دروازه شو | هلته پلیښ په ننداره شو
چه مخلوق و وسره جمع | ننداره وته وکړه سمع [3]
نر او ښځے هلکان | هم هندوان مسلمانان
دا فقیر هم په دا جمع | ور د ننه شو بے طمعه

---

[1] مطبوعه نسخه کښے، ودان، لیکلے دے۔

[2] مطبوعه نسخه کښے ورومبئی مصرعه داسے ده «له فقیره نه رخصتا دے۔»

[3] „ „ „ دویمه مصرعه داسے ده «ننداره ؤ ته اوکړه سمع۔»

وے لیدہ چہ یو ھندو وو   دست بستہ لکہ کنڈو وو
زنځیرونہ ئے پہ غاړہ   لاس تړلی ددۀ دواړہ
طوق ئے پروت پہ کړنډ پاس وو   دے لہ خلقو بے وسواس وو
لکہ مست ھاتی سترے !   پہ ھوتو نو کښے شاغلے
صوبہ دار تہ ئے دا شان   دے روان کړۀ بندیوان
ورسرہ دا عالم واړہ   زغاښتنیدۀ پہ لکہ غاړہ
دا فقیر ھم ورسرہ تۀ[1]   بیل لہ دوئی پہ سرپرہ تۀ
پہ دربار چہ شو داخل   ھمہ کیرہ پردی خپل
ھلتہ وکړہ یو شوکار   ھسے عرض پہ صوبہ دار
دا ھندو زما پہ لور   عاشق شوے پہ زړۀ چور
ما پہ خپلہ نصیحت ډیر   ورتہ وکړو پہ صورت ډیر[2]
پہ ھیڅ رنګ راځنے ناوړی   پہ کوشے پرہ[3] راوړی
پہ ھردم مے شرمہ وی تل   دے زمادے پہ کمی تل[4]
اوس مے تا تہ نبدیوان   دے راوستے دے پہ ځان
ھرچہ تۀ کړے صوبہ دارہ   ما پہ حال کړے خبردارہ
صوبہ دار ھسے مربوتہ   دو بیل ھغے ھندو تہ

---

[1] مطبوعہ او میاں صیب رو مبے مصرعہ داسے لیکلے دہ   "دا فقیر ددوئی سرتۀ".

[2] مطبوعہ نسخہ کښے د مصرعو پہ آخر کښے "ډیرہ" نشتہ۔

[3] مطبوعہ او میاں صیب "پیرہ" لیکلے دہ۔

[4] پہ مطبوعہ نسخہ د مصرعو پہ آخر کښے "تل" نشتہ۔

چه له دے بنځے توبه کړه　　په کوم ځے ورتلۀ مۀ کړه

اوکه نۀ وی تاګذار　　به له کوته کړم هوار له[۱]

که توبه له دے وکاړے　　له دے بنځے زړۀ راکاړے

تا به خلاص کړم له دے بنده　　په دولت به شے خورسنده

هم دولت به درته درکړم　　هم خلعت به دِ په بر کړم

تا به کړم دیوان د خان　　پیښی خدمت په هر زمان

هندو وُوے صوبه داره　　واؤره تۀ زما سرداره

تۀ د عشق په کار هُتو　　باره هیڅ نۀ ئے خبر

تۀ د عشق په کاروبار　　هرګز نۀ ئے خبر دار

تۀ د عشق په دود وسبوز　　هرګز نۀ ئے دل افروز

تۀ د عشق له سوز و سازه　　خبر نۀ ئے له ګدازه

تۀ د عشق له شر و شوره　　خبر نۀ ئے ریدله ګوره[۲]

تۀ د عشق له سوز و درده　　خبر هیڅ نۀ ئے بے درده[۳]

تۀ د عشق له طمطراق　　خبر نۀ ئے له فراق

تۀ د عشق له لذتونو　　تۀ د عشق له زخمتونو

---

(۱) په مطبوعه نسخه اؤ د میاں ستار الدین په نسخه کښے دا شعر دا سے دے ~

اؤکه نۀ وی به ګذار تا ؛ کړم له کوته نه هوار تا۔

(۲) مطبوعه نسخه کښے دا شعر دا سے دے ~

تۀ د عشق له شر و شاره ؛ هرګز نۀ ئے خبرداره۔

(۳) مطبوعه نسخه کښے د "بے درده" په ځائے "له درده" لیکلے دے۔

هیڅ خبر نهٔ ئې په ځان | ځکه ما ته کړې بیان
چه د عشقه وچار وُځه | کړه توبه له دې رموزه
کوم عاشق توبه وستلی | دهٔ له عشقه زړهٔ نشتلی
پتنګ کله چا رو تلے | له سرهٔ اوره چا لیدلے[1]
هم بورا کله بے ګله | صبر کاندے یا ببله[2]
هم ماهی کله بے آب | بیرون پائی زړهٔ کباب[3]
سمندر کله بے اوره | په بل ځائې کښے وی وګوره
چه به زهٔ د عشق له کاره | توبه کړمه صوبه داره
هر چه کړے رضا دِ خپله | دهٔ توبه زما مشکله
زهٔ له عشقه ګرځیدونے | هرګز نهٔ یم چار وتونے
کوتاه داده مختصره | زهٔ تیر شوے یم ترسره
هر چه نهٔ کړے لروبره | وا به نهٔ وړم تر دلبره
صوبه دار په تلوسه | هم په زور په دلاسه
دهٔ ته وکړه ګفتګوئې | په خفیه هم رو به روئې
بازے نهٔ شو کارِ ګیر | شو په قهر ستمګر
وے چه دروئې له حصاره | دے په بنکته کړے ګذاره
چه له عشقه شی دے خلاص | شی معلوم دد دهٔ اخلاص

---

[1] مطبوعه او د میاں سنا الدین په نسخه کښے دویمه مصرعه داسے ده عمر چا له اوره دے لیدلے۔
[2] " " " " " " " " " عمر صبر کاندا ے ببله۔
[3] " " " " " " " " عمر کله پائی زړهٔ کباب۔

بندیوان ئے کړو روان — درسره عالم دوان
چه ئے پاس کړه په حصار — هلته بیا نور صوبه دار
ورته دوییل اے خواره — کړه توبه د عشق له کاره
که ژوندون دِ وی په کار — مرګ دِ راځی په تلوار
هندو اووے صوبه داره — توبه نهٔ کړم له دے کاره
توبه ګرانه ده وما ته — له دے مرګه وایم تاته
توبه نهٔ کړم نهٔ کړیږ — کړه ے لاندے ریز مریز
له حصاره ے ګذار کړه — عوفه مه کوه تلوار کړه
دے کمال د عشق هم دا — چه زهٔ سر کړم ترے فدا
سر زما شه ترے قربان — غور زوه ے دا زمان
سر زما ترے صدقه شه — صدقه مه کړه صرفه شه[1]
دے په حکم د سردار — مخ په ښکته شو ګذار
لاس او پښے ترلی یاره — مخ په ښکته له حصاره
لاندے غر وو وچ ترے[2] — ریز مریز شو دړے وړے
ریز مریز شو په صورت — بارے[3] خدائے په خپل قدرت
ژوندے پاتے کړو په ځان — بیا ئے راوړو خوار حیران

---

[1] مطبوعه او میاں سناءالدین دو یمه مصرعه داسے لیکلے ده عم
صرفه ے ستا صرفه شه.

[2] د میاں سناءالدین په نسخه کښے دومبئی مصرعه داسے ده عم لاندے او غورزاوٗ په نرئی.
او مطبوعه کښے داسے ده عم لاندے لاړو هغه نرے [3] مطبوعه او میاں صیب د "بارے" په
ځائے "لیکن" لیکلے دے.

و دربار ته د سردار — ورته ووے صوبه دار
اے کم بخته په زړه سخته — کړه توبه له دے کم بخته
ستا دارو به په طبیب — هسے وکړمه عجیب
چه به درست صورت شی روغ — په رښتیا نه په دروغ
خوله عشقه کړه توبه ته — په نوبه وکړه شیبه ته
هند و بیا ورته په خُله — هسے شان ووے په وُلے[1]
داخو یو خُله سرداره — تا ګذار کړم له حصاره[2]
که ے سل خُله په ځان — ته ګذار کړے په داشان
وا به نه وړم زړه له عشقه — شا به نه کړم زړه له عشقه
دو باره هغه سردار — امر وکړو په دا خوار
چه ئے بیا کړئ له حصاره — مخ په ښکته دے ګذاره
نوکرانو هغه خوار — بیا له کوټه کړو ګذار[3]
ساه ئے لاړه په هوا کښے — نوم ئے وشو په دنیا کښے
هغه لور چه د شوکار — په دا حال شوه خبردار
پسے ووته له ستره — په تلوار له خپله وتره

---

[1] مطبوعه نسخه کښے او د میان صیب په نسخه کښے دا سے دے ؎
هند و بیا ورته په خپله ؛ هسے شان اووے په خُله
[2] په مطبوعه او د میان ضیاء الدین په نسخه کښے دا شعر دا سے دے ؎
چه ئے بیا کړئ مخ په لار ؛ له حصاره نه ګذار
[3] دا شعر په مطبوعه نسخه کښے او د میان صیب په نسخه کښے نشته.

دے هم ځان پسے ګذار هغه دم کړه په تلوار
د حصاره لاندے باندے ریز مریز شوه دا وریاندے
عاشقی بو یه دا هسے لکه دوئی وکړه که کیسے
مخلوقات ورته حیران شو چه دے حال وته نګران شو
د فقیر صاحب مرید چه وو هلته په یو برید
د غه حال احوال عجیب وا ړه ده ولید غریب
دو باره راغے تو کوره چه فقیر صاحب ته وروره
دے حاضر شو په خپل ځان هیڅ ئے نه وے په زبان
نو رفقیر صاحب په خپله ورته دوے صاحب دله
زړه دِ صبر نه شو لاړے ؤ اټک ته په ولاړے
وا یه ځه حال و احوال ولید تا په دغه حال
چه اټک ته شولے پورے ځه دِ حال ولید هورے
د هندو د حال تقریر ورته ټول ووے فقیر
چه دا هسے حال غریب ما هورے ولید عجیب
چه ده حال ورته عیاں کړو هغکی ئے ور بیان کړو
نور هله فقیر صاحب ورته اووے عجائب
نا قابله نا لائقه نه ځمنګ ځان بولے عاشقه
نه شو میږے له دے نومه درو غژنه بد رسومه
د مجاز هندو په خپله صدقه شو یو نوبله
دوا ړو پت د عاشقئ کړو پوره د صادقئ[له]

له دا شعر په مطبوعه او د میاں ثناءالدین په نسخه کښے نشته۔

ته د خدائې د عشق کړې لافې — کړې په هسې رنګ خلافې

چې په زړه ئې بې خدایه مینې — ګرځوې ډیرې کمینې

دروغژن ئې دروغژن — له څه وئې ئې اغزن[1]

منافق نه ئې نور څه ئې — نه عاشق وایه په څه ئې

چې فقیر صاحب عتاب — ورته وکړو په ډیر تاب

په داناب کښې هسې تاؤ — شو د دۀ په زړه لګاؤ

چې بې خدایه ماسوا — چې څه وو واړه اشیاء

هکلی کړه دۀ متروک — هسې شو اهلِ سلوک

د فقیر په نظر رنګ — هسې دے شو هغه درنګ

چې له کل عشقو خلاص شو — محض خدائې ته په اخلاص شو

خدایه ما له صادقانو — کړه له صادقو عاشقانو[2]

ماسوا ئې له تا واړه — له زړه وباسې همخاړه

شمس الدین که زړه غافل دے — ولې ستا فضل کامل دے

شه په حمد او په درود — خدائې د خدائې رسولؐ خوشنود

هم خوشنود شه اصحابؓ

هم یاران هم ئې احباب

---

[1] مطبوعه نسخه کښې د "اغزن" په ځائې "اغژن" دے.

[2] مطبوعه او د میاں سناء الدین په نسخه کښې دویمه مصرعه داسې ده
"کړه له خپلو عاشقانو".

منقبت بل د فقیر صاحب قدس الله سرّه

اللّٰهمّ ستا صلوٰة کامل — په طٰهٰ په مزّمّل
همیشه لرے وران — لکه څاڅکی د باران
وا ؤره دا نقل سروره — څوک کړه دا گوهر حیدر
د تهکال اخون زاده — له کل قیده آزاده
محصر د ډیرو کالو — معطو په نیک خصالو
بے حدیثه بے آیته — دهٔ کلام نهٔ کړو نیک ذاته
د شیخ جی زیارت ته جاته — وو راغلے وا ؤره مانه
په مسجد کښے ناست ؤ ننه — مونږ ترے وکړله پوښتنه
د فقیر صاحب له حاله — که څهٔ یاد لرے نیک فاله
مونږه هم کړه سرفراز — مشرف په دغه راز
دے ئے زهٔ پرے نو رخبر — له ځان نهٔ یم لرو بر
مگر دا قدر عیان — پرے خبر یم زهٔ په ځان
شریعت له چه ضد منو — را د ستلے وو مئینو
دومره زهٔ د لسلو کالو — خو هوښیار وُم نیک خصالو[۲]
دا خوند احمد تر دره — د لندی ئا اے برا دره
وو فقیر صیب راغلے — دے زا منو را وستلے

---

[۱] مطبوعه او د میاں صیب په نسخو کښے دا سے ده [۲] خو هوښیار وم په اتکالو.

په مسجد کښې ئې ځامن　　وو ډيره واړه مشين
او فقير صاحب بهر　　له مسجده په خپل سر
وو ډيره له فقيرانو　　ورسره چه وو يارانو
هغه وخت مالا قرآن　　په خپل ځان لوستو همان
د اخوند صاحب حجره وه　　د مسجد په کناره وه
چه زمونږه وو استاذ　　خليفه ئې وو دلشاد
چه اخوند صاحب اشراق　　کړه ادا په خپل اوقات[1]
د حجرې تښې ئې لرې[2]　　کړې په ځان له مخه لرې
قرار کښيناستو په ورځ کښې　　هر چه وو دده په زړه کښې
دا استاذ زمونږه وروړ　　کړ طلب ئې ځانته کوره
دې چه واخله دا همسا　　کړه دده دته رسا[3]
د فقير همسا ترِ ماته　　راوړه هسې وايم تاته[4]
نور اخوند همسا په لاس　　لاړ فقير ته حق شناس[5]
وې چه يا فقير صاحبه!　　واخله دا ته مصاحب[6]

---

[1] مطبوعه او د مياں صيب په نسخو کښې دا سې ده　　مه کړه ادا په خپل اوقات.
[2] ״ ״ ״ ״ ״ ״ ״ ״ ״　　مه د حجرې تښې ئې کړلې.
[3] ״ ״ ״ ״ ״ ״ ״ ״ ״　　مه ئې فقير دته رسا.
[4] دا شعر په مطبوعه نسخه کښې دا سې دے　　مه

د فقير همسا بدل کښې　　راوړه ماوته په زغل کښې

[5] په مطبوعه او د مياں صيب په نسخه کښې د ״حق شناس״ په ځائے ״بے وسواس״ دے
[6] ״ ״ ״ ״ ״ دا سې ده مه وې چه دا همسا ئے تا ته؛ ده را دکړې نيک صفاته.

او د ستا همسا نغښتلی | د ه اخوند صاحب غوښتلی
فقیر ورکړله همسا | چه ئے وه په لاس رسا
دا خوند صاحب ئے لاله | له دهٔ وا خسته کماله
بیا اخوند صاحب له زرنګه | رضائی خپله خو شرنګه
له چکلے وه سازه شوی | عجیبه ساده وه نوی
و استاذ وته زموږ | هسے وو یئیل زړهٔ خوږ
یو سه دا تر فقیر پورے | په اوږد ئے پورے ورے
د دهٔ دا چوهٔ عیانه | د غه کند د دهٔ له ځانه
ما نه راوړه ترا خونه | چه شم خلاص له شرا خون
نور زموږ هغه استاد | رضائی په لاس زړهٔ شاد
بے یو ښنے ئے اے کلمه | په اوږد و ورو ا چوله
ورځه ولوید تر کند | فقیر اود ے مهٔ کړه کند
چه دا هسے نهٔ یم خوشے | چه په کند د ر کړمه کوشے
لرے لرے رضائی کړه[1] | دا خوند نه عطائی کړه
کړی اخوند صاحب لوتونه[2] | لتوی پرد ی کوتونه
رضائی د خپله یو سه | په دا کند زما مهٔ بلوسه
غرض دا چه هغه کند | فقیر ور نهٔ کړو په بند

---

[1] په مصرع نسخه کښے ړومبۍ مصرعه داسے ده عم ویره نبکلی ساز شوی۔

[2] " " " او د میاں صیب په نسخه کښے ړومبۍ مصرعه داسے ده عم زرے لرے رضائی کړی

[3] " " " " " " " " " " " عم وے چه کړی اخون لوتونه۔

نهٔ تبوله رضا ئی — دا خوند شو ل با ئی
لکه څاښت چه شو تویب — اخوند وَ باله نجیب
په مسجد ور د ننه — هغه درنګ فقیر مئینه
وے نے واؤره اے فقیره — ستا زامن وائی حقیره
چه فقیر زمونږ بابا — څه ویئل کا نازیبا له
رښتیا وایه څهٔ ویل کړے — وُړے خبرے کړے که پرڅے[۲]
وے چه واؤره اے اخونه — چه ئے خلاص له شوا خونه
که زهٔ پریم نورے پرکړه — چه که دوئی پرهٔ دی نوما وړکړهٔ
اخوند دوئیل چه وایه — خپل ویئل راته ونما یه
هغه درنګ فقیر یاران — کړهٔ وځانته حاضران
هم شپیلئ هم داریالونه — هم په لاس ئے طنبلو نه
په مسجد کښے شو حاضر — هغه دم په دوئی ظاهر
فقیر دا ووے مئینه — په اول هسے ستا ئینه
مو ئے چنړے دِ راکړے مشه — درسته شپه ے چنګ وُ لکه چرچنړهٔ[۳]
نور یارانو ئے سرود — کړو آغاز په هسے دود

---

[۱] په مطبوع نسخه کښے او د میاں صیب په نسخه د مصرعو په آخر کښے ،، دے ،، نشته.

[۲] مطبوع نسخه کښے او د میاں سناء الدین په نسخه کښے دا شعر داسے دے ـــــ

رښتیا وایه په څهٔ ولل کړی — پړے خبرے کړی که وړل کړی

[۳] مطبوع نسخه کښے او د میاں سناء الدین په نسخه کښے دا شعر داسے دے ـــــ

یو مو ئے چنړے دِ راکړے مه شه — درسته شپه ے چنګ وے لکه چرچنړه

تا به وے چه قیامت[1] هغه درنګ وکړو قامت

دا ستا ټینه په بار بار دوئ وئیله په تکرار

فقیر هسے شو پرے مست چه ئے رقص کړه په دست

هم شو غټ په هسے شان چه ئے نه شم کړے بیان

په یقین زما دا رنګ شو لیدے په هغه درنګ

چه به لنل ګوره ټیکړئ تورے چا پیږ هغه کړئ

وو له ډه نه پر تحقیق هسے وو په عشق غریق

درو په درو به کیدو په خپل حال به وردیدو

لکه وو هسے ضعیف په خپل حال راغے لطیف

چه جذبه ئے شوه قراره نورئے داو بنا هوشیاره

دو باره ووے مینه په دارنګ دغه ستا ټنه

دنیے شپے راتله دِ مه[2] شه چه چو چنړے برجه خوب نه راکوینه

فقیرا نو هم دا رنګ داو بیناوے ذیبا رنګ

په شپیلۍ او په طنبلونو په وهل ددریا لو لو

هسے مست شو بیا فقیر چه ئے نه شم کړے تقریر

هم شو غټ په اول شان لاتورے غټ شو په بل شان

ګډیدو به دا فقیر کړه به ئے پټ د صورت ویر

---

[1] مطبوعه نسخه کښے په دوبیمه مصرعه دا سے ده — تا به وے چه جوړ قیامت.

[2] مطبوعه نسخه کښے او د میاں سنا الدین په نسخه کښے دا بیته دا سے ده —

دنیے شپے راتلل دِ ورک شه چه چو چنړے برچه د خوب نه راکوینه

نر و ښځې وو حیوان[1] وَ دے حال ته نګران
په اخوند صاحب فراق هسے زور شو اشتیاق
چه ئې چغې کړے په زوړه[2] په ژړا شو زما ورورہ
هسے رنګ په ژړا کېوت چه پړمخ په زمکه پرېوت
یو زمان د عشق له جوشه هسے پروت وو دے بے هوشه
چه په هوش اخوند صاحب په ځان راغے عجائب
وے ته اے صاحبزادو ځو په ظاهر ښکلی ساده ځو
تا سو پرېږده یئی پلار مو وُړه غرض څه ده له کړئی په مړه
په ژوند وا مو محروف تا سے کا نړئی په وقوف
هر چه دے کوی څه کار په دۀ مه کوئی انکار
چه په خود فقیر په ځان شو نور اخوند وته ګویان شو
څه کړے حکم نیک صفاته پرې او دړ واڼے وچا ته
اخوند ودے ما په ښېړه[3] خوئے وتا نه دے پرې کړے
بیا به نۀ کوی انکار دوئ[4] هیڅ د ستا په کاروبار دوئ
اوس بل عرض کوم په دارنګ زۀ وتا ته په زیبا رنګ

---

۱ په مطبوعه او د میاں سناالدین په نسخو کښے د " نراؤ ښځې " په ځائے " ننداړچی " دے.

۲ " " د " چیغې " په ځائے " کرېغې " دے او د میاں صیب " کریش ے " لیکلے دے.

۳ " " نسخه کښے دوېم مصرعه داسے ده ع اخوند او وے ما په پړے.

۴ " " " او د میاں سناء الدین په نسخه کښے د " دوئ " په ځائے " دے " لیکلے دے.

په خوځ سور شه نیک صفاته ته ځي وزغلوه ماته
په خوځ سور فقیر صاحب په تلوار شه بچا ئب
په قبله ځي په دوُ دوُ ! دے روان کځ په هوهو
هلته ودریده و قرار اخون بیا ورته دوبار
دے چه بیا ځي را په زغل را په دوکړه په یرغل
فقیر بیا هم ماره مار خو را اوزغلوه یا[۲] ر
د مسجد تر دره پورے هلته بیا ودریدکه گورے
دریم وارے بیا اخون وکړو دیر دا شوا خون
چه خو بیا کړه ئے فقیره دریم ځل په دوُ دستگیره[۳]
فقیر دے زه هوښیار یم د ظلا موکله یار یم
د غم خواست د دړاند نیو کله کړے مړه ینوُ
چه ځے زه کوم له خدایه ظلام و غواړم نیک را یه
اوس له تا مونږه رخصت له تا څو په اجازت
دا ځے دوے نیک زبان تړ رخصت شو مهربان
چه ده شاکر له روان شو له اخونده ښوک پرسان شو

---

[۱] په مطبوعه نسخه کښے دا شعر نشته -

[۲] ،، ،، ،، ،، ،، دا سے دے

فقیر بیا هم ماره ماره خوځ را اوزغلوه یاره

اومیدن ساره الدین دا سے لیکلے دے - فقیر بیا هم ماره ماره خو را اوزغلوځ یاره

[۳] مطبوعه او میاں صیب دا شعر دا سے لیکلے دے - چه دریم ځل اے فقیره بیا په دوکړه دستگیره

چه ئې کور دُنیا خور — هغه درنګ کړه لور په لور
دُنیا خالي صیري — د ختکو سر دا دی!
وارِه دهٔ کړله منروکه — واؤره داا هل سلوکه
کړه شرئ ئې نیمه لنګ — نیمه پاس په سر ملنګ
کناره له خلقو بیل — دهٔ په غرهٔ کښې کړه منزل[له]
همیشه مشغول په ذکر — پاتې ذکر وو یا فکر
بې خوراکه بې له څښاکه — بې پرواه وو له پوشاکه
په هر دم او په هر ساه — وو په ذکر د الله
نهٔ ئې ګفت نهٔ ئې شنود — کړ له چا په خپل وجود
سر نګون به وو محزون — سر ئې ایښې په زنګون
په شرئ کښې وو د صبر — دې دعشق مهیب ببر
په ظاهر جامه فقیر وو — په باطن دعشق امیر وو
په ظاهر که دې په دار وو — په باطن دعشق سردار وو
ظاهر دې وو کند په غاړه — په باطن ئې وو ملک واړه
تصرف د کل جهان — هم د جن هم د انسان
د وحشیا نو د مرغانو — خدائې دهٔ کړې دو یارانو
د دهٔ هیڅ په دا نظر — هرګز نهٔ وو خوش منظر
بې د خدائې له محبته — له دغې خوانهٔ شربته
د دهٔ هیڅ نهٔ وو بکار — نهٔ ئې دې وو طلبګار

له په مطبوعه نسخه کښې د «منزل» په ځائې «مزل» دې.

منقبت بل د فقیر صاحب قدّس الله سرّہ

اللّٰهمّ ستا صلوٰۃ سلام ‏ ‏ هم دستا برکت نام !

کړہ حضرتؐ تہ رسیدہ تل[۱] ‏ ‏ پر رسولؐ کړہ خورسندہ تل[۲]

دارہ دا نقل آخر ! ‏ ‏ حقیقت پہ کښے ظاهر[۳]

لہ اول نہ تر آخرہ ‏ ‏ کہ تہ فهم کړے ماهرہ[۴]

د فقیر صاحب دیندار ‏ ‏ درښکارہ کړمہ کردار[۵]

دده حال احوال عیان ‏ ‏ وارہ تا تہ کړم بیان

سابقینو کړہ دا نقل ‏ ‏ ور تہ وکړہ دزړہ عقل

چہ فقیر صاحب محبوب ‏ ‏ پہ جذبہ د عشق مجذوب

چہ اول شو پہ نظر ‏ ‏ د شیخ جی صاحب سرہ زر

لکہ زر لہ غشہ پاک ‏ ‏ هسے دے شو پہ ادراک

د وحدت پہ میو مست ‏ ‏ هسے دے شو دست بدست

د شیخ جی پہ اول داد ‏ ‏ هسے دے شو بامراد

---

[۱] پہ مطبوعہ نسخہ کښے د مصرعو پہ آخر کښے "تل" نشتہ.

[۲] " " " دے شعر پسے دا شعر دے

سابقینو نہ دے نقل ؛ ورتہ سم کړہ دزړہ عقل

[۳] دا شعر پہ مطبوعہ نسخہ کښے نشتہ. [۴] دا شعر پہ مطبوعہ نسخہ کښے نشتہ.

[۵] دا شعر پہ مطبوعہ نسخہ کښے نشتہ.

چه ئې کور د دُنیا خور	هغه د رنګ کړه لور په لور
د دُنیا خالي مېړې	د ختکو سردار دی !
وار په دهٔ کړله منورکه	واوُره داا هل سلوکه
کړه شړئ ئې نیمه لنګ	نیمه پاس په سر ملنګ
کناره له خلقو بېل	دهٔ په غوړهٔ کښې کړه منزل[1]
همیشه مشغول په ذکر	پاتې ذکر وو یا فکر
بې خوراکه بې له څښاکه	بې پرواه وو له پوشاکه
په هر دم او په هر ساه	وو په ذکر د اللّٰه
نهٔ ئې ګفت نهٔ ئې شنود	کړې له چا په خپل وجود
سر نګون به وو محزون	سر ئې ایښې په زنګون
په شړئ کښې وو د صبر	دے د عشق مهیب بتر بر
په ظاهر جامه فقیر وو	په باطن د عشق امیر وو
په ظاهر که دے په دار وو	په باطن د عشق سردار وو
ظاهر دے وو کند په غاړه	په باطن ئې وو ملک واره
تصرف د کل جهان	هم د جن هم د انسان
د وحشیانو د مرغانو	خدائے د دهٔ کړے وو یارانو
د دهٔ هیڅ په دا نظر	هرګز نهٔ وو خوش منظر
بې د خدائے له محبته	له د غے خواږهٔ شربته
د دهٔ هیڅ نهٔ وو بکار	نهٔ ئې دے وو طلبګار

---

[1] په مطبوعه نسخه کښې د «منزل» په ځائې «مزل» دے.

منقبت بل د فقیر صاحب قدس الله سره

اللّٰهمّ ستا صلوٰة سلام — هم دستا برکت تام!
کړه حضرت ته رسیده تل[1] — پر رسولؐ کړه خورسنده تل[2]
دا ره دا نقل آخر! — حقیقت په کښې ظاهر[3]
له اول نه تر آخره — که ته فهم کړې ماهره[4]
د فقیر صاحب دیندار — درښکاره کړمه کردار[5]
د ده حال احوال عیان — وا ړه تا ته کړم بیان
سابقینو کړه دا نقل — ور ته و کړه دزړه عقل
چه فقیر صاحب محبوب — په جذبه د عشق مجذوب
چه اول شو په نظر — د شیخ جي صاحب سره زر
لکه زر له غشه پاک — هسې دې شو په ادراک
د وحدت په میو مست — هسې دې شو دست بدست
د شیخ جي په اول داد — هسې دې شو با مراد

---

[1] په مطبوعه نسخه کښې د مصرعو په آخر کښې "تل" نشته.

[2] " " " دې شعر پسې دا شعر دې

سابقینو نه دې نقل ؛ ورته سم کړه دزړه عقل

[3] دا شعر په مطبوعه نسخه کښې نشته. [4] دا شعر په مطبوعه نسخه کښې نشته.

[5] دا شعر په مطبوعه نسخه کښې نشته.

کاه به لاړشه و لوا ته — کله لاړو ته بله خوا ته
کاه به لاړشو تو کند کړه — زما یاره شیوه کړه
فقیران به ورسره دیر — گرځید و په سر پړه دیر
دے په څوکو به دغوونو — گرځید و به په سر و نو
کله کله هسے سوز — په دهٔ راغے دل افروز
لکه دیگ چه په ډیر اور — کاندِ جوش دا وُر په زور
هسے شان به یشید و — چه به خلق ترے تښتید هٔ
کله کله به دا حال — په دهٔ راغے دا منوال
چه د لوٹے گړنگ په سر — دهٔ به بند کړهٔ خپل بشره[1]
په شرمٔا کښے دهٔ خپل ځان — نور به ئے وکړو دا فرمان
فقیرانو نه په تاؤ — چه اوس ما کانړی اړتاؤ
له دے سره په تلوار — مخ په ښکته مړکړیٔ وار
فقیران په دے دستور — پو هید ل په دے سرور
دوئ به ښکته کړه گذار — نهٔ په ورو بل په تلوار
دے به لاړ شو مخ په زور — تور نیلوکے په چړ چړ
شو به دے په تاریکۍ کښے — هسے شان په باریکۍ کښے
چه به نهٔ شو دے لید ے — چه مرده دے که ژوند ے
دے بیا به دے نور رنگه — سلامت راغے گل رنگه
موسیدهٔ به مهربان — دا به وے نیک زبان

---

[1] په مطبوعه اد میاں صیب د "بند" په ځائے "نیلو" لیکلے دے۔

چه یې راغې دے پیړ تیره — نور به دهٔ ووے بړخیره
"چه دهٔ تیره خوره تیره — تیره نهٔ کړه هیڅا ډیره
دا ستا ښنه به ئے وروره — دهٔ له عشقه[1] وکړه کوره
چه به ډیر و اورید له — دا لهٔ عشقه ئے و ښیله[2]
"دامو زیان به دُنیا غواړی — دے عاشقانو ستا په لار کښے وبازله
سرومال تهول عاشقان داوُکا — داموزی تښے لاڼے کړی چه مینی یئه"
چه به دا اووے عاشق — نور به دا ووے صادق
وهئ هټ زما تالا دے — په دا رنګ تالا والادے
عالم به لور د لور — په هټ راغے کور کور
تښتوال به ئے رختونه — لور په لور په محلتونه
هسے رنګ به شوه خالی — چه به نهٔ وو څهٔ حالی
په صباء به هغه شان — وو به پُر د دهٔ دوکان[3]
مازیګر په هغه رنګ — دهٔ تالا کړ هغه د رنګ
څهٔ مُدت ئے دغه حال وو[4] — په سخا په دا منوال وو
سخاوت ئے په دا شان — څهٔ مدت کړهٔ عالی شان
او درے میاشتے به دهٔ سیر — کړهٔ په غوونو لګرے ډیر

---

[1] په مطبوعه او د میاں صیب په نسخه کښے "له عشقه" په ځائے "نه جوشه" دے۔

[2] دا شعر په زړه قلمی نسخه کښے نشته۔

[3] په مطبوعه او د میاں صیب په نسخه کښے دویمه مصرعه دا سے ده "هم وو برهم د دهٔ دوکان"

[4] " " " " "موده" لیکلے ده۔

ګاه به لاړشه ولوا ته   کله لاړو نه بله خوا ته

ګاه به لاړشو تو کندکزه   زما یاره شیوه ګړه

فقیران به ورسره ډیر   ګرځیدو په سرپړه ډیر

دے په ځوکو به دغرونو   ګرځیدو به په سرونو

که کله هسے سوز   په دهٔ راغے دل افروز

لکه دیګ چه په ډیر اور   ګاندِ جوش دا وړ په زور

هسے شان به یشیدو   چه به خلق ترے تښتیدهٔ

کله کله به دا حال   په دهٔ راغے دا منوال

چه د لوټے ګرځنګ په سر   دهٔ ابه بند کړهٔ خپل ښېره[1]

په شرمځا کښے دهٔ خپل ځان   نور به ئے وکړو دا فرمان

فقیرانو نه په تاؤ   چه اوس ما کانړی اړتاؤ

له دے سره په تلوار   مخ په ښکته مړکړئ وار

فقیران په دے دستور   پوهیدل په دے سرور

دوئ به ښکته کړه ګذار   نهٔ په ورو بل په تلوار

دے به لاړ شو مخ په زور   تور نیلروکے په چړ چړ

شو به دے په تاریکۍ کښے   هسے شان په باریکۍ کښے

چه به نهٔ شو دے لیدے   چه مړه دے که ژوند ے

دلے بیا به دے تو درنګه   سلامت راغے ګل رنګه

موسیدهٔ به مهربان   دا به ؛ دے نیک زبان

---

[1] په مطبوعه اد میاں صیب د "بند" په ځائے "ښېړه" لیکلے دے۔

چه نه راغے دے پترتیره — نور به دۀ ووے پرخیره

چه دۀ تیره خوره تیره — تیره نۀ کړه هیچا دیره

دا ستا شنه به ئے ورځره — دۀ له عشقۀ[۱] وکړه کوره

چه به دیر و اوریده له — دالۀ عشقه ئے ویله ده

[۲] داموزیان به دُنیا غواړی — دے عاشقانو ستا په لار کښے وبازه

سرومال تهول عاشقان داؤکا — داموزی تښے لاڼے کړی چه مینی ئے

چه به دا اووے عاشق — نور به دا ووے صادق

وهڅ هت زما تالا دے — په دا رنګ تالا والادے

عالم به لور د لور — په هت راغے کور کور

تښوال به ئے رختونه — لور په لور به محلتونه

هسے رنګ به شوه خالی — چه به نۀ وو څۀ حالی

په صباء به هغه شان — وو به پُر ددۀ دوکان[۳]

مازیګر په هغه رنګ — دۀ تالا کړ هغه درنګ

څۀ مُدت ئے دغه حال[۴] وو — په سخا په دا منوال وو

سخاوت ئے په دا شان — څۀ مدت کړۀ عالی شان

او درے میاشتے به دۀ سیر — کړۀ په غورونو لګرے طیر

---

۱ په مطبوعه او د میاں صیب په نسخه کښے "له عشقه" په ځائے "نه جوشه" دے.

۲ دا شعر په ذکره قلمی نسخه کښے نشته.

۳ په مطبوعه او د میاں صیب په نسخې کښے دویمه مصرعه داسے ده "هم د و بر هم ددۀ دوکان"

۴ " " " " " موده " لیکلے ده.

چه ئے ځان وو هلاک کړے — د میږیو خوراک کړے

هم په لوږه هم په تنده — دوئي د نس وو تو خُرسنده

په هرشان چه ئے د نس — ورکید ئے هوا هوس

دوئي هغه کول په ځان — هم په پټه هم عیان

په هرشان په هر دستور — دوئي په نس کوو ضرور

ځکه هومره مرتبے — د دوئي لوئے وے رُتبے

چه ئے پس له مرګه کوره — طعامونه لور د لوره

ورځ په ورځ کا مخلوقات — کال په کال تربله زیات

نۀ په ډکه خیټه تل — طعام او خورے پرد ئے خپل[1]

په هر صبح و په هرشام — که حلال وی که حرام

که په ظلم که په جور — وی حاصله په هر طور

نو بیته ئې کله جارباسے — خو په خُله ئے ننه باسے

ګندګی و خورے لکه خر — په شپه خوب کوے خوخو

نۀ د نسو نۀ د اودس — خو په غم کښے ئے د نس

ځکه ستنا خاورے په سر — همیش ګرځے در په در

د ګلونو بیرو نه ګرځے — د ګندګئ په سوتو پرزے[2]

په ګندګی پسے کښرا — کرے د مچ په خیرسبرا

په طریق که د عادت[3] — لږ څه وکړو عبادت

---

۱ مطبوعه کښے دویمه مصرعه داسے ده عمر طعام خورے پردے اخپل

۲ " " اومیاں صاحب دویمه مصرعه داسے لیکلے ده عمر د ګندګئ په لورے پرزے

۳ " " " " پر دویمے مصرعه داسے ده عمر که په طور د د عادت۔

هغه هم په ډېر وسواس ــ تهٔ اداکړے کوزو پاس

شرم نهٔ کړے له خالقه ــ ناقابله نالائقه

نهٔ لا ځان بولے ولی ــ اے بے دینه خللی[1]

نهٔ شرمېږے لدے نومه[2] ــ اے نامرده په زړهٔ شومه

چه مردان د کردګار دی ــ هغه دار ننګے په کار دی

لکه دو فقیر صاحب ــ په خپل عصر مصاحب

چه دهٔ څو مره کړه مشود ــ په تفس باندے په هر دود

په هر شان چه زیر بیدهٔ ــ ده پرې هغه کړهٔ باندهٔ

اوْ دادرے میاشتے په ګوره ــ هسے حال دو ددهٔ دروره

چه بر تل ورته سرود ــ غزیره په هسے دود

چه ئے نهٔ شم کړے بیان ــ خود هر چاته دے عیان

څو کالونه په داشان ــ وو دستور د عالی شان

په آخر د عمر دے ــ په خپل ځان لکه مزرے

په لمن د کو هسار ــ دے مقیم شو په قرار

آراسته په شریعت ــ شاشته په طریقت

منور په معرفت ــ معطر په حقیقت!

له ریا له عجب خلاص ــ سرتر پایه په اخلاص

---

[1] مطبوعه نسخه کښے د دویمه مصرعه داسے ده "عمر، په عالم کښے ئے جلی" او میاں صیب داسے لیکلی ده "عمر، عالم کښنے جلی." [2] مطبوعه او د میاں صیب په نسخه کښے د دویمے مصرعه داسے ده "ع وارهٔ چار ډېر ده محلومه".

مستقیم شئ په آرام | په کرم د ذوالاکرام
مخلوقات په پاک نظر | ددهٔ رنګ شو لکه زر!
کله کله به پر حال! | د مستئ راغے په سال
چه به بے سروده هیڅ | ددهٔ نهٔ شو آرام هیڅ
له ناکامه به سرود | هغه دم کړهٔ په خپل دود
چه به لاړ نر هغه حال شو | دے ګویا به په داقال شو
نورے لورے کړیٔ بدعت | کړیٔ عمل به شریعت
سرود کړهٔ دی ناروا | له مذهبه دی سیوا
بیا مشغول به شو په ذکر | یا په ذکر یا به فکر[1]
یا به شغل د کتاب | په لاس واخست لوئے جناب
په دا شان په دا طریق | ددهٔ عمر وو تحقیق
خوئے ځان کړو خپل تسلیم | وکړم ته د کریم
پورے رحمت د کړه رحیم | پورے کرم وکړهٔ کریم
هم ددهٔ په فرزندانو | په جمله وُ دلبندانو[2]
هم ددهٔ په فقیرانو | هم ددهٔ په شو یارانو
د رحمت خښتن باران | همیشه لورے وران[3]
شمس الدین خدائے کړه مغفور | هم ددهٔ په مخ معذور
اوس ته واوُره براودره | په کمال مهٔ سه شنشدره

---

[1] مطبوعه نسخه کښے او د میاں صیب نسخه کښے د دویمه مصرعه داسے ده «یا مشغول به شه په فکر»
[2] ,, ,, ,, ,, ,, ,, ,, ,, ,, ,, ,, «هم ددهٔ په دلبندانو»
[3] وریدلے۔

اد فقیر منا قبات ۔۔۔ دود حد ترحساب زیات

شنیدہ لہ خاصو عامو ۔۔۔ تاسو واوڑئ نیک فرجامو

ما د عامو قول متروک ۔۔۔ کړۀ متروک په دا سلوک

د خواصو قول اے یارہ ۔۔۔ محض ما د خدائے د پارہ

دا څو نقله په پښتو کړۀ ۔۔۔ ما تحفه د پښتنو کړۀ

بیا خصوص چه ما تحفه کړه ۔۔۔ میان حیدر ته مه پیشه کړه

چه ظاهر په ما باعث ۔۔۔ د دے کار وو دے وارث

په ناقل د نقل هیڅ ۔۔۔ نشته حرف د اړو پیڅ

بیا خصوص چه هغه نقل ۔۔۔ له ثقات وی وکړه عقل

شه په حمد او په درود ۔۔۔ خدائے د خدائے رسول خوشنود

هم د دۀ اصحاب کبارؓ ۔۔۔ هم ئے آل هم ئے تبار

هم ئے کل وارہ دوستان ۔۔۔ کاملان او هم راستان

کړه له ما عاجز خوشنود ۔۔۔ په درود سره محبود

اللهم صل وسلم و بارک علیٰ محمد و علیٰ آلِ

محمد واصحاب محمد واحباب محمد وازواج محمد

فی کل یومٍ الف مرّۃ الیٰ یوم القیامۃ [1]

---

[1] دا درود په مطبوعه نسخه کښے نشته ۔

مناجات

اللهم ثنا صلوٰة دلخواه   په حضرت رسول الله ص
کړه نازل صبا بیګاه   بې ده نه لرم پناه
زما و بخښې ګناه

بې وفا یم دروغژن   په ګناه یم مخ تورن
ملامت په مردو زن   ته یې خدایه ذوالمنن
زما و بخښې ګناه

که زه ناست وم او که ملاست   و بدو ته ومه راست
و نیکۍ ته وم ناراست   تا ته دا کومه خواست
زما و بخښې ګناه

ربه! تا ته یم مخ تور   له طاعته کلي سپور
له غفلته کړو کور   که لایق یمه د اور
زما و بخښې ګناه

ګناهونه کوم هر دم   په هر دم په هر قدم
که هر څو یمه زه ګرم   امید وار یم د کرم
زما و بخښې ګناه

په ګناه یم شرمنده   په بدو کړه لیونده
بیا له تا یم ترسنده   ته یې خدایه زه دِ بنده
زما و بخښې ګناه

په ګناه يم ملامت سرنګون په خجالت

مدام ډوب په ضلالت ربه ته په خپل رحمت

زما و بخښې ګناه

په ګناه يم روسياه ډير عاصي يم د درګاه

بې طاعته يم آه آه ته بې شکه ئې الله:

زما و بخښې ګناه

په ګناه کښې يم مدام په هر صبح و په هر شام

که زۀ ډير لرم آثام ته ئې خدائے ذوالاکرام

زما و بخښې ګناه

که لائق يم د جحيم، زۀ د سخت عذاب اليم

مخ تورن يم ډير اثيم ته رحمان ئې هم رحيم

زما و بخښې ګناه

د شيطان په پے روان يم غلط تللے سرګردان يم

مخ تورن حيران په ځان يم اميد وار له تا رحمان يم

زما و بخښې ګناه

د شيطان په پے اکثر يم غلط تللے سراسر يم

که لائق زۀ د سقر يم اميد وار له تا اکبر يم

زما و بخښې ګناه

شيطان نفس کړمه ملول په بدئ ئے کړم مشغول

ناقابل يمه محصول په حرمت د پاک رسولؐ

زما و بخښې ګناه

په ګناه یمه غریق　　نیکي نه لرم تحقیق
هدایت مې کړه رفیق　　په حرمت مې د صدیق رض
زما و بخښې ګناه

روښان مخ مې لکه نمر　　په قیامت کړې دلبر
که هر څو یم مکدّر　　په حرمت مې د عمر رض
زما و بخښې ګناه !

که هر څو یم پر عصیان　　ګناه کړم په هر زمان
ته مې خدائے ئې مهربان　　په حرمت مې د عثمان رض
زما و بخښې ګناه

که هر څو یم خللی　　کړم کار و نه ذللی
ته عالی ئې هم ولی　　په حرمت مې د علی رض
زما و بخښې ګناه

ګناه ګار یم په عینینو[1]　　په رجلینو[2] په یدینو[3]
په زبان په شفتینو[4]　　په حرمت د امامینو
زما و بخښې ګناه

په حرمت د انبیاؤ　　د جمله ؤ اصفیاؤ[5]
هم د دوا ړو اتقیاؤ[6]　　هم د دوا ړو اولیاؤ[7]
زما و بخښې ګناه

---

[1] په دوا ړو سترګو، [2] په دوا ړو پښو [3] په دوا ړو لاسونو [4] په دوا ړو شونډو.

[5] په مطبوعه او د میاں صیب په نسخو کښې دا مصرعه داسې ده چه هم د دوا ړو اولیاؤ -
[6] " " " " " " " " " چه هم د دوا ړو اصفیاؤ -
[7] " " " " " " " " " چه د جمله ؤ اتقیاؤ -

ته احد یې هم صمد یې لم یلد ولم یولد یې

ستا په روئ د محمد ﷺ شمس الدین که یمه ګدا

زما و بخښه ګناه

پښیمانه شوه وما نه د غفلت بده خواري
غوث رحماني فقیر صاحب کړه یاري

پښې زما ښوئیدې د غفلت په تروږمۍ کښې
شمع د وحدت کړه زما مددګاري

مستقیم کړه د هسې چه زه مست وم تر اوبه
خدائے ورتا در کړي د ستا نو مرداري

څوک چه محروم شوي ستا د سترګو له نظره
برخه د هغو دي له ازله جواري

وګوره وما ته سرفراز مې په وصال کړه
او ښکې مې د سترګو له فراقه شوې جاري

چا چه دې لیدلے ښه جمال د ستا صاحب
کله د هغو شي بې له تا نه قراري

ته که مې دستګیر شې ګوندې زه ور څخه خلاص شم
نفس شیطان مې د وار ځل په بد ګماري

څنګ به آرام کوم بې د ستا له ښه دیدنه
کله آرام کیږي بې له ښکاره د ښکاري

پروت یم ستا په در کښې زخمي زړه فقیر صاحب
پوره کړه وما نه د وار سترګې خماري

ته چه یې په لاس د شفقت سره نه نیسې
څوک به بې له تا شمس الدین که غم خواري

له نه د چا نه پیدا شوے او نه څوک ستا نه پیدا دی -

نوټ:- دا شعرونه چه د شمس الدین د فقیر بابا سره خپل عقیدت ښکاره کوي په نورو نسخو کښې نشته دا کیدے شي په زړه قلمي نسخه کښې دا شعرونه د اولسم منقبت په ختمید واو د اتلسم ١٨ منقبت د شروع نه وړاندے لیکلي شوي دي -